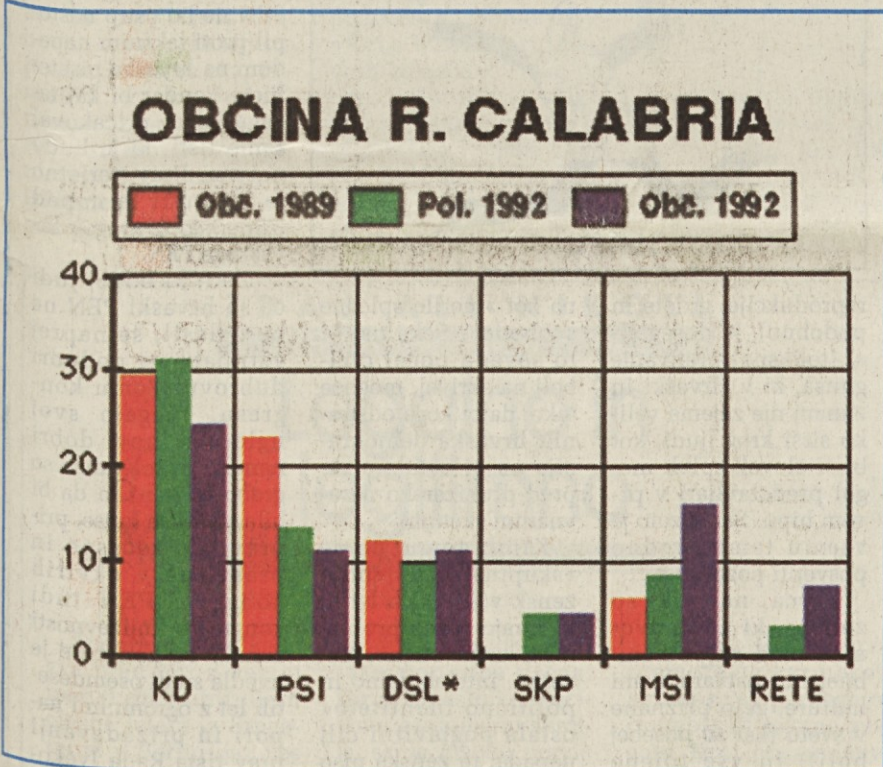
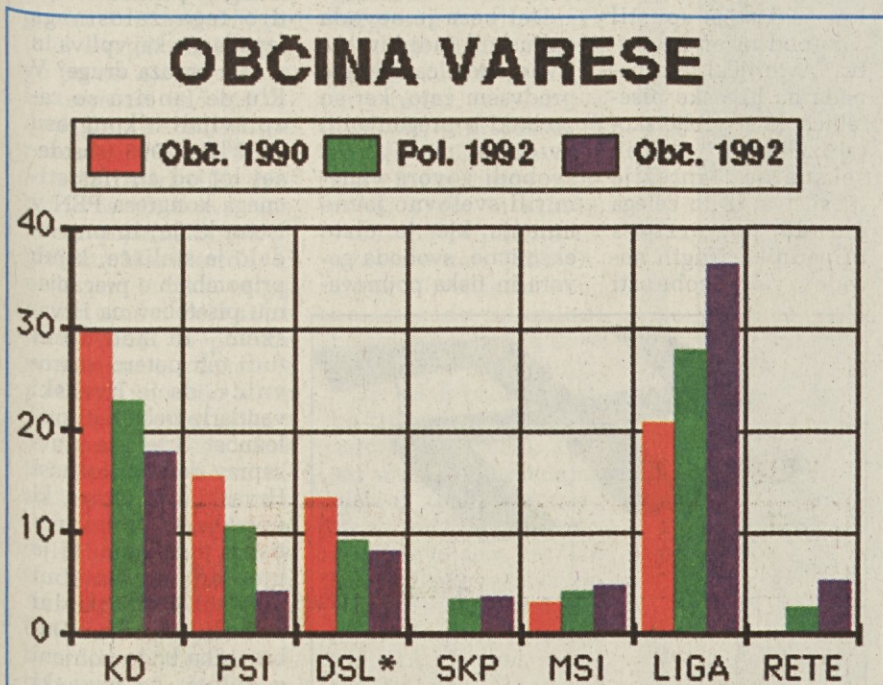

ITALIJA / NA DELNIH UPRAVNIH VOLITVAH V 55 ITALIJANSKIH OBČINAH

Pekoč poraz KD in socialistov Pričakovan vzpon Lige na severu

* Na prejšnjih upravnih volitvah KPI

Zaskrbljujoče napredovanje MSI DSL in SKP razmeroma stabilni

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Udarili so po sedanjem sistemu in se zlasti po socialistih in demokristjanih, ki so njegov nosilni steber, niso pa nakazali jasne alternative. Milijon italijanskih volilcev, ki je bil včeraj in nedeljo poklican, da obnovi 55 občinskih in en pokrajinski svet, je v svojih izbirah potrdil in zaostрил politični potres spomladanskih političnih volitev. Ostal pa je pri tem. V skoraj nobeni od glavnih občin, v katerih se je volilo, ni bila nakazana jasna možnost upravne koalicije in nevarno je, da se marsikje ponovi pojav Mantove, kjer je bil pred nekaj tedni razpuščen pokrajinski svet, ker stranke niso hotele v koalicijo s Severno ligo, same pa tudi niso bile sposobne nakazati močne alternativne uprave. Politično tkivo v Italiji se cefra, nujno bi bilo reformirati sistem in omogočiti združevanje morda na drugačnih osnovah, a vprašanje je, ali bodo sedanje politične sile tega sposobne.

Nezaupanje volilcev v sedanjí sistem izhaja iz dveh jasnih podatkov: po eni strani krepitve Severne lige in vseh tistih skrajnih opozicijskih sil - levih in desnih, ki so osnovali svojo volilno kampanjo na ostrem napadu na sedanji sistem; po drugi

strani pa zopet padec udeležbe (samo v Monzi so zabeležili več volilcev kot na prejšnjih upravnih volitvah). Pa se eno ugotovitev velja zapisati v tem okviru: niso bile poražene, pa tudi ne nagrajene tiste sile, kot na primer Demokratska stranka levic in PRI, ki so sicer v opoziciji, vendar ne zavzemajo tako radikalnih stališč kot SKP ali Mreža na levi in MSI na desni. In podobna je bila usoda skupne liste, ki so jo DSL, PRI in Zeleni izoblikovali skupno s Segninem v Fiumcinu: dosegla je spodbuden rezultat, vendar ne takega, ki bi jo jasno nakazal kot zmagovalko in možen steber nove uprave.

Nesporni zamagovalec teh volitev je Bossijeva Severna liga. Skokovito je narasla zlasti v Vareseju in v Monzi, vendar tudi v teh dveh občinah ji niso volilci naklonili tistih 40 odstotkov, ki so bili po Bossijevih napovedih nujni, da bi lahko Liga oblikovala novi upravi. To je priznal tudi sam lider Severne lige, ki je dejal, da ne bo lahko postaviti večine, obenem pa je poudaril, da morajo imeti volilni izidi tudi vsedravní domet. Volitve so tu jasno

pokazale, kdo je poraženec. To sta predvsem krcsanska demokracija in socialistična stranka, ki sta: kot je bilo sicer splošno napovedano - krepko nazadovali na severu (v Vareseju so na primer socialisti izgubili dobrih 6 odstotkov in dosegli komaj nekaj več kot 4 odstotke glasov, v Monzi in La Spezii pa se niso odrezali veliko bolje), bolj presenetljivo pa je, da sta obe stranki naleteli na veliko manj pričakovane težave tudi na jugu. Krepko nazadujeta, sicer po parcialnih podatkih, v Reggio Calabrii in KD ne kaže bolje v občini Castellamare di Stabia pri Neaplju, kjer pa socialisti ohranijo svoje položaje.

Ce združimo glasove strank v občinah, kjer se je glasovalo s proporcionalnim sistemom, je pri približno 70 odstotkih prešteti glasov KD izgubila dobrih 5 odstotkov v primerjavi s spomladanskimi političnimi volitvami. PSI približno 4 odstotke, DSL poldrugi odstotek, nazaduje pa tudi republikanska stranka. Okrepili pa so se Stranka komunistične prenove, napredovali so misovci (v Reggio Calabrii so skoraj potrojili glasove) in se najvidneje Mreža, poleg seveda ze omenjene Se-

verne lige.

Kako bodo te volitve lahko vplivale na sedanja ravnanja sil v državi? Splošna ocena vseh političnih voditeljev je, da bi po sedanjih rezultatih vladna koalicija ne imela več večine. To so jasno poudarili voditelji opozicijskih strank, na to pa sta namignila - in niti ne zelo sifrirano - predstavnika KD Mattarella in Castagnetti, ki jima je stranka naprtila nelahko nalogo ocenjevanja izidov in ki sta dejala, da si mora vladna koalicija zastaviti vprašanje upadanja konsenza.

Toda kako razsirti koalicijo? Occhetto je jasno poudaril, da ni pripravljen vstopiti v tako vlado in je lastno stranko (»kljub nekaterim razpokam, je naša hiša ostala pokonci.«) je dejal tajnik DSL) kandidiral kot jedro novega agregacijskega pola demokracičnih in reformističnih sil.

Prihodnji dnevi, ko bo slika volilnih izidov popolna, bodo pokazali, ali bodo volitve vplivale tudi na nekatere osebne usode voditeljev. Martinazzoli včeraj ni hotel spregovoriti, med socialisti pa so pristasi Martellijevega krila zahtevali nujno zamenjavo v vodstvu še pred kongresom. Craxi pa se je v svoji izjavi omejil na ugotovitev, da bo o izidih volitev treba pac skupaj razmišljati.

STOCKHOLM / SPET ZAMUJENA PRILOŽNOST

V KVSE še vedno svetohlinjenje o razmerah v nekdanji Jugoslaviji

Minister Rupel je emotivno vsem svetoval, naj obiščejo Sarajevo

DRAGO FLIS

vu in umiranje v Somaliji. Somalsko pokrivanje CNN je označil za privlačno televizijsko serijo, ki v bistvu zanemarljivo bolj tragične zadeve. »Televizijska slika Sarajeva niti najmanj ne dosega osebnega, neposrednega doživljanja Sarajeva. Sarajevo je pekel. Predlagal sem, naj bi cīm več ministrov samih obiskalo Sarajevo...«.

Slovenski minister je bil eden včerajšnjih ključnih govornikov v točki dnevnega reda: splošna situacija v nekdanji Jugoslaviji. Uvodničarji v tej točki so bili se lord Owen ter avstrijski predstavnik.

Sistem sankcij je po Ruplovem mnenju mogoč edinole, ce je Evropa enotna cona, ce ni mogoče reci, da se na Balkanu nekaj dogaja, pač zato, ker je svet drugačen. Ce režim v Beogradu noče upoštevati pravil, potem je skrajni čas, da

Evropa oziroma KVSE se zadnjic zahtevajo spostovanje pravil, oziroma da to v primeru odbijanja, kot ze tolikokrat - kot sedaj v Somaliji - to tudi zagotovijo.

Za pravo osuplost je v kongresni dvorani poskrbel ruski zunanji minister Kozirjev, ki je v svojem dopoldanskem govoru orisal poglavitne konture ruske zunanje politike, ki naj bi upoštevala tudi ruske zunanje politike, ki naj bi upoštevala tudi ruske nacionalne interese. Tako se je Kozirjev zavzel za rusko vstopanje v Evropo, vendar pa je dodal, »da nase tradicije v številnih pogledih ceprav ne v osnovi, počivajo v Aziji, kar prav gotovo omejuje približevanje k Zahodni Evropi.

»Menimo, da Nato in WEU v osnovi nista sprejela strategije vojaške navzočnosti na Baltiku in drugih območjih nek-

danje Sovjetske zveze in da se nista odrekla poseganju v Bosni in v notranje zadeve Jugoslavije... Zahtevamo, da se sankcije proti ZRJ ukinejo, ce pa se to ne bo zgodilo, si bomo rezervirali pravico do enostranskih akcij, s katerimi bi branili nase interese, saj nam ne bodo povzročile ekonomske skode. Vlada Srbije v svojem boju lahko računa na podporo velike Rusije...«

Po nekaj deset minutah je Kozirjev prekalil svoje razmišljanje, nov papir pa so tudi razdelili medijem.

Toda svetohlinstva glede Jugoslavije se ni bilo dovolj. V pravi velesilni maniri sta Kozirjev in Eagleburger le nekaj po peripetiji z ruskimi stališci objavila skupno izjavo v kateri poudarjata dolgo prijateljstvo s Srbijo in obzalujeata, da je konkretna politika srbske vlade pripeljala do odločitve Srbije od Rusije in Amerike.

GUBBIO / NA POBOČJE NAMESTILI LUČI

V Gubbiju največje božično »drevesce«

Pobočje hriba Ingino so v Gubbiju izkoristili, da so s pomočjo živopisanih in močnih luči ter 25 kilometrov žic uresničili največje božično »drevesce« na svetu (AP)

Gradimo skupaj.
BCIKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

V Somaliji ZDA nočejo igrati vloge policista

MOGADIŠ - Ameriška vojska noče v Smaliji odigrati vloge »pomirjevalca in policista«, temveč bo le varovala humanitarne konvoje, prav tako noče niti pomisliti, da bi zaustavila trgovino z mamili.

..... stran 16

Sodnik Ayala v Trstu

Znani palermški sodnik Ayala, nekdanji tesen sodelavec Falconeja in Borsellina, je bil včeraj v Trstu, kjer ga je na Pomorski postaji pričakala množica ljudi, povečini mladih.

..... stran 4

Novi knjigi ZTT

Knjižnice izdaje Založništva tržaškega tiska so včeraj predstavile dve novi pomembni publikaciji, in sicer študije in eseje Marije Pirjavec Na prelomu dveh literatur in prevod romana Alojza Rebula V Sibilinem vetru - Nel vento della Sibilla.

..... stran 4

Jutri stavka zdravnikov

Po vsej Italiji bodo jutri zdravniki stavkali proti zdravstveni reformi, kakršno napoveduje poverjeni zakonski odlok Amatove vlade.

..... stran 5

Trstu grozi »genetska mutacija«

Trst ne dožija samo gospodarske, ampak tudi globoko institucionalno in politično krizo, ki ga je z vzporednim močnim demografskim upadom pripeljala do usodnega praga, onstran katerega tvega, da se spremeni v majhno provincialno mestce z vsemi posledicami kulturne, šolske, socialne in druge narave. Za tržaške industrije in sindikate je napočil skrajni čas, da se ta začarani krog prekine, zato so prevzeli iniciativo v svoje roke.

..... stran 6

V Trstu danes spet omejitev prometa

Tržaško mestno središče bo danes od 7. do 9. ure in od 18. do 20.30 spet zaprto za zasebni avtomobilski promet. Omejitveni ukrep je sprejela tržaška občinska uprava zaradi prekomerne onesnaženosti zraka v nedeljo.

..... stran 6

Alberto Tomba danes favorit

Na današnjem slalomu za svetovni pokal v Madonni di Campiglio bo seveda v središču pozornosti Alberto Tomba, ki pa je doslej ostal še brez pokalne zmage. Italijanski as, za katerega pričakujejo v tem kraju veliko število navijačev, je seveda na današnji tekmi nesporni favorit.

..... stran 19

KOMENTAR

Da ne bi ostalo pri utvarah

MAJDA VUKELIČ

V času, ko se slovenski sodniki pripravljajo na stavko, za katero so se odločili, ker se izvršna oblast ne zmenja za njihove zahteve - tako finančne kot tudi tiste, ki so povezane z uresničevanjem njihove ustavne vloge - poteka v Ljubljani tridnevni seminar o neodvisnosti sodstva, ki se ga udeležujejo tudi predstavniki Sveta Evrope, pred vrati katerega se vedno stojimo, čeprav baje ne več za dolgo.

In kaj bo lahko SE zvedel o našem sodstvu? Predvsem to, da je vse, kar je o njem napisanega v ustavi, se vedno le na papirju, saj je proklamirana delitev oblasti, ki je zamenjala nekdanjo »enotnost«, v praksi se vedno neuresničena. Zvedel bo tudi, da je prišlo v zadnjem času do napetosti med sodniki in vlado, ki jim reže kruh, in po mnenju prvih, je pri tem opravilo izjemno skop. Zato sodniki zapuščajo pravosodno vrsto in se odločajo za bolj dopadljive službe, kot je npr. odvetništva.

Kje je ob vsem tem mesto neodvisnega sodstva, bo najbrž tudi po tem seminarju ostalo vprašanje brez odgovora. Najbrž tudi zato, ker je govorjenje o popolni neodvisnosti nesmisel, ker pač ne obstaja. Če sistem je tako postavljen, da tega ne omogoča, saj se to, da sodniki volijo parlament, da so pri svojem delu vezani na ustavo in zakone, ki jih prav tako kroji parlament, in da bo navsezadnje parlament sprejemal organizacijske zakone o sodiščih, daje vedeti, da o neodvisnosti ni mogoče govoriti v absolutnem pomenu.

Zdaj gre predvsem zato, da se na novo postavlja državna oblast, in pomembno je, kako se bomo zavedli. Če se bo izkazalo, da bomo ostali le pri nekaj prijazno napisanih besedah v ustavi, potem pomeni vse skupaj, kar se je dogajalo v zadnjih dveh letih, veliko utvaro. In to ne velja samo za sodno oblast, ampak tudi za zakonodajno in izvršno, saj brez tega, da bomo nasli neko pametno ravnanje med njimi, ne bo slo. In pri tem morajo posamezne institucije odigrati svojo vlogo. Ni si namreč mogoče predstavljati, da bi se spremembe v sodstvu dogajale mimo sodne veje oblasti. Če pa se bodo, se lahko le na škodo ljudi in njihove pravne varnosti.

SONCE IN VETER

Božič človeške topline ali viharne sile

MAKS IPAVEC

V času, ki ga živimo, ni veliko sonca v življenju našega naroda. Pogostejše cutimo močan veter, burjo ali celo vihar, ki nam uničuje vse, kar smo morda dosegli s krvavimi žulji. Trenutno nas ne ogroža orožje iz letal ali s kopnega. Dovolj nevarne sile, ki nas uničujejo, prebivajo v nas samih. To so naša sebičnost, nečloveškost in surovost. Ker mislimo, da je »dobrota zgolj sirot«, zastavljamo enkrat levico, drugič desnico. V silni gonji za zmago pa pozabljamo, da je za dinamičen razvoj potrebna tako levica kot desnica. Evolucija se je v določeni dobi človeške zgodovine spremenila v krvavo revolucijo, ko je človek zamenjal dobroto s hudobijo, ljubezen s sovraštvom, strpnost z nestrpnostjo. Revolucija, ki je večkrat uničevala svoje otroke, se je končala sele, ko je sonce dobrote razbilo viharo ozračje vojne in sovraštva.

Anton Martin Slomšek je leta 1862 v »Drobtinica« objavil zelo poučno basen, ki nam odkriva veliko življenjsko resnico. Priluhnjimo ji: »Svoje dni sta se skušala sonce in veter, kateri je močnejši. Pogodila sta se, da zmaga tisti, ki prisili popotnika, da sleče plašč. Prvi začne veter hudo pihati; jug in sever se stepeta ter napravita dez in toco, da bi popotnika primorala sleči plašč. Popotnik ves moker trepe-

ce, drži trdno za plašč, se zavije vanj in hiti svojo pot.

Veter potihne, vreme se zvedri in zdaj pride na vrsto sonce. Prav prijazen sije in prične upirati svoje zarke popotniku v hrbet. Vse topleje je, sapo postaja vedno gorkejša in popotniku postane plašč pretopen. Vrže ga z rame, pogrne po tleh in leze v senco počivat.

Sonce se vetru posmeje, ker ga je tako lahko premagalo, rekoc:

»Kaj se z grdim in hudim ne stori, to se z dobroto lahko zgodi!«

Koliko sonca ali vetra je na obzorju našega naroda? Kdo bo močnejši, kdo bo slavil zmago? Ali se bodo nad narodom pod očancem Triglavom stegli sever, jug, vzhod in zahod? Kdo bo odmaknil zaveso megle nad ledenikom omrtnih medčloveških odnosov, da bi nad njim končno le posijalo sonce? Huda neurja z obilico toce, bliskov in groma, so vzniknili v novorojeni, demokratični državi. Politične stranke in nekateri strankarski prvaki so se gnali, da bi popotnega Slovenca ali Slovenko primorali sleči stari, že oguljeni plašč. Nas človek, vaje vsega hudega, ni bil premagan s silo, ki se razodevala v blisku, gromu in toci nekaterih politikov pri okrogli mizi na televizijskih zaslonih. Za hudim neurjem so se začeli umirjati raznovrstni

vetovi in viharji. Vreme se zvedrilo. Meglena zavesa se je umaknila. Katera smer družbenega življenja našega naroda bo prinesla več sonca, topline in pristnejših medčloveških odnosov?

Samo prijazno sonce bo s svojimi žarki vzvzvalo onemogla kolena popotnemu Slovincu in Slovenki, da bosta slekla pretopli in pretni plašč.

Tu je modrost življenja, ki se ne ukloni sili, neumnosti ali zvijaci. Prepričljiva in mamljiva je zgolj dobrota, ki zbira zerjavico na glavo svojih nasprotnikov. Savel je postal Pavel, ko so kamejnili njegovega nasprotnika, diakona Stefana. Stefanova molitev je Sava pred Damaskom vrгла s konja in ga spravila na pot spreobrnjenja. Ruski Savel - Sergej Kurdakov je postal nov človek ob neobgleni starki, ki jo je pretepel skoraj do smrti. Ob pogledu na mladega pretepeca je molila za njega in mu vse grobo početje sproti odpuščala.

Vihar in veter lahko lomita velika drevesa, nikoli pa ne bosta ogrela in odprla človeškega srca, ki ga morejo odkleniti le prijazni žarki toplega sonca. Tudi minule volitve so razodevale življenjsko resnico omejenosti basni o soncu in vetru. Politiki, ki so se skusali uveljaviti zgolj z demagogijo ali enoumno zaletavostjo, niso našli na pozitivni odmev volilcev. Surovost in grobost je bila odbijajoča.

Božič je pred durmi našega življenja. S kasknim razpoloženjem se blizamo temu prazniku ljubezni, dobrote in miru? Mnoge navdaja strah pred grozotco tragedijo na Balkanu, ki se je razrastla v neslutene razsežnosti. Drugi odhajajo iz podjetij in tovarn na cakanje, ker je proizvodnja zamrla. Mnogi mladi se bojijo negotove prihodnosti. Po končani soli nimajo zagotovljene službe. Alkoholizem in uživanje mamil se iz mest hitro seli na podeželje. Ali je v nas še kaj ljubezni do človeka, ki je v stiski in potrebuje usmiljenega Samarijanc?

Pred Miklavževno nedeljo sem imel nepozabno srečanje s slikarjem, ki se z velikimi napori prebija skozi življenje. Kljub izrednemu daru za upodabljanje življenja na platnu nima veliko obudovalcev. Komaj kdo zai-

de v njegov ateljeu sredi stare Ljubljane. Neizniteriranost ljudi za njegovo umetnost ga ni strla, ker je v njem neugasljivi ogenj ustvarjanja. Iz sinjih oči mu zari volja do upodabljanja najbolj pristnega in svetega v človeku.

»Veste, srečen sem v tiem kotičku skromnega ateljeja. Moji prijatelji so copiči, barve, platno in knjige. Na platno prenašam to, kar je preprostejša in pristnejša v človeku«, mi je počasi začel odkrivati silno bogastvo zdrave duhovnosti in neuklonljive volje. Med kuhanjem kave so se mu odprle zapornice njegovega zlahtnega srca: »Sit sem ze tolikega grmenja, borbe in prerivanja za prve stolce v naši komaj porajajoči se državi. Naso državo morejo reševati le nesebični, garaški in miroljubni politiki. Kot duhovnik ostanite zvesti našemu narodu. Ne vtičajte se v politična vrenja, zdrahe in ribarije. Duhovniki ne smete izgubiti preroškega ognja starozaveznih vidcev, ki so v svojem času odkrivali duhovne rane izraelskega naroda. Pomagajte siroti, tužcu in vdovi. Ne gradite svojega poslanstva z demagogijo. Osvobodila vas bo resnica razodete besede. Pomagajte hlapcem Jernejem brez meca najti pravico in resnico. Ne nasledajte puhlih krilaticam ter zavrite vsakršno krivično etiketiranje faranov. V zupnišce ne sprejemajte samo dobrih ljudi, ki so v pobožnih faranov, ampak tudi opotekajoče, osamljene, obupane in one iz drugega brega. Vasa edina politika naj bo ljubezen, s katero vodite ljudi v boljši svet...«

Ob slovesu sem se enkrat premeril z očmi umetnika, ki so mu Jezusovi blagi zari ze z obraza. Brez besed sva se razšla. Tiha spremljevalka - ljubezen do ponižanih in razzaljenih - naju bo se družila.

Med vožnjo proti domu me je nenehno osvajalo temeljito načelo neumnostnega umetnika: »Spremljaj ljudi z ljubeznijo skozi ta surovi čas v boljši in lepši svet!« Umetnikova modrost se je cudovito prelivala v presunljivo pesem, ko so jo peli v ljubljanski stolnici ob mašniškem posvečenju: »Zapoved glejte, ta je moja, da ljubite se med seboj. Iz tega bodo vso spoznali, da ste hodili za menoj. Kot jaz vas ljubim, se ljubite in zvesti bratje si bodite...«

Ali sem brat ali sestra človeku, ki je drugačen kot jaz? Ali bom ostal velikodušen, dober in nepristranski do človeka, ki je drugačenega prepričanja, vere in stranke? Imamo res samo dve roki, ki ne moreta pomagati tisočim, ki gredo mimo nas. Poudarimo roko vsaj nekaterim, da ne bodo sami obležali na cesti življenja. Če se tega ne bomo zmogli, bomo zaslislali glas končnega razsodnika: »Lacen sem bil in mi niste dali jesti; žejen sem bil in mi niste dali piti; popotnik sem bil in me niste sprejeli; bolan sem bil in me niste obiskali.«

Kakor je vera brez del mrtva, je politika brez nesebičnih, velikodušnih in miroljubnih politikov jalova. Pojdimo torej z ljubeznijo, dobroto in mirom v boljši in pristnejši božič!

Simon Bizjak

SOVRAŠTVO

»Čarovnice« kot glinasti golobi

SVETLANA SLAPSAK

Zagrebski časopis Globus, znan po napadnih na ljudi, je 11. decembra zabeležil do sedaj najnižjo stopnjo osebne uporabe fašizma (zaradi osebne koristi in zadovoljevanja) v hrvaški javnosti novega obdobja. Članek neznanega avtorja oziroma avtorice ne ustreza niti osnovnim merilom, saj se je spustil celo pod raven sovraštva. Avtor(ica) tega napada na hrvaške pisateljice, ki se giblje skoraj izključno v okvirih seksualne fantazije (posilstva, in to celega naroda, perversije s pripadniki drugih narodov, nesposobnosti

za zločin nad Hrvatimi in Muslimankami, zlasti deklicami in starkami. Spomin nam se ni tako opesal, da se ne bi spomnili, kako so Albanci posiljevali Srbinke, zlasti deklice in starke. Drznile so si opozoriti na spolno nasilje, ko gre vendar samo za nasilje nad narodom!

Del besa je seveda opisljuskil tudi bivšega javnega tožilca Seksa, a predvsem zato, ker so podatki o preganjanju avtorjih, medijih in svobodi govora vzne-mirili svetovno javno mnenje, kjer je, cisto ekzotično, svoboda govora in tiska pojmovanja

uporabiti za vse tiste, ki niso cutece hrvaške kraljice lepote - matere desetih... Poneumljenost in primitivizem avtorja(-ice) zapelje tudi v trditve, da so spolni zločini »mednarodni feministični problem st. 1«. Cisto dovolj je, da so problem zenski.

Kaj je pravzaprav jedro tega zalostnega izpada, na kaj vpliva in v čem ogroža druge? V Rio de Janeiru so razpravljali o kongresu PEN leta 1993 (sedeset let od antifasističnega kongresa PEN v istem kraju) in prevladalo je stališče, kljub pripombam o preganjanju pisateljev na Hrvaškem - in med njimi tudi teh petero »carovnic«, da je Hrvaški vendarle treba dati priložnost. S tem je pravzaprav dana priložnost Hrvaški kot državi, ki upravlja s kulturo in s tistim sistemom, ki je njen del, s hrvaškimi pisatelji. Propagandni namen kongresa v Dubrovniku bodo potrjeni v celoti, če hrvaški PEN ne bo ostro nastopil proti takšnim napadom na hrvaške pisateljice. Vendar bi kaj takega lahko pričakoval samo tisti, ki je hudo naiven. Prav verjetno je, da tudi ta napad usmerjajo iz krogov hrvaškega PEN.

Tisti, ki bodo, tudi ce se hrvaški PEN ne bo oglasil, se naprej vztrajali pri podpori dubrovniškemu kongresu, tvegajo svoj ugled. Njihovi dobri nameni in toleranca so grobo izigrani in da bi bile stvari se hujsje, pravljajo sočasno in praktično v okvirih kongresa PEN tudi kongres o književnosti zensk. Te kongrese je uvedla sredi osemdesetih let z ogromnimi napori in prizadevanji prav tista Rada Iveković - »carovnice«, ki so se ukvarjale s feminizmom znotraj svojih akademskih ali političnih interesov, so bile duša takšnih srečanj. Zamilsel, da bi njihove ideje in prizadevanja zlorabili za lažno vabo tujim udeležencem, je se posebej umazana.

Ali lahko slovenska kulturna javnost s svojimi institucijami naredi kaj proti temu grozljivemu primeru ogrožanja posameznika in brskanja po njegovi zasebnosti - in da s tem tudi sami sebi zgled za nekatere vzorce obnašanja? Prav stvar, ki bi jo terjala zdrava pamet je, da bi te hrvaške avtorice povabili v Slovenijo in jim tu omogočili življenje, delo in objavljanje.

Slovenska kulturna scena bi s tem pridobila pri ustvarjalnosti in v mednarodnem ugledu. Ali sploh lahko s 100-odstotno gotovostjo trdite, da se jim na Hrvaškem ne more zgoditi prav nič? Seveda da tudi sama dvomim, da jih bodo sežgali na Jelacicemv trgu. A kdo lahko prepreči kakšnemu iskrenemu domoljubu, ki se je opijal s tovrstnim pisanjem, da v pravničnem gnevnu ne tresči po glavi perversne izdajalke v kakšni temni veži? V tem primeru bi bili krivi tudi vsi tisti, ki so vedeli, kaj se dogaja.

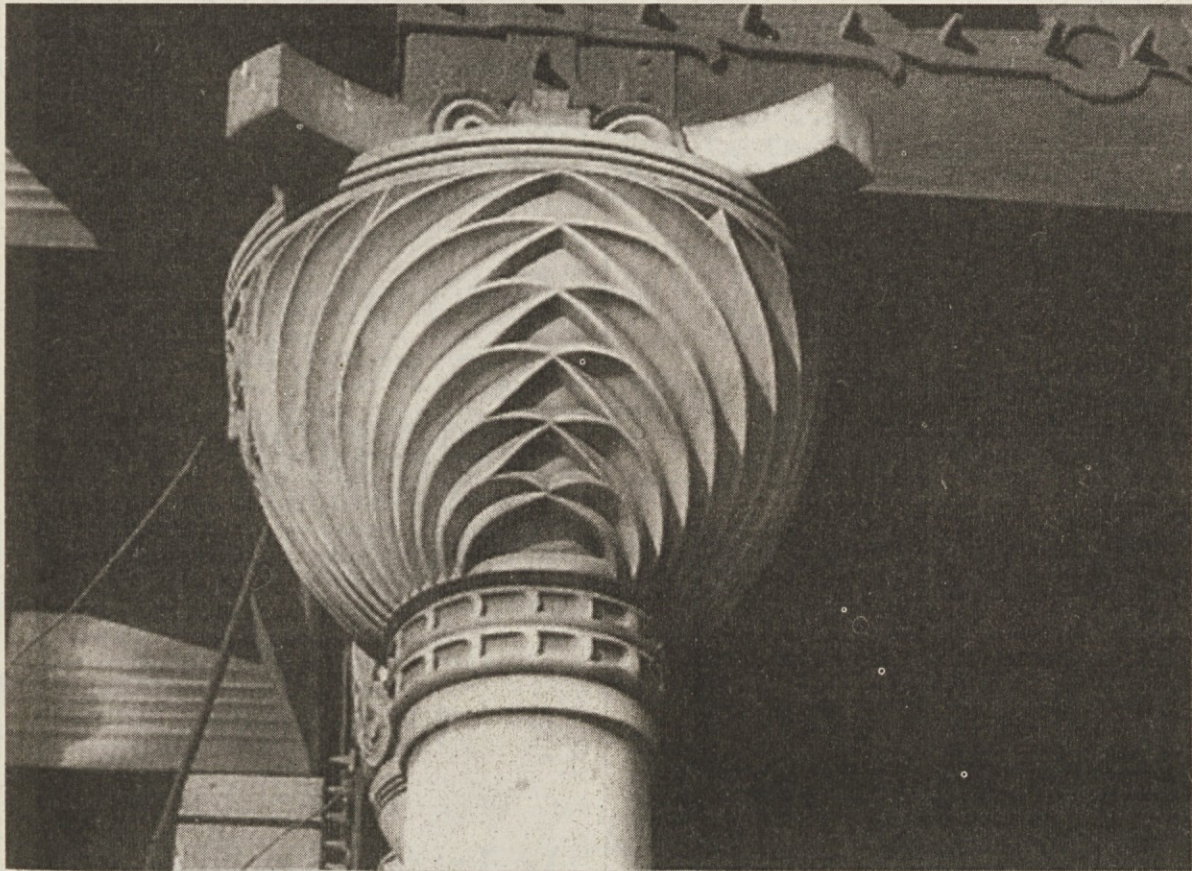

reprodukcije, grdote in podobno), je dosegel(a) (tolikšno) prelivanje gnusa, ki v Hrvaški in zunanj nje zajema veliko širši krog ljudi, kot bi si človek sploh mogel predstavljati v prvem hipu. Samo zato je vsemu temu vredno posvetiti pozornost.

Tarča napada so zenske, ki so nedvomno med najpomembnejšimi ustvarjalkami kulture, zelo priznane v svetu (kar se posebej boli!) in vse rojene med leti 1945 in 1949: Rada Iveković, Dubravka Ugrešić, Slavenka Drakulić, Vesna Kesic in Jelena Lovric. Napadli so jih, kot glinaste golobe, zaripli domoljubi - z vsemi potrebnimi elementi za odstrel: kje so rojene, kdo so njihovi stari in s čim so se ukvarjale, katere narodnosti so, kaj so studirale, kaj napisale, s kom so bile poročene, koliko otrok imajo in kakšnega spola so, kako imajo rešeno stanovanjsko vprašanje, kje delajo in kje so bivale v tujini v času vojne na Hrvaškem, čemu sledi tudi povzetek njihovih poglavitnih stališč, ki so vsa pacifistična in humanistična, hrvaški publiki pa prikazana kot vrhunec zločinstva.

Mogoče je odvec, a vseeno je treba reci, da večina podatkov enostavno ne drži. Prav nobeno naključje ni, da je nadnaslov tega raziskovalnega napada hrvaškega domoljuba »Carovnice iz Ria« (De Janeira, kjer je bil pred kratkim 58. kongres PEN). Konec koncev, čemu bi avtor(ica) skrival(-a) prave name-ne.

S čim so si te pisateljice zanetile grmade pod svojimi nogami? Predvsem s tem, ker so se zgrozile nad posilstvom kot zločinom nad ženskami, čeprav naj bi slo menda samo

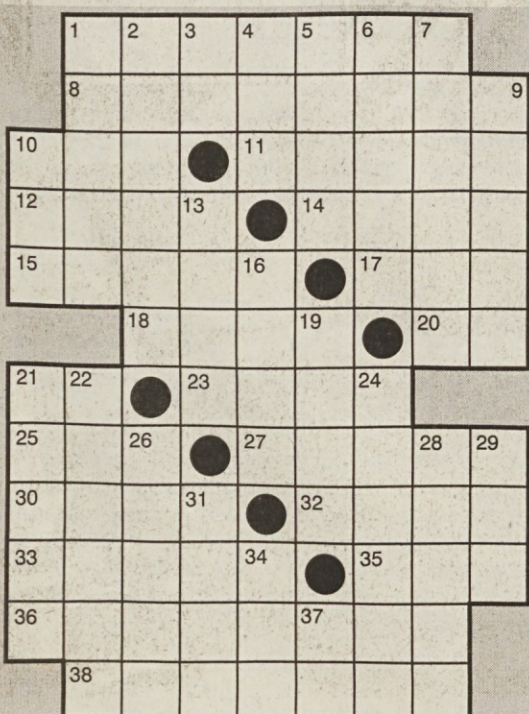
Plečnikov kapitel (iz Krečičeve knjige o Plečniku, katere ponatis bo v kratkem izšel pri DZS)

Vodoravno: 1. ameriški filozof in pesnik, zastopnik mističnega transcendentalizma (Ralph Waldo), 8. poljski zdravnik, ustvarjalec esperanta, ki se je rodil na danesnji dan leta 1859 (Ludwig), 10. umetni mednarodni jezik, predelani esperanto, 11. ameriški fizik, izumitelj telegrafske abecede (Samuel), 12. vijugasto malajsko bodalo, 14. gorovje v Grciji, ki loci Epir in Tesalijo, 15. tipka, 17. hiter tek, 18. starohebrejsko ime za petero Mojzesovih knjig (anagram ROTA), 20. avtomobilska oznaka Karlovca, 21. začetnici filmskega režiserja Godine, 23. ime baletne plesalke Stranic (anagram ELAN), 25. severni jelen, 27. čokat kuskar, ki rije po pesku, 30. inkovski poglavar, 32. vsak od petih najvišjih nadzornikov v stari Sparti, 33. starejša italijanska pevka (Raffaella), 35. susilnik za lase, 36. špansko mesto ob reki Tajó pri Madridu, 38. manjša okrogla posoda za serviranje hrane.

Navpično: 1. judovski duhovnik, ki je leta 458 pr. n. s. pripeljal Jude iz babilonske suznosti, 2. pristaš Mao Ze

Dongove doktrine, 3. začetnici francoskega slikarja Maneta, 4. Romulov brat, bajeslovni ustanovitelj Rima, 5. večji sop povezanega pozetega zita, 6. made-donsko letovisčje ob istoimenskem jezeru, 7. nazal, 9. Tezejeva žena v grški mitologiji, tudi Fajdra, 10. poudarek, naglas, 13. najvišji vrh v Karavankah, 16. vrsta preprog, imenovanih po francoskem mestu v pokrajini Artois (anagram RASA), 19. ime mlade nemške teniske igralka Huber, 21. poganjek, kal, 22. italijanska kraj blizu Palmano-ve, kjer je bilo v drugi svetovni vojni koncentracijsko taborišče, 24. francoski inženir, konstruktor po njem imenovanega stolpa v Parizu, rojen na danesnji dan leta 1832 (Alexandre Gustave), 26. zadnja noga pri zivalih, 28. dojevanje smisla, bistva predmeta, 29. gora nad Kobari-dom, 31. reka, ki teče skozi Firence (anagram NORA), 34. pogan, 37. zadnji in drugi samoglasnik.

Simon Bizjak

Intervju s slovenskim skladateljem, avtorjem knjige *Orgle na Slovenskem, izdelovalcem čembal, špinetov in klavikordov, izvajalcem itd. - skratka, intervju z Milkom Bizjakom.*

V kolikor niste najavljene, ne zvonite. Trenutno je na vratih Bizjakovega stanovanja samo ta napis, v kratkem pa bosta se dva druga, srbohrvaski in angleški. Za zaprtimi vrati, na drugi strani, se odvija življenje. V stanovanju-studiju-skladistu-laboratoriju, bolj kot ne v mraku, ga zivita Milko Bizjak in glasba. Prvi je dobročudno, eterično bitje, drugo pa so njegove note, instrumenti in kupi cedek večinoma lastne produkcije. Stene krasijo tri ali stiri slike svetlih, veselih barv, vecinoma pejsazi. Bizjak se približa klavirkordu, ki ga je sam izdelal, zaigra nekaj tonov, zelo tihih in mehkih, in pokaže svojo risarijo, s katero je poslikal spodnjo stran pokrova. Velika slika z motivom vaskega plesa je v baročnem slogu. Bizjak tudi komponira v baročnem slogu, fuge v stilu Bacha. Pol leta je studiral kompozicijo pri Alojzu Srebotnjaku. Odnese me proč, v črno-beli film Victorja Fleminga. Spencer Tracy kot Dr. Jekyll sedi v laboratoriju, strahovito predan svojemu eksperimentu. Vsaka podobnost, z izjemo predanosti, s stvarnim protagonistom Bizjakom pa je izključena. To je bil samo del tesnobne blo-

dnje. Bizjak je nekoc zapustil ljubljansko Akademijo za glasbo in diplomiral na orgelskem oddelku v Zagrebu. Izdal je preko 50 notnih zvezkov stare glasbe, 19 avtorskih in 30 laserskih plošč v lastni produkciji, napisal in izdal je knjigo *Orgle na Slovenskem*, ki je bila prevedena v angleščino in nemščino (angleška in slovenska sta razprodani), igral je na 500 koncertih doma in v tujini, izdelal dva čembala, dva špineta in klavikord. Raziskoval je stare instrumente, poučeval orgle in klavir. Trenutno pripravlja TV oddajo v treh delih *Orgle na Slovenskem*, ki bo na sporedu spomladi prihodnjega leta in ki jo snemajo v stereo tehniki.

Za seboj imate petletko trdega in vztrajnega založniškega dela. Kakšni so rezultati glede na ideje in želje, s katerimi ste začeli leta 1987?

Napravil sem več, kot sem pričakoval. Na začetku je bilo težko, ker je bil to drug čas in druga politika. Če sem prošil za državno financiranje, so morale moje edicije izhajati pri državnih založbah. Tukaj pa sem naletel na veliko blokado, takšen primer je bila izdaja Ptujске zbirke. Založba ni izdala edicije v roku, zato sem nadaljeval delo sam in

Založniško potovanje na konec baroka

MIRJAM ZGAVEC

dotacija je bila ukinjena. Sedaj se stvari hitro spreminjajo, ker dobivam podporo tudi od drugih institucij. Seveda pa levji delež prispeva

sponzorji.

Fenomen Edicije Bizjak bi si gotovo zaslužil prostor v Guinnessovi knjigi rekordov. Prvic, edicija je en sam clovek

- vi; drugic, vse delo razen tiska pri izdajah opravite sami, skladbe izvajate in snemate sami, poskrbite tudi za distribucijo. In tretjic, re-

sujete dediscino z odkrivanjem starih instrumentov in skladb, ki bi brez vasega entuziazma zanesljivo propadli.

Bistveno je, da se vsi materiali natisnejo, izvedejo in posnamejo. Zal so rokopisi pogosto slabo ohranjeni, včasih tudi nekompletirani. Vse mo- je izdaje so unikati, ki prej se niso bili tiskani.

S svojimi projekti prodirate tudi v tujino.

Tujina se za sodelovanje zelo zanima, organizatorji se začnejo kar tresti, ko jim kaj ponudim. To je za njih odkritje. Pa tudi slovenskim izvajalcem je takšno sodelovanje spodbuda, ker je konkurenca v izvajanju znanih skladb pre- huda. V Angliji sem na festivalu za staro glasbo v Chichestru letos poleti igral skladbe za čembalo iz arhivov Slovenije in Hrvaske. Med triminu-tnim premorom so materiale, ki sem jih prinesel s seboj, dobesedno razgrabili, ha, ha, stepli so se za pol metra plošč in dvajset centimetrov not. Naslednji večer je John Henry imenitno odigral Bachov recital, odziva pa ni bilo.

Zakaj, mislite, je bilo tako?

Nasa stara glasba je zelo pevna, učinkujoča, dostopna preprostem poslušalcu. To je glasba tako imenovanega galan-

tnega stila, ki je bil tudi v svetovnem merilu se pred stiridesetimi leti zapostavljen in je ostajal v senci velikih. To so bili takrat hiti.

Torej smo ze skoraj v novem pop trendu znatraj klasike.

Včasih je bila Slovenija del enotnega srednjeevropskega prostora, v katerem so krožili skladatelji od zunaj. Tujina je vecino skladb ze zdavnaj odkrila, na nasih tleh pa zeva ogromna luknja. V Slovenijo so prihajali skladatelji tujih dezel. Te dezele zanima vsa dejavnost njihovih glasbenikov na nasih tleh. Institut iz Kölna je pred kratkim ponudil finančno podporo projektom, ker hočejo spoznati zapuščino nemških skladateljev na našem področju.

Zdi se, da so institucije pri nas prevec inertne in tisti del o zgodovinski zavesti enostavno izpade.

Vse nase institucije so izjavljale, da je ta glasba slaba, nevredna objave. Sedaj pa je jasno, do so bili v zmoti. Zupanove skladbe so cisto na nivoju Bachovih kantat, Léc-hnerjeve pa na nivoju Beethovnovih del.

Morda pa malo pretiravate?

Kje pa! Ko je graski radio predvajal nase posnetke teh skladateljev,

je dobil dirigent Robinson (op. ur.: Simon, dirigent v mariborski Operi) takoj ponudbo za koncert, v petnajstih minutah so mu zagotovili sredstva za zbor in orkester.

Na ljubljanski akademiji ste bili znani kot jezni mladenic. Ker se to redko dogaja, me zanimajo razlogi in posledice vasih akcij in reakcij.

Na orgelskem oddelku te akademije so predavatelji polni neznanja. Akademija je v globokem evropskem podpovprečju, ker tam predavajo ljudje, ki niso sledili razvoju umetniške interpretacije. Samo takrat se temu nihče razen mene ni upal upreti.

Je vase cudastvo tudi del reklame?

Ne, nisem Pogorelič. Ne grem se torture koncertiranja. Uživam, ko igram, koncerte imam takrat, ko sam hočem.

Tortura je tudi, da kompletan proces vodite sami.

To ni tortura, to je odkrivanje. Eno je biti robot, drugo pa opravljati pionirsko delo.

Motivacija je obrabljena didaktična beseda, pa vendar, kaj vas tako mocno motivira?

Najlepše je igrati tisto, kar se nikoli nisi slisal. Novo, neznano, to je moja motivacija.

Pravite, da vas zani-

ma neznano. Zakaj se potem bolj pogosto ne spuscate v glasbene avanture tega stoletja?

Glasba tega stoletja se slisi kot glasba, pa ni glasba. To je destrukcija brez sporočila in brez diha. Glasba postaja hrup, ni ne zabava in ne sprostitiv. Ali vi uživate v Schönbergovi glasbi?

Haydn je dejal, da hoče s svojo glasbo napraviti ljudi boljše. Schoenberg pač s sredstvi tega stoletja daje ljudem svojo refleksijo o svetu in o njih samih. Tudi to je odkrivanje in užitek.

To ni naravna glasba, to je matematika. Saj imate v stanovanju rože, kajne? Predvajajte jim Schönberga, vsak dan dva meseca, pa se bodo posušile!

Ali je to preverjen poskus?

Ne, svetujem vam, da to naredite, ker vem, da rože dobro uspevajo pri dopadljivi, harmonični glasbi. Tudi če ne skrbis za njih, če jih ne zalivas, bodo veselo rasle.

Bizjakova plošca iz serije Glasbena dediscina Slovenije za zbor in orkester z dirigentom Robinsonom, ki je bila pred dvema mesecema poslana na Radio BBC v London, je postala hit radijske postaje. Predvajali so jo stiriinajst dni zapored na programu za staro glasbo.

ZDAJ ALI NIKOLI

Legalno in legitimno

ANDREJ BLATNIK

Spominjam se, kako sva pred leti z nekim nemškim ljubiteljem glasbe letela iz Singapura v Berlin: jaz ves navdušen, ker sem imel pol nahrbtnika zelo kvalitetnih in zelo poceni piratskih kaset, ki jih pri nas ni bilo dobiti, on ves zelen od strahu, ker si je v pol nahrbtnika stlačil zelo kvalitetne in zelo poceni piratske kasete, ki so bile (legalne) v Berlinu desetkrat dražje; vedel je, da bo imel, če ga na meji ustavijo, težave z zakonom. Ko sem mu razlagal, da v Sloveniji prevajamo knjige, ne da bi avtorji za to vedeli, da imajo knjižnice fotokopirane tuje izdaje, da s fotokopij igrajo klasične koncerte in da vidimo filme prej na videu kot Američani v kinu, je zmajeval z glavo. Moznosti sta, kot vselej, dve: od zavisti ali od groze.

Seveda, to so bili casi kulturnega barbarstva, bi lahko odmahnil z roko, vedeli smo, da se bo moralo, ko stopimo skozi vrata Zahoda, vse urediti. Za posteno delo posteno plačilo, nič goljufij in dvo-mljivih poslovnih bliznjic, lastnina, ti edina, in take reci. Ne ravno zadnja med njimi so avtorske pravice. Vsi smo se zelo navdušili nad njihovim spoštovanjem, na katero so nas vse bolj nepotprezljivo opozarjali tudi tuji, in sklenili smo jih upoštevati. Kar pa zal prinasa nekaj stranskih učinkov.

Eden med njimi je

na primer ta, da se bo tako ponudba vsega, kar ni izrazito komercialno, se dodatno skrcila, saj je plačilo pravic dodatno strošek, ki mora biti upoštevan v končni ceni izdelka. Pri trznem blagu s to operacijo ni posebnih strukturnih težav: casopisi in revije, ki so doslej brezplačno prepisovali iz tujih virov, bodo zdaj to placevali, cena bo malce poskočila in na naklada padla, a ce se to dogodi zaradi stotin drugih vzrokov, se bo pa se zaradi pravice, nič za to.

Bolj zapleteno postane pri kulturi, ki jo financira država. Država mora po eni strani seveda prva skrbeti za spostovanje avtorskih zakonov, po drugi pa je najbolj tržno nesamostojno ponavadi prav tisto, kar je najbolj v njenem interesu. Spostovanje avtorskih pravic zahteva, da država, ce hoče zgolj ohraniti sedanjo raven kulturne ponudbe in ji hkrati zagotoviti legalnost, bistveno povečati sredstva zanjo. Saj ne, da bi toliko stale (recimo) pravice za objavo zanimivega tujega prispevka v literarni reviji; a pristojne stroške ne-akratnega faksiranja v (recimo) Ameriko, da odkrijete lastnika pravice in se cimprej dogovorite za objavo, in stroške računovodske operacije za transfer na ustrezen tuji račun, ce ljudi, ki bodo vse to urejali in morajo tudi kaj jesti, sploh ne omenjamo, in račun krepko naraste.

Seveda, Svet Evrope premore ze kar nekaj ustanov, ki pomagajo premoščati takšne zagate, tudi posamezne države placujejo pravice za izvozeno kulturo iz posebnih skladov. A kljub temu se zdi polozaj nekoliko paradoksalen, dokler ne premoremo enakovrednih poklicnih ustanov za uvoz kulture in ta uvoz vsaj na nekaterih področjih prepustimo dobri volji profitnih ustanov. Spostovanje avtorskega prava pa mora biti izraženo s figo za hrbtno, ces, saj vemo, da tuji tega ne kontrolirajo, kdo se bo menil za tako majhno trzišče, in sploh, ali ni bolje, da velika dela svetovnega duha pridejo k nam ne povsem legalno kot sploh ne?

To podpisem in v nemara z mano; legitimnost pred legalnostjo, a vse to zastira pravo težavo: v casu, ko se splošni državni plan (da je ministrstvo za kulturo v tem vsaj začasna izjema, je pomoč bolj simbolične narave) za deseto petletko zavzema za trg, ki naj zavladava kulturi, so predstavljene temeljne dosegov tujih kultur v Sloveniji enako kot prej prepustene zanesenjaštvu področnih strokovnjakov, njihovi menedžerski spretnosti in volji, ne pa nacrtu in resni usmeritvi. Nekako tako torej, kot velja za predstavljanje slovenske kulture na tujem. Ni kaj, skrb zbujajoča popotnica pretoku kulturnih dobrin.

Z iztekajočim se letom bodo se zadnje večje jazzovske založbe ukinile svoje vinilne in se dokončno prepustile CD izdajam. Ali bo vinil ostal le relikvija akustičnega sveta, ki ga je pomagal graditi? Avtorja Penguinovega Vodiča po jazzu na CD, LP in na kaseti, Richard Cook in Brian Morton, sicer ugledni kritiki peresi, nista nič kaj nostalgicna. Prej narobe. A ravno zato z vsem dolžnim spoštovanjem, v katerem se zrcali izkušnja s ploščami na 78 obratov, ki s posnetki starih mojstrov postajajo iskano blago, opozarjata na izgubo, ki ze nastaja v prehodu iz ene tehnologije konzerviranja zvoka v drugo.

V kolikor gramofonska plošca ostaja koncen izdelek, pa je jazzovski vodit upravičeno rigorozen do izgub in pridobitev, ki jih med navdušence nad jazzom prinaša CD. *The Penguin Guide to Jazz* je namreč točno to - selektivna zbirka kompetentnih nasvetov in opazk, kaj, katero ploščo, izvajalca iz katerega obdobja muziciranja in snemanja kupiti. Pri tem sta avtorja z vso potrebno širino opravila eno- mno delo in postavila »vodiča«, ki je referenca za vse naslednje. Ne brez zagat.

Kako potegniti mejo? Morton in Cook sta uporabila zadovoljiv kriterij, ki upošteva predvsem osnovno naravnost, lastno jazzu od njegovih

začetkov - improvizacijo in delno tudi instrumentarij izvajalcev. Z zgodovino nimata težav, v sedanjosti pa jima največ problemov povzroča eklekticizem, predvsem tisti newyorški. Če Johnu Zornu za njegovega Morriconeja pripneta pet zvezdic, torej status plošče za na osamljeni otok, pa jima, za primer, bizarno odpadejo The Lounge Lizards.

Izvajalci so nanizani po abecednem vrstnem redu. Njihove plošče so izbrane selektivno. Ob vsaki so osnovni podatki (sodelujoči na snemanju, datum, založba) in pospremljeni so s kratkim komentarjem o izvajalcu, o casu, ko je snemal, o znanju, ki ga je začel ali mu je pripadal... Avtorja priznavata, da je iz vodiča izpadla marsikatera manjša založba in njeni izvajalci, katerih plošče so težko dostopne. Ta izpad je vse bolj opazen, ko se približujemo devetdesetim.

Vsaka plošča je ocenjena od ene do petih zvezdic, s katerimi kritično skoparita. Prav doslednost pri ocenjevanju plošč (tako gramofonskih kot CD ter kaset) in upoštevanje vseh kriterijev sta glavni odliki vodiča, ki tako zares postaja pravi priročnik za jazzovske sladokusce, ne ozirajoč se na žanr.

Ti kriteriji niso zgolj glasbeno-kritični, marveč vse bolj zadevajo etiko založb, ki to glasbo izdajajo na nosilcih

zvoka. S pojavom CD se je to vprašanje se bolj zaostri. Jazz je pač prva med popularnimi glasbami, na katero je snemanje plošč dramatično vplivalo. Sel je skozi vse tehnične izboljšave konzerviranja zvoka. Kako potemtatem ravnati s starimi posnetki iz dvajsetih ali tridesetih let? Ali lahko albumu (ti so se pojavili na začetku petdesetih) danes ob prenosu na CD dodamo se nekaj odpadlih posnetkov z istega snemanja in se govorimo o istem albumu? Kaj pomeni naslov *The Best of...*? Cook in Morton se pri svojih nasvetih v vodiču delikatno, a dosledno odlocata:

- pri preciscenih izdajah posnetkov s plošč na 78 obratov za princip kronološkega zaporedja snemanj določenega izvajalca. Tu je CD v primerjavi z gramofonsko ploščo v prednosti in je takorekoc zaradi večje minutaze idealen za dokumentiranje stare godbe.

- pri ponatisih albumov za prvotno izdajo brez dodatnih alternativ take (kljub samo 40 minutam glasbe). Si predstavljate Milesov *Kind of Blue* ali pa Coltraneovo *A Love Supreme* s tovrstnimi dopolnitvami?

- za spoštovanje »integritete snemalnih tehnik in kvalitete zvoka« pri sodobni obdelavi in cisčenju starih posnetkov od leta 1917 naprej.

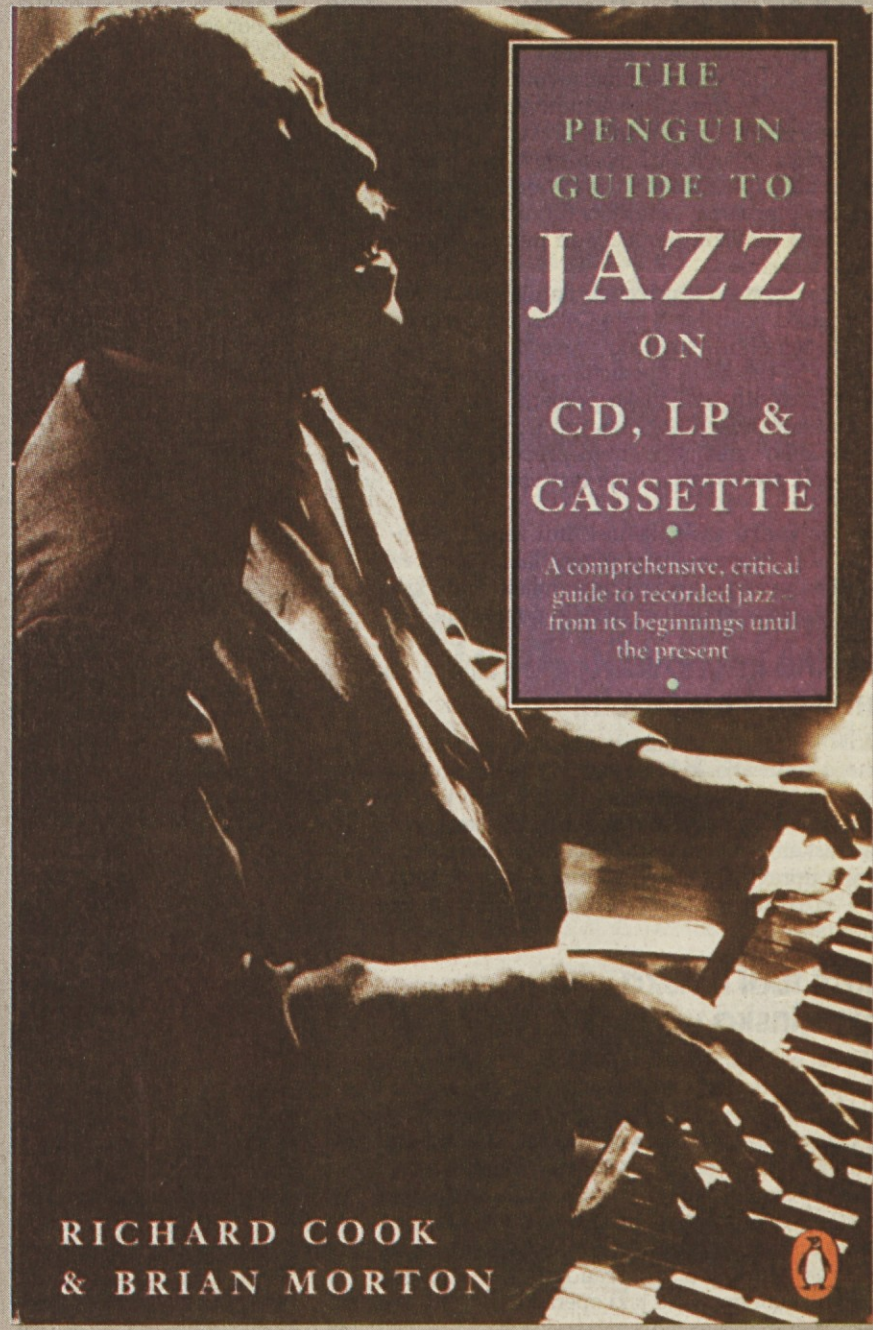
Kot zanimivost: v vo-

duču ne boste našli nobenega slovenskega imena, z bivšega jugoslovanskega prostora pa le

Duska Gojkovića.

The Penguin Guide to Jazz priporocam vsem ljubiteljem jazzu, kriti-

kom in glasbenim urednikom. Zbirateljski strasti je zagotovljen prihranek.

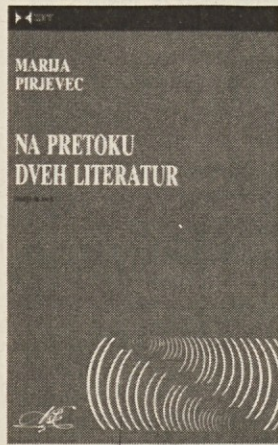
TRST / PREDSTAVILI DVE NOVI PUBLIKACIJI KNJIŽNIH IZDAJ ZTT

Za boljše spoznavanje slovenske literature FJK

Rebulov roman končno v italijanščini, zbirka esejev M. Pirjevec

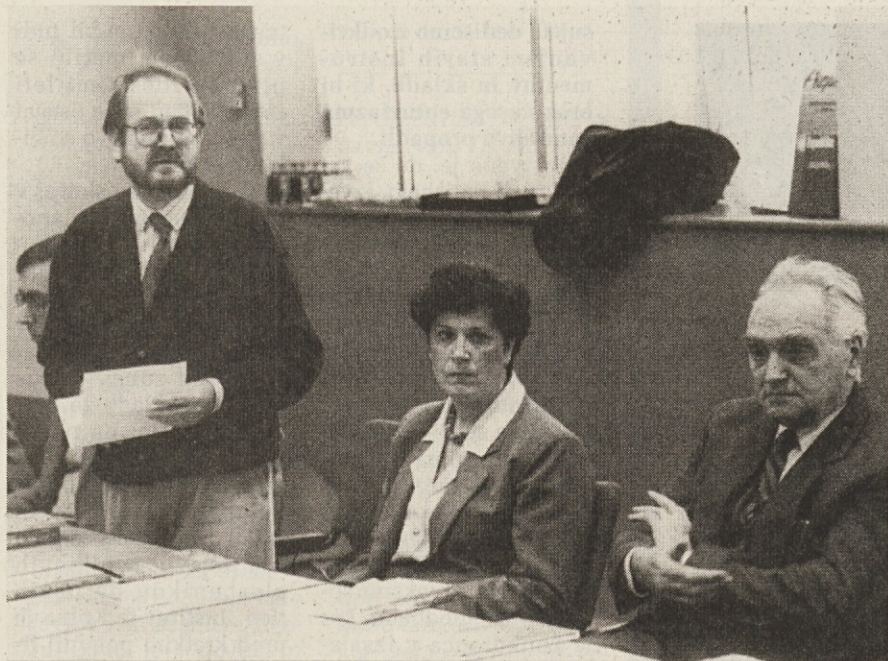
BREDI PAHOR

TRST - Dve sosednji kulturi sta resnično zreli, ko se spoznavata. Trditev je bila že velikokrat odločno postavljena (zlasti s slovenske strani), izrečena pa je bila tudi včeraj med predstavitvijo dveh novih po-

membrnih publikacij Knjižnih izdaj Založništva tržaškega tiska, in sicer studij in esejev Marije Pirjevec. Na preteklu dveh literatur in prevoda romana Alojza Rebulu V Sibilinim vetru - Nel vento della Sibilla. Prav izdaja teh dveh knjig pa je najboljše dokaz, da pri Knjižnih izdajah ZTT trditev jemljejo resno in skušajo sodelovati pri izgradnji mostu med slovensko in italijansko literaturo oziroma med slovensko in romansko kulturo.

V splošnem lahko velja ugotovitev, da je osrednja Slovenija veliko bolj občutljiva do odnosov z germanskim kot z romanskim svetom: taksnega prepričanja je Marija Pirjevec, profesorica za slovenski jezik in literaturo na trzaski univerzi, ki med vzgibi za izdajo zbirke esejev in studij (objavljeni so že bili v raznih revijah) vidi tudi poskus premoščanja te zazupljivosti. Sicer pa je delo Pirjevece zelo izcrpno na včerajšnji tiskovni konferenci v prostorih ZTT prikazal prof. Ivan Verč, ki je uvodoma poudaril, da knjiga presega trzaski centrističen pogled, istocasno

Marko Kravos (levo) predstavlja Marijo Pirjevec in Alojza Rebulu (Foto Križmančič)

pa je otipljiv dokaz, da je slavistika v Trstu se živa, kljub velikim težavam, v katerih se nahaja institut za slovensko filologijo (samo en docent je redno nastavljen). Knjiga, ki je izšla v sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico v Trstu, nastavlja tri osnovna vprašanja: prvic, kako Slovenci v Italiji gledajo na same sebe, drugič, kako Slovenci (vsi) vrednotijo italijansko kulturo, in končno, kako Italija ocenjuje slovensko literaturo.

Italijanskim bralcem posredovati dela sloven-

skih oziroma tudi drugih slovanskih avtorjev: to je osnovni namen zbirke EstLibris, ki sodi v okvir ZTT. V zadnjih letih so tej veji pri Knjižnih izdajah dali novega poleta, tako da je prevod Rebulovega romana že peti naslov v literarni zbirki EstLibris. Z objavo pri ZTT pa se končno (srečno) zaključila dolgaletna pričakovanja, v prvi vrsti prevajalke Diomire Fabjan Bajc, da bi eden najboljših romanov Alojza Rebulu bil dostopen tudi njegovim državljanom italijanske-

ga jezika. Kot je včeraj sam priznal, si avtor ni veliko prizadeval, da bi roman, za katerega so mu leta 1969 podelili nagrado iz Prešernovega sklada (sicer to nagrado prej ali slej dobi po njegovem mnenju vsakdo) doživel izdajo v italijanskem jeziku. O romanu V Sibilinim vetru, ki je izšel leta 1968 in ki ga sedaj v originalu ni mogoče dobiti, je bilo po avtorjevem mnenju že veliko napisanega in izrečenega, vprašanje pa je, če bo od odmeva prislo tudi v italijanskih krogih.

SANDOR TENCE

TRST - Sodnik Giuseppe Ayala pooseblja danes v Italiji željo po velikih političnih spremembah in pričakovanju verjetno več milijonov državljanov za globoko moralizacijo javnega življenja. Doma je iz Palerma, kjer so mu že kot mlademu in neizkušenemu sodniku naprtili velike odgovornosti v preiskavah proti mafiji. Poklicno in clovesko je zrastel s Falconejem in Paolom Borsellinom, ki sta z življenjem placala odločnost v boju proti hototnici. Kot oba tragico umrla sodnika je bil tudi on zrtev obrekovalne kampanje tistih, ki so jim očitali, da so do mafije pravzaprav preostri. Hoteli so ga diskreditirati in brskali so v njegovo zasebno življenje, kjer so »ugotovili«, da ima nekaj dolgog (s kreditom si je kupil stanovanje) in da je zato neprimeren, da ostane v Palermu. Zaradi tega je bil Ayala premeščen v Milan.

Falconeja in Borsellina danes ni več, Ayala pa je najbrž tudi v njunem imenu začel politično kariero v republikanski stranki, s katero je bil na zadnjih političnih volitvah izvoljen

Sodnik Ayala na Pomorski postaji (foto Križmančič)

v parlament. Danes je skupno s trzaskim poslancom Wilerjem Bordonom med ustanovitelj in voditelj političnega gibanja »Demokracija zavezništvo«, ki se bori za korenite spremembe političnega sistema.

Ayalo je na sinočnjem shodu pričakala množica tisoč in več ljudi, ki so do zadnjega kotička napolnili ne samo veliko konferenčno dvorano, ampak tudi predverje nekdanje pomorske postaje. Zanimivo je in tudi zelo spodbudno, da se je shoda udeležilo

res veliko število mladih, kar demantira pričanje, da se mladi ne zanimajo več za politiko. Očitno se ne zanimajo za določeno politiko enih in istih politikov, enih in istih strank, ki ves povojni čas vladajo v Italiji.

Demokracijo zavezništvo je nastalo z namenom, da preženci sedanji sistem, ki je pripeljal na zadnjo postajo in ki se sam noče, a tudi ne more več obnoviti. Ayala in somišljeniki nasprotujejo razcepitvi Italije, ki jo predlaga Severna liga, so pa pre-

pricani, da je Bossi jevo gibanje nastalo iz upravicenega odpora do sedanjega oblastniškega lobija. Mlade je pozval, naj se ne predajo ravnodušju in naj se ne zapirajo v zasebno življenje. Naj se borijo, da bo Italija res zazivila kot sodobna evropska država, saj je to vendarle njihova domovina.

Vsaka država, je ugotovil poslanec, ima v dobrem in v slabem vladarje, ki si jih zasluži. Demokracijo zavezništvo je mnenja, da je dilema komunizem-antikomunizem dolga leta blokirala italijansko politično življenje. Ni dovolila, da bi lahko država dobila resno politično alternativo. Spremembo je takrat poosebljala KPI, ki je danes ni več, zato ce ni več komunizma ni niti več razlogov za antikomunizem. Ayala je tudi sinoci rekel, da je treba spremembe političnega sistema zaceti pri reformi volilne zakonodaje.

Palermski sodnik, ki se je zjutraj srečal s trzaskimi visješolci, je bil gost »skupine 54«, gibanja, ki se v Trstu bori za reformo političnega sistema. Njegov pravi sponzor pa je bil pravzaprav poslanec Bordon, ki je tudi vsedravniki koordinatorski Demokracije zavezništva.

NOVICE

Italijanska vlada bo danes razpravljala o ukrepih proti pojavom rasizma

RIM - Italijanska vlada bo danes razpravljala o strategiji za boj proti naraščajočim pojavom rasizma in antisemitizmu. Najbrž se bo opredelila za zakonski odlok, ki bo vnesel nekatere novosti v primerjavi z doslej veljavno zakonodajo in bo zaostril dosedanje represivne norme. Osnutek odloka sta pripravila skupaj notranji minister Nicola Mancino in pravosodni minister Claudio Martelli, ki sta se včeraj sestala, da bi se zadnjič preučila predlog ukrepov preden bo o njem sklepala ministrski svet.

Sestanek vladne večine o načrtu za privatizacije

RIM - Predsednik vlade Giuliano Amato se bo danes dopoldne srečal s predstavniki parlamentarnih skupin večine, da se skupno z njimi dogovori glede načrta o privatizaciji državnih podjetij, ki ga je pripravila vlada. Srečanje je bilo sklicano, da bi omilili polemike, ki razdvajajo večinsko koalicijsko predvsem zaradi različnih pogledov zakladnega ministra Barucija in ministra za industrijo Guarina. V zvezi z načrtom o privatizacijah je trzaski demokracijski poslanec Sergio Coloni poudaril, da je glede temeljnih smernic precejšnje soglasje, ker se vsi - večina in opozicija - zavedajo, da je treba prilagoditi italijanska podjetja skupnemu evropskemu tržišču. Problem pa je, je poudaril Coloni, kako izpeljati celoten proces, ne da bi razprodali premoženja, ki je last vseh državljanov. Coloni je izrazil zaskrbljenost tudi zaradi posledic, ki bi jih nepremišljeni ukrepi lahko imeli za zaposlitev in za področja, ki preživljajo hudo krizo, kot sta področja ladjedelstva in pomorstva.

V Turinu imenovali komisarja na Občini

TURIN - Turinski prefekt je včeraj imenoval izrednega komisarja, ki bo upravljal Obcino po razpustu občinske skupščine. Kot predvideva zakon, je bila mestna skupščina razpuščena, ker v zakonskem roku 60 dni ni bila sposobna izvoliti novo upravo. Komisar bo moral tudi sklicati nove volitve, ki bodo predvidoma marca prihodnjega leta.

V krizi tudi rimska pokrajinska uprava

RIM - Na obzorju se pojavlja možnost predčasne razpusta rimskega pokrajinskega sveta. Svetovalec zelenih-mavrice Paolo Cento, kateremu je bila poverjena naloga za vodenje »predsedniškega odbora«, je včeraj umaknil svojo kandidaturu, pa čeprav razpolaga z glasovi za oblikovanje nove večine. Take koalicijske pa ni mogoče oblikovati v pokrajinskem svetu - je obrazložil - ker ne bi bila sposobna stopiti na pot prenovitve, zeleni pa nočejo nikakor botrovati taki operaciji.

Milan: Novi sodni ukrepi?

MILAN - Milanški preiskovalci pripravljajo nova prenečenja glede afere o podkupninah? Domneve, po katerih naj bi po upravnih volitvah sodniki sprožili nove zaporne naloge ali zahteve po sproženju sodnih postopkov proti vidnim predstavnikom političnega in podjetniškega sveta, so se se stopnjevale včeraj, ko so na milanskem sodišču opazili zelo intenzivno delovanje prav tistih sodnikov, ki so direktno angazirani v preiskavi o podkupninah. Državni pravdnik Francesco Saverio Borrelli se je zjutraj sestal z namestnikom Gherardom Colombom, nato pa se z drugim namestnikom Piercamillom Davigom in z Gerardom D'Ambrosiom. Antonio Di Pietro je samo za nekaj minut prisostvoval tem srečanjem, popoldne pa je odpotoval v Rim. Nihece od sodnikov pa ni hotel povedati, kaj se pravzaprav kuha, s čimer se je radovednost kronistov seveda še povečala. Po splošnem mnenju naj bi sodniki napravili obračun dosedanjih rezultatov preiskave in pripravili nove ukrepe. Ce je res tako, bomo odgovor najbrž imeli v prihodnjih dneh na prvih straneh časopisov.

RASIZEM / NA ZASEDANJU MLADIH REPUBLIKANCEV

Napolitano: Zakaj nismo izvajali protirasističnih norm?

Presunljivo pričevanje Arriga Levija o rasizmu v Italiji

MILAN - Ena od prvih nalog, ki čaka državne institucije in organe, je razumeti, zakaj v vseh teh letih niso izvajali norm, ki bi morale zajeziti in onemogočiti rast rasističnih organizacij v Italiji. S to mislijo je predsednik poslanske zbornice Giorgio Napolitano zaključil včerajšnje zasedanje o rasizmu in antisemitizmu, ki so ga priredili mladi republikanci na milanski univerzi Bocconi.

Dolga leta smo se pogrezali v ideološke konflikte, misleci, da rasistični grozjenji ni več, da smo se izognili rasizmu. Pozabili smo na tiste principe in vrednote, ki so nas družili v protirasističnem boju,

zato je lahko rasistično nasilje spet pridobilo tisto moč, ki sedaj plaši sirom po Evropi, je med drugim omenil Napolitano. Po njegovem mnenju morajo sedaj prav institucije potrditi principe, zapisane v italijanski ustavi, med temi principi pa zavzema prvo mesto prav svoboda in demokracija.

Po drugi strani je Arrigo Levi spregovoril 500 zbranim mladim pripadnikom PRI o svoji izkušnji v nemškem koncentracijskem taborišču. V svojem presunljivem pričevanju je povsem ovrgel trditve fasističnega veljaka Finija, po katerih naj bi Mussolini sprejel rasistične zakone le zato, da bi se priljiznil Hitlerju, a

naj bi jih nato ne izvajal. »Od 40.000 Zidov, ki so ziveli v Italiji za casa fasizma, jih je bilo 6.846 odpelanih v nemška koncentracijska taborišča po uvedbi rasističnih zakonov. Od teh se jih je vrnilo le 830, »se je zalostno spomnil Levi. In nadaljeval: »Ko sem bil star 20 let sem se začel boriti za Israel. Ce bi imel sedaj spet 20 let, bi zelel biti z mladeniči zidovskega geta, ki so pred nedavnim pretepli naziskine. Zgodovinski dogodki so kot kraske reke: izginejo in se nato nenadoma spet prikazejo. Tako je tudi z rasizmom, ki ponikne, a ne izgine. Le-ta ni izključno nemški pojav. V omikani Angliji so za-

beležili v lasnkem letu 7.780 napadov na crnce, 9 ljudi je podleglo rasističnemu nasilju. Iz Italije smo brez kančka usmiljena zapodili 25.000 revnih Albancev,« je spomnil Levi.

Sociolog Luigi Monconi se je pred kratkim izrekel proti zaprtju sedežev naziskinov, češ, da bi se zaradi tega le-ti umaknili v ilegalo, kar bi otežilo delo organom pregona. Levi je omenil, da so teroristi ubili podravnatelja Stampe Carla Casalegna prav zato, ker je zahteval zaprtje terorističnih brlogov. Naziskini naj kar odidejo v ilegalo, jim bomo ze zlomili hrbet, kot smo to storili s fasisti in teroristi, je zaključil svoj poseg Arrigo Levi.

RIM / MLADI FEDERALISTI

Dvanajst kresov v podporo demokraciji v novi Evropi

RIM - Dvanajst kresov za oživljanje evropskega ognja in v podporo demokraciji proti novim pojavom nacionalizma, nestrpnosti in rasizma: prizgali jih bodo v Silvestrovi noči v glavnih mestih držav članic Evropske skupnosti ter v mnogih drugih mestih Evrope. Pobuda, ki so jo včeraj v Rimu orisali predstavniki Evropskega federalističnega gibanja, zeli predvsem proslaviti obletnico Maastrichta ter začetek velikega evropskega tržišča. Pobudo so istocasno predstavili tudi v Strasbourgu, kjer jo je na tiskovni kon-

ferenci orisal predsednik Evropskega parlamenta Egon Klepsch.

V Rimu bodo veliki kres prizgali na tgu pred Kapitolom, mladi evropski federalisti pa so ga sklenili posvetiti umorjenima sodnikoma Giovanniju Falconeju in Paolu Bersellinu: umorila jih je mafija, ki je - kot piše v tiskovnem sporočilu - »nesprejemljivo zlo, ki prepucaje Italijo, da bi se polno vključila v novo evropsko družbo«.

V Londonu bo kres prizgal premier Major, kresove pa bodo prizgali tudi na Malti in na Cipru.

GOSPODARSTVO / POSEG DEŽELNEGA ODBORNIKA ZA INDUSTRIJO SARA

V Vidmu je Zveza zadrug Furlanije-Juljske krajine priredila zanimiv posvet o deželnem zadrugarstvu

VIDEM - »Deželno zadrugarstvo« - tako je nosilo naslov včerajšnje zasedanje, ki ga je priredila Zveza Zadrug iz Furlanije-Juljske krajine. Na zasedanju, na katerem sta med drugim posegla tudi podpredsednik deželnega odbora in odbornik za industrijo Ferruccio Saro in deželni odbornik za zadrugarstvo Pierantonio Rigo, je bilo predvsem govora o novi realnosti v podjetjih, o gospodarskem razvoju za nov družbeni pakt in o kriterijih za novo, uspešno delovanje javnega gospodarstva. V

tej zvezi je bil poudarjen predvsem pomen deželne prispevka k rasti deželnega gospodarstva.

Saro je v svojem poročilu omenil, da preživlja deželno gospodarstvo hudo krizo, ki se odseva tudi na področje zadrugarstva. Obenem se je obregnil ob velike odtegljave deželnih prispevkov na področju zdravstva, prevoza in kmetijstva. Dezelna uprava bo po krčenju državnih prispevkov razpolagala s približno 500 milijardami lir manj kot v preteklem poslovnem letu. To ni malo, saj

znasa celotni deželni proračun skupno 1.600 milijard lir.

Predstavniki dezelne uprave je nato orisal prisotnim nekatere ukrepe, ki jih bo podvel odbor prav na področjih, ki so bila deležna največega krčenja javnih prispevkov: zdravstva in prevoza. Zaustavil se je na zelo relevantnih temah, kot so posojila za gradnjo oziroma preureditvi his, kar zadeva predvsem mlade družine. Obtem je omenil, da bi morali postati bančni zavodi nosilni stebri nove gospodarske realnosti.

Odbornik Rigo je poudaril, da bi morala postati dezelna spet gonilna sila v razvoju deželnega gospodarstva. Po njegovem mnenju ne bi smela imeti več podpore vloge, pac pa nadzorno.

Na posvetu Zveze zadrug je med drugimi posegel tudi deželni svetovalec DSL Renzo Travatut, ki je zahteval nov politični prijem pri pripravljanju javnih proračunov. Srečanja sta se udeležila tudi deželni odbornik za turizem Gioacchino Francescutto in deželni svetovalec Lucio Cint.

UNIVERZA

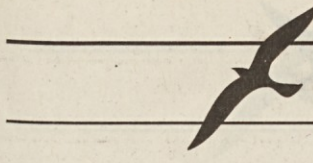
Dežela razpisuje štipendije za študij na tujem

Vključen je tudi študij v Sloveniji

TRST - Deželni vestnik Furlanije-Juljske krajine je v svoji 80. številki z dne 18. novembra 1992 objavil odlok deželnega ravnatelja za solstvo in kulturo št. 654/istr. z dne 17. septembra 1992 o razpisu natečajev za dodelitev štipendij studentom, ki v akademskem letu 1992-93 imajo stalno bivalice v Furlaniji-Juljski krajini, univerzo pa studirajo na tujem.

Na odlok nas je opozorilo Slovensko deželno gospodarsko združenje s pripombo, da bi utegnil zanimati tu-

di slovenske študente iz Furlanije-Juljske krajine, ki studirajo v Sloveniji, pa seveda tudi v drugih državah, npr. v okviru programa ERASMUS za študijske izmenjave med evropskimi univerzami. Podrobnejše informacije nudi deželni urad za izobraževanje in kulturo v Ul. sv. Franciska 37 v Trstu (tel. 040/3775264), kjer je treba predložiti prošnje. Poudariti velja, da morajo biti prošnje napisane na posebnih obrazcih in oddane najpozneje 18. decembra 1992.

ZDRAVSTVO / JUTRI PO VSEJ DRŽAVI

Zdravniki stavkajo proti vladni reformi

Dan protesta so napovedali tudi lekarnarji

MARTIN BRECELJ

TRST - Kot po vsej državi bodo jutri tudi v Furlaniji-Julijski krajini zdravniki stavkali proti zdravstveni reformi, kakšno napoveduje poverjeni zakonski odlok, ki ga je vlada odobrila 1. decembra letos. Resnici na ljubo stavke niso oklicali vsi sindikati, saj se poleg avtonomnih sindikatov z njo strinja edino CGIL, a ker je v teh sindikatih vpisana glavnina zdravnikov javnega sektorja, je pričakovati, da bo stavka ohromila ves zdravstveni sistem, seveda z izjemo nujnih zdravniških služb.

Poverjeni zakonski odlok predvideva globoke sistemske spremembe. Tako naj bi npr. okrepili decentralizacijo javnega zdravstva s poveritvijo novih pristojnosti deželnim upravam; preuredili naj bi krajevne zdravstvene enote, ki naj bi se odsele teritorialno obvezno krile s pokrajinami, vodili pa naj bi jih direktorji-supermedicini; krajevne zdravstvene enote naj bi za vsakega zavarovanca povprečno imele na razpolago pol milijona lir, kar naj bi po vladnem nacrtnu povečalo njihovo storilnost; uvedli naj bi možnost prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, kakor tudi

Dr. Fabrizio Monti

možnost t. i. posrednega zdravstvenega skrbstva z uporabo zasebnih zdravstvenih struktur.

»V resnici smo priča resnemu napadu na javni zdravstveni sistem,« nam je povedal dr. Fabrizio Monti, deželni tajnik sindikata zdravnikov javnega sektorja CGIL. »Pod udarom sta namreč oba njegova nosilna stebra, bodisi t. i. osnovna medicina z družinskim zdravnikom vred, bodisi javne bolnišnice. Po našem mnenju je treba na to odločno odgovoriti. Zavarovati moramo predvsem pravico vseh državljanov

Dr. Raffo Dolhar

do kakovostne in učinkovite zdravstvene oskrbe, pa tudi npr. zagamčiti pravico do dela 30 tisočim zdravnikom, ki naj bi jih tako rekoč čez noč izključili iz javnega zdravstva.

Zelo kritičen je do vladnega zakonskega odloka tudi predsednik Slovenskega zdravniškega društva dr. Raffo Dolhar. »Mislim, da smo se daleč od tistega ravnovesja med javnim in zasebnim, ki bi v zdravstvu lahko zajamčilo hkrati pravico in učinkovitost,« nam je povedal. »Vsi, vključno zdravniki, se

zavedamo, da sedanji sistem dopušča preveč potoke, da so npr. premnogi pacienti na svojih domovih založeni s kopico zdravil, ki jih ne bodo nikoli uporabili. Toda povsem zgrešeno je misliti, da bomo to presegli z bolj ali manj mehaničnim uvajanjem raznih denarnih omejitev, ki nimajo z medicino kot tako nobenega opravka,« je se pristavil.

Povejmo naj, da so za jutri napovedali dan protesta tudi lekarnarji. Po vseh lekarnah bodo razobesili lepake, samim klientom pa delili letake z opozorili, da bo vladni ukrep znatno poslabšal farmacevtsko službo, predvsem pa oskodoval bolnike, ki bodo morali v bodece na splošno kar krepko segati v svoje zepce.

Do zadeve je med drugimi zavzel stališče deželno vodstvo DSL iz FJK. Poudarilo je, da z vladnim pooblaščenim odlokom javnemu zdravstvu grozi nevarnost, da bi postalo drugorazredno. Če bo ta reforma res tekla, bo DSL dala pobudo za referendum o njeni ukinovitvi. Trzaska SKP pa bo svoje stališče do vladnega ukrepa obrazložila na javnem zborovanju, ki ga prireja danes z začetkom ob 18.30 na svojem sedežu v Ul. Tarabochia 3.

Doslednost glede vprašanj manjšine

Demokratske sile naj imajo do Osima in z njim povezanih vprašanj jasna stališča

TRST - Delegacija izvršnega odbora Slovenske kulturne zveze s predsednikom Klavdijem Palčićem na celu se je v Trstu sestala z deželnim vodstvom socialistične stranke, ki jo je vodil tajnik Alessandro Colautti, sestanka pa se je udeležil tudi podpredsednik deželne vlade Ferruccio Saro.

Dnevni red srečanja je obsegal najaktualnejša vprašanja dogajanja v deželi Furlaniji - Julijski krajini, v ospredju pa je bila problematika revizije osimskih sporazumov in bližnjih razgovorov med Italijo in Republiko Slovenijo. Tako predstavniki SKGZ kot PSI so glede tega, ta trenutek najbolj občutljivega vprašanja, izrazili mnenje, da morajo biti novi pogovori med sosedji zastavljeni na konstruktivno raven, kar je nedvomno v obojestranskem interesu, dejansko priložnost pa imajo se zlasti obmejni kraji, za katere si brez tvornega sodelovanja ni mogoče predstavljati uspešne bodočnosti. Stare spekulacije z mejami in nacionalistično nestrpnostjo je nujno pustiti ob strani in bilo bi res tragično, če bi kot tolikokrat v preteklosti zopet prev-

ladala jalova in z vsakršno vizijo evropske integracije skregana iracionalnost. Bistveno je torej prizadevanje vseh demokratskih sil, da se v deželi ustvari drugačno ozračje, kajti zapravljenih priložnosti je bilo v preteklosti odločno preveč.

Predstavniki PSI so poudarili prizadevanja stranke, ki po težkem obdobju isče novo vlogo v okviru povezovanja naprednih sil, medtem ko se v Italiji pravljajo korenite institucionalne reforme. Spreminjanje dosedanjih okvirov bo nujno slo v večjo decentralizacijo oblasti, ki se bo iz državne ravni prenasala na deželno in v tem smislu lahko dežela vsekakor bolje izkoristi svoj ugoden položaj za sodelovanje s sosedji. Socialistična stranka je pravkar predstavila javnosti svoje predloge za snovanje gospodarskih pobud, manjšinsko vprašanje pa je treba rešiti, drugače bo neizbežno ostalo kamen spikotke.

Delegacija SKGZ je poudarila vlogo manjšine, ki si vseskozi prizadeva biti pozitiven faktor v tem prostoru, nov položaj pa lahko njene možnosti se okrepi. Seveda pod pogojem, da

se manjšinsko vprašanje začne obravnavati dosledno, saj nikomur ne ustreza položaj, v katerem moramo Slovenci stalno terjati to, kar bi moralo biti že zdavnaj uresničeno. Demokratske sile, torej tudi socialisti, naj imajo torej jasno in trezno stališče do Osima in vsega kar spada zraven. Dežela Furlanija - Julijska krajina naj v vidiku lastnih večjih kompetenc upošteva potrebe Slovencev, v prvi vrsti pa naj že v tem trenutku prisluhne stališču, da je treba slovenskim ustanovam omogočiti nemoteno delovanje. Bilo bi nesprejemljivo, če bi z izgovorom o splošnih finančnih restrikcijah prizadeli ustanove, ki jim gre za golo preživetje.

Na srečanju je bilo poudarjeno tudi stališče glede televizijskih programov v slovenščini. Po ratifikaciji konvencije med vlado in radiotelevizijsko ustanovo ne bi smele več obstajati nobene formalne ovire, uresničitev nacrta pa je mogoče pospešiti z oddajanjem preko signala koprskih televizij, kar je popolnoma v skladu z interesi po sodelovanju z italijansko manjšino onstran meje.

NOVICE

Proračun na seji deželnega sveta

TRST - Deželni svet se bo od danes do četrta ali celo petka ukvarjal s proračunom za leto 1993 in s triletnim razvojnim planom. Soocanje v skupščini se obeta precej živahno, tudi zato, ker je deželna vlada zaradi znane stiske, ki pesti vse javne blagajne, crtala iz proračuna za prihodnje leto približno 400 milijard lir izdatkov. Deželno vlado vodi trenutno koalicija KD-PSI-PSDI-Demokratska unija-SSk, svoje predstavnike v vladi pa imajo le prve stiri stranke. Demokratsko unijo sestavlja edinole odbornik Barnaba, ki je pred nekaj meseci, v polemiki z vsedravnim tajnikom La Malfo, izstopil iz republikanske stranke.

Poziv goriskih uprav za ustavev vojne

GORICA - Zadnja seja goriskega pokrajinskega sveta je sovpadala z mednarodnim dnevom človekovih pravic. Ob tej priložnosti je pokrajinski svet, na pobudo predstavnika zelenih Fiorellija, odobril poziv za ustavev vojnih spopadov in za krepitev politike sporazumevanja in strpnosti. Izhajajoč iz ugotovitve, da je prebivalstvo goriske pokrajine doživljalo grozote vojne, med katerimi se posebej prihaja do kršenja človekovih pravic, se rojeva poziv za ustavev krvavih spopadov v Bosni, kjer živijo pripadniki različnih narodov in narodnosti - tako kakor živijo na Goriskem - in za strnitev naporov v korist miru in za podporo vsem pobudam v tej smeri. Izjava s podobno vsebino so, prav tako na pobudo Fiorellija, sprejeli tudi v goriskem občinskem svetu.

Podpore FJK Slovincem odjekile v poslanski zbornici

RIM - Objava podatkov o podporah, ki jih je Furlanija - Julijska krajina v skladu z lastnim zakonom priznala slovenskim organizacijam, je odjeknila v poslanski zbornici. Podatke, ki jih je objavil trzaski Il Piccolo, so povzeli mislovski poslanci Tatarella, Parigi, Tremaglia, Berselli, La Russa in Gasparri, ki so zunanemu ministru Colombu naslovili vprašanje z zahtevo pismenega odgovora. Mislovci sprašujejo, ali je vlada seznanjena s prispevki, ki jih je porazdelila FJK Slovincem. Po njihovi oceni je priznanje teh prispevkov le razprševanje deželnih sredstev, »saj največkrat služi le za klientelistično utrjevanje položaja nekaterih krajevnih politikov«. Zato se zavzemajo, da bi vlada »posegla in naredila konec tem absurdom«.

Na videmski univerzi odprli akademsko leto

VIDEM - S predavanjem na temo »Tehnologije, znanost in kultura na pragu tretjega tisočletja«, ki ga je imel prof. Flavio Waldner, docent fizike na fakulteti matematičnih ved, so včeraj v Vidmu slovesno odprli akademsko leto 1992/93. Uvodni nagovor je imel novi rektor Marzio Strassoldo, ki je novembra nasledil Franca Frillija. Strassoldo je poudaril nenehno rast univerze, ki beleži letos več kot 6000 vpisov, zaustavil pa se je tudi pri odprtih problemih, od katerih je najbolj pekoč problem 130 »odvečnih« delovnih mest, vsaj na osnovi najnovjših vladnih navodil.

Prav glede tega vprašanja se je rektor po ceremoniji odprtja akademskega leta sestal s furlanskimi parlamentarci, da bi našli izhod iz sedanjega stanja.

Deželni aktiv CGIL

CERVINJAN - V hotelu Internazionale v Cervinjanu bo jutri deželni aktiv delegatov kovinarjev Furlanije - Julijske krajine. Uvodno poročilo o stanju soocanja med sindikati in deželno vlado o industrijski krizi v deželi bo imel deželni tajnik FIOM Waldi Catalano, prisotna pa bosta tudi vsedravnajni tajnik FIOM Fausto Vigevani in član deželnega tajništva CGIL Graziano Pasqual.

V Vidmu posvet o problemih informacije

VIDEM - V konferenčni dvorani Trgovinske zbornice v Vidmu (Viale Ungheria) bo jutri javna skupščina o vprašanih informacijah v Italiji. Poročilo bo imel vsedravnajni tajnik USI-GRAI (sindikata casnikarjev RAI) Giuseppe Giulietti.

GORICA / RESOLUCIJA POKRAJINSKEGA ODBORA

Proti privatizaciji tržiške ladjedelnice

Ostra kritika obnašanja vodstva Fincantieri

GORICA - V zvezi s hudo krizo, ki je zajela podjetja z državno udeležbo na Goriskem, je pokrajinski odbor v Gorici sprejel posebno resolucijo, v kateri obsoja zadržanje vodstva podjetja Fincantieri do sindikalne skupščine zaposlenih v tržiški ladjedelnici, ki je bila 30. oktobra. S tem zadržanjem - je receno v resoluciji - je uprava pokazala pasivni odnos do izbiriške vlade oziroma do odločitve o likvidaciji tega podjetja z državno udeležbo.

Goriški pokrajinski odbor podčrtnje pomembnost vloge, ki so jo za razvoj ladjedelnice odigrali zaposleni, ko so s svojimi akcijami nadomestili nezadostno učinkovitost uprave in tako

omogočili občutno proizvodno prekvallifikacijo ladjedelnice z dosegom visoke kakovostne ravni. Pokrajinska vlada zato odločno zavrača prodajo, ali se slabšo alternativo umika državne udeležbe iz goriških podjetij, kar bi neizogibno privedlo do deindustrializacije Trzica in goriške pokrajine sploh.

Glede na to, da rimska vlada se vedno ni poskrbela za izdelavo neobhodnega programa o industrijski politiki, bi privatizacija podjetij z državno udeležbo po mnenju goriskega pokrajinskega sveta povzročila samo drastično obubožanje krajevnega proizvodnega aparata s težkimi posledicami za področje zaposlitve.

Resolucija pokrajinskega odbora se zaključuje s pozivom k ponovni opredelitvi vloge in razvojnih smernic za podjetja z državno udeležbo, in sicer za tržiško ladjedelnico Fincantieri ter za podjetji Ansaldo in Alenia, ki delujeta na elektromehanskem oziroma vojaškem področju. Glede na strateski pomen ladjedelnice goriške pokrajinske vlada meni, da je treba ohraniti njen javni značaj, vendar na osnovi rigorozne sanacijske politike, ki bo vključevala tudi sodelovanje z visoko kvalificiranimi zakupnimi podjetji, glede na to, da je zaposlitvena raven ladjedelnice medtem padla na skrajno nizko mejo.

PORDENON / VČERAJ V JUTRANJIH URAH

Rop v poštnem uradu v Porciji: roparji odnesli pol milijarde lir

S terenskim vozilom »vlomili« v poštni urad in nagrabili denar v gotovini, ki je bil namenjen izplačilu pokojnin in trinajstih plač

PORCIJA - Pol milijarde lir je plen, ki so ga včeraj po slikovitem ropu odnesli stirje roparji iz postnega urada v Porciji v pordenonski pokrajini. Zlikovci so si s pomočjo terenskega vozila utrli pot v urad, v nekaj minutah nagrabili denar v gotovini, ki ga je malo prej pripeljalo dostavno vozilo postne uprave, in izginili. Policija in karabinjerji so kmalu po ropu začeli z obsirno preiskovalno akcijo, lov na roparje pa je bil vsaj do večernih ur neuspešen.

Roparji so izvedli rop malo pred 8. uro. Postni urad v Porciji je bil takrat se zaprt. Uradniki v uradu so bili le nekaj minut prej prejeli posiljko, v kateri je bilo za

pol milijarde lir v gotovini: denar je bil namenjen izplačilu pokojnin in trinajstih plač domačinov. Posiljko je postnemu uradu dostavil postni furgon v spremstvu dveh policijskih avtomobilov, ki sta nadzorovala vožnjo »dragocenega« tovora.

Roparji so verjetno od daleč sledili vsej dostavi in stopili v akcijo nekaj minut potem, ko so furgon in policijska avtomobila odsli. Zlikovci so pripeljali pred vhodna vrata postnega urada ukradenega terenskega vozila, zagodili so težak tram med vrata in vozilo, nato je eden od roparjev pritisnil na plin in pognal vozilo. Vhodna vrata so klonila sili tega modernega ov-

na, stirje zakrinkani roparji so stekli v poštni urad in s pistolami v rokah zabicali uradnikom, naj mirujejo. V nekaj trenutkih so nagrabili denar iz jutranje posiljke, ki so ga uradniki sele razmešali po blagajnah, strpali v vreče, in jo odpihali.

Po pričevanju nekaterih očitvidcev so se odpeljali z alfa romeom 164 nemške registracije. Policija je takoj preverila podatek in ugotovila, da so roparji (ali kdo drug po njihovem naročilu) ukradli avto ponoči v Trati pri Pordenonu. Vozilo naj bi bilo tudi vpleteno v nesrečo, ki se je pripetila, vedno v nočnih urah, na eni od pordenonskih cest, kjer naj bi s tveganjem

manevrom prisililo voznička drugega avtomobila, da je zavil s ceste in s tem poškodoval lastni avtomobil. Po domnevah preiskovalcev, naj bi se roparji med svojim begom poslužili tudi drugega avtomobila, in sicer lancia delte redece barve.

Komaj so s postnega urada obvestili policijo o ropu, je stekla preiskovalna akcija. Organi pregona so na vseh pomembnejših cestah pordenonske pokrajine postavili cestne bloke, pri iskanju so se poslužili tudi helikopterja, ki je v dopoldanskih urah preletaval vse območje zahodne Furlanije, a - kot receno - so bili vsi njihovi napori doslej zaman.

VIDEM / POZIV DEŽELI

Ohraniti sredstva za parke in zaščiteni območja v FJK

VIDEM - Devetinpetdeset osebnosti iz sveta znanosti in kulture je podpisalo poziv Svetovnega sklada za naravo WWF na deželno vlado za ohranitev prispevkov, namenjenih deželnim zaščitenim območjem in parkom. Podpisniki dokumenta izražajo zaskrbljenost zaradi zamud pri uresničevanju parkov in zaščitenih območij in poudarjajo nujnost ohranitve naravnega bogastva dežele in njenih bioloških razlikosti. Najnovejša studija so namreč pokazale, da je tudi v Furlaniji - Julijski krajini v teku pro-

ces obubožanja nekaterih rastlinskih in živalskih vrst. Prav zato, poudarjajo podpisniki poziva deželni vladi, je popolnoma nesprejemljivo, da so iz osnutka deželnega proračuna za leto 1993 crtali postavke, ki so bile namenjene načrtovanju in upravljanju parkov in zaščitenih območij. Te postavke bi bilo treba po njihovem mnenju ne samo ohraniti, ampak celo povečati.

Kot rečeno, je dokument podpisalo 59 znanstvenikov in kulturnikov, prvi podpisnik pa je prof. Livio Poldini.

RAZVOJ / V TRSTU SO IZDEDENCI OCENILI OPRAVLJENO DELO V LETIH 1988-92

Program EGS za lagune severnega Jadrana

Doslje so v okviru Sredozemskega integriranega programa za to območje porabili 240 milijard lir

TRST - V teh dneh je bil v Trstu sestanek, na katerem so ocenili izvajanje t. i. Sredozemskega integriranega programa (SIP) Evropske gospodarske skupnosti v tistem njegovem delu, ki zadeva gospodarski in ambientalni razvoj območja lagun v Furlaniji-Julijski krajini, Venetu in v Emiliji-Romagni. Srečanja so se udeležili odgovorni za SIP vseh treh dežel, načelnik ravateljstva EGS za deželno politiko Claudio Caruso, odgovorna za vprašanja EGS pri predsedstvu italijanske vlade

Clara Collaride, funkcionarja ministrstva za trgovinsko mornarico Plinio Conte in Giorgio Brancaccio ter ocenjevalca SIP pri EGS Bruno Cassarin in Francesco Donati, pa se nekateri drugi izvedenci.

Udeleženci so ugotovili, da je območje lagun v okviru SIP v letih 1988-92 prejelo skupno 240 milijard lir, 60 od katerih je bilo namenjenih razvoju Gradeske in Maranske lagune v Furlaniji-Julijski krajini. Ta sredstva so delno uporabljena za raznovrstne hidravlične posege, ki bi

morali po eni strani zavarovati lagune pred vdiranjem morskih voda, po drugi strani pa pospeševati tokovanje, kar je bistvenega pomena za življenje v njih. Poleg tega so s sredstvi SIP uredili nekatere ribogojnice, ki seveda predstavljajo glavne produktivne strukture v lagunah in razvoju katerih je namenjena glavnina sredstev SIP za gospodarski razvoj.

V okviru programa EGS so tudi okrepili raziskovalno dejavnost. Samo v javnih in zasebnih raziskovalnih cen-

trih Furlanije-Julijske krajine pripravljajo osem večjih projektov. Ko bo deželna uprava sprejela zakonski ukrep za izvedbo druge faze SIP, pa bodo po vsej verjetnosti nastavili se 19 drugih raziskovalnih projektov, ki so že bili predloženi in oceno pristojnim deželnim uradom.

Pristaviti velja, da so del sredstev EGS uporabili tudi za strokovno izpopolnjevanje osebja (v glavnem je šlo za strokovno svetovanje kar v njihovih podjetjih), pa se za trzne raziskave. Za

Furlanijo-Julijsko krajino je po nalogu deželne uprave Posebno podjetje Videmske trgovinske zbornice (ASALM) izdelalo raziskavo z naslovom »Trzišče 90 let za pridelke ribogojničev severnega Jadrana«.

Udeleženci srečanja so bili na splošno zadovoljni z doseženimi rezultati ter z novimi nacrti, ki so jih v okviru SIP izdelali na območju lagun severnega Jadrana. Ob koncu sestanka so tudi obiskali Maransko laguno, tako da so si lahko na lastne oči ogledali opravljeno delo.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm
Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax: 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax: 0432-730462
Ljubljana, S.A. Slovenska 54, tel. 061-113121, fax: 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax: 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533725 fax: 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publiset
tel. 040-7796611, fax: 040-768697
Italija: podružnice SPI

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (sirnina 1 stolpce vsina 42 mm) 80.000 LIT.
financin in legalni 120.000 LIT. ob praznikih povisok 20%; mali oglasi
850 LIT beseda: odločnice, zahvale in sozajala po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 40 SIT
Naročnina za Italijo - mesecna 23.000 LIT letna 276.000 LIT
za Slovenijo: mesecna 1.200 SIT
Registriran na sodišču v Trstu st. 14 z dne 6-12-1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Novo pokrajinsko vodstvo DSL

Demokratska stranka levice ima novo pokrajinsko vodstvo, ki so ga izvolili na zadnji seji federalnega odbora. Novo vodstvo sestavljajo Perla Lusa (politična tajnica), Willer Bordon, Milos Budin, Nives Kosuta, Giorgio De Rosa, Dino Fonda, Stefania Japoe, Ezio Martone, Fabio Omero, Ugo Poli, Renato Romano, Giorgio Rossetti, Maria Pia Turinetti in Antonia Zanin. Polnopravna člana vodstva sta tudi predsednik federalnega odbora Claudio Tonel in predsednik nadzornega odbora Alberto Gagliardi.

Odgovorni za posamezne delovne supine so Giorgio De Rosa (urbanistika in okolje), Ezio Martone (solstvo), Ugo Poli (sektor javnih uprav), Giorgio Sirotti (zdravstvo), Roberto Treu (gospodarstvo) in Antonia Zanin (družbena vprašanja).

Zasedanja rajonskih svetov

V prihodnjih dneh se bodo sestali nekateri rajonski sveti. Jutri ob 19. uri se bo na Proseku sestal zahodnokraški rajonski svet, ki bo razpravljal o raznih vprašanjih krajevnega znaka ter imenoval komisije za resorne zadeve.

V četrtek, 15. t.m. se bo sestal rajonski svet za Sv. Ivan, v petek, ob 20. uri, pa rajonski svet za Skedenj in Carbolo. Oba bosta na dnevnem redu imela vrsto tekočih vprašanj upravnega znaka.

Danes se zaključí festival gorniskega filma

Danes se bo v gledališču Miela, na Trgu Duca degli Abruzzi, zaključila tretja izvedba filmske razstave, ki sta jo priredili združenji La Marmotta in Lega Montagna UISP v sodelovanju z zadruzo Bonawentura pod pokroviteljstvom trzaskе Občine in Pokrajine. Na prireditvi bo prisoten priznani režiser Bruno Bozzetto, ki je sicer že večkrat nastopil na svetovno znanim festivalu v Trentu. Bozzetto se bo predstavil s filmi "Ski Love", "Il signor Rossi al camping" in "Il signor Rossi va a sciare". Večer bo zaključil francoski video "Derapages Japonaises", ki govori o tem, kako Japonci prezivljajo svoje počitnice na snegu.

Odpri bodo prenovljeni Tergesteo

Danes, ob 17. uri, bodo ponovno odprli znano trzasko kavarno Tergesteo, ki se bo Tržancem predstavila popolnoma prenovljena v stilu "liberty", kot v casih, ko je Italo Svevo v njenih prostorih prevziral cele dneve. Predstavlja pa se tudi z drugacnimi in novimi ponudbami: poseben kotiček bo namenjen vsem tistim, ki si želijo po večerni predstavi ali pa po prijetnem večeru privoščiti tople prigrizke.

Ostareli brezplačno v mestne muzeje

Starejši ljudje, ki razpolagajo z brezplačnimi abonmanskimi izkaznicami ACT, bodo do konca tega meseca lahko brezplačno obiskali tudi občinske muzeje Revoltella, Akvarij in Pomorski muzej. Za pobudo so se dogovorili občinski odborštvi za kulturo in za socialno skrbstvo skupno s konzorcialnim podjetjem za prevoze, da bi tako omogočili ogled muzejev tudi starejšemu prebivalstvu.

V "Che Guevara" solidarnostni koncert

Krožek za politično-socialne vede "Che Guevara" zaključuje letosnjo dejavnost s "Solidarnostnim koncertom", ki bo v četrtek, 17. t.m., ob 21. uri, v gledališču Miela. Solidarnostni koncert je povezan z načrtom terapevtske skupnosti, ki jo don Mario Vatta skuša uresničiti kljub številnim težavam, s katerimi se spoprijema. Na programu so ljudska glasba iz Venezuele, afriško-kubanski ritmi ter latinski jazz. Nastopili bodo solisti Glauco Venier ob klavirju, Pero Ugrin s trobento in Francesco Berzeatti s saksofonom. Na večeru bodo zbirali sredstva za podporo pobudi, s katero nameravajo pomagati uzivalcem mamil.

Jamarska federacija o raziskavah v Aziji

Trzaska jamarska federacija bo jutri predstavila uradne rezultate raziskav v srednji Aziji v okviru odprav Samarcanda 89 in Samarcanda 91. Odpravi sta raziskali najglobljo jamo v Aziji (-1310 metrov), kjer sta odkrili sledove dinozavrov, ki so stari več kot 150 milijonov let. Odkrili sta tudi ostanke trdnjave Aleksandra Velikega ter jamo, v kateri so našli ostanke zelo dobro ohranjenega medveda. Večer, ki bo jutri, ob 20. uri, v Kongresnem centru velesejemske ustanove, se bo odvijal pod naslovom »Od večbarvnih mozaikov Samarcande do ledenih jam Pamirja, po sledovih dinozavrov«.

Sporočilo Sindikata slovenske šole šolnikom

Sindikat slovenske šole obvešča šolnike, da morajo po znanih Amatovih ukrepih vsi šolniki, ki tega se niso storili, najkasneje do 31. decembra urediti pokojninsko situacijo. Ta dan zapade rok za predložitev prošnje za izplacilo univerzitetnega študija in ureditev službenih dob opravljenih pred vstopom v stalež oziroma v drugih javnih ali zasebnih administracijah.

Konferenca o varstvu v delovnem okolju

Varnost in preprečevanje nesrec v delovnem okolju na pragu leta 2000 - to je naslov konferenice, ki jo danes, ob 10. uri prireja v veliki dvorani pokrajinske zveze za trgovino, turizem in storitve družba 2R Engineering. Glavno poročilo bo imel ravnatelj oddelka za varnost Pierpaolo Pergolis. Predstavitveni nagovor bo imel Lino Ravalico, uvodno poročilo pa Alessandro Turrini.

KRIZA / INDUSTRIJCI IN SINDIKATI

Mesto na meji genetske mutacije

Za tajnika CGIL Buo smo na samem robu sestopa v razred malih provincialnih mest

VLASTA BERNARD

»Prisli smo do meje, pod katero Trst tvega, da doživi genetsko mutacijo. Ne grozi mu samo občno gospodarsko redimenzioniranje, ampak sestop na raven provincialnega meseteca. Gospodarsko propadanje namrec močno pospešuje tudi demografsko upadanje mesta, saj preprečuje tudi minimalni dotok svežih sil s priseljivanjem. To pa pomeni, da se mesto blizu kritični točki, pod katero se bo avtomatično zmanjšal njegov pomen in z njim njegovo kulturno življenje, vzgoja in izobraževanje, socialne službe in tako naprej, vse do zadnjega vidika civilnega življenja trzaskе skupnosti. Nahajamo se torej pred epohalnim prehodom iz ene kvalitete v drugo: ce ga ne bomo ustavili, se bomo znašli v povsem drugem, majhnem provincialnem mestu.«

S temi besedami je trzaski pokrajinski sekretar CGIL Gianantonio Bua pospremil večrainsko predstavitev skupnega dokumenta, ki so ga izdelala sindikalna tajništva CGIL, CISL, UIL in Združenje trzaskih industrij in ki bo sredi prihodnjega januarja predmet posebnega študija.

dijskega srečanja. Dokument je sad konstruktivnega soocenja sindikalnih in podjetniških sil, ki so se po oktobrskem podpisu protokola o industrijskih odnosih odločile, da skupaj poiscejo najucinkvitejša sredstva za reševanje sedanje ekonomske emergency. A ne s polemiko - je opozoril predsednik trzaskih industrijcev Piero Toresella - ampak z resno in konstruktivno razpravo za zaprtimi vrati. Tako sindikati kot industrijci vsakor ne odstopajo od prepričanja, da industrija ostaja ena od ključnih točk trzaskega gospodarstva, zato opozarjajo, da bodo prihodnji meseci odločilni za ekonomsko podobo pokrajine: na dnevnem redu bo namrec določanje novih ravnesij v proizvodnem sistemu, ki je taca v procesu temeljitega preustroja. Podoben proces globoke preobrazbe je v teku tudi na političnem in družbenem področju, kjer se z vso ostrino kažejo nasprotja prezelelega sistema, kot kar nazor na dokazujejo tako trzaskе krajevne uprave kot tudi perspektive za prenovo deželne sveta. V takih razmerah je težko pričakovati, da bi se emergency lotili s pre-

tehtanimi izbirami ekonomske politike - ugotavljajo industrijci in sindikati - zato Trst potrebuje globoko politično-institucionalno prenovo, ki naj proizvodnemu sektorju zagotovi manjkajoče politične sogovornike.

V teh razmerah - ki se odražajo tudi v neravnovesju v mestnih ekonomskih institucijah - po mnenju podpisnikov dokumenta ni mogoče sklicati niti sicer potrebnih 3. pokrajinske gospodarske konference, zato ne preostaja drugega, kot da vsak prevzame svoj del rednih in tudi izrednih odgovornosti.

Receno, storjeno. Industrijci in sindikati se odgovornostim ne umikajo in kot svoj prispevek za razvoj dialoga med aktivnimi silami v Trstu predlagajo soocenje med ekonomskimi, institucionalnimi in političnimi subjekti ob konkretnih vprašanjih, kot so npr. uporaba vseh razpoložljivih finančnih virov, novi kriteriji za njihovo razdeljevanje, koordinacija in usmerjanje posegov, preverjanje izbranih kriterijev in monitora investicij, uporaba proračunskih sredstev javnih uprav itd.

Pomoč CAAF pri davčni prijavi

Združenje trzaskih industrijcev se v sodelovanju z ostalimi združenji Triveneta pripravlja na izvajanje novega sistema davčne pomoči odvisnim delavcem, po katerem se bodo le-ti lahko obrnili na delodajalce ali na pooblaščenice centre za placilo davkov oziroma za povračilo zneskov, ki jim jih dolguje davčna uprava, in ki bodo razvidni iz spomladanske davčne prijave na obrazcu št. 730. V ta namen je med drugim že v teku ustanavljanje Centra za davčno pomoč za poslenim (tako imenovani CAAF) za Triveneto, h kateremu so že pristopila številna podjetja s tega območja.

Odvisni delavci, ki bi želeli pomoč centra CAAF za Triveneto, lahko to še danes pisno sporočijo svojnemu delodajalcu, tudi brez uradnih obrazcev. Na Združenju industrijcev opozarjajo, da lahko delodajalec njihove prošnje sprejme tudi v primeru, če jim je bil odklonil davčno pomoč v lastni reziiji.

PROMET / OMEJITEV ZARADI ONESNAŽENJA

Mestno središče danes spet zaprto

Omejitev velja od 7. do 9. ure in od 18. do 20.30 - Huda onesnaženost v nedeljo

Mestno središče bo jutri zjutraj in zvečer spet zaprto zasebnemu prometu. Tako je sklenil trzaski župan Staffieri na predlog odbornice za okolje Rosanne Poletti, potem ko so merilne naprave na Trgu Goldoni v nedeljo izmerile prekomerno zasičenost zraka z ogljikovim monoksidom.

Avtomobili in druga vozila ne bodo smeli voziti v strogem središču od 7. do 9. ure in od 18. ure do 20.30, kot se je to dogodilo v dneh od 25. do 27. novembra, ko so v Trstu prvič uvedli omejitev prometa zaradi prekomernega onesnaženja zraka. Tudi območje, v katerem bo veljala prepoved, je isto od tistega iz novembrskih dni. Odlok velja za vrste vozil, ki so jim občinski organi prepovedali voznjo v središču ze ob prvem zaprtju mestnega središča. Avtomobili s katalizatorjem in avtomobili z registrskimi tablicami iz drugih italijanskih pokrajin bodo torej lahko spet mirne duše krožili tudi ob urah prepovedi.

Odbornica za okolje Poletti je predlagala omejitev, ker so nedeljske meritve onesnaženosti v središču mesta za beležile previsoko koncentracijo ogljikovega monoksida v zraku. Na Trgu Goldoni so izmerili

Gost promet spet onesnažil ozračje (foto Ferrari)

povprečno 12, 4 miligrama strupenega ogljikovega monoksida na kubični meter, to je 2, 4 miligrame več od dovoljene meje 10 miligramov. V soboto onesnaženost ni presegla varnostne meje (6, 5 mg).

Nedeljski podatek bi bil lahko presenetljiv, ce ne bi upoštevali nekaterih okoliščin. Doslej je namrec obveljalo mnenje, da je onesnaženost večja sredi tedna in da upade ob koncu tedna in ob ponedeljkih, ko so trgovine zaprte. Veljalo je tudi, da k onesnaženju bistveno pripomore slabo vreme z nizkim pritiskom.

Konec preteklega ted-

na z vremenskega vidika ni bil izjema: vreme se je nekoliko poslabšalo, in to je vplivalo na »kvaliteto« zrak. Izjemo je predstavljal vročien nedeljski promet po mestnih ulicah, h kateremu so bojda največ »pripomogle« odprte trgovine. Decembra imajo namrec trgovci možnost, da tudi ob nedeljah odprejo svoje trgovine za božične in noveletne praznike. Mescani so to množično izkoristili: z vozili so preplavili mestno središče, zasili zrak z izpušnimi plini, neposredna posledica te nakupovalne mrzlice pa je... danesnje zaprtje mestnega središča.

TOBAK / PO VEČ KOT MESECU SUŠE

Cigarete - fata morgana včeraj so bile, a jutri...

Vsak kadilec je lahko kupil največ po dva zavojčka cigaret - Za zamude so spet krivi... Furlani

Kadilci, ki so se včeraj zjutraj podali v tobakarne za nakup casopisja, so bili prica pravcatemu prividu: na tobaknih pultih so se svetlikali zavojčki cigaret.

Komaj so si opomogli od presenečanja, ze je prodajalec privedel njihovo domisljijo o vele-nakupi desetih, dvajsetih ali še več zavojčkov spet na realna tla: kadilec je lahko kupil največ le po dva zavojčka. To odločitev je sprejelo vodstvo trzaskе sekcije zveze prodajalcev tobaka, da bi tako omogočilo nakup vsem tukajšnjim kadilcem in preprečilo, da bi cigarete v Trstu ze po enem dnevu posle.

Včeraj je trzasko pokrajinsko skladišče cigaret oskrbelo s tobakom vseh

230 tukajšnjih lastnikov in upraviteljev tobakarn. Vodja skladišča Zuccato je poslal vsem tobakarnam enako količino cigaret: 60 kg, to je skupno 300 zavojčkov po 10 zavojčkov.

Po mnenju prodajalcev je ta količina izredno majhna. Nekatere tobakarne so včeraj prodale polovico posiljke, v nekaterih prodajalnah so ze posle cigarete najbolj ciljanih in iskanih znamk. Ce bo slo po včerajšnjem povprasevanju, bodo ostale tobakarne jutri ali najkasneje pojutrisnjem ze spet brez tobaka. Najbolj strastni kadilci so včeraj prebrldi nekaj tobakarn, da bi se oskrbeli za hujše dni: po tradicionalni oizmnici bomo morali sedaj računati se na

»tobačno oizmnico...«

Lastniki tobakarn so bili včeraj po eni strani veseli, ker so po poldrugem mesecu tobacne suse lahko zadovoljili kadilce (in s tem omilili lastno izgubo).

Po drugi pa se hudejeje zaradi omejene količine tobaka, ki jo imajo taca na razpolago.

Za svoje sedanje težave so ze nasli grešnega kozla. Kot se za Tržance spodobi, so za vse tegobe tukajšnjih kadilcev ze spet krivi... Furlani.

V Vidmu namrec deluje osrednje deželno skladišče tobacnih izdelkov, ki naj bi »bojkotalo« Trst s tem, da je prej oskrbelo druge kraje v deželi, sele na koncu pa naj bi se »spomnilo« Tržancanov.

BOŽIČ SE BLIŽA / MED PRODAJALCI NA GARIBALDIJEVEM TRGU

Duh smrek in jelk ustvarja predpraznično vzdušje

Tudi letos razpisali javni natečaj za najlepše jaslice

Prodajalci božičnih drevesc niso najbolj zadovoljni

NEVA LUKES

Se nekaj dni nas loci od božičnih in noveletnih praznikov, na katere se vsi pripravljamo, se bolj pa se pripravljajo trgovci. Predbožično atmosfero je se zlasti občutiti med prodajalci božičnih dreves. V našem mestu imajo vsako leto vnaprej določene prostore.

Tokrat smo pobarali prodajalce smrek in jelk na Garibaldijevem trgu, kjer prodajata dve podjetji.

»Bolj kot trgovec se počutim pesnik,« se nam je posmejal Pietro iz Toskane. »Malo se s kupci posalam, večkrat jim zrecitiram kakšno pesem, pa se pri cenah

nisem nepopustljiv.«

Pietro prodaja z zelo manjše smreke in jelke, primerne za manjša stanovanja, izbrane med vrstami, ki so trajnejše in kjer se bodice ne začnejo osipavati se pred začetkom praznikov. Do sedaj je bila prodaja precej slabša od lanske ob istem casu, ceprav cene niso bistveno višje od lanskih. Vrtijo se neke med 20 do 50 tisoč lirami. Kdor želi posebno visoko drevo, mora seveda odšteti se nekaj deset tisočakov.

Pietru je tudi zal, da letos ne sodeluje pri prodaji njegov prijatelj iz Milja. »Imel je najlepša drevesa, ki jih je dobival iz Slovenije; nikoli pa ni hotel povedati iz katerega kraja prihajajo. Ceprav mi je bil velik konkurent, sva se dobro razumela in mi je zal, da ga sedaj ze drugo leto ni na trgu.«

Drugo podjetje vodi jo Tržacani, ki so med letom zaposleni drugje in se tej dejavnosti posvečajo v predbožičnem casu. »Cene se niso spreminile in tudi izbira je velika, a doslej smo prodali zelo malo. Verjetno se ljudje raje odločajo za umetna drevesa, ki so trajnejša.«

V božično tematiko spada tudi sesti natečaj za pripravo jaslic, ki ga tudi tokrat prireja trzaska občinska uprava, turistična ustanova in cerkvene oblasti. Gre za pobudo, ki je namenjena tako zasebnikom, kot ustanovam in trgovinam.

ŽELEZARNA / KAKO NAPREJ

Odmev krize škedenjske železame na občinski seji

Polozaj škedenjske železarne se zaostruje. Edina možnost, da se izkoplje iz hude krize je jamstvo na posojilo šestih milijard lir, ki ga mora dati zakladno ministrstvo. To bi železarni omogočilo nadaljevanje proizvodnje za šest mesecev. Vendar rok za zagotovitev jamstva zapade konec meseca, pred tem pa se mora o celotni zadevi izreci medministrski odbor CIPE, za katerega pa ni še jasno, ce se bo pred predvidenim rokom sploh sestel.

Tovarniški svet železarne in sindikati so zato pritiskali na župana Staffierija in njegov odbor naj posredujeja pri

vladi, da bi se zadeva cim prej in cim bolje resila, vendar niso naleteli na ustrezen posluh. Sele sinoci se je župan odločil, da sklice sestaneke nacelnikov skupin in povabi predstavnike tovarniškega sveta na občinsko sejo. Sestanek pa ni prinesel nič bistveno novega, ce ne zagotovilo, da bodo pac pisмено posredovali v Rim, medtem ko se je svojcas obvezal, da bo kontaktiral zakladnega ministra. Zato so nekateri nacelniki (Treu, Mitri, Canciani, Pahor, Polidori in Ghersina) napisali in izročili županu pismo z zahtevom naj poseže v podporo gospodarskih dejavnosti in krizi.

ODMEVI / OB NAPADU NA SOŽITJE

Odločna obsodba nove fašistične mazaške akcije

Vodstvo SKGZ je včeraj odločno obsodilo mazaški pohod obicajnih neznancev nad sedeze slovenskih organizacij v osrcju mesta, kakor tudi zaljive napise proti odv. Berdonu. Ob tem ugotavlja, da si Trst zeli sožitja, kakor je pokazal sobotni množični shod na Borznem trgu, in da je fašistična akcija le klavrn poskus ustvarjanja nove napetosti in netenja sovraštva.

»Sobotna protirasistična manifestacija je bila po dolgih letih lep dokaz, da je Trst - zlasti tisti, v katerem se spoznavajo mladi - se vedno dovzetan za re-

snicno demokratično sožitje. Morda se s to manifestacijo začena novo obdobje trzaskе politike, ki naj dokončno pomete s starimi, obrabljenimi protislovenskimi gesli«. Tako piše v svojem sporočilu pokrajinsko tajništvo SSK, ki hkrati protestira zaradi ponovne fašistične mazaške akcije, katere tarce so bili odv. Berdon in slovenske organizacije. Ob izrazih solidarnosti prizadetim se SSK obrača na pristojne oblasti z zahtevom, da ze enkrat odkrijejo in kaznujejo tiste, ki s svojimi dejanji zastrupljajo sožitje.

PREDAVANJE / POBUDA SLOVENSKE KULTURNO GOSPODARSKE ZVEZE

Dr. Rus o družbenih odnosih v Sloveniji

Poziv slovenskim strankam naj se obnašajo državniško

Dr. Veljko Rus, gost izvršnega odbora SKGZ (f. Krizmanec)

Kakšni bodo družbeni odnosi v Sloveniji in kakšen razplet bodo doživeli njeni osnovni problemi, ki se v tem trenutku sele začenejo odvijati kot nekakšen zamotan klobčič? O tem, nadvse aktualnem vprašanju je analitično razmišljal dr. Veljko Rus, kot gost izvršnega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze.

Uglednega družboslovca, ki mnogo časa preživi na delu v tujini, kar mu omogoča nekoliko distanciran pogled na trenutni slovenski vrvež, je pozdravil predsednik Klavdij Palcic, rekoc, da je interes Slovencev v zamejstvu za dogajanje v matici živ kot se nikoli prej.

Dr. Rus se v svojem izjavljanju izognil tveganim sodbam ali izrisavanjem možnih scenarijev, ki so bržkone le moda za kratkotrajno veljavo. Slovenska družba izraza vsekakor nekatere temeljne značilnosti, ki bodo tako ali drugače zaznamovale njen razvoj. Kot majhna dežela ima Slovenija prednost, da ustvarja fleksibilno strategijo, bolj kratkoročno in prilagodljivo, velik vpliv na razvojne možnosti pa bodo imeli trije sklopi vprašanj: privatizacija, zaposlovanje in seveda volitve kot ključni dogodek in pokazatelj možnih usmeritev.

Zanimiv je odnos Slovencev do lastnine in lastninjenja, ki ga je dr. Rus primerjalno analiziral v sklopu devetih vzhodnih držav. Slovenci, recimo, boljše kot kjerkoli drugje ocenjujejo socializem, bolj kritično kot drugod pa kapitalizem. Drugace povedano, gre za realističen odnos, ki izhaja iz dejstva, da je bila slovenska družba manj monolitna kot drugje. Socializma ne gre metati v celoti v

kos, pa tudi kapitalizma ne gre akritično povečevati. Odpora do privatizacije ni, pri Slovenceh izstopa izrazito modern, liberalno pojmovanje lastnine, ki se opredeljuje kot vir samostojnega življenja in oblikovanja prihodnosti. Po vedenjskem vzorcu bi lahko srednjega Slovence označili bolj kot garaca, ne pa k uživanju nagnjenega pridobitnika. In tu je posrečeno našel mesto predavateljev dvotip, po katerem so se nekaj v Sloveniji dokaj številni Židje razredčili, ne da bi jim kdo naspro-

toval, toda v družbi takšnih Slovencev res niso imeli kaj iskati.

»Lastninski sindrom« je torej v Sloveniji relativno ugoden in če bo privatizacija tekla dosledno, verjetno tudi ne bo veliko socialnih odklonov. Glede zaposlitve je dr. Rus izhajal iz prepostavke, da sta tako socializem kot kapitalizem oddaljila kapital od dela. Tendence pa so danes pozitivne in kažejo na pospešeno rast podjetništva. Zgovoren je podatek, da je bila rast samozaposlenih v zadnjih letih do petkrat večja, v letih 1990-91 pa je narasla celo za 100%. Potenciali se kažejo vsekakor dosti večji, kot je kdorkoli pričakoval.

Pravkar minule volitve so dale zanimiv rezultat, glede ozadja pa so možna različna ugotovila. Značilno je, da so bili programi strank dokaj blede in na izid najbrž niso dosti vplivali.

Dejstvo je, da so razlike med programi vedno manjše, zato pa toliko bolj stejejo osebnosti. Tako je se sicer pragmatičnim liberalcem najbrž veliko prinesel Drnovsek, ki na nek način posebejla predvidnega srednjega Slovence, ki ni nagnjen k ekstremom. Krščanskim demokratom je koristila dobro razvita terenska mreža, njeno pomanjkanje pa je spodneslo manjše stranke, se zlasti Demokrate. Krščanski demokrati so kljub temu dobili manj konsenza od pričakovane, kar gre po Rusovem mnenju pripisati tudi dejstvu, da se je Slovenija nepovratno deagrizarala, z vzporednim porastom urbanizacije.

Levica je nazadovala, se zlasti če se upošteva padec socialistov in socialdemokratov, skrajna desnica pa je z gesli proti tujcem potegnila za seboj precejšen del nižjih slojev, kar je značilno tudi za sorodne pojave drugod po Evropi.

Dr. Veljko Rus ugotavlja, da je za Slovenijo izredno pomembno dejstvo, da je sedaj država, ampak da je ta položaj treba znati izkoristiti. Doba najrazličnejših populizmov je dokončno mimo, državniki čut Slovencev pa je se niz. Stranke lahko pomagajo državi, če se bodo znale produktivno povezati in se obnašati državniško. To pa je trenutno največji problem Slovencev.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

GOSTUJE CANKARJEV DOM LJUBLJANA

BERNARD SLADE

OB LETU OSOREJ

Igrata: POLONA VETRIH in IVO BAN

V petek, 18. t. m., ob 20.30 ABONMA RED A in D

V soboto, 19. t. m., ob 20.30 ABONMA RED B, E in F

V nedeljo, 20. t. m., ob 16.00 ABONMA RED C in G

vabi

danes, 15. decembra, ob 20.30

v Gregorčičevo dvorano

na srečanje

»KAJ MISLIMO O NOVM PRIMORSKEM DNEVNIKU?«

Na naša in predvsem vaša vprašanja bo odgovarjal odgovorni urednik Bojan BREZIGAR

Razgovor bo uvedla in vodila novinarka BARBARA GRUDEN

DRUŠTVO SLOVENSKEH UPKOJENCEV TRST

ZDRUŽENJE AKTIVISTOV IN INVALIDOV NOB NA TRZASKEM

in KRUT

vabijo na

TRADICIONALNO NOVOLETNO DRUŽABNOST

ki bo 29. t. m. ob 17. uri v gostilni Sardoc v Prečniku

Sodelujejo Vanca in Tonca ter glasbeni trio Mara, Neva in Cesare

Vstop samo z vabilii, ki so na razpolago na sedežu organizacij v Ul. Cicerone 8/B, tel. 360324. Zagotovljen prevoz z avtobusi

Loterija

BARI	17	25	7	74	11
CAGLIARI	3	52	80	6	76
FIRENCE	73	58	26	70	42
GENOVA	54	43	45	26	56
MILANO	37	50	11	16	39
NEAPELJ	80	61	50	84	39
PALERMO	86	68	52	12	82
RIM	8	36	29	67	63
TURIN	55	5	37	48	22
BENETKE	25	72	78	4	8

ENALOTTO

1 1 2 X X 2 2 1 X 1 2 X

KVOTE

11.750.000.- lir

473.000.- lir

57.000.- lir

KINO

ARISTON - 15.30-17.45-20.00-22.15 »I protagonisti«, r. Robert Altman.

EXCELSIOR - 15.30, 17.00, 18.45, 20.30, 22.15 »La bella e la bestia«. Produkcija Walt Disney.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 »Un cuore in inverno«.

NAZIONALE I - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Inserzione pericolosa«, i. Brigitte Fonda, Jennifer Jason Leight.

NAZIONALE II - 16.00 »La ragazza e lo stallone nero«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

NAZIONALE III - 16.00, 18.00, 20.05, 22.15 »Pomodori verdi fritti alla fermata del treno«, i. Katty Bates, Jessica Tandy.

NAZIONALE IV - 16.30, 18.20, 20.15, 22.15 »Delitti e segreti«.

GRATTACIELO - 17.00, 18.40, 20.20, 22.15 »Avventure di un uomo invisibile«.

MIGNON - 16.30, 18.25, 20.20, 22.15 »Un'estranea fra noi«, i. Melanie Griffith.

EDEN - 15.30, 22.10 »Profonda voglia di maschio«.

CAPITOL - 16.30, 18.20, 20.10, 22.10 »Anni novanta«, i. Ezio Greggio.

LUMIERE - 15.45, 17.55, 20.00, 22.10 »Basic instinct«, i. Michael Douglas, Sharon Stone.

ALCIONE - 17.45, 20.00, 22.15 »La peste«, r. Luis Puenzo, i. William Hurt, Robert Duval, Sandrine Bonnaire, Raoul Julia.

RADIO - 15.30, 21.30 »Ossessione di una donna in orgasmo«, porn., prepovedan mladini pod 18. letom.

Felluga, Laura Dequal, Maddalena Cecchini.

UMRLI SO: 84-letni Arrigo Predonzani, 73-letni Elio Panigas, 82-letna Amelia Darini, 98-letna Elisa Caviglio, 78-letni Antonio Skerlj, 83-letni Guglielmo Ralza, 86-letna Draga Skupek, 86-letna Margherita Galimberti, 72-letna Giovanna Venari, 72-letni Massimiliano Bizjak, 87-letni Carlo Clavarino, 75-letni Carlo Bianchi, 52-letna Lucilla Scheriani, 85-letna Marceda Mauro, 60-letni Valentino Pignolo, 61-letna Maria Assunta Zaccaria, 61-letni Antonio Cedaro, 42-letni Luciano Spelar, 39-letni Guglielmo Conteduca.

LEKARNE

Od ponedeljka, 14. decembra, do nedelje, 20. decembra 1992

Normalen urnik lekarn:

od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30

Lekarne odprte od 13.00 do 16.00

Trg Libertà 6 (tel. 421125), Skedenj - Ul. Soncini 179 (tel. 816296).

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.

Lekarne odprte od 19.30 do 20.30

Trg Libertà 6, Skedenj - Ul. Soncini 179, Istrska ulica 18.

BAZOVICA (tel. 226210) - samo po telefonu za nujne primere.

NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta od 20.30 do 8.30

Istrska ulica 18 (tel. 726265).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA

Urad za informacije KZE

Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012.

Zdravstvena dežurna služba

Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

VCERAJ-DANES

Danes, TOREK, 15. decembra 1992

KRISTINA

Sonce vzide ob 7.39 in zatone ob 16.22 Dolžina dneva 8.41 - Luna vzide ob 23.06 in zatone ob 11.08.

Jutri, SREDA, 16. decembra 1992

ALBINA

VREME VCERAJ: temperatura zraka 9,4 stopinje, zračni tlak 1021,5 mb rahlo raste, brezvetrje, vlaga 71-odstotna, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 13,2 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Giada Ricatti, Stefano Starhaus, Gabriele Gustin, Paolo

cev Glasbene matice Igor Kante, Aleksander Ipavec in Darjo Savron. Vljudo vabljeno.

KD VALENTIN VODNIK - Dolina - vabi na predstavitev prvih rezultatov raziskav o najdbah v Jami medvedov. Predavanje prof. Giovannija Boschiana bo danes, 15. t. m., ob 20. uri v društvenih prostorih v sodelovanju z Obcino Dolina in Odsekom za arheološke znanosti Univerze v Pizi.

GODBA NA PIHALA IZ RIGMANJ vabi na ZAKLJUČNI KONCERT 1992 pod vodstvom dirigenta Darja Pobege v nedeljo, 20. t. m., ob 18. uri v telovadnici pri Domju. Sodeluje mladinski orkester glasbene sole godbe.

DEKLISKI PEVSKI ZBOR VESNA vabi na koncert PESEM V SVET - umetne in ljudske pesmi iz mednarodnega repertoarja z ali brez instrumentalne spremljave - v soboto, 19. decembra, ob 20.30 v Domu A. Sirkla v Krizu.

GODBENO DRUŠTVO NABREZINA vabi na TRADICIONALNI KONCERT OB ZAKLJUČU LETA v nedeljo, 20. decembra, ob 16.30 v občinski telovadnici v Nabrezini. Gost večera bo MoPZ Fran Venturini od Domja.

SKD BARKOVLE, Ul. Cerreto 12, prireja SILVESTROVANJE, za informacije tel. na st. 363452.

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIZNICA TRST prireja v sodelovanju s slovensko sekcijo Občinske knjižnice v Ronkah in z osnovno šolo iz Romjan OTROSKO URICO: DELAMO ZVOKE, OSTRI-MO USESA. Urica bo v petek, 18. decembra, ob 10. uri v otroškem oddelku Občinske knjižnice v Ronkah.

GODBENO DRUŠTVO V. PARMA iz Trebč vabi na BOŽICNI KONCERT, ki bo v soboto, 19. decembra, ob 20. uri v cerkvi sv. Andreja v Trebčah. Vabljeno!

BARAGOV DOM - Ricmanje vabi v soboto, 19. t. m., ob 18.30 na BOŽICNI-CO ob sodelovanju Ricmanjske glasbene sole godbe in župnije iz Ricmanj. Vabljeno!

KD LIPA iz Bazovice vabi v soboto, 19. t. m., ob 20.30 v kinodvorano v Bazovicu na ogled dramske dela Stane Milic KDO JE KRIV? v izvedbi Dramske skupine KD Kraški dom z Repentbara, režija Drago Gorup. Vabljeno!

AMATERSKI ODER JAKA STOKA Prosek-Kontovel vabi na premiero humoreske NASI GRAJU NE RADIO. Avtor Alojz Cjak, režija Drago Gorup, glasila Aljoša Starc. V nedeljo, 20. decembra, ob 17. uri v Kulturnem domu na Proseku. Vabljeno!

OTROCI NE POZABITE! V soboto, 19. decembra, ob 16.30 vas vabita Radijski oder in Slovenski kulturni klub v Ulico Donizetti 3 na lutkovno predstavo JANKO IN METKA ter na nastop CARODEJA Gregorja Sulejmanovica. Vmes bo bogat srečlov.

Za clane Kluba pa bo Gregor Sulejmanovic priredil ob 18.30 se svoj zabavni show. Izkupicek in darovi so namenjeni beguncem v Sloveniji.

OBVESTILA

ZSKD ponuja tečaj kitare - rock, country, pop - za vse starostne stopnje. Vodil ga bo kitarist Nevio Miklavcic. Za informacije in prijave smo vam na razpolago v uradih ZSKD - Ul. sv. Friskada 20 - tel. 635626, vsak dan, razen ob sobotah, ob uradnih urah. Rok za vpisovanje do 18. decembra letos.

SD ZARJA BAZOVICA vabi na SILVESTROVANJE v Motelu Kozina. Igral bo ansambel Happy Day. Vpisovanje in informacije v krožku društva vsak večer, razen ob sredah, od 18.30 do 20.00. Na razpolago je se nekaj prostih mest - pohitite!

SKD CEROVLJE-MAVHNJE priredi jutri, 16. t. m., v osnovni šoli M. Vilhar v Cerovljah II. redni občni zbor članov ob 19.30 v prvem sklicanju in ob 20.30 v drugem sklicanju. Vabljeno vsi člani in simpatizerji.

KD VALENTIN VODNIK - Dolina - prireja v nedeljo, 20. t. m., od 19. ure dalje POZDRAV STAREMU LETU, družabno srečanje ob domači hrani in kulturno-razvedrilnih utrinkih. Prijave sprejemajo v gostilni Pri studentu v Dolini.

ROJANSKO PODPORNO DRUŠTVO obvešča clane, da je sedež v Ul.

SOLSKE VESTI

RAVNATELJSTVO PEDAGOSKEGA LICEJA A. M. SLOMSEK vabi vse starše na roditeljski sestanek, ki bo jutri, 16. t. m., ob 18. uri.

RAVNATELJSTVO DTTZ ZIGA ZOIS z oddelkom za geometre sporoca, da bodo roditeljski sestanki za posamezne razrede po naslednjem razporedu: danes, 15. t. m., na podružnici v paviljonu B v Ul. S. Cilino 16 ob 17. uri za 1. A, 2. B, 2. C, 3. geom., 4. geom. in 5. geom.; ob 18.30 za 2. A, 1. B, 1. geom. in 2. geom.; jutri, 16. t. m., na sedežu Zavoda, Vrdelska cesta 13/2, ob 17. uri za 3. A, 3. C, 4. B, 4. C in 5. B; ob 18.30 za 4. A, 5. A, 3. B in 5. C.

MALI OGLASI

OSMICA pri Piscancih. Silvano Ferluga vabi prijatelje in goste na pokušnjo domače kapljice in svežih kolin. Na zalogi ima tudi sauvignon 91, zlata medalja na Vinskem sejmu v Ljubljani.

OSMICO ima v Borstu Danilo Glavina.

ALDO LAKOVIC je pri cerkvi v Doberdolu odprl osmico.

RIBARNICA Gorjansko nudi veliko izbiro svežih rib - tudi polenovk (bakala) in ranjo po 26.000 lir. Odprto vsak dan, razen ob nedeljah in ponedeljkih, od 8. do 16. ure, ob sobotah do 13. ure.

UNIVERZITETNA studentka nudi lekcijske iz kemije, fizike, matematike, slovenscine in nemscine. Tel. na st. 224042 - Katarina.

OBRTNIK vgrajuje aluminijasta okna in blindirana vrata v teku dneva za od 1.400.000 lir dalje. Tel. v večernih urah na st. (040) 228834.

KUPIM samostojno hišo z vrtom na Opčinah, pri Sv. Ivanu ali Kjadinu; tel. 722872.

PRODAM zazidljivo zemljišče v Vrhovljah, 5600 kv. m, z vodno in elektricno napeljavo. Tel. na st. (040) 827621 po 20.30.

PROSTORE primerne za urade ali ambulanto v centru Nabrezine oddajam v najem. Tel. po 18. uri na st. 823293.

PRODAM skoraj nov trisedežni divan za 400.000 lir. Tel. na st. 417120 od 13. do 14. ure od ponedeljka do sobote.

PRODAJAM belgijske kanarčke (Malinois Water-slager), odlične pevce.

Dragi Skupek

por. Lupinc

učiteljica v pokouju

Pogreb bo v petek, 18. decembra, ob 12. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice v opensko cerkev.

Za njo zalujejo Ales in Marko z družino ter drugo sorodstvo

V njen spomin darujte v dobrodelne namene.

Općine, 15. 12. 1992

VČASIH JE DOVOLJ MALO, DA SE UŽITEK SPREMENI V NAVADO

Cremcaffe

2

NAVADE / VABILO PRIPRAVLJALNEGA ODBORA

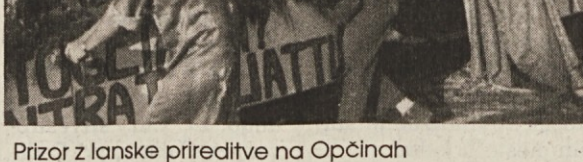
Tradicionalni Kraški pust že trka na vrata

Jutri se bodo na skupni seji sestali predstavniki vaških odborov - Tudi ta prireditev se vedno bolj posodablja

Na Općinah so res naravnani v prihodnost. Božic in novo leto komaj trkata na vrata, Općinci pa že mislijo na pust. Ne vsi, seveda, člani odbora Kraskega pusta pa zagotovo. Doslej so se zbrali ze na treh sestankih, da bi postavili trdne temelje 26. kraskemu pustu, ki ga bodo proslavili na pustno soboto s tradicionalnim sprevedom po općinskih ulicah. Odbor sklicuje za jutri prvi sestanek s posameznimi vaškimi pustnimi odbori, da bi jih seznanil s predlogi, ki so se izcimili na treh sestankih.

Na sredino srečanje, ki bo ob 20.30 v Domu Brdina, so vabljeno člani vaških pustnih odborov, predstavniki sol, skupin mask, sportna in kulturna društva. Odbor ze nekaj časa tuhta, katero novost bi vnesel v prihodnje pustno slavo. Doslej ostaja se odprto vprašanje, kdo bo nadomestil mazoretke, ki so bile - ob pustnih vozovih, seveda - atrakcija spreveda. Po nekaterih vesteh kaže, da bo prišla novost kar iz inozemstva in bo prav tako prijetna in zabavna.

Odbor je v svoji pustni vneimi ze navrgel nekaj predlogov, med katerimi bo gotovo zanimiv tisti o »zvišanju kvalitete in konkurence« med alegoričnimi vozovi. Tudi na pustnem področju se torej obeta pravcata razumarska vojna, podobna tisti, ki je z vprašanjem »Kaj je boljše: kvaliteta ali kvantiteta?« pred kakim letom previharila zamejski sport.

Prizor z lanske prireditve na Općinah

SMRTNA KOSA V ŠEMPOLAJU

Rudiju Grgiču v slovo

Bil je daleč naokrog cenjen in priljubljen zaradi svoje poštenosti

V poznih sobotnih nedeljskih urah je v prometni nesreči tragično preminil 70-letni Rudi Grgic iz Šempolaja.

Rudi se je rodil pred 70 leti v delavski družini; najprej se je zaposlil kot mehanik v tržaški delavnici, nato v nabrežinskih kamnolomih, pozneje pa v stivanski papirnici, kjer je delal do upokojitve.

Sicer pa je Rudijeva življenjska pot podobna usodi številnih naših ljudi, ki so se morali kot zavedni Slovenci v fasilstnem obdobju in v vojnih letih prebijati

skozi številne težave. Leta 1943, po razpadu Italije, se je vrnil v rodni kraj, kjer so ga v okviru sirše akcije z drugimi 400 Nabrezinci zajeli Nemci in ga odpeljali na prisilno delo v Nemčijo. To mu je preprečilo, da bi se vključil v partizanske enote. V rodni kraj se je vrnil po osvoboditvi in se takoj vključil v politično življenje, postal je aktivist KPI v devinsko-nabrežinski občini in na Sezanskem. V kamnolomih in papirnici je opravljal sindikalne naloge v okviru CGIL. Po upokojitvi je nadaljeval

svoje delo v odboru upokojencev devinsko-nabrežinske občine.

Prijatelji in vasčani se Rudija Grgiča spominjajo kot resnega in postrvovalnega delavca, predvsem pa velikega poštenjaka, zaradi česar je bil zelo priljubljen in je užival velik ugled med občani.

Rudi zapusca zeno Marijo, ki je bila tudi sama aktivistka v OF, hčeri Sabino in Tatjano ter sina Robija.

Družini pokojnega Rudija izrekla iskreno in občuteno sožalje tudi naš dnevnik.

NOVICE

V soboto konferenca o poenotenju prevozov

Pokrajinska uprava sklicuje v soboto, 19. t.m., ob 10. uri javno konferenco o storitvah, na kateri bodo razpravljali o poenotenju avtobusnih podjetij. Na srečanje so povabili predstavnike dežele, javnih avtobusnih podjetij, ki delujejo v pokrajini, sindikalnih organizacij in občin.

Film z juga sveta

Center CVCS za kooperacijo z državami v razvoju prireja nocoj ob 20.30 v kinu Vittoria predvajanje filma »Laafi« iz Burkine Faso, ki pripoveduje o "begu možganov" iz držav juga sveta. V petek pa bo na pokrajini javna razprava na temo: Vloga Dezele FJK in sprejemanju priseljencev. Sodelovali bodo senator Darko Bratina, direktor deželne uprave za priseljence Aldo Odorico in videmski župnik Pierluigi Di Piazza, ustanovitelj centra za priseljence v Zuglianu.

Rekordna klobasa v Krminu

Množica ljudi je v nedeljo popoldne v Krminu sledila pripravi "najdaljše klobase na svetu". Poskus rekorda je povsem uspel, saj so stiri izkušeni mesarji pripravili kar 112 metrov dolgo klobaso. Sledila je tombola in pokušnja rekordneklobase z domaćim kruhom in kozarcem briskega vina. (Foto Studio Reportage)

Prometna nesreča

Voznik je z nepredvidnim prehitovanjem povzročil trčenje med tremi vozili, v katerem je bil sam najtežje ranjen. Zgodilo se je predsinoci nekaj po 23. uri na državni cesti Gorica-Videm pri Krminu. 22-letni Giulio Vecchiet iz Koprivnega je s peugeotom 205 prehitel fiat tipo Vittoria Oporta iz Lestizze. Vecchiet je po prehitovanju zavozil s ceste na desni, skusal naravnati vozilo, zapeljal v levo in se zaletel v yugo 45, ki ga je upravljala 44-letna Ana Peljhan iz Ajdovščine. Slednja se bo zaradi udarca v prsni koš zdravila pet dni, Vecchiet pa bo zaradi zloma stegenice ostal na zdravljenju dva meseca.

SOVODNJE / ZBOROVSKI KONCERT

Na večeru vzkliko novo pevsko prijateljstvo

Pela Sovodenjska dekleta in PAZ Vodopivec

Sovodenjska dekleta in PAZ Vinko Vodopivec (foto Studio Reportage)

V Sovodnjah so prejšnji teden z zanimivim in prijetnim pevskim večerom pocastili spomin priljubljenega primorskega skladatelja Vinka Vodopivca ob 40-letnici njegove smrti. "Deve zorne, dečki zali brali bodo rože te..." je bil naslov petkovnega koncerta, ki ga je organi-

zacijsko izvedlo Kulturno društvo Sovodnje, izoblikovala pa sta ga Primorski Akademski zbor Vinko Vodopivec z dirigentom Andrejem Missonom in vokalna skupina Sovodenjska dekleta pod vodstvom Sonje Pelicon. Pesmi je mojstrsko povezoval dramski igralec Janez

Starina, ki je poskrbel tudi za originalno sceno. Večer je obogatil poseg Jozka Kraglja, ki je prisotnim osvetlil lik Vinka Vodopivca ter obdobje v katerem je skladatelj deloval.

Koncert je obsegal izključno Vodopivčeve pesmi za moški ter ženski zbor. Akademski zbor Vinko Vodopivec je zapel sedem pesmi med katerimi seveda tudi Zabe. Sovodenjske pevke pa so predstavile osem pesmi, med temi tudi Dekle med rozami in Lepi Jurij, ki sta našim zborom manj znani.

Vsi nastopajoči so bili deležni toplih aplavzov sovodenjskega občinstva, kakor tudi celotna prireditev, ki je potekala v prijetnem mladostnem ter sproščnem vzdušju. Na večeru se je rodilo novo pevsko prijateljstvo med mladimi Vodopivci in Sovodenjskimi dekleti, ki bo v prihodnosti prav gotovo še obrodilo tako ali podobna pevška srečanja. (AF)

SOVODNJE / JUTRI PREDSTAVITEV

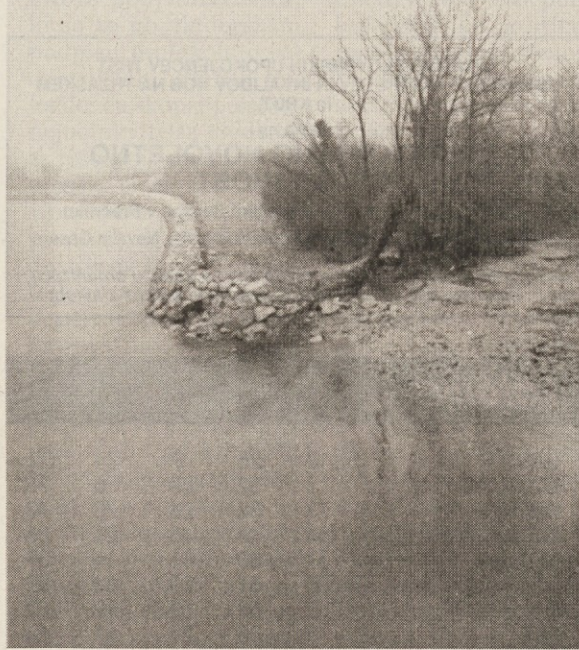
Izdelan je načrt za Soški park

Občina ga mora ododobriti ta mesec

ALENKA FLORENIN

Tako kot v drugih obsoških občinah se tudi v Sovodnjah pripravljajo na odobritev načrta za Soški park. Pred nedavnim je na srečanju z upravitelji in vascani, slednji resnici na ljubo niso pokazali velikega zanimanja za to vprašanje, načrtovalka arh. Luisa Codellia prikazala glavne značilnosti bodočega parka in spremembe, ki so jih vnesli v dosedanje načrte na osnovi nekaterih deželnih zakonov.

Na območju sovodenjske občine so v bistvu vključili v park se en del, to je področje med Vipavo in železnico ter mostom v Rubijah (po domače Brajda). Celoten Soški park bo torej obsegal področje od meje z gorisko občino do železnice v Rubijah. Razdeljen bo na razne predele, ki odvisijo od lege in od značilnosti ozemlja. Polja in njive, ki so zdaj obdelani, bodo se naprej služili temu namenu in kmetje se bodo lahko premikali po poljskih poteh tako kot doslej. Pravi park bo zaobjel travnate in gozdne predele. Voznja z avtomobili in drugimi motornimi vozili bo na tem območju seveda prepovedana.

Zimska krajina ob Soči (foto Studio Reportage)

V parku bodo namestili tudi strukture za prosti čas in rekreacijo, v načrtu pa je tudi ovrednotenje naravnega bogastva. Park bo upravljala ustanova, ki jo bodo določili sele takrat, ko bo na razpolago dovolj denarja za ureditev parka.

Kdorkoli želi zvedeti kaj več o parku in konkretnih posledicah glede razpolaganja z zemljišči, se lahko obrne na občino, kjer je na razpolago vsa dokumentacija. Prav v ta namen pa sklicuje občinska uprava tudi odprto skupščino z občani, ki bo jutri ob 20.30 v sovodenjskem Kulturnem domu. Rok za odobritev načrta zapade namreč s koncem leta. Preden bo občinski svet razpravljal in odobril načrt, pa želijo slišati tudi pripombe, morebitne pomisleke in priporočila občanov.

MANJŠINE / DVE SKUPNOSTI, ENA STVARNOST

Umetnost, poezija in ples manjšine z onkraj meje

Skupnost Italijanov iz Pirana je v prejšnjih dneh predstavila v Gorici na povabilo ZSKD in ZSSDI svoj kulturni utrip

Nastop plesne skupine Kiwi, ki deluje v sklopu Skupnosti Italijanov Piran, je v soboto zvečer v telovadnici goriskega Kulturnega doma sklenil niz prireditev Dve skupnosti - ena stvarnost, ki sta ga priredili goriska Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji. Na sobotnem večeru so po uvodnem pozdravu predsednika ZSSDI za Gorisko Marka Lutmana, ki je podrtal pomen sodelovanja med manjšinami na vseh področjih organiziranega delovanja od kulturnega do športnega, najprej nastopili telovadci in ritmicarke športnega združenja Dom iz Gorice. Sledil je program plesov v izvedbi članov skupine Kiwi, ki so pokazali, da lahko z vestnim delom tudi razmeroma maloštevilna narodna skupnost ponudi kakovostne in za širše občinstvo zanimive programe.

Ni manj zanimiv ni bil niti popoldanski kulturni del srečanja s Pirančani. V galeriji kina Vittoria na Travniku so namreč ob navzočnosti številnega občinstva odprli razstavo mlade slikarke Fulvie Zudič in predstavili poezijo pesnice Cesarine Smrekar. V imenu ZSKD je pozdravil Rudi Pavšič, ki je podrtal željo, da bi taka

MARKO MARINČIČ

in podobna srečanja (kmalu se bodo slovenske goriske skupine, ki delujejo v sklopu ZSKD, predstavile v Piranu) pomagala premostiti ločenost manjšin in vzpostavljati sodelovanje. Pokrajinska odborica za solstvo in obmejne stike Aleksandra Devetak je prav zaradi tega pohvalila organizatorje srečanja. Ugotovila je, da je treba scititi in podpirati manjšine, saj bi asimilacija pomenila izgubo dragocene kulturne dediščine in torej osiromašenje vseh, tudi večin.

Na srečanju, ki ga je z

glasbenim utrinkom uvedel harmonikas Glasbene matice Walter Ferfolja, je nato Ondina Lusa predstavila Fulvio Zudič, slikarko in modno ustvarjalco ter obenem solnico. Se posebej je opozorila na slike ciklusa o solinah, v katerih slikarka občutljivo posreduje občutja iz mikavne krajine in njenega v glavnem ze preteklega življenja.

Cesarina Smrekar je nato sama prebrala nekaj svojih poezij v italijanskem istrskem narčju, v katerih nežno pripoveduje o nekdanjih

dneh, o tegobah današnjih za premnogo se vojnih dni, pa tudi o upanju za bodočnost.

Kulturna prireditev je bila tudi priložnost za srečanje predstavnikov Skupnosti Italijanov iz Pirana s slovenskim senatorjem Darkom Bratinom. V razgovoru so obravnavali položaj tamkajšnje italijanske manjšine, tukajšnje slovenske in možne korake v smeri sodelovanja ter ovrednotenja teh dragocenih prisotnosti v obmejnem prostoru.

Razstava Fulvie Zudič bo v kinu Vittoria na ogled do božica in sicer v času delovanja kinodvorane.

Nastop deklet piranske plesne šole Kiwi (foto Studio Reportage)

GORICA / AKCIJA ZA POMOČ

Begunci nimajo zimskih čevljev in toplih oblačil

Član goriskega solidarnostnega odbora za pomoč beguncem iz BiH Igor Komel je te dni z dvema milanskima novinarjema obiskal zbirni begunski center v Postojni. Ob ogledu središča se je skupina v pogovorih seznanila z družinskimi tragedijami, stiskami in potrebami beguncev.

Posebno kocljiv je sedanji zimski čas in to se posebej za starejše ljudi. Otroci so v glavnem preskrbljeni - vsaj v tem zbirnem centru -, starejšim pa primanjkujejo zimska oblačila in obutev. Zato namerava Solidarnostni odbor iz Gorice v naslednjih dneh ponovno sprožiti nabiralno akcijo za pomoč beguncem v centru v Postojni. Zbirali bodo naslednje

blago: teška obutev, zimska oblačila (plasci, dežni plasci, puhovke, itd.) ter spodnje perilo za odrasle.

Nabrano blago bodo oddali centru po možnosti pred koncem leta. Blago bodo zbirali v naslednjih dneh v Kulturnem domu v Gorici (ul. Brass 20 - tel. 33288) in na sedežu SKGZ v Gorici (ul. Malta 2 - tel. 531644). Naj k zgornjemu se dodamo, da je odprt pri Kmečki banki v Gorici poseben račun st. 65250 za "Sklad za begunce iz BiH", na katerega posamezniki lahko nakazujejo denarne prispevke.

Vsak prispevek bo dobrodošel in bo vsaj delno pripomogel olajšati življenje ljudem v stiski.

TRGOVINSKA ZBORNICA

Večji prispevki pri obnavljanju

Koristili jih bodo lahko trgovci in obrtniki v starih mestnih jedrih

Goriška trgovinska zbornica namerava povečati prispevke za obnovo nepremicnin v starih mestnih jedrih in drugih obnove potrebnih predelih. Prispevki so name-njeni izključno za obnovo poslopij, kjer delujejo trgovska ali obrtniska podjetja. Izvršni organ zbornice je na zadnji seji v skladu z normami Evropske skupnosti nekoliko popravil dosedanje pravilnik glede prispevkov za urbanistično obnovo.

Po novem bo javni prispevek lahko znašal do 30 odstotkov skupnega stroška za obnovo, pri čemer pa gre upoštevati tudi drugo določilo, po katerem posamezni prispevek nikakor ne sme presegati 10 milijonov lir.

Novi predpisi so že stopili v veljavo, interesi pa lahko dobijo podrobnejša pojasnila na zupanstvih, pri strokovnih združenjih ter v uradu za splošne zadeve na Trgovinski zbornici.

Ob spremembi pravilnika za dodeljevanje prispevkov so tudi pregledali obračun upravljanja tega sklada v zadnjem petletju. V tem obdobju so sprejeli 50 prošenj za prispevke, ki jih je predlozilo 10 obrtniških in 40 trgovskih podjetij. Skupno je zbornica izplačala 214 milijonov lir prispevkov, s čemer pa je omogočila izvedbo investicij v skupni vrednosti nekaj milijard lir v korist revitalizacije starih mestnih jeder.

GORICA

Po pizzi se je vnel prepir

Policija je morala včeraj ponoci okoli enih psoseci v pizzerii Tarantella na Korzu Italia, da je pomirila razburjene duhove. Vsega naj bi bil kriv nekoliko prenapeti 25-letni G.I. z Martinscine, ki se je silovito sprl z lastnikom, ker mu menda pizza, ki so mu jo servirali, ni bila všeč. Fant se je sicer omejil na besede in ni presel k dejanjem, ki jih je napovedoval, prihod policije pa ga je prepiral, da je bolje odnehati. Vseeno so ga prijavitelj sodstvu zaradi motenja miru v javnem lokalu.

PRIREDITVE

MLADINSKI KROŽEK SKPD F.B. SEDEJ vabi nocoj ob 20.30 na predvajanje barvnih diapozitivov »Po poteh Zahodnih Julijcev«, ki bo v Sedejevem domu.

PIHALNI ORKESTER KRAS skupaj z zborom Hrast, dekliskim in moskim zborom Jezero in dijaki glasbenih sol iz Doberdoba vabi v soboto, 19. t.m., ob 19.30 na božični in novoletni koncert v župnijski dvorani v Doberdobi za otroke in druge žrtve vojne v bivši Jugoslaviji.

KSD VIPAVA vabi na kotalkarsko revijo, ki bo v občinski telovadnici v Sovodnjah, v soboto, 19. decembra ob 20.30 in v nedeljo, 20. decembra ob 20. uri.

SEKCIJA SG-SRG DOM GORICA vabi na božično akademijo v telovadnici Kulturnega doma v Gorici v sredo, 23. decembra, ob 20.30. Prosto-voljni prispevki v dobrodelne namene.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV priredi v nedeljo, 27. t.m., silvestrovanje v Galianu pri Ceda-du. Prijave do 16. decembra na sedežu in pri poverjenikih.

RAZSIRJENI ODBOR STARŠEV prireja Silvestrovanje v telovadnici Katoliškega doma v Gorici. Celovecerni program z ansamblom Vrtnica. Vstop z vabil, ki so na razpolago v Katoliški knjigarni in na Placuti, 18. Za otroke le prostovoljni prispevki.

OBVESTILA

SPD - SMUČARSKI ODESEK sprejema prijave za tečaj smučanja na Nevejskem sedlu. Dejavnost se bo pričela predvidoma v decembru, cim bodo primerne snežne razmere. Prijave ob sredah med 11. in 12. uro in ob četrkih med 17. in 19. uro na sedežu društva ter v trgovini Bavcon.

KINO

GORICA VITTORIA 20.30 »Laafi«, Ciklus CVCS (vstop prost). Jutri: 19.45 - 22.00 »Ragazze vincenti«. Igrata Geena Davis in Madonna.

CORSO 17.30 - 22.00 »Pomodori verdi e fritti alla fermata del treno«. VERDI 20.30 »Česnjevi vrt«. Abonmajska predstava SSG. V soboto 15.30-22.00 »La bella e la bestia«.

TRZIC COMUNALE Ni predstave.

EXCELSIOR 17.30 - 22.00 »Accoppiamenti e ragazze viziose«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

LEKARNE

DEZURNA LEKARNA V GORICI OBCINSKA LEKARNA PRI SV. ANI - ul. Garzarolli 154 - tel. 522032.

DEZURNA LEKARNA V TRZICU S. ANTONIO - ul. Romanova, 147 - tel. 40497.

POGREBI

Danes v Gorici: 8.00 Giovanni Cantelli iz bolnisnice Janeza od Boga na glavno pokopališče, 8.45 Margherita Schiavon iz bolnisnice sv. Justa v Benetke, 9.30 Attilio Minnini iz splosne bolnisnice v cerkev sv. Justa in na glavno pokopališče, 10.30 Guglielmina Pinna vd. Ursino iz splosne bolnisnice v Gradisce, 11.00 Carlo Sdrigotti iz splosne bolnisnice v Locnici, 13.00 Emilio Salateo iz bolnisnice Janeza od Boga v cerkev sv. Roka in na glavno pokopališče, ob 13.15 Lucia Tofful vd. Simonit iz splosne bolnisnice v Romans, ob 13.15 Leonardo Franceschini iz splosne bolnisnice v Koprivno.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
Stiridesetletnica gledališkega dela Mire Sardoč

Anton Pavlovič Cehov

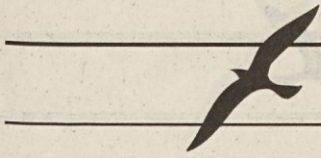
ČEŠNJEV VRT

Režija Boris Kobal

Danes, 15. t. m., ob 20.30 v gledališču G. Verdi v GORICI.

Abonma RED A in RED B.

Avtobus vozi po običajnem voznem redu.

PIRAN / PRENOVA HOTELOV

Mestne zvezdice kakovosti ali kaj narediti za boljši turistični jutri

ZORAN DEBENJAK

S prodajo v apartmaje predelane "Punte" bodo "ozvezdili" doslej klavni hotel Sidro v Piranu. Ta vest buri duhove na slovenski obali. V zgolj na razglednicah idiličnemu slovenskemu obmorskemu mestecu, od njega dni okrašenemu z razburkano zgodovino, se namreč obeta "gradnja leta": v Hotelih Piran napovedujejo poseg v dva njihova hotela, ki bosta precej spremenila lastnika in notranjost.

Hotel Punto, ki ima zaradi znanih prometnih zahtev stalne težave z obiskom, bodo prezidali v apartmajska bivališca. Te nameravajo prodati posameznim kupcem (zadržati nameravajo le recepcijo in vsakoletno prodajo ležisc), z iztržkom zanj pa naj bi se že naslednji teden lotili zgradbe ob mestnem parku, ki je nekdanj nosila zveneče ime - Hotel Sidro. Zgradbo, ki se je pod tezo let "sesula" od "B" do sedanjega "Z" kategorije, nameravajo preleviti v najbolj kakovosten in najdražji hotelski prostor v mestu, vrednih starih zvezdic. V njem bo sto z vsem mogočim opremljenih ležisc, pa vrt, restavracija, kavarna in še kaj.

Ob posegu, ki naj bi bil končan se pred poletjem naslednjega, to je 1993. leta, bodo polepsali tudi del Tartinijevega trga. Gre za stranico samega mestnega srca - med prenovljeno "vogalno" hišo in banko, ki zdaj po malem kazi splošni drobri vtis trga. Za vsa nasteta dela bodo, kot zatrjujejo, odsteli blizu pet milijonov nemških mark.

Sicer pa pelje pot mesta Piran, po prenovljenem rojstvu, samo se v boljše življenje. Tudi tistih dvestopetdeset namesto dosedanjih trispetdeset turističnih ležisc bi naj kaj govorilo o "mestnem turizmu", ki je v šestdesetih letih na veliko cvetel na posteljah takomenovanega delavskega počitka, pa se je pozneje kar nakako izgubil v senci drugih sredisc.

Pirancani bi ob tem morali z veseljem sprejeti vsak nov, prenovljeni meter svojega naselja. Temu se hudo pozna z oba, in roko na srce, tudi cloveska zanikrnost, da je zacelo ze vidno propadati, pa ga sedaj s lastno tezavo in hudo zavistjo drugih spet postavljajo na noge. K vsemu temu gre tudi spoznanje, da mnoga druga turisticka naselja nimajo dragocenih ostalin preteklosti, ki so pri kovanju bodocega obiska adut brez primere.

DOBROVO / KNJIŽNI DAR

Črne slike o kamnih

Govorica skrivnih znamenj

Medvesček (levo), Orlova in Podobnik (foto: O'Hara)

VALTER PREGELJ

V gradu na Dobrovem je bila v petek, 11. decembra, prijetna kulturna prireditve, na kateri so predstavili eno od knjig letošnje zbirke Jadranski koledar, ki jo izdaja ZTT iz Trsta. »To je ocarljiva in hkrati črna knjiga, kjer se v stošestindesetih zgodbah razkriva usodnost preprostega cloveka, zgodovinsko ozadje dogodkov in mitologija poganškega sveta, «je dejal Marko Kravos, urednik knjižnih izdaj, ob predstavitvi knjige Pavla Medvesčka in Rafaela Podobnika Skrivnost in svetost kamna. Izrazil je zadovoljstvo, da je tako bogata knjiga s slovenskim ljudskim izročilom, kjer najdemo cel kup imen bajeslovnih bitij, opise navad in običajev iz vsakdanjega življenja, obredov in predkrščanskih verovanj, ugle-dala luc sveta pri njihovi založbi. Avtor Pavel Medvesček je dvainštirideset let zbiral po Primorskem in Banjskah, kjer so ljudje odročnih krajev se vedno navezani na zemljo, nezaupljivi in polni strahospoštovanja pred kamnitimi znamenji ob stezah, v gozdovih in na krizpotih. Vizuelno in estetsko podoba je Medvesčkovih knjigi prispeval Rafael Podobnik, ki poskuša tako z dokumentarnimi kot ilustrativnimi fotografijami olajšati bralcu dojemanje teh krajev in zgodb. Prijeten predstavilni večer obeh ustvarjalcev je povezovala radjska kolegica Ingrid Orel.

Ob tem dogodku v polni dvorani Gradu Dobrovo je Rafael Podobnik predstavil tudi svojo jubilejno petdeseto rastavo fotografij, ki jo je poime-oval »tretja moc«.

VIPAVA / DOM ZA OBOLELE S CEREBRALNO PARALIZO

Kar je za zdrave najboljše je zanje komaj dovolj dobro

Zdaj je v domu Janka Premrla Vojka le 79 oskrbovancev, bilo pa jih je že sto. Med njimi tudi štirje iz nekdanjih republik bivše Jugoslavije.

ARTUR LIPOVZ

Zavod državnega pomena za varovanje s cerebralno paralizirano Janko Premrl - Vojko iz Vipave skrbi za 79 prizadetih otrok, pred dvema letoma jih je bilo okroglo sto. Osnovne motnje zaradi možganskih okvar se odražajo v gibalnih in duševnih prizadetostih, ki pa so lahko različne stopnje. Nekateri so povsem odvisni od tuje pomoči, drugi pa lahko napredujejo v redni soli, izučijo se vrste opravil...

Vedna gojencev ima tudi okvaro vida, precej pa jih ima prizadet sluh. V vipavskem zavodu, pred nekaj leti je bil posodobljen in zdaj deluje na okoli 4.000 kvadratnih metrov površin, izvajajo z gojenci vrsto programov. Od sedmega leta dalje poteka usposabljanje otrok v solski skupini. V domu izvajajo tudi delovno usposabljanje po zaključeni osnovni soli. Takšno usposabljanje traja do 20. leta.

Posebno skrb namenja specialnim poklicem in usposabljanju zaposlenih: v domu je zaposlena vrsta posebnih strokovnjakov, v delu pa so pritegnili strokovne zunanje sodelavce. Tako zavod se povzema svoj sloves vrhunske tovrstne ustanove v tem delu Evrope: dom je cenjen zaradi izkušenj in uspehov. V zadnjih letih so razvili vrsto novih pristopov, od mobilne službe in poučevanja na domu do t.i. ambulantne oblike, ko stari le občasno otroka pripeljejo v zavod zaradi pripomočkov, ki so tu na razpolago, sicer pa ga imajo doma ob sebi. Za drugo

Smucanje ugodno deluje na gojence. Doslej je center že dvakrat izpeljal solo smucanja, in sicer na Kalču. Tja so jih vozili vsak dan, kar je bilo zelo naporno tako za gojence kot za osebe, vzelo pa je tudi preveč časa. Solo smucanja, ki je bila že doslej organizirana z denarnimi prispevki staršev, podjetij ter organizacij, zeli zavod letos izboljšati tako, da bi gojenci lahko preživeli na snegu več dni. Tako bi od smučarske sole imeli več. Ob tem bi sola služila tudi za priprave na zimsko olimpiado, ki bo drugo leto v Schmidmingu. Zato so se obrnili na vse, ki so že doslej prispevali denar, dodatno pa tudi na druga podjetja in posameznike. Vse več podjetij, ki da kaj nase, namreč prispeva v podobne namene del sredstev. Prispevke nakazujte na ziro račun. št. 52010-603-30692. Center »Janka Premrla Vojka«Vipava, s pripisom »za zimске igre«.

KOPER / ZANIMIVO BRANJE

Izšla je druga letošnja številka Analov - zbornika koprskega primorja in bližnjih pokrajin

Dodani sta mu še dve knjižici: Annales in Ex voto

FRANC ORESNIK

nogradnih na Koprskem. Zadnja omenjena razprava biologa M. Kaligara je posebej zanimiva za enega od pokroviteljev zbornika - Vina Koper. Podobno velja za druge pokrovitelje: izolski Delamaris, ki je pomagal Janezu Kramarju pri pregledu ribje industrije v Izoli od 1945 do 1954, Splosna plovba je podprla razpravo Olge Jansa Zorn o razvoju slovenskega pomorskega prometa po drugi svetovni vojni, Zavarovalnica Adriatic je pomagala Darku Darovcu pri prispevku Oblike zarivarstva v severni Istri v obdobju Beneske republike, portoroška

igralnica je sodelovala z Darjo Mihelc pri njenem prikazu iger na srečo in zakonodaje o tem v srednjeveškem Trstu, Kopru, Izoli in Piranu. Zgodovini in sedanjem sobivanju na Koprskem živčih narodov je posvečena vrsta tehničnih prispevkov: Salvatore Zitko podaja prikaz in zgodovinski okvir nastanka znamenite listine o rizanskem zboru leta 804, Radovan Cunja popisuje zgodovinski oris arheoloških raziskav na Koprskem, Pavel Stranj obravnava manjšinsko solstva na Trzaskem in v Istri po drugi svetovni vojni in pokojni France Ostanek pa gradivo o slovensko-hrvaški jezikovni meji v Istri.

IDRIJA / NOVOLETTNI SPORED

»Veseli december«šopek noveletnih prireditev

ROMAN BRIC

Pod pokroviteljstvom in organizacijo Zveze prijateljev mladine in Zveze kulturnih organizacij občine Idrija pripravljajo tako v občinskem središču kot v drugih krajih občine prireditve za najmlajše pod skupnim imenom Veseli december. Zacele se bodo že ta teden, in sicer v četrtek, 17. decembra, trajale pa bodo vse tja do zacetka prihodnjega leta. Prireditve bodo v naslednjih krajih: Idrija, Cerkno, Spodnja Idrija,

Crni vrh nas Idrijo, Godovic in Otalez. Med tistimi, ki bodo razveseljevali najmlajše državljane, navedimo Jano Stržisar z lutkami, Janja Kovacica s koncertom, Cveta Severja tudi z lutkami, pevca Tomaza Domicelja in Primorsko dramsko gledališče iz Nove Gorice z igrice Slavček. Sodelovali bodo tudi ucenci osnovnih sol, na primer OS Cerkno z lutkovno predstavo, pa igrice Carovnik, ki jo bodo predstavili crnovrški ucenci. Kje in kdaj bodo prireditve, bomo obvescali.

SEŽANA / KRAŠKA POPEVKA

Mladinski festival mlade popevke je prestopil občinske meje

OLGA KNEZ STOJKOVIC

Sezone se bodo predstavili se Gregor Pavšic v Postojne, Katjusca Stepančič iz Kopra, Lara in Den Baruca iz Kopra, Rok in Jure Lopatič iz Cerkelj ob Krki, Maksim Vergan iz Plavij, Night Skirit iz Izole, Petra Malalan iz Tomaja, Rok Scuka iz Stanjela, Katja Trop iz Nove Gorice, Andreja Kervenik iz Divace in Mirela Kovacevic iz Divace.

Nastopajoče bo ocenjevala posebna strokovna komisija. Tudi letos

bo njen predsednik kot lani slovenski skladatelj mojster Mojmir Sepe. Nastopajoči se bodo potegovali za nagrado žirije v višini 50 tisoč tolarjev in za tri nagrade občinstva (po 30, 20 in 10 tisoč tolarjev). Ves festival Kraska popevka bo posnel Radio Koper. Gost večera bo ansambel Don Mentoy band. Generalni pokrovitelj mladinskega festivala Kraska popevka je diskoteka Titanic, sponzorirani so se Primorske novice, Radio Koper, Kompas-MTS Sežana in Pegas Club iz Lipice.

NOVICE

»HIT«že prijadral čez lužo

SAN SALVADOR, KOPER - Prav na svoj rojstni dan, v četrtek, 10. decembra je Samo Lozej, skupaj s Samom Spacapanom in Borisom Zbono, na jadrnici HIT preko Atlantika prijadral v Ameriko. Med 136 jadrnicami ki so tekmovala na mednarodni regati »Amerika 500«so tako bili v svoji kategoriji prvi, v skupni razvrstitvi pa petnajsti. V San Salvadorju na Bahamih so v nedeljo pričakali drugo slovensko jadrnico - Eol, danes pa naj bi tja prispela izolska trabakula Kraljica Morja. Zaskrbljene zene novodobnih Kolumbov se bodo v Ameriko podale konec meseca, kajti organizatorji so jih povabili na novoletno praznovanje na Florido.

Kaj bo z barkami? Izolsko Kraljico morja, ki je, kot pravijo poznavalci samo po čudezu prišla od Amerike, bo lastnik tam skušal prodati, od Eola najbrž ne bo ostalo prav veliko. Hitovci pa sporočajo, da jih se ni minila volja do jadrnanja. Po njihovo jadrnico se bodo v Ameriko vrnili maja, ko pihajo ugodnejši vetrovi. (FO)

Ob izidu »Kapelj - 20 let pozneje«

IDRIJA - Ob izidu revije za kulturna in obca vprašanja »Kapelje - 20 let pozneje«, ki je izšla vnovic letos, potem, ko je bila po šestih letih izhajanja pred dvajsetimi leti ukinjena, je v Idriji v četrtek, 17. decembra napovedana tiskovna konferenca. Na njej naj bi med drugim spregovorili tudi o usodi primorskega revijalnega tiska, ki je kot pravi glavni urednik Joze Felc, že leta in leta v nekakšnem iscoscem stanju. (RB)

Razstava Tisnikarjevih slik

SEŽANA - Slikar Joze Tisnikar se bo po desetih letih, zopet predstavil sezanskemu občinstvu. Tokrat bodo njegova dela obdudovali v kulturnem centru Srečka Kosovega. Razstavo Tisnikarjevih slik bodo odprli v četrtek, 17. decembra, ob 18. uri. Zanimiva bo tudi sama otvoritvena razstava. Modna kreatorka Stana Gabrijelc se bo predstavila z ženskimi oblekami iz cipk. Sodeloval bo Lado Jakša s koncertom in Milena Grm z izborom pesmi. Avtorica razstave je znana likovna kritičarka Tatjana Pregl Kobe, ki bo predstavila umetnika in njegovo likovno delo. Otvoritev razstave bo popestrila tudi Zlatarna Celje. Razstava Jozeta Tisnikarja bo v sezanskem kulturnem domu na ogled ves januar. Istočasno pa bodo Tisnikarjeve risbe krasiše tudi Kosovelovo knjižnico. (OKS)

Ustanavljajo sadjarsko društvo

CERKNO - Zaradi velikega zanimanja za sadjarstvo so v okviru kmetijske svetovne službe sprejeli pobudo o ustanovitvi Društva ljubiteljev sadjarstva, v okviru katerega naj bi se posebej organizirali vsi tisti, ki se kakorkoli ukvarjajo s sadjarstvom. V okviru društva naj bi organizirali različna predavanja, strokovne ekskurzije in pridobivanje praktičnih znanj. Prvo predavanje, po katerem naj bi izvolili vodstvo društva in predsednika bo danes v Cerknem. Na njem bo strokovnjak Ivo Kodric iz Kmetijske veterinarskega zavoda iz Nove Gorice predaval o vzgoji sadik in podlag ter sajenju sadnega drevja. Sadjari se bodo seznanili tudi z izborom najprimernejših sort za sajenje v teh krajih. (RB)

Praznične pravljilčne urice

SEŽANA - V sezanski Kosovelovi knjižnici že ves december potekajo praznične ure pravljic, in sicer vsak četrtek. Prejšnji četrtek je najmlajše razveseljevala ilustratorica Marjanca Jemec Božic. Ob pripovedovanju pravljice, kako so gozdne živali praznovali novo leto, je umetnica junake iz pravljice tudi narisala. Hkrati so v knjižnici odprli razstavo njenih novoletnih vosčilnic, ki jih je izdelala za Unicef in Društvo paraplegikov. Razstava bo praznične prostore knjižnice krasila vse do novega leta. V četrtek, 17. decembra bodo mlade bralke knjižnice uprizorile lutkovno igrice z naslovom Carovnica, ki ni mogla biti zlobna. 24. decembra bo sledila praznična pravljica. Knjižničarka Marija Godnič, ki že vrsto let vodi ure pravljic, bo izbrala kaksno ljudsko pravljico ob glasbi. Mladi bralci se že veselijo prihoda dedka Mraza. (OKS)

Predstavili bodo knjigo

IDRIJA - Mestna knjižnica in citalnica Idrija vabi na literarni večer, ki bo posvečen novi knjigi Andreja Lutmana - tokrat zbirki krajsih proznih besedil »Golocasje«. Knjigo, ki je pred kratkim izšla v založbi Alpeh, bosta avtorju pomagala predstaviti pisatelj in publicist Andrej Blatnik in urednik zbirke Alpeh Matej Bogataj. Literarni večer bo v četrtek, 17. decembra, ob 19. uri. (AB)P

Tudi letos jaslice v Jami

POSTOJNA - Včeraj so novinarjem predstavili ponudbo prireditev, ki jo pripravljajo v tem kraju za božično-prednovoletni čas. Tudi letos bodo obiskovalce Postojnske jame razveselili z živimi jaslicami. Predstave jaslic bodo zacele na božični večer (25. decembra) in bodo trajale do 6. januarja. Zvrstilo se bo okrog 30 ponovitev predstav. Organizatorji pričakujejo tako kot prejšnja leta precej zanimanja za ogled te svojevrstne uprizoritve božičnega dogodka. Praznično vzdušje bo letos prvič popestrili tudi božični koncert kvarteta Big Ben, ki bo v nedeljo, 20. decembra v Koncertni dvorani v Posojinski jami. Sicer bo s prazniki zivela vsa Postojna.

ZASTOPSTVO

SERVIS - REZERVNI DELI

LAND-ROVER

TOMAUTO

GORICA (ITALIJA) ul. Nizza, 15 - Tel. 99-39/481/533923

DO KONCA LETA POSEBNE UGODNOSTI PRI NAKUPU AVTOMOBILOV ROVER NA ZALOGI

POSEBNA DECEMBERSKA PONUDBA

MINI MAYFAIR SAMO 9.990 DM

VSE REZERVNE DELE DOBIMO V 48. URAH

SLOVENIJA / DENARNI TRG

Obetajo se spremembe tečajev?

JANEZ SAJE

Na dogajanja na medbančnem denarnem trgu je v preteklem tednu močno vplivala zapadlost prve emisije dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije (dvojčkov), saj se je primarni denar, ki je bil s prodajo dvojčkov umaknjen iz obtoka, z vnovčevanjem izdajatelja ponovno vračal v obtok.

Ceprav predvidevanj, kaj se je zgodilo na trgu, ni moč podkrepiti s podatki, saj večina podatkov o poslih Banke Slovenije ni dostopna javnosti, je verjetno prišlo do zaostrovanja likvidnosti z zmanjševanjem obsega likvidnostnih kreditov, s katerimi osrednja banka vzdržuje tekočo likvidnost bank v predstanjskem postopku. Tako je mogoče razložiti tudi ponovno naraščanje obrestnih mer na medbančnem denarnem trgu, ki se v zadnjih dneh v povprečju spet približujejo nivoju R + 17 odstotkov letno (slika).

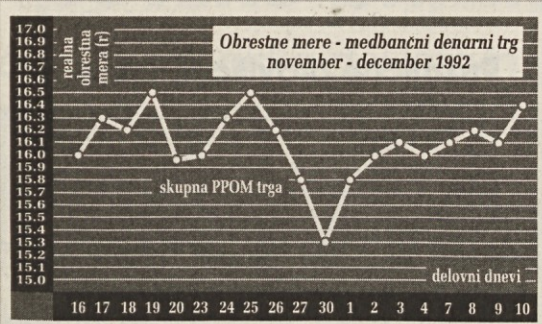
Vnovčevanje dvojčkov je kljub nedodelanim rešitvam in številnim nerešenim vprašanjem, ki so jih poslovne banke naslovile na banko Slovenije, v prvih dneh minilo razmeroma mirno. Gre za banke, ki prodajajo in vnovčujejo dvodelne blagajniške zapise. Vse kaže, da se številni imetniki dvojčkov se niso »oglasili« v bankah, kar je zdaj že »značilen« pojav, v zadnjih letih opazen tudi pri vnovčevanju zapadlih kuponov dolgoro-

cnih vrednostnih papirjev.

Področje poslovanja ima pri nas na žalost se vedno številne pomanjkljivosti. Dokler pri posameznih izdajah večina imetnikov sama skrbi za vnovčevanje, kot na primer pri dvojčkih Banke Slovenije, ne kaže pričakovati pretirane ažurnosti ob dnevih, ko obveznosti izdajatelja zapadejo v plačilo. Ljudje smo pač pozabljivi, čeprav nas to včasih tudi drago stane. Kljub vsemu pa ni odveč, če se enkrat ponovimo, da se vrednostni papirji obrestujejo samo do dneva zapadlosti, vsako kasnejše vnovčevanje pa je za imetnika oportunitetna izguba.

V naslednjih dneh je poleg (minimalnega) naraščanja obrestnih mer na medbančnem trgu mogoče pričakovati tudi spremembe deviznih tečajev, v prvi fazi predvsem bančnih tečajev za devizne prilive in odlive podjetij.

Banka Slovenije je namreč po dolgem času spet spremenila način »licitiranja« pri ponudbah za odkup deviz, ki jih dnevno pošilja poslovnim bankam, saj namesto odstotka odkupa deviznih prilivov od podjetij banke ponovno izključujejo devizni tečaj. Ker na avkciji Banka Slovenije odkupi devize od bank, ki izključujejo najvišji tečaj, bo verjetno tečaj ponovno postopoma naraščal.

SUPER FAX VESELEGA DECEMBRA

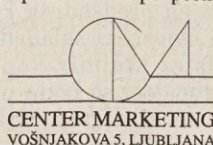
NOVE USPEŠNICE ZA LAŽJE MEDNARODNO POSLOVANJE!

V POMOČ POSLOVNEŽEM, KI SE VKLJUČUJE V MEDNARODNE TRGOVINSKE TOKOVE, SO JIH PRIPRAVILI PRIZNANI EVROPSKI STROKOVNJAKI.

Center marketing v sodelovanju z ICC, Mednarodno trgovsko zbornico iz Pariza, pripravlja izdajo pomembnih publikacij, namenjenih ne le strokovnjakom mednarodnega trgovskega prava, temveč tudi proizvajalcem in trgovcem, ki delujejo v mednarodnih sferah. Vse publikacije so v slovenskem in angleškem jeziku, izšle pa bodo januarja 1993.

- 1) VZORČNE POGODBE O TRGOVINSKEM ZASTOPANJU so namenjene velikim in majhnim izvoznikom in uvoznikom. Tovrstne pogodbe so najenostavnejše in verjetno najpogostejše uporabljano sredstvo za organizacijo distribucije blaga v tuji državi.
- 2) MEDNARODNE DISTRIBUCIJSKE POGODBE dajejo splošno informacijo in konkretne napotke o rešitvi težav iz poslovne prakse. Pred podpisom distribucijske pogodbe se proizvajalec in distributer soočata s težkimi problemi, ki jih boste zdaj lažje reševali.
- 3) KODEKS PRAKSE PRI DIREKTNEM MARKETINU določa vrsto pravil, ki so namenjena ureditvi sporočil, ki informirajo in skušajo dobiti odziv potrošnika, najsi gre za sporočila v katalogih, časopisih, revijah, oglaših, prospektih in tiskovinah, ali posredovana po pošti, telefonu, telefaksu ali videotekstu.

Naročila in informacije: tel&fax: 061/302 350

CENTER MARKETING
VOŠNJA KOVAŠ, LJUBLJANA

NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo:
 ___ izvod(ov) VZORČNE POGODBE O TRGOVINSKEM ZASTOPANJU po prednaročniški ceni 4.800,00 SIT.
 ___ izvod(ov) MEDNARODNE DISTRIBUCIJSKE POGODBE po prednaročniški ceni 3.200,00 SIT.
 ___ izvod(ov) KODEKS PRAKSE PRI DIREKTNEM MARKETINU po prednaročniški ceni 1.800,00 SIT.
 Prednaročnina cene veljajo do 31.12.1992, vanje ni všteti 5% prometni davek.
 Račun bomo poravnali v 8 dneh po prejemu.
 Naslov podjetja in službe naročnika:

MP
podpis ogle osebe

Plače direktorjev v javnih zavodih

Slovenska vlada je sprejela odlok o višini plač direktorjev v zavodih, ki se financirajo iz državnega proračuna. Odlok velja za zavode v izobraževanju, kulturi, znanstvenoraziskovalni dejavnosti ter zdravstvenem in socialnem varstvu, ne pa za tiste javne zavode, v katerih so plače direktorjev določene z zakonom ali s kolektivno pogodbo. Dokler ne bo sprejeta kolektivna pogodba za gospodarsko nadgradnjo, bo vladni odlok veljal tudi za direktorje v elektrogospodarstvu, premergovništvu, železniškem gospodarstvu in komunalnih dejavnosti. Po sklepu vlade je podlaga za določitev višine plač direktorjev v javnih zavodih izhodiščna plača, določena s kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti. Koloniki za določanje plač direktorjev javnih zavodov so odvisni od tega, kdo je njihov ustanovitelj. Tako se koloniki za plače direktorjev v zavodih, katerih ustanovitelj je slovenska vlada, gibljejo od 4, 5 do 6, 4, v zavodih, kjer je ustanovitelj eden ali več občinskih svetov, pa med 4, 0 in 5, 5. Kot izhaja iz vladnega odloka, bo koloniki za višino plač v posameznem zavodu določal ustanovitelj, pri tem pa bo upošteval obseg storitev in število zaposlenih. Ustanovitelj bo odločal tudi o nagrajevanju delovne uspešnosti direktorjev, ki bodo v skladu z vladnim odlokom pri tovrstnem nagrajevanju lahko dobili največ 15 odstotkov k osnovni plači (K.F.)

SLOVENIJA / POTROŠNIKI

Brezplačni nasveti

Edina revija za vzgojo in varstvo potrošnikov v Evropi

IRENA PIRMAN

V začetku prihodnjega leta bo revija VIP, ki jo izdaja Zveza potrošnikov Slovenije, začela redno izhajati vsaka dva meseca. Vsi naročniki revije postanejo hkrati podporne članice Zveze potrošnikov Slovenije in lahko dobijo brezplačne pravne nasvete. »Revijo dobro sprejemajo hkrati mednarodnih strokovnih krogih, ta hip pa je tudi edina potrošniška revija v srednji Evropi.« je povedala Breda Kutin, predsednica Zveze potrošnikov Slovenije. »Ceprav smo Zvezo ustanovili že pred dvema letoma in pol, smo prve pogodbe za sofinanciranje projektov z vlado podpisali sele pred kratkim. Sicer pa se naša organizacija financira sama.« Ameriški predsednik John Kennedy je leta 1962 utemeljil sprejem deklaracije o temeljnih pravicah potrošnikov, med katere sodijo osnovne potrebe, varnost, informiranje, izbira, protest, odškodnina, vzgoja in zdravo okolje. Te pravice so zapisane tudi v smernicah Združenih narodov. Pri nas pa je temeljni zakon, ki naj bi urejal varstvo potrošnikovih pravic, v pripravi že več kot leto in pol. Zveza potrošnikov je kot edina organizacija potrošnikov

Breda Kutin

zbenega življenja, hkrati pa mora biti zakon napisan za potrošnika, in ne le za pravnik. Čeprav sedanjí zakon večinoma izpolnjuje omenjene kriterije, ne ureja vseh področij, ki bi jih moral po mnenju Zveze potrošnikov vsaj okvirno opredeliti. »Stopnja demokratičnosti neke družbe se kaže tudi v njenem odnosu do potrošnika. In čim več nas bo, lažje bomo uveljavljali svoje pravice,« je dodala Breda Kutin.

ITALIJA / FIAT ŽELI V SLOVENIJO

Turinski avtomobili za slovenske kupce

Italijanska avtomobilska hiša napoveduje, da bo tudi sama kupovala izdelke slovenskih tovarn

MARKO WALTRITSCH

TRST - Zanimanje tropskega avtomobilskega koncerna Fiat za Slovenijo dobiva vse bolj konkretne oblike. Pred

razpadom Jugoslavije njen trg ni neposredno zanimal te avtomobilske hiše, saj je zanj skrbela kragujevska Zastava. Po Fiatovih avtomobilih, izdelanih v Italiji, je bilo zanemarljivo malo povpraševanja, nekoliko uspešnejše so šla v prodajo vozila znamke Alfa Romeo, ki jih je v Jugoslaviji zastopal ljubljanski Cosmos.

Razmere so se temeljito spremenile z osamosvojitvijo Slovenije, ko so pri Fiatu začutili potrebo, da kupcem svojih vozil v Sloveniji ponudijo servis, ki jim je bil zagotovljen ob nakupu. Tega seveda ni bilo mogoče narediti brez noč, zato je bila prva naloga predstavništva, ki ga je Fiat v začetku leta odprl v Ljubljani, ta, da poišče podjetje, ki bi skrbelo ne samo za uvoz Fiatovih vozil, ampak tudi za celoten servis.

Vodja ljubljanskega predstavništva inz. Mauro Rapetti nam je povedal, da so takega partnerja tudi našli, in sicer tržaško podjetje Adriaimport, ki ga vodi Milan Cebulec.

Sledila je ustanovitev podjetja Adria Auto v Novi Gorici, za katerega je ustanovitveni kapital prispeval tržaški Adriaimport.

Po besedah inz. Rapettija je Adria Auto uspešno začela svoje delo, od 1. januarja

1993 bo neposredni zastopnik Fiatovih vozil v Sloveniji.

Direktor podjetja Dario Mavrič nam je poštregel s podatkom, da je izvoz Fiatovih vozil stekel ze letos, v zelo kratkem času je njegov delež v skupnem številu novov registriranih avtomobilov 3, 9 odstotka. Ze cez nekaj mesecev bodo odprli glavno skladišče uvoženih nadomestnih delov, nato pa se tri prodajna mesta v Novi Gorici, Kopru in Ljubljani.

Slovenija je torej za Fiat nedvomno zanimiva dežela. Po njej krozi zdaj nekaj manj kot 600 tisoč osebnih vozil, veliko tudi dotrajanih. Slovenci naj bi vsako leto kupili okrog 30 tisoč novih avtomobilov, Fiat pa načrtuje, da mu bo uspelo osvojiti 8 do 10 odstotkov trga, na katerem je za česko Skodo in nemški Oplom ze zdaj na tretjem mestu. Optimizem je upravičen tudi zato, ker da bo od prihodnjega 1. januarja za uvozne avtomobile v Sloveniji veljal dvojni carinski režim: nizjo carino bo plačal tisti uvoznik, ki bo zagotovil izvoz slovenskega blaga v enaki vrednosti. Torska avtomobilska hiša napoveduje, da bo odkupila marsikateri izdelek slovenskih tovarn in si tako po konkurenčnih cenah utrla pot na slovenski trg.

SLOVENIJA / KAJ ZANIMA TUJE VLAGATELJE

Naša prednost je tudi cenena delovna sila

Tujci so vlagali predvsem v mešana podjetja

ALENKA L. JAKOMIN

Zdaj, ko je sprejet zakon o lastninskem preoblikovanju družbenih podjetij, se Sloveniji obeta tudi prepotrebna strategija tujih naložb, ki jo mora potrditi najprej vlada, nato pa se parlament. Predlog te strategije je pripravilo zunanje ministrstvo v sodelovanju z vsemi ministri, Gospodarsko zbornico Slovenije, Centrom za mednarodno sodelovanje, Agencijo za privatizacijo, Skladom za razvoj in skupino profesorjev. Celovite nacionalne strategije razvoja Slovenije se nimamo, vendar, kot pravi Nives Marinsek, z ministrstva za zunanje zadeve, ki je aktivno sodelovala pri pripravi strategije tujih naložb, njenih avtorjev to ni oviralo. Strategija namreč predvideva usmerjanje tujih naložb v posamezne dejavnosti, pri čemer so za merilo vzeli tiste dejavnosti, na katere lahko država vpliva, vendar pri tem nima diskrecijske pravice. Glavno načelo strategije je odprtost do tujih naložb, hkrati pa predvideva vrsto zaščitnih instrumentov ali varoval, ki bi preprečevala nekontrolirano razprodajo. Ena teh določil, da je tuji kapital namenjen predvsem dokapitalizaciji ali pa odkupu podjetja. Predviden je tudi nekakšen biro oziroma onestop agencija, ki naj bi tujcem nudila vse informacije o zakonih, ki urejajo to področje, analizirala pa bi tudi že obstoječe naložbe. V okviru te agencije naj bi deloval strokovni kolegij, v katerem bodo vse ustanove, ki se posredno ali neposredno ukvarjajo s tujimi vlaganji, nad njo pa strategija predvideva medresorski svet, sestavljen iz članov vlade. Ta bi presojal upravičenost pomembnih naložb. Strategija obravnava tudi usodo zakona o tujih vlaganjih, ki ga je Slovenija prevzela od nekdanje federacije. Ta zakon bomo se nekaj časa potrebovali, sicer novega in prilagojenega strategiji do tujih naložb, razlaga Nives Marinsek. Zakon o tujih vlaganjih natančno opredeljuje področja, v kateri tuji ne smejo vlagati: proizvodnja in promet z vojaško opremo, telekomunikacije, založništvo, javno informiranje.

Precej pripomb na predlog strategije tujih naložb je javno, kljub temu da je sodelovala pri njeni pripravi, dala Gospodarska zbornica. Njen predstavnik dr. Rino Simoneti pojasnjuje: »Razhajanja med GZS in pisci predloga so precejšnja. Predlagane pristojnosti one-stop agencije, ki naj bi predlagala in oblikovala politiko do tujih naložb, se o njih pogajala, jih uresničevala in nadzirala, so prevelike. Strategija ne opredeljuje strateskih področij, s katerimi bo upravljal država na podlagi danih diskrecij. Precej nedoločno govori o posebnih olajšavah za tuje naložbe, kadar gre za zelene tuje investicije, pomembnejše projekte, kar pa ni pravno zanesljiva terminologija. Sestavili smo spisek pripomb in z njim seznanili javnost in vlado.« Na vprašanje, zakaj GZS ni pripravila konkretnih predlogov, pa dr. Simoneti odgovarja tako: »Dajanje konkretnih predlogov ni nase delo. Strategija tujih naložb je stvar vlade.« Nives Marinsek pravi, da pripomb zbornice ne razume, saj, kot pojasnjuje, niso strokovno utemeljene, poleg tega pa je imela zbornica za to dovolj časa, ko smo strategijo tujih naložb pripravljali. Mag. Matija Rojec, raziskovalni sodelavec Centra za mednarodno sodelovanje, zagovarja diskrecijsko pravico, saj je ta primerna za majhne države, strategija tujih naložb, se pojasnjuje, pa se mora podrejši splošni nacionalni razvojni strategiji. Ker te ni, bodo nekatera tuja vlaganja dobesedno blokirana, razmislija mag. Rojec in dodaja, da bi morala Slovenija gledati imeti aktivno politiko. Nedavno so strategijo tujih naložb pozitivno ocenili tudi predstavniki Evropske banke za obnovo in razvoj, in ce jo bo sprejel tudi parlament, bo to pomenilo, da se je Slovenija opredelila pozitivno do tujih naložb. Takšno opredelitev pa bi država z majhnim pritokom tujega kapitala (tako po vrednostni kot po številu podjetniških projektov) potrebovala čim prej. Lani so na primer tuji vložili v slovensko gospodarstvo nekaj manj kot pol milijarde nemških mark. V letih 1989-1991 so tuji vlagali predvsem v mesana podjetja (69, 8 odstotka), sledile so investicije v nova podjetja (19, 2 odstotka), na zadnjem mestu pa so bile pogodbene oblike skupnih vlaganj (11 odstotkov). V istem obdobju je bilo skoraj 70 odstotkov skupne vrednosti tujega kapitala vloženo v pogodbene oblike gospodarskega sodelovanja (transport, tobacna in kemična industrija, strojogradnja), 28, 6

odstotka v mesana podjetja (avtomobilska in zivilska industrija) in le 1, 5 odstotka v podjetja v polni lasti tujcev, pri čemer se kar 78 odstotkov teh podjetij ukvarja s takimi imenovanimi poslovnimi storitvami. Vse to kaže, da tuji niso zeleli preveč tvegati, zato so se odločali za obliko skupnega vlaganja z domačimi podjetji, v katerih so potem postali večinski lastniki (Tobacna, Količev, Vevče, Henkel-Zlatovog, Novoterm). Mag. Matija Rojec ugotavlja, da odpade približno 80 odstotkov tujih vlaganj v

ske zakonodaje, bo morda strategijo do tujih naložb parlament le sprejel. V tem času pa bodo po mnenju poznavalcev tisti tuji, ki imajo za to interese, vleki usodne poteze. Do določenega odstotka nakupov, tega Slovenija tudi potrebuje, bo zagotovilo prislo. Vprašanje pa je, kako bomo znali usmeriti tuji kapital (v katere podjetja in v katere dejavnosti), pri tem pa tuja vlaganja ocenjevati ne le vrednostno, pač pa tudi z vidika prenosa nove tehnologije, z ekološkega vidika, z vidika možnosti prodaje na tuje trge in z zaposlovanja. Za to pa bomo potrebovali kvalitetno spremljajočo zakonodajo,

Porazdelitev tujih vlaganj glede na višino sredstev v letih 1989 - 1991*

Vrednost vlaganj (v 1000 DEM)	Število	Delež (v %)
do 1	486	48.0
od 2 do 5	89	8.8
od 3 do 10	51	5.0
od 11 do 20	55	5.4
od 20 do 50	83	8.2
od 51 do 100	47	4.6
od 101 do 200	35	3.5
od 201 do 500	37	3.7
od 501 do 1000	27	2.7
od 1001 do 2000	27	2.7
od 2001 do 5000	25	2.5
nad 5001	41	4.0
nedosegljivi	10	1.0

* Podatki za obdobje od 10. 5. 1991 do 31. 10. 1991 niso bili dosegljivi
VIR: Center za mednarodno sodelovanje in razvoj

Sloveniji na Nemčijo, Avstrijo in Italijo, ki so vrednostno majhna. Ziga Bahovec, ki v službi za ekonomske odnose s tujino pri GZS svetuje in daje informacije o zakonskih predpisih s tega področja, pa pojasnjuje, da tuji pri nas niso vlagali le zaradi dobička, temveč tudi zaradi slovenskega trga in

Tuja vlaganja v Slovenijo v obdobju 1985 - 1991*

Tuji vlagatelji država	Število	Delež (v %)	Vložena sredstva (v mio. DEM)	Delež (v %)
Nemčija	193	18.7	411.2	39.2
Avstrija	269	26.1	274.4	26.2
Italija	320	31.0	163.2	15.6
Francija	5	0.5	114.2	10.9
Avstralija	4	0.4	35.9	3.4
ZDA	20	1.9	11.6	1.1
Švica	44	4.3	9.7	0.9
Lichtenstein	9	0.9	5.6	0.5
Nizozemska	20	1.9	1.9	0.2
Ostale	147	14.3	20.2	1.9

EGS - skupaj	559	54.2	692.7	66.1
EFTA - skupaj	333	31.3	290.8	27.8
Skupaj	1031	100.0	1047.9	100.0

* Podatki za obdobje od 10. 5. 1991 do 31. 10. 1991 niso bili dosegljivi
VIR: Center za mednarodno sodelovanje in razvoj

zaradi ene od naših konkurenčnih prednosti - cenene delovne sile. V naslednjih šestih mesecih, pred začetkom konkretnega uveljavljanja lastni-

v Sloveniji najprej spodbuditi domače varčevanje in investicijsko podjetniško dejavnost, saj je to najboljši jamstvo za vsakega tujega vlagatelja.

SRBIJA / SINDIKATI OPAZARJAJO

Podjetja nimajo več surovin za proizvodnjo, plače so še najbolj podobne socialni podpori

RADMILA LALIĆ

zave s poslovnimi partnerji iz nekdanje Jugoslavije pa so pretrgane.

Število tistih, ki prejema denar zunaj delovnega razmerja, se je podeseterilo v primerjavi s stanjem iz leta 1990, realne plače večine zaposlenih pa so podobne socialni pomoči, zatrjujejo sindikati in svoji analizi.

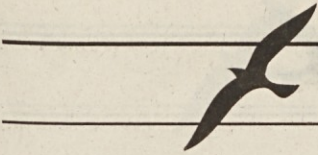
Skoraj dve tretjini podjetij v ZRJ svoj tržni položaj ocenjujejo kot slab, približno 70 odstotkov nima dovolj su-

rovin za proizvodnjo, celo 90 odstotkov podjetij pa napoveduje podrazitve svojih izdelkov v naslednjih treh mesecih; tako vsaj kažejo rezultati analize. Hkrati sindikat zatrjuje, da so prihodki od tako imenovanih obresti na devizne vloge in tihotapljenja vseh vrst pravzaprav glavni vir dobička za približno 10 odstotkov prebivalcev te države.

Dnevi, ki prihajajo, bodo se težji, »z gospo-

darsko najbolj pogubno in za sodobne razmere najbolj vulgarno družbeno polarizacijo prebivalstva«, pravi sekretar Sveta sindikatov Dragan Radulović, ki opozarja, da »navidezni socialni mir zaradi vojne in neposredni bližini in izplačilo nezazluženih plač ne bi smela slepiti nikogar. Ko bo mimo volilna evforija, se lahko zgodi prav vse.

Ce se bo gospodarsko in politično življenje nadaljevalo v dosedanjem toku, bo socialni upor v Jugoslaviji postal stvarnost.

MENJALNIŠKI TEČAJI						
14. decembra 1992						
menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	61,45	62,00	8,65	8,76	6,63	6,93
Avtohiša Ljubljana*	61,50	62,00	8,67	8,80	6,79	7,08
BTC terminal Sežana*	61,10	62,00	8,60	8,75	6,75	6,93
Banka Vipra, Nova Gorica	61,30	62,04	8,50	8,71	6,50	6,92
Bela vrtnica	61,30	62,20	8,70	8,90	6,80	7,20
Bobr Fužine	61,50	61,95	8,70	8,85	6,80	7,10
Bobr Trzin	61,50	61,95	8,70	8,85	6,80	7,10
Brdar Koper	61,40	62,15	8,50	8,82	6,73	7,03
Burin Moste*	61,40	62,00	8,70	8,90	6,75	7,05
Burin Center*	61,50	61,95	8,70	8,90	6,75	7,00
Capital marketing	61,20	61,80	8,65	8,80	6,80	7,00
Come 2 Us*	61,40	62,20	8,60	8,80	6,80	7,20
Creditanstalt - Nova banka	61,20	61,70	8,65	8,80	6,80	7,10
Dom na trgu	61,70	61,99	8,72	8,79	6,86	7,00
Dom - Kaffe*	61,50	61,90	8,72	8,80	6,85	7,05
Emona Globtour	61,10	61,95	8,60	8,79	6,69	6,99
Eros Ljubljana*	61,55	61,95	8,70	8,85	6,70	7,00
Eros Kranj*	61,60	61,70	8,70	8,85	6,70	7,00
Euroservis d.o.o. Sežana	61,50	61,80	8,72	8,79	6,83	6,93
Eurofurs International*	61,35	62,10	8,65	8,80	6,65	7,10
Feniks Portoroz*	61,20	62,20	8,50	8,76	6,72	7,00
Fiba d.o.o. Koper	61,26	62,14	8,54	8,79	6,69	6,99
Firadas	61,50	62,50	8,55	8,80	6,70	7,00
Golfurist	61,10	62,20	8,55	8,81	6,70	7,10
Hida*	61,70	61,85	8,70	8,79	6,80	7,00
Hram Rožice Mengeš	61,70	61,90	8,70	8,90	6,60	7,10
Hranilno kreditna služba	61,25	62,00	8,62	8,82	6,70	7,10
Ilirika Ilirska Bistrica	61,10	62,25	8,45	8,70	6,70	6,93
Ilirika Slovenj Gradec	61,45	61,98	8,69	8,76	6,62	7,11
Ilirika Postojna	61,10	62,08	8,67	8,75	6,83	6,92
Ilirika Sežana	61,45	61,79	8,70	8,78	6,83	6,93
Invest Skofja Loka	61,40	62,40	8,68	8,86	6,82	7,08
Italdesign Nova Gorica*	61,00	62,00	8,56	8,76	6,70	6,90
Klub Slovenijales	61,60	62,10	8,65	8,80	6,80	7,10
Komercialna banka Triglav d.d.	61,30	62,18	8,60	8,81	6,80	7,00
Kompas Hertz Celje*	61,70	62,10	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Velenje*	61,50	61,90	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Idrija*	61,80	62,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Tolmin*	61,80	62,80	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Novo Mesto*	61,80	62,20	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Krško*	61,60	62,20	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Hertz Bled*	61,70	62,10	8,65	8,80	6,80	7,10
Kompas Holidays*	61,30	61,90	8,60	8,75	6,78	7,05
Kompas Fintrade*	61,40	61,89	8,70	8,82	6,70	7,09
Kreditna banka Maribor d.d.*	61,00	62,10	8,65	8,80	6,60	7,20
Libertas*	61,45	61,95	8,63	8,78	6,76	7,00
Ljubljanska banka	60,70	62,00	8,58	8,81	6,73	7,00
LB Banka Zasavje Trbovlje	60,95	61,80	8,66	8,78	6,70	7,05
LB Dolenjska banka Novo Mesto	61,00	62,10	8,65	8,80	6,90	7,15
LB Komercialna banka N.G. d.d.	61,06	62,50	8,51	8,90	6,58	6,92
LB Splošna banka Celje	61,30	62,00	8,68	8,80	6,84	7,05
LB Splošna banka Koper*	61,08	62,30	8,44	8,70	6,70	6,93
MA	61,60	62,10	8,55	8,85	6,70	7,00
Media*	61,60	61,95	8,70	8,80	6,80	7,05
Mercator Turist	61,50	62,20	8,60	8,82	6,73	7,07
O.M.D.B.*	61,55	62,00	8,65	8,85	6,70	7,10
Petrol*	61,50	61,90	8,65	8,80	6,60	7,05
Pionir Avtohiša Novo Mesto	61,00	62,00	8,58	8,81	6,60	7,05
Positna banka Slovenije*	61,05	62,10	8,40	8,74	6,40	6,90
Probanka Maribor	61,00	62,00	8,63	8,77	6,70	7,10
Publikum Ljubljana	61,53	61,70	8,64	8,79	6,85	6,79
Publikum Celje	61,54	61,99	8,67	8,79	6,75	7,05
Publikum Dobova	61,50	62,40	8,52	8,90	6,80	7,05
Publikum Kranj	61,58	62,04	8,68	8,81	6,75	6,99
Publikum Krško	61,50	62,40	8,52	8,90	6,80	7,05
Publikum Maribor	61,30	62,05	8,63	8,79	6,60	7,15
Publikum Metlika	61,50	62,20	8,59	8,79	6,75	7,00
Publikum Mozirje	61,00	61,99	8,55	8,85	6,90	7,20
Publikum Novo Mesto	61,50	62,10	8,55	8,80	6,80	7,10
Publikum Piran	61,20	62,20	8,45	8,65	6,73	6,90
Publikum Sentilj	61,30	62,05	8,63	8,79	6,60	6,99
Publikum Sentjur pri Celju	61,50	62,00	8,65	8,80	6,85	7,19
Publikum Trebnje	61,30	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Publikum Zalec	61,60	62,09	8,68	8,81	6,75	6,95
Publikum Sevnica	61,50	62,50	8,55	8,85	6,85	7,19
Roja	61,60	61,90	8,70	8,78	6,60	6,95
Simotisk*	61,50	62,00	8,65	8,80	6,80	7,00
SKB banka d.d. Ljubljana	61,70	61,88	8,76	8,79	6,86	7,01
Sonce	61,50	61,98	8,70	8,80	6,80	7,00
Slovenijaturist Ljubljana	61,60	61,90	8,68	8,76	6,70	6,95
Sl. hranilnica in posojilnica	61,40	62,10	8,65	8,80	6,70	7,00
Slovenska investicijska banka*	61,50	62,10	8,45	8,80	6,80	7,05
SZKB	61,25	62,00	8,62	8,82	6,70	7,10
Štajerska banka obrti in podj.	61,40	62,00	8,60	8,75	6,80	7,10
Tartarus Postojna	61,22	62,07	8,47	8,67	6,71	6,90
Tentours Domžale	61,50	62,10	8,65	8,82	6,65	7,00
Tori*	61,50	62,00	8,70	8,85	6,60	7,20
Trias*	61,50	61,90	8,70	8,80	6,70	7,10
Upimo	61,60	61,85	8,71	8,79	6,90	7,00
Valuta*	61,50	61,98	8,65	8,83	6,70	7,10
Wolf*	61,50	61,90	8,65	8,80	6,83	7,10
Tečaj velja danes: *						

MENJALNICA HIDA

Pokrita tržnica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKI, KRONE, FUNTE, IN GULDNE

VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVASKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00

Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE						
Tečajna lista št. 243 z dne 14. decembra 1992 — Tečaji veljajo od 15.12.1992 od 00.00 ure dalje						
država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	65,7912	65,9892	66,1872
Avstrija	040	šiling	100	863,2483	865,8458	868,4433
Belgija	056	frank	100	294,9766	295,8624	296,7518
Kanada	124	dolar	1	74,9193	75,1447	75,3701
Danska	208	krona	100	1570,5361	1575,2619	1579,9877
Finska	246	marka	100	1877,8413	1883,4918	1889,1423
Francija	250	frank	100	1782,7953	1788,1598	1793,5243
Nemčija	280	marka	100	6073,2255	6091,5000	6109,7745
Grčija	300	drahma	100	—	46,0091	46,1471
Irska	372	funt	1	—	160,8765	161,3591
Italija	380	lira	100	6,8384	6,8590	6,8796
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	14,0000	—
Japonska	392	jen	100	77,1907	77,4230	77,6553
Nizozemska	528	gulden	100	5400,6158	5416,8664	5433,1170
Norveška	578	krona	100	1400,4858	1404,6999	1408,9140
Portugalska	620	escudo	100	67,9594	68,1639	68,3684
Švedska	752	krona	100	1409,5957	1413,8372	1418,0787
Švica	756	frank	100	6776,5050	6796,8957	6817,2864
Velika Britanija	826	funt sterling	1	149,2799	149,7291	150,1783
ZDA	840	dolar	1	95,5258	95,8132	96,1006
Evropska Skupnost	955	ECU	1	119,2478	119,6066	119,9654
Španija	995	peseta	100	85,1466	85,4028	85,6590
Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.						
Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 15.12.1992						
št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)	
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del (B) devizni del skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 15. MARCA. 1993:					1.000.000	574.687 597.730 1.172.398
90	60,9150	114,9335%	119,5461%	117,2398	100.000	57.467 59.773 117.240
Blagajniške zapise izplačujejo banke. Znesek izplačila dvodelnih blagajniških zapisov 15. 12.1992: apoen 100.000: tolarski del 58.886 SIT, devizni del 1.000 DEM; apoen 1.000.000: tolarski del 588.859 SIT, devizni del 10.000 DEM						

MENJALNI TEČAJ ZA HRD				
14. DECEMBRA 1992 v ŠLT za 100 HRD				
menjalnica	nakupni	prodajni		
A banka	9,70	13,70		
Banka Zasavje	12,00	18,00		
Bela vrtnica	10,00	15,00		
Hida*	10,00	14,00		
Ilirika Ilirska Bistrica	12,50	16,50		
Ilirika Sežana	12,50	16,50		
Kreditna banka Maribor d.d.*	12,00	18,00		
Invest	10,00	17,00		
Sonce	12,00	15,00		
Tori*	12,00	18,00		
Upimo	13,50	16,50		
Tečaj velja danes: *				

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA			
14. DECEMBRA 1992 v LIRAH			
valuta	nakupni	prodajni	
ameriški dolar	1370,00	1410,00	
nemška marka	877,00	894,00	
francoski frank	255,00	262,50	
holandski gulden	774,00	795,00	
belgijski frank	42,20	43,50	
funt sterling	2140,00	2205,00	
irski sterling	2290,00	2360,00	
danska krona	224,50	231,00	
grška dramma	6,00	6,80	
kanadski dolar	1073,00	1105,00	
japonski jen	11,00	11,40	
švicarski frank	973,00	994,00	
avstrijski šiling	123,50	127,50	
norveška krona	201,00	207,00	
švedska krona	201,00	207,00	
portugalski escudo	9,00	10,00	
španska pezeta	11,75	12,60	
avstralski dolar	940,00	970,00	
madžarski forint	11,00	15,50	
slovenski tolar	14,00	14,50	
hrvaški dinar	1,20	2,00	

TEČAJ TOLARJA V TUJINI				
14. DECEMBRA 1992				
država	banka	nakupni	prodajni	
Avstrija	Posojilnica Pliberk	10,00	11,00	
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,70	11,70	
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,50	12,00	
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,70	11,70	
Avstrija	Posojilnica Ločilo	11,00	11,80	
Italija	Kmečka banka Gorica	14,00	14,70	
Italija				

NOVICE

Za uspešnost akcije v Somaliji je potreben čas

PARIZ - Francoski zunanji minister Roland Dumas je izjavil, da je Zahod vsekakor pripravljen pomagati pri reševanju krize v Somaliji, a dodal, da ta akcija zahteva čas. Poudaril je, da bo prva faza vojaško-humanitarne operacije v Somaliji, ki vključuje odprtje humanitarnih koridorjev za dostavo pomoči, trajala en mesec.

V drugem delu operacije naj bi modre celade državo razdelile na več območij, kjer na bi poskušale vzdrževati mir, v tretji fazi operacije pa naj bi dosegli narodno spravo in ponovno vzpostavili delovanje države, je pojasnil francoski zunanji minister.

V Somalijo je v nedeljo zvečer prispela prva skupina kanadskih vojakov, ki bodo nadzorovali letališče v Baledogleju, 85 kilometrov severno od Mogadisa. (STA, AFP)

Izraelski vojaki iščejo ugrabitelje

JERUZALEM - Izraelski vojaki so na zasedenem ozemlju Gaze Palestincem prepovedali gibanje in na tem območju uvedli policijsko uro. To so sprejeli potem, ko so muslimanski gverilci ugrabili izraelskega vojaka. Ugrabitelji so Izraelu postavili rok, da v 12 urah izpusti sejka Jasina, ki je utemeljil muslimansko uporniško gibanje Hamas. Po izteku tega roka izraelska policija se vedno nima nikakršnih informacij o ugrabljenem vojaku. Palestinci trdijo, da so Izraelci prijeli veliko ljudi.

Samo ta mesec je v valu silila, ki je zajel zasedena območja, umrlo 11 Palestincev in 5 izraelskih vojakov. (Reuter, Hina)

Sihanuk grozi, da ne bo več sodeloval z ZN

BANGKOK - Kamboski predsednik princ Sihanuk je zagrozil, da bo prekinil sodelovanje z mirovnimi silami Združenih narodov, ker meni, da Svetovna organizacija ni sposobna ohraniti miru v tej državi. V pismu, ki so ga objavili v Bangkoku, je zapisal, da je v Kambodži vse več terorističnih akcij in političnih zločinov. Po določilih mirovnega sporazuma, ki so ga sklenile vse stiri sprte strani v Kambodži, bi sile UNTAC morale pripraviti splosne volitve, ki naj bi jih razpisali za maj prihodnje leto. Sihanuk opozarja, da »nekateri tuje sile s spreminjanjem meja ogrožajo suverenost Kambodže, tuje družbe, banke in podjetja pa uničujejo okolje«. Zato je na politične stranke in vse prebivalce Kambodže apeliral, naj dojamajo, da »so v smrtni nevarnosti«. (Reuter, Hina)

Filipinska pomoč Indoneziji

MANILA - Filipinski predsednik Ramos je ob nedavnem hudem potresu v Indoneziji izrazil svoje sozljaje zaradi številnih žrtev in skode ter napovedal, da bo njegova vlada prizadetim poslala za 100.000 dolarjev pomoči. V potresu je po zadnjih podatkih umrlo več kot 1.500 ljudi. V zadnjih nekaj letih je tudi Filipine prizadelo več potresov, saj tako kot Indonezija ležijo na vulkanskem območju Pacifika, ki ga imenujejo tudi »ognjeni rob«. (STA, AP)

Pogajanja se bodo nadaljevala

MANILA - Ne bomo dovolili, da bi nedeljski pokol, ki so ga izvedli muslimanski separatisti na otoku Mindanao, zaustavili mirovna prizadevanja, je izjavil filipinski predsednik Ramos. Kljub krvavemu dogodku vlada ne bo prekinila pogajanj z levousmerjenimi militarističnimi oddadnicami in z muslimanskimi unitaristi, je dodal Ramos.

Oblasti so obsirno preiskavo o pokolu, v katerem je umrlo najmanj 40 ljudi, že zacele. (STA, DPA)

Švica osamljena v Evropi

BERN - Zdaj smo v Evropi popolnoma izolirani, je izjavil švicarski minister za gospodarstvo. Švicarski »ne« evropskemu gospodarskemu prostoru, ki so ga pred tednom dni izrekli na referendumu, je povzročil, da so Švicarji v osrčju Evrope ostali izolirani. K temu je prispevalo dejstvo, da so v sosednji kneževini Lichtenstein v nedeljo z veliko večino odločili za vstop v evropski gospodarski prostor. V Švici ze krožijo govorice, da bi bilo treba glasovanje ponoviti. (STA, DPA)

V Švici kmalu referendum o poskusih na živalih

BERN - V Švici bodo prihodnje leto na referendumu odločali o prepovedi opravljanja laboratorijskih poskusov na živalih. Mednarodna organizacija za zaščito živali meni, da bi bil ugoden izid morebitnega referenduma odločilnega pomena za boj proti mučenju živali, saj imajo v tej državi sedeže laboratoriji in uprave najmočnejših farmacevtskih multinacionalnih družb. (STA)

IZRAEL / NOVI NEMIRI PALESTINCEV

Islamski skrajneži sredi palestinske intifade

Nemiri grozijo tudi bližnjevzhodnim mirovnim pogajanjem

MOSHE HERETH

JERUZALEM - Na ozemljih, ki jih je Izrael zasedel leta 1967, spet vre. Kot pred petimi leti, ko je 9. decembra 1987 smrt 16-letnega Palestinca pod krogami izraelske vojske v Gazi zanetila nemire, ki so postopno prerasli v palestinsko vstajo na zasedenih ozemljih, tudi zadnje dni dogodki prehitujejo drug drugega in grozijo, da bodo spet ubrali svojo pot mimo bližnjevzhodnih mirovnih pogajanj v Washingtonu.

Tokrat je iskra preskocila, ko so pred tednom dni v Gazi neznanci s strelji obsuli džip izraelske vojske in ubili tri vojake v njem. Odgovornost za napad je prevzelo palestinsko islamsko odporniško gibanje Hamas (gorečnost, zar) in tako ob peti obletnici intifade dalo vedeti, da so mirovna pogajanja zanj jalova, odpor na zasedenih ozemljih pa se živ. Odgovor izraelskih oblasti je bil silovit.

Vojska je Gazo, kjer se na vsega nekaj kvadratnih kilometrih stiska 800.000 Palestincev, večinoma odvisnih od priložnostne zaposlitve v Izraelu, neprodušno zaprla in uvedla policijsko uro. A ko je konec tedna začela popuščati železni

prijem, je nezadovoljstvo privrelo na dan z vso silovitostjo. V dveh dneh spopadov z demonstranti, ki so preplavili ulice Gaze in okoliskih palestinskih begunskih taborišč, je za seboj pustila tri mrtve in sto ranjenih Palestincev.

Spopadi so spominjali na najbolj vroče dni intifade. Toda za izraelske oblasti zastrašujoča novost so predvsem oboroženi napadi na vojake, ki ze označujejo začetek nove faze v dolgoletnem izraelsko-palestinskem sporu. V noci s sobote na nedeljo je bil v podobnem napadu na vojaški džip kot pred tednom v Gazi ubit se en izraelski vojak pri Hebronu. V nedeljo zjutraj pa so v Lodu, v samem osrčju Izraela, neznanci ugrabili narednika Nissima Toledane in v zameno zanj zahtevali, da izraelske oblasti do večera iz zaporaz izpustijo ustanovitelja palestinskega islamskega gibanja Hamas, 57-letnega sejka Ahmeda Jasina, ki so ga priprli že leta 1989, lani pa pred vojskim sodiščem obsodili na dosmrtno zaporno kazen.

Palestinski pogajalci v Washingtonu so prepričani, da je tudi na pogajanjih intifada njihovo

edino učinkovito orozje. Toda intifada nikoli ni bila le njihova. Prav z njo se je namrec rodilo islamsko odporniško gibanje Hamas, ki se opira na ideologijo islamskega fundamentalizma in je zato brezkompromisni tekmeec PLO. Medtem ko se je PLO v zadnjih letih postopno ze sprijaznila s pravico Izraela do obstoja, Hamas vztraja, da je Izrael tujek na arabskih tleh, s katerim se ni kaj pogajati. Najbolj mocen je v Gazi, kjer so brezupne in eksplozivne socialne razmere najbolj ugodna tla za razmah fundamentalistične ideologije.

Izraelska laburistična vlada se te nevarnosti nesporno zaveda. Stirje njeni ministri so zato predlagali enostranski umik, za začetek vsaj iz Gaze, ker je ze postala neobvladljiva. Vecina pa se je na koncu spet opredelila za okrepljeni nadzor nad vsemi zasedenimi ozemlji, ces da bi se bil po tej logiki Izrael na koncu prisiljen umakniti tudi iz Tel Aviva. Pri tem pa washingtonski pogajanja vsej jalovosti navkljub ostajajo edini razumen izhod iz precepa. Vprašanje je le, kako dolgo bodo zdržala pritisk spet vse bolj razgretih strasti.

Zakrinkani Palestinci protestirajo proti izraelski zasedbi (Foto Reuter)

NEMČIJA / PROTEST

Minister odstopa zaradi Bosne

Minister meni, da si svet ne bi smel zatiskati oči pred tragedijo

BONN - Eden izmed najstarejših ministrov v vladi kanclerja Helmuta Kohla je v ponedeljek napovedal svoj odstop, ker ga je sram, da pripada vladnemu kabinetu, ki prekriznih rok opazuje dramo v nedanji Jugoslaviji.

»Sramujem se, da pripadam vladi, ki vztraja pri svoji nedejavnosti,« je za tisk izjavil 62-letni Christian Schwarz-Schilling, minister za pošto in telekomunikacije, kršćanski demokrat, ki je bil v Kohlvi vladi ze od leta 1982.

Schwartz-Schilling meni, da Nemci ne bi smeli ostati gluhi za zahteve Bosne in Hercegovine, ki prosi za orožje, da se bo lahko branila proti sovražniku. »V tem navdse težkem, tragičnem položaju

se se naprej obnašamo tako, kot ce bi slo za cisto obicajne zadeve. Nihce noce osebno tvegati,« pravi minister za pošto in telekomunikacije.

Minister je svoj spektakularni odstop pojasnil tudi s spominom na nacistično preteklost Nemčije, ces da je »v politiko vstopil v šestdesetih letih prav tako, da se kaj takega ne bi več ponovilo.«

Kancler Helmut Kohl je njegov odstop sprejel, hkrati pa omenil, da je prejšnji teden »nedvoumno pojasnil« svoje stališče do problema vojne v Bosni in Hercegovini. Prepričan je namrec, da se mednarodni skupnosti tega konflikta ni posrecilo resiti »zaradi okrutnosti tistih, ki so za to vojno odgovorni.« (AFP)

JAPONSKA / TUJI DELAVCI

Iščejo mlade, močne, naivne, a miroljubne

MANILA - Moski, ki so temnejše polti, kot je to na Japonskem obicajno, v temi stojijo v vrsti na vogalu četrti Kotobukicho v Jokohami.

Stojijo kot prostitutke. Stranke jih izbirajo, si jih ogledujejo. Rade imajo, da so mladi, močni in naivnega videza. Pozorne so na to, kako stojijo. Ce vidijo, da sedijo, jih obdolžijo lenarjenja na delovnem mestu. Shachosi (tisti, ki izbirajo) si jih ogledujejo od glave do pete, stoječi moski pa jih pozdravljajo.

S takšnim ponizanjem se zacenja vsak dan v zivljenju Filipincev, ki iscejo delo na Japonskem.

Svoje izkušnje o enajstmesečnem bivanju na Japonskem je opisal mladi Filipinec v knjigi Podzemlje na Japonskem, ki je tako na Japonskem kot v Evropi doživela velik uspeh.

Izrabljanje, ponizevanja, moralna in fizicna beda ljudi in državi, ki jih ne sprejema in jih prenaša samo zaradi nujnosti, je sestavni del življenja ne samo filipinskih, ampak tudi vseh drugih tujih delavcev na Japonskem. (AFP)

PISMO IZ LONDONA

Škandali gor ali dol, Britanci si še naprej želijo monarhijo

ALJA KOSAK

V začetku prejšnjega tedna je kazalo, da bo v minulem tednu za Britance daleč najpomembnejše in najzanimivejše vse, kar se bo dogajalo na Skotskem: evropski vrh v Edinburghu in poroka princeze Ane v romantični zupnijski cerkvi v vasi Crathie blizu kraljicnega posestva Balmoral.

Uspešnost vrha v Edinburghu pa se vsakemu politiku kaže na svoj način. Princeza Ana se je drugi srečno poročila s stiri leta mlajšim mornaricnim oficirjem Timothyjem Laurencem.

Vendar pa je novica, ki je najbolj razburila Britance in pretresla monarhijo, prišla iz Londona. V sredo popoldne je premier Major parlamentu in narodu nenadoma sporočil, da sta se prestolonaslednik Charles in princeza Diana odločila za ločeno življenje. Novica je takoj zavzela prvo mesto med vsemi britanskimi poročili, ceprav so jo Britanci vec ali manj pričakovali, kajti zlasti po izidu knjige Andrewa Mortona Diana - njena resnična zgodba je postalo vsakomur jasno, da je v prestolonaslednikovem zakonu marsikaj hudo narobe.

Konec pravljicne zgodbe so naslednji dan z velikimi naslovi razglasali casopisi in dolge strani posvečali kroniki te nesrečne niske zvezce. Pri tem niso pozabili poudariti, da so se od starih kraljicinih otrok zakoni kar treh (najmlajši sin Edward ni porocen) koncali z razvezo ali ločenim življenjem, kar po prepri-

dek, kariero, svoj način življenja in končno tudi oba sinova. The Observer ugotavlja, da je to za 31-letno zensko, ki nima niti male mature in ki se je v zadnjih enajstih letih povzpela »od nekvalificirane vzgojiteljice v otroškem vrtcu do edinstvene igralka na svetovnem odru«, izreden dosežek.

Vse to se je posrečilo le s pomočjo velike priljubljenosti v javnosti. Gre za zensko, katere fotografija je bila največkrat na prvih straneh svetovnih revij in casopisov, v Britaniji pa njena slika na naslovnici dvigne prodajo za 20 odstotkov. Tudi najnovejša javnomnenjska raziskava kljub novici o ločenem življenju potrjuje, da je princeza Diana od vseh članov kraljevske družine se vedno

največja ljubljena javnosti. Toda ideja, da bi lahko postala kraljica, ce bo ločeno živela od prestolonaslednika, se, kot je videti, večini upira. Morjeva raziskava kaže, da je 57 odstotkov Britancev proti taki odločitvi in le 33 odstotkov to ne moti. Proti pa so tudi ugledni poslanci konzervativne stranke, ki menijo, da prestolonaslednikova zakonska zveza obstaja le se po crki zakona in uradni status soproge Diani ne daje pravice, da bi bila tudi kraljica, saj bi bilo nenaravno, ce bi jo po letih okronali.

Ce bomo imeli kralja, zakaj sploh potrebujemo kraljico, sprašujejo nekateri. Tudi princ Philip s poroko kraljice Elizabete II. ni postal kralj, zakaj bi potem Diana morala po-

Prestolonaslednik v srečnejših časih (Foto: AP)

RUSIJA / NOVI PREMIER

Gajdar mora v ozadje

Jelcin je žrtvoval očeta reform, da bi rešil reforme

ALEKSANDER S. TEREHIN

MOSKVA - Rusija je naposled dobila predsednika vlade. To je 54-letni Viktor Cernomirdin, dosedanji minister za energetiko in podpredsednik vlade. Po izsiljenem sobotnem kompromisu za izhod iz najtežje ustavne krize so poslanci sedmega kongresa danes glasovali o kandidaturah, ki jih je predlagal predsednik Boris Jelcin. Po prvem glasovanju so ostale v igri tri kandidature: Gajdar, Skokov in Cernomirdin.

Ceprav si je Jelcin za premiera zelel dosedanjega vrsilca dolžnosti Gajdarja, je kongresu v končno potrditev predlagal kandidaturu Cernomirdina. Gre za nov kompromis, ki teoretično Jegorju Gajdarju omogoča nadaljevanje gospodarske reforme.

Z izvolitvijo predsednika vlade je vsaj začasno koncan spor med zakonodajno in izvršno oblastjo. Salomonska sodba pa je največ, kar so pred dnevi totalno sprte strani lahko dosegle. Za novega premiera se je prijavilo kar 17 pretendentov. V tajnem elektronskem glasovanju so največ glasov dobili Gajdar (400), Skokov (637), Cernomirdin (621). Predsednik Jelcin je vidno razočaran ponovil, da bi prav Gajdar zagotovil

nadaljevanje reforme, vendar zaradi nasprotovanja predlaga drugo kandidaturu. Ker Jelcin zvestega Skokova potrebuje na dolžnosti sekretarja Sveta za nacionalno varnost Rusije, je predlagal Viktorja Cernomirdina.

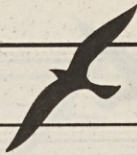
Rusija praktično leto dni ni imela predsednika vlade. Slo je za nacelno vprašanje oblasti, ki se je zaostrilo po 2. januarju letos, ko je vlada v. d. premiera Jegorja Gajdarja začela rusko terapijo s sokom. Cernomirdin je po razglasitvi rezultatov poudaril, da je »za reformo, vendar brez ubožovanja ruskega naroda«. 54-letni premier je v vlado prišel 30. maja letos, potem ko je Jelcin na zahtevo sesteega kongresa ljudskih poslancev vanjo moral vključiti »pragmatike s konkretnimi izkusnjami v industriji«.

Cernomirdin je bil od 1985 do 1989 naftni minister ZSSR in tipični predstavnik direktorskega korpusa, vendar z bistveno manjšo avtoriteto od Gajdarja. Njegov prihod na celo vlade je kozmetična operacija, ki v tem trenutku teoretično omogoča, da bo Jegor Gajdar lahko iz zaledja se vplival na potek reforme. Ce bo seveda sploh se ostal v takšni vladi.

stati kraljica?

Ko pa ljudje glasno ugibajo, kako bosta princ in princesa zivela naprej, ko sta, kot obtožujejo nekateri, osebne koristi postavila pred javno dolžnost, zgodovinarji na pol v sali svarijo, da se vedno velja zakon iz 14. stoletja, po katerem je tisti, ki se »zaplete« s prestolonaslednikovo soprogo, lahko obtožen veleizdaje.

Toda ob teh zakonskih zapletih in pretresih se postavlja se resnejše vprašanje položaja britanske monarhije. Nekateri trdijo, da je to začetek konca in Morjeva raziskava prvič v zadnjih letih kaže, da po mnenju večine Britancev Britanija brez monarhije ne bi bila v slabšem položaju. To seveda se ne pomeni, da se bo monarhija po hitrem postopku sesula. Proti tej nevarnosti govorijo trije bistveni razlogi. Predvsem je kraljevska družina dokazala, da je zelo prilagodljiva, poleg tega pa bi 44-letni princ Charles rad postal kralj. Po raziskavi si ga za kralja zeli 60 odstotkov Britancev. Najpomembnejši razlog, da britanske monarhije se ne bo tako hitro konec, pa je dejstvo, da bi odprava monarhije povzročila veliko ustavno revolucijo, sedanja generacija Britancev pa zaenkrat ne kaže nobenih posebnih znamenj revolucionarnosti. Toda nedvoumno monarhijo cakajo spremembe, pa ne le zaradi zakonskih težav v kraljevski družini, ampak predvsem zaradi neustavljivega razvoja moderne dobe.

BIH / SPORAZUM O KORIDORJIH

Samo ukana pred Ženevo?

Sarajevčani ne verjamejo več v mir

ZEKERIJAH ŠMAJIĆ / STA

SARAJEVO - Podpisan je se en sporazum. Na enajsti tripartitni vojski seansi po vrsti so sprejeli predlog komandanta mirovnihi sil OZN generala Morillona, naj se omogoči neovirano gibanje sil v jugozahodnih primestnih naseljih Sarajeva. Predstavnik HDO Kosić je bil se pogumnejši: zahteval je, naj se predvidi svobodni koridor od novega dela Sarajeva vse do Kobiljace, 20 km zahodno od Srbije, se pravi na dotikaliscu hrvaških in srbskih področij pri Kiseljaku, ki je pod nadzorstvom hrvaškega obrambnega sveta.

Pooblaščen vojski predstavniki bosansko-hercegove armade in srbske paravojske so dopolnilo sprejeli, tako da končni sporazum predvideva tri civilne koridorje. Prvi bi povezoval naselja Ilidzo in Lukavico, ki so ju okupirali Srbi, drugi naj bi spajal Stub s sosednjim naseljem, ki je pod nadzorstvom bosansko-hercegove armade in HDO, mestoma pa presekan s srbskimi enotami in svobodnimi ozemlji, ki jih nadzira Unprofor. Tretji in najdaljši koridor pa naj bi povezoval Sarajevo in Kiseljak.

Ideja o prostrem gibanju civilistov ni nova.

Njen najbolj vnet zagovornik je prav general Morillon. Doslej se mu ni posrečilo, da bi prepričal vse tri strani o logičnosti in upravičenosti take zamisli. Ni pa jasno, kakšen je njihov resnični pomen: se ena potegavščina ali radikalna sprememba v Miloševićevi in Karadževići glavi?

Sporazum so podpisali brez prisile in postavljanja pogojev, torej prostovoljno. Podpisali so ga pooblaščen vojski predstavniki vseh treh strani.

Brez težav so se dogovorili tudi o dopolnilnem predlogu HDO glede koridora Novo Sarajevo - Kiseljak. Vse tri strani so povedale, da jih usoda prezebljih in sestradanih civilistov zelo žalosti.

Najnovejši aerodromski sporazum je dobra podlaga za začetek pogajanj in medsebojno spostovanje. Tudi poveljniki modrih celad izvajajo pogumnejše manevre, s katerimi bi zavrnili vse ostreje kritike svetovnih sredstev obvesčanja. General Morillon mora v Ženevi obvestiti evropsko politično elito o položaju v BiH in o razlogih za dramatično poslabšanje. Prihod v Ženevo brez vsaj enega otpljivega premika bi bil nevreden avtoritativnega francoskega generala, ki

je pred tremi meseci obiskal Sarajevo poln optimizma. Njegovim pohvalam na račun srbskega vodstva in vojaškega poveljstva bi se Karadžić in Mladić zdaj lahko oddolžila tako, da bi njuna podpisa tokrat zalegla.

Bosansko-hercegovaška oblast je zadržana in ne verjame preveč v sporazum, ki ga je tudi sama podpisala. Bosansko-hercegovaška oblast se ne more zadovoljiti s tremi koridorji za civiliste, ampak zahteva demilitarizacijo Sarajeva. Delne resitve ne pridejo v postev.

Morillon meni, da je končni cilj mogoče doseči le postopoma. Bosansko-hercegovski pogajalec polkovnik Stjepan Šiber meni, da je prvi korak za popolno osvoboditev BiH demilitarizacija Sarajeva.

Prepican je, da je tudi nedeljski sporazum samo nov pesek v oči tri dni pred ženevskim zasedanjem. Iz istih razlogov so menda razpustili tudi taborišče Manjača pri Banja Luki in napovedali umik civilistov, posebno Srbov iz Sarajeva.

Ljudje pravijo, da se tisti, ki ga je picila kaca, boji ze zvite vrvi. Svetovne sile in vlada BiH pa srbskim skrajnežem ne verjamejo več.

Prizor iz Manjače (Foto: Reuter)

HRVAŠKA / VOJSKA

Spopad med »ustaši« in »partizani« v hrvaški vojski

Slovo starih generalov, ki so prišli iz bivše JLA

JELENA LOVRIC

ZAGREB - Zadnja dva meseca so v hrvaški vojski upokojili 200 castnikov. Pojasnili so, da gre za demobilizacijo dela vojske in zmanjšanje poveljniskoga kadra. Ker pa je bil pred kratkim načelnik glavnega staba general Anton Tus degradiran na mesto predsednikovega svetovca, trditve o zmanjšanju vojaškega potenciala niso zadošale za pojasnilo.

Prestop generala Tusa iz JLA v hrvaško vojsko je bil pomenljiv, saj vojska nekdanje države po tem na Hrvaskem ni imela več nobenih možnosti, se pomembnejši pa je njegov odhod s poveljniskoga položaja.

Poglaviten razlog skoraj vseh upokojitev, razrešitev in imenovanj v minulih dveh mesecih je bilo od-

stranjevanje vseh kadrov, dejavnih v nekdanji JA. Gre za politizacijo vojske pod vodstvom desnega krila vladajoče stranke. Trdijo, da je general Tus z mesta poveljnika odšel po spopadu z obrambnim ministrom Gojkom Suškom, bivšim lastnikom pizzerije v Kanadi, ki je postal vpliven s kupovanjem orožja. Uradniki iz obrambnega ministrstva, zvečine brez vojaške izobrazbe, so se začeli vmesavati v strokovne vojaške zadeve, ministrstvo pa je hotelo vplivati tudi na operativno dejavnost staba. Pri tem je menda prišlo tudi do odkritega spopada med Tusom in Suškom. Predsednik Tudjman je podprl

ministra, ki mu menda zagotavlja podporo finančno močnega hercegovega lobija doma in v tujini.

Tudjman je tako potrdil »posebna merila za napredovanje v hrvaški vojski«: pravi in zares preizkušeni Hrvati so samo tisti, ki niso bili niti v JLA niti v komunistični partiji.

Na celo staba so postavili, menda zacasno, generala Janka Bobetka, ki se je izkazal na tako imenovanem južnem bojišču. Svetnik Tus je menda zadolžen za vojaško sodelovanje Hrvaške z mednarodnimi vojaškimi in političnimi organizacijami, za ustroj in koncept hrvaške vojske in za strategijo obrambe države.

Ta tihi udar desnega krila vladajoče stranke je pomenljiv, ker je znotraj HDZ vse bolj cutiti razcep med okorelimi nacionalisti in, pogojno receno, demokrati.

To dejstvo je treba povezati z medijskim skandalom, ko so na televiziji predvajali film o Brunu Busicu, v katerem so prva-ke opozicije obtožili za sodelovanje z nekdanjo jugoslovansko udbo.

Josip Manolić, eden najvplivnejših Tudjmanovih ljudi, je v teh dneh odgovarjal na vprašanje, ali je slo za napad nanj, kot so domnevali v javnosti. Zadržil je, da gre za napad na vse nekdanje antifasiste. Tako je na svoj način potrdil, da v vladajoči stranki zares poteka spopad med »ustaši« in »partizani«.

Modre čelade na delu (Foto: AP)

SRBIJA / VOLITVE

Srbski direktorji na Panićevi strani

Zveznega premiera so podprli številni voditelji največjih in najpomembnejših tovarn in ustanov

ZORAN JELIČIĆ

BEOGRAD - Medtem ko okoli Sarajeva grmijo predvolilni topovi, se je v Srbiji se en sloj uprl vojni, politiki vojne in vojne- mu režimu. Tokrat gre za direktorje gospodarskih podjetij, med njimi pa je vse več tistih, ki so pod političnim in gospodarskim nadzorom oblasti.

Solidarnost s politiko

Milana Panića in njegovo

kandidaturo za predse-

dnika Srbije je v ponedel-

jek zvečer na srečanju z

zveznim premierom izra-

zilo 150 direktorjev, veči-

noma iz beograjskih pod-

jetij.

Državljanska stranka iz

Vojvodine je pravzaprav

stranka podjetnikov, naj-

več zasebnih. V Srbiji ze

nekaj mesecev vse bolj

organizirano in uspešno

deluje tudi Združenje mene-

džerjev s sedežem v Beo-

gradu, poslovalnice zdru-

ženja pa so po vseh po-

membnejših gospodar-

skih središčih v državi.

Nekateri direktorji si

pomagajo s čim humo-

rjem. Odpor do oblasti se

ga od strogo strokovnega

do političnega, vmes pa

je tudi veliko posmehova-

nja.

V vseh teh primerih

gre seveda za politični

upor, le njegovi izrazi so

različni. Združenje mene-

džerjev poudarja, da ni

politično opredeljeno in

da si prizadeva za odprto

tržno gospodarstvo. V ca-

su, ko srbska vlada nad-

zoruje skoraj dve tretjini

cen, razdeli prav toliko

druženega proizvoda in

uvaja monopole na vse

strani. Poleg tega vodi to

združenje direktor, ki se

je nekaj javno opravičeval, ker so bili tudi po znameniti »gospodarski« blokadi v izlozbah prodajal se zmeraj slovenski izdelki.

Morda bo kdo rekel, da je 150 beograjskih direktorjev, ki so neprikrito stopili na Panićevo stran, pravzaprav kaplja v morju, saj je v Srbiji skoraj sedem tisoč državnih in družbenih podjetij.

Beograd pa je vendarle središče moči različnih področij v celotni Srbiji, zlasti kadar so med navzočimi tudi najodgovornejši iz državnih bank in veliki proizvajalci kovinske in tekstilne industrije (celo tistih, ki jih vlada na debelo zalaga z denarjem, da bi bili tihi, čeprav ne delajo) ter podjetja, ki imajo po naravi svoje dejavnosti najboljši vpogled v celotna dogajanja, posebej v prihodnje tokove. Če se zberejo direktor največje verige blagovnih hiš ali direktor največje in najbolj usposobljene mreže samopostrežnih trgovin in najodločilnejši ljudje iz specializiranih trgovin z blagom za široko potrošnjo, je očitno, da niso prišli sami: z njimi

niso samo dobavitelji, ampak tudi številni kupci, raje bi rekli, nekdanji potrošniki.

V Vojvodini je položaj podoben: v najbolj razvitem delu Srbije prihajajo podjetniki na volitve tudi kot kandidati za krajevne, republiške in zvezne poslance. Zakaj to počnejo, pojasnjuje posredno in na nevaden način direktor neke železarnice, ki je bila se pred dvema letoma zelo uspešna. Na vprašalnik, ki so ga pripravili v kuhinji predsednika srbske vlade o osvajanju novih tehnologij in zamenjavi uvoznih surovin in repromateriala, direktor železarnice, ki zdaj ne deluje, odgovarja, da je vse v najlepšem redu: začela naj bi se proizvodnja komponent najzahtevnejše tehnologije v elektroniki, vecnamenskega letala (kombinacija letalo-helikopter) s turbo izpustnim motorjem in potniškega avtomobila s tritaktnim turbo motorjem.

Obup ali duhovita odločnost? Vsekakor to drugo, čeprav je jasno, da gre samo za drobne zarke zimskega sonca. A brez njih - bi bil mrak popoln.

NOVICE

Preiskava o množičnih grobiščih v nekdanji Jugoslaviji

ZENEVA - V ponedeljek je začela zasedati posebna sodniška komisija, ki jo je oblikoval Varnostni svet Združenih narodov za ugotavljanje vojnih zločinov na ozemlju nekdanje Jugoslavije. Sprožila je preiskavo o množičnih grobiščih na tem območju, so sporočili s sekretariata te komisije.

Varnostni svet je v resoluciji številka 780 generalnega sekretarja Združenih narodov zadolžil, naj oblikuje posebno in neodvisno komisijo strokovnjakov, ki bo zbrala dokaze o hudih kršitvah ženevske konvencije in človekovih pravic.

Petclanski komisiji predseduje Nizozemec Kalshoven, sestavljajo pa jo Egipčan Bassiouni, Kanadčan Fenrick, Senegalec Mbaye in Norvežan Opsahl. (STA, AFP)

Wiesenthal za ustavitev vojne v Bosni in Hercegovini

DUNAJ - Znani lovec na nacistične vojne zločine Simon Wiesenthal je od ameriskega predsednika Busha in novega predsednika ZDA Clintona zahteval ustanovitev mednarodne koalicije, ki bi jo vodile ZDA, za ustavitev vojne v BiH. V pisnih predsednikoma je poudaril, da je vse življenje opozarjal svet na posledice nezainteresiranosti in molka, kot človek, ki je preživel nacistični holokavst.

Od predsednika Busha je zahteval, naj dejavno sodeluje pri iskanju rešitev za velike človeške tragedije v Bosni in Hercegovini, kjer nedolžni civilisti trpijo in umirajo v koncentracijskih taboriščih, kjer množično posiljujejo ženske in kjer vsak dan ubijajo otroke. Tej tragediji pa ni konca.

Wiesenthal je hkrati zahteval, naj države sprejmejo večje število beguncev iz Bosne in Hercegovine in naj z oblikovanjem mednarodne koalicije ustavijo sovražnosti na BiH. (Hina)

Modre čelade v Makedoniji v tednu dni

BEOGRAD - Združeni narodi bodo začeli modre čelade v Makedoniji razporejati v roku tedna dni oziroma takoj potem, ko bo svoj pristanek potrdila tudi makedonska vlada, je v ponedeljek izjavil namestnik vodje misije Združenih narodov v nekdanji Jugoslaviji Cedric Thornberry. Poudaril je, da sestanek makedonske vlade pričakujejo cimprej in da bodo v tej državi razporedili bataljon s 700 vojaki, 35 vojaškimi opazovalci in 100 policiisti ter osebe za civilna vprašanja in njihove uslužbenice. Thornberry je tudi poudaril, da je naloga teh pripadnikov predvsem opazovanje in da je v petih republikah nekdanje Jugoslavije zdaj 23.058 pripadnikov Združenih narodov, v Sloveniji pa en urad za zvezo. (Hina)

Odstopil podpredsednik makedonske vlade Andov

SKOPJE - Po dvodnevem zasedanju makedonskega sobranja je odstopil podpredsednik vlade, zadolžen za gospodarske zadeve, Jovan Andov.

Med zasedanjem sobranja so govorili o novem imenu te države. Zasedanje nadaljujejo se v torek, ko naj bi obravnavali tudi odstop podpredsednika vlade Andova, poznavalci pa predvidevajo, da bo skupščina obravnavo tega vprašanja prelozila. (CINA)

Namesto sovražnikov iščimo zaveznike

BEOGRAD - Narodom, ki živijo v Zvezni republiki Jugoslaviji, se godi velika krivica. Niti za hip ni mogoče pozabiti, da samo srbskemu narodu kratijo osnovno pravico - pravico do samoodločbe. Posledica tega je, da kar tretjina Srbov ne more živeti v skupni državi, je za Politiko izjavil zunanji minister v Panićevi vladi Ilija Djukić. Dodal je, da ima Zvezna republika Jugoslavija tri oporne točke: državo, ki ima dejansko priznane meje, popolno internacionalizacijo vprašanja Srbov na Hrvaskem, tretja pa internacionalizacija vprašanja Srbov v Bosni in Hercegovini. Ti so postali odločilni dejavniki tudi pri reševanju prihodnosti Bosne in Hercegovine.

Zunanji minister Djukić je se povedal, da bi Zvezna republika Jugoslavija morala prispevati k zaustavitvi vojne v BiH. (STA)

BIH / DIPLOMACIJA

Francija za novo resolucijo o prepovedi poletov

PARIZ - Francija je v ponedeljek Varnostnemu svetu Organizacije združenih narodov predlagala sprejem nove resolucije, s katero naj bi poosttrili nadzor morebitnih prepovedanih poletov nad Bosno in Hercegovino. Po njegovem mnenju bi morali za primere nespoštovanja te prepovedi dovoliti tudi uporabo sile, je izjavil francoski zunanji minister Roland Dumas.

Francoskemu veleposlaniku v Združenih narodih je ze dal navodila, naj začne s pripravami za sprejem nove resolucije v Varnostnem svetu. Ro-

land Dumas je za radijsko postajo France International povedal, da je pri nadzoru spostovanja prepovedi poletov mogoče uporabiti silo sele pod okriljem Svetovne organizacije in da bodo pri tem sodelovale vse zahodne države.

Na vprašanje, koliko casa bo potrebno za urešničitev prepovedi, ki so jo Združeni narodi ze sprejeli in je nihce ne spustuje, je Roland Dumas odgovoril, da jo bo mogoče izpeljati zelo hitro in da se bo Francija za to se posebej zavzela.

(AFP, Hina)

NOVICE

Peterle na Dunaju

DUNAJ - Na povabilo predsednika poslanskega kluba avstrijske ljudske stranke (ÖVP) Heinricha Neisserja je delegacija SKD obiskala avstrijsko glavno mesto. Lojze Peterle je v pogovoru z novinarji izjavil, da upa na vrnitev v slovensko vladno in da stabilizacija ni možna brez krščanskih demokratov. Povedal je, da si prav lahko predstavlja, da bo postal zunanji minister, na vprašanje o prihodnji slovenski koaliciji, pa je odgovoril, da ne računa na novo levo koalicijo in da bi bila bolj normalna vlada, ki bi jo sestavljali LDS, SKD in dve manjši stranki, na primer Socialdemokratska stranka in Zeleni Slovenije. V napoved ni vključil SLS, saj ta ne želi sodelovati z liberalnimi demokrati. SKD se zavzema za manj številno (do petnajstčlansko) vladno, je dejal Peterle. Izguba nekdanjih trgov v Jugoslaviji je samo začasna, je poudaril predsednik SKD, saj se slovensko gospodarstvo usmerja na svetovni trg. (STA)

Račan obiskal SDP

LJUBLJANA - Včeraj se je na obisku pri SDP Slovenije mudil predsednik hrvaške socialdemokratske stranke Ivica Račan. O možnostih izboljšanja slovensko-hrvaških odnosov po volitvah na Hrvaškem in v Sloveniji je govoril z dr. Čirilom Ribičem in njegovimi sodelavci ter jim čestital ob uspešnem nastopu na nedavnih volitvah.

Brezposelni brez prostovoljnega zavarovanja

LJUBLJANA - Sindikat Neodvisnost-KNSS je pristojna ministrstva, zavod za zaposlovanje in zavod za socialno delo pozval, da začnejo zakonodajni postopek za dopolnitev zakona o zdravstvenem zavarovanju, po katerem naj bi bili brezposelni delavci in upravičenci do denarnih pomoči polno zavarovani že z obveznim zavarovanjem. Neodvisnost je pozvala ministrstvu za delo in za finance, da v proračunu predvidita sredstva za prostovoljno dodatno zavarovanje omenjenih kategorij prebivalstva, dokler se zakon ne spremeni.

Ustanovitev višje zdravstvene šole

MARIBOR - Znanstveno pedagoški svet mariborske univerze je na svoji seji sprejel predlog za izdajo zakona o ustanovitvi višje zdravstvene šole. Ta bi izvajala študijski program zdravstvene nege za strokovni naziv višja medicinska sestra ali višji zdravstveni tehnik. Program bodo predvidoma začeli izvajati v študijskem letu 1993/94 in bo trajal pet semestrov. Diplomanti bodo usposobljeni za delo v splošnih, specialističnih in dispanzerskih enotah, socialnovarstvenih zavodih, vzgojno-izobraževalnih zavodih in drugih družbenih dejavnostih. Znanstveno pedagoški svet je ugotovil, da so se za ustanovitev šole opredelile zdravstvene ustanove v Mariboru in Sloveniji ter obe pristojni ministrstvi, načelno soglasje pa je dala tudi ljubljanska višja šola za zdravstvene delavce. (P.T.D.)

Murin izvoz dosegel 76 milijonov dolarjev

MURSKA SOBOTA - Novembra je imelo v Pomurju blokirane račune 72 podjetij, v katerih je zaposlenih 4598 delavcev. Delež pomurskega izvoza v slovenskem izvozu je bil v 10 mesecih letos 4,1-odstoten, medtem ko je delež uvoza 2,7-odstoten in je nespremenjen. Pokritost uvoza z izvozom je bila v desetih mesecih v Pomurju 160-odstotna, v Sloveniji pa le 106-odstotna. Podjetje Mura je letos izvozilo blago in storitve v vrednosti 76 milijonov ameriških dolarjev, kar je 53,8 odstotka celotnega pomurskega izvoza v tem obdobju.

Letosnja raven industrijske proizvodnje v Pomurju je enaka septembrski in znaša 87,4 odstotka in je višja kot drugod v Sloveniji, kjer dosega 85,2 odstotka. Novembra letos so imela nekatere podjetja ziro račune v skupnem znesku 196 milijonov tolarjev blokirane več kot pet dni. (B.H.)

Multikultumi jezikovni Babilon

MARIBOR - Knjižnica Nova vas je v Mali dvorani na Rotovškem trgu pripravila predstavitev satirične pesniške zbirke Babilon slovenskega pesnika iz avstrijske Koroske Janija Oswalda, ki je izšla pri založbi Drava iz Celovca.

V pogovoru sta sodelovala tudi dr. Janko Malle in Tone Partljic. Oswald se v zbirki na poseben način loteva multikulturalnosti, večjezičnosti in sožitja jezikov v literarnem delu, saj v svojih pesmih uporablja nemške in slovenske besede oziroma verze, ki jim dodaja tudi angleške in italijanske. Rezultat so zanimive in posrečene kombinacije besednih in stavčnih zvez, jezikovnih poigravanj, ki ga včasih vodijo v kakofonijo. Z besedami posameznih korenov enega jezika tvori nove besede v drugem, s čimer poudarja nelokljivo povezanost evropskih in svetovnih jezikov, jezikovni Babilon, ter satirčno osteva tiste, ki se zavzemajo za nekakšno enonacionalno, monojezikovno čistost. (P.T.D.)

Primerki so bili naprodaj

NOVO MESTO - Do nedelje je v mali športni dvorani v Marofu potekala razstava malih živali. Organiziralo jo je društvo, ki združuje 27 članov, med njimi so večinoma rejci kuncev. Razstavo so zaradi kunčje boleznii miksonatoze priredili po triletnem premoru. Med malimi živalmi je bilo največ zajcev različnih pasem, razstavo pa si je ogledalo okoli tisoč obiskovalcev, seveda največ zadnji dan, ko je bilo razstavljenih primerke moč tudi kupiti. (Z.J.)

PARLAMENT / POGAJANJA

Prvič za isto mizo
Spodbuden začetek

IVANKA MIHELČIC, TANJA STARIČ

Po prvem - za javnost zaprtem - sestanku vodij parlamentarnih strank je dosednji predsednik skupščine France Bucar povedal, da so se dogovorili o temeljnih pravilih, po katerih bo deloval novi parlament. Najprej, da bo v mandatno-imunitetni komisiji, ki mora že na prvem sestanku potrditi mandate vseh izvoljenih poslancev, po en predstavnik vseh parlamentarnih strank. Komisija za volitve in imenovanja, ki bo predlagala novega predsednika parlamenta in dva podpredsednika, bo sestavljena skladno z začasnim poslovníkom. Ta bo predvidoma sprejet v petek, ko bodo svoje mnenje povedali tudi vsi poslanski klubi.

Soglasje so vodje poslanskih klubov dosegli tudi o postopku imenovanja vlade. Ker pristojnih komisij še ni, bodo t. i. zaslisanja kandidatov za ministre opravile neke vrstečasne komisije. Če kandidatov ne bodo podprle, bodo to sporocile

mandatarju in mu priporocile, naj skuša najti zamenjavo. Poslanci bodo glasovali o celi vladi »v paketu«, če pa bo zaradi enega ali dveh ministrov padla cela vlada, bodo glasovali o vsakem kandidatu posebej. Vlada bo imenovana, če bosta sprejeti vsaj dve tretjini predlaganih članov vlade.

Stranke so se tudi strinjale, da bodo redne seje parlamenta vsak zadnji teden v mesecu. Pred tem se bodo poslanci usklajevali v komisijah in odborih. Sele ko bodo tam dosegli soglasje, bodo zakone in druge akte uvrstili na dnevni red.

Danes se bodo sestali predstavniki članov državnega sveta na isto temo - namreč kako izpeljati prvo sejo. France Bucar meni, da večjih težav ne bo, ker so pristojnosti in delovanje sveta določene z zakonom.

V sredo pa se bodo zadnjič srečali »stari« poslanci. France Bucar se, kot smo izvedeli, ne bo poslovil od dvehletnega mandata, ker so bile stranke pred volitvami, ko je želel formalno skleniti delo, proti temu, da se predsednik »izpostavlja«. Tako bo poslovilno srečanje najbrž vodil najstarejši poslanec Karel Franko.

Zmago Jelinčič - Nihče ga noče v koalicijo. (Foto: Jože Suhadolnik/TRIO)

SEMINAR / NEODVISNOST SODSTVA

Ni demokracije brez neodvisnih sodnikov

Zakonov o organizaciji sodišč še ni

MAJDA VUKELIČ

»Ustavna zagotovila za neodvisno sodstvo v sistemu delitve oblasti in za neodvisne sodnike kot nosilce sodniške funkcije v tem sistemu so tu. Sodniki, pripravljeni in odločeni, da bomo se naprej vztrajali v neodvisnosti pri izvrševanju sodne funkcije, smo prav tako tu. ... Zdaj sta na vrsti parlament in vlada, da ustanovnim zasnovam dasta funkcionalno vsebino in zagotovita vse možnosti za uresničitev te vsebine.« To je na včeraj začetem seminarju o neodvisnosti sodstva, ki ga organizirata ministrstvo za pravosodje in upravo ter Svet Evrope, uvodoma dejal sodnik Vrhovnega sodišča Slovenije Dušan Ogrizek.

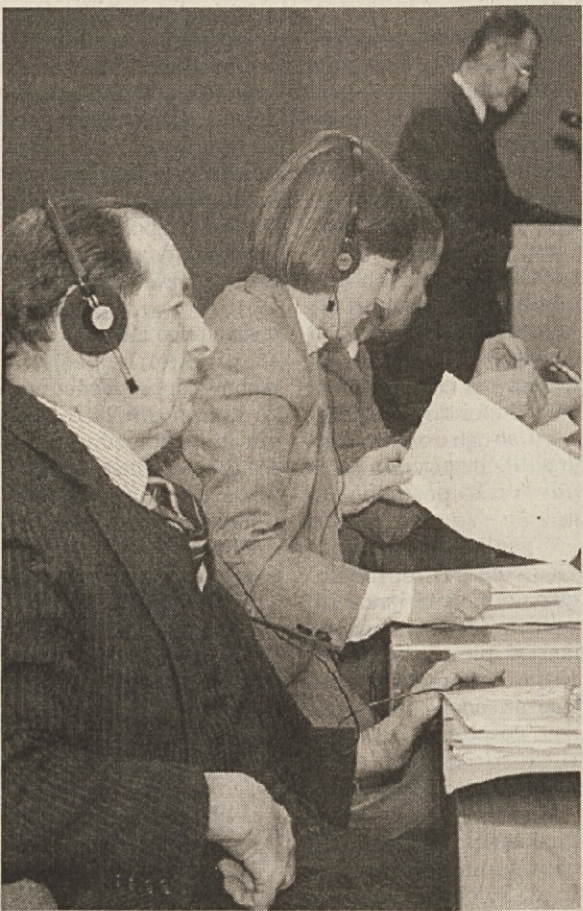
Tridnevne seminarje se poleg 150 sodnikov iz naše republike udeležujejo tudi angleški, italijanski, avstrijski in norveški sodniki ter Margaret Kilberby, vodja oddelka za civilno in komercialno pravo pri Svetu Evrope. Slednja je med drugim poudarila, da je neodvisno sodstvo eden izmed temeljev oblikovanja demokratične pravne ureditve, zato Svet Evrope v zadnjem času organizira številne posvete v državah vzhodne in srednje Evrope.

Slovenski sodniki, ki se pripravljajo na stavko v januarju, ker vlada ni storila ničesar, da bi urenila njihov status, so se sicer razveselili napovedi pravosodnega ministra Mihe Kozinca, da bo zakonodajala, ki zadeva sodstvo, v parlamentarni proceduri v začetku pri-

hodnjega leta, so spet opozorili na neurejene razmere, ki se predvsem kažejo v slabem gnotnem položaju sodnikov. Zato vztrajajo pri lastnem proračunu, saj ne bi smeli pozabiti, da se je sodstvo precej sposobno financirati iz svojih dohodkov, kar jasno kažejo dosedanje izkušnje s sodnimi taksumi. Povsem v nasprotju z nacelom delitve oblasti je namreč dejstvo, da izvršna oblast odmerja plače sodni oblasti, zato so se zdaj zaostriili odnosi

z vlado in parlamentom.

Sodniki, ki so si dolgo prizadevali za neodvisnost, se zavedajo tudi, kako pomembna je politična neodvisnost. Po mnenju dr. Ljuba Bavconca, profesorja na ljubljanski pravni fakulteti, so to tudi pokazali, posebno v zadnjem času, ko so sprejeli nekaj pogumnih sodb, ki niso bile po volji oblastnikov. Zato nam ni treba zardevati pred Svetom Evrope, saj je naš položaj primerljiv s stanjem v državah Sveta Evrope.

Razen ustave še ničesar (Foto: Aleš Pavletić / TRIO)

STRANKE / KOALICIJE

Bo treba na volitve?

SKD ni za veliko koalicijo - Kaj lahko stori Drnovšek?

Sinoci se je za zaprtimi vrati sestal izvršni odbor SKD in sklenil, da bodo krščanski demokrati sodelovali v pogovorih o novi vladni koaliciji, da bodo zahtevali, naj se zakon o vladi sprejme pred sklepamem koalicijske pogodbe in da bodo okvir za pogovore o vladi program SKD, volilni uspeh strank in ocena zanesljivosti. Stranka je se vedno privržena »desno-sredinski« vladi (poleg liberalnih demokratov se ljudska stranka, o veliki koaliciji pa krščanski demokrati še vedno pravijo, da je »malo verjetna, če ne nemogoča«). Sklepe naj bi v sredo potrdil tudi svet stranke, vendar je malo možnosti, da se bodo temeljna izhodišča spremenila.

Zdi se torej, da so pogovori o novi koaliciji na mrtvi točki. Pogajanja zapleta tudi dejstvo, da po osmih dneh se vedno niso znani vsi poslanci novega parlamenta. LDS še ni izgubila upanja, da bi vlado skupaj sestavili »veliki trije«, vendar se zdi - tudi po sinočnji seji krščanskih demokratov, na kateri so kot partnerja izrecno zavrnili samo demokrate - da se bodo temeljna izhodišča zares ni veliko možnosti. Malo pa je tudi verjetno, pravi viri iz obeh strank, da bi se »združili libe-

ralni demokrati in ljudska stranka.

Vse druge vladne kombinacije se matematično težko izidejo. Podoben koliko spreminjajo samo najnovejši podatki, po katerih sta poslancata zelenih, ce bo ta stranka v vladni koaliciji. Drugi trije so se napovedali, da bodo odločali »v skladu s svojo vestjo« in ne tako, kot bo dolocala stranka oziroma koalicija. Morebitna »levosredinska« koalicija (LDS, ZL, SDSS, DS, Zeleni, narodnosti) bi tako stela priblizno 50 poslancev, kar pomeni, da bi Drnovšek lahko sestavil vlado, zelo podobno sedanj. Frakcija »ZSMS« pa bi se morala sprijazniti vsaj z enim od nekdanjih državotvornih ministrov - ali z Janezom Janso ali pa z Igorjem Bavcarjem.

Obstaja tudi možnost, da bi - ce Drnovšek ne bi mogel sestaviti vlade - mandatstvo dobil Peterle. Vendar tudi desne vlade (z Jelinčičevo stranko, zelenimi in SDSS vred) ne bi podpiralo vec kot 46 od 90 poslancev.

Skrajna možnost so seveda predčasne volitve. Izvedeli smo, da so tudi na to, ob vseh zapletih in slepih ulicah, že pomislili vladni kombinatoriki. (T.S.)

MEDIJI / RTV SLOVENIJA

Čigava bo RTV?

Danes 21. seja sveta RTV, ki mu nekateri po volitvah napovedujejo hitro slovo - Se začanja nov boj za RTV?

BOSTJAN LAJOVIC

Komu bo po novem »piskal« pastirček? (Foto: TRIO)

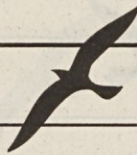
Vane Gosnik (ZS), ki trenutno vodi svet, ker je predsednik Rudi Seligo bolan, podpredsednik dr. Slavko Splichal pa preobremenjen z drugim delom, pravi, da ni razlogov, da bi jih državni zbor zamenjal, saj so se strankarska nasprotja že umirila. Če pa bi se to vendarle zgodilo, bi bil to

po Gosnikovem mnenju jaseen dokaz, da nova oblast razume RTV kot svoj podaljske. Lenart Setinec (SDP) predlaga, naj svet dela naprej, državni zbor pa čimprej spremeni zakon o RTV in imenuje nov svet, ki naj bo sestavljen tripartitno: iz enakovrednih zastopstev zaposlenih, civilne družbe

in strank. Setinec meni, da bo vrstni red potez odvisen od »zaposlenosti« državnega zbora s pomembnejšimi temami, do takrat pa naj sedanji svet nemoteno opravlja svoje delo.

Marko Selan (SDSS) zavraca očitke, da je svet strankarski organ, saj se je sam vedno imel za predstavnika slovenske skupščine in ne stranke, ki ga je predlagala. Danijel Malensek (LS) je opozoril na možnost političnega revansizma LDS. Malensek trdi, da je Drnovškova stranka nagnjenost k temu že nekajkrat dokazala, na primer z zamenjavo nekdanjega generalnega sekretarja vlade Alesa Cerina, ki je bil »Peterletu dovolj dober, Drnovšek pa ga je v dveh dneh zamenjal«. Po Malenskovem mnenju so se razmere na RTV umirile, zato bodo morebitne spremembe hisi močno škodovala. Pavle Gantar (LDS) prica kuje, da bo delo sveta RTV po volitvah se bolj otezeno, ker bodo porazene stranke skušale ublaziti svoj volilni neuspeh. Gantar se zavzema za cim manjši vpliv politike na RTV, ki naj postane javno podjetje z delitvijo na nacionalne in komercialne preograme, večji pa naj bo vpliv civilne družbe.

Tudi dr. Slavko Splichal meni, da sedanji položaj ni »dovolj dober za nikogar«, zato bi bilo dobro, ce bi državni zbor zamenjal svet. Za Splichala je tudi to tezavno, saj lahko pomeni, da bodo na RTV spremembe z vsako menjavo oblasti, vendar »gre za manjše zlo«.

CELOVEC / SOGLASEN PREDLOG OBČNEGA ZBORA NSKS

Do leta 1993 parlament koroških Slovencev

Narodni svet tudi podpira zahtevo po samostojnem zastopstvu v deželnem zboru - Takoj začetek pogovorov

IVAN LUKAN

CELOVEC - Nedeljski občni zbor Narodnega sveta koroških Slovencev pomeni odločilen poseg v organizacijske strukture in verjetno tudi bodočo politiko slovenske narodnostne skupnosti na Koroskem. Delegati zbora so soglasno potrdili zahtevo po ustanovitvi parlamenta koroških Slovencev, skupnega javnopravnega avtonomnega zastopstva manjšine.

Kot smo poročali, naj bi parlament izvolili koroški Slovenci sami na tajnih in neposrednih volitvah. Novo skupno zastopstvo manjšine, naj bi bilo ustanovljeno se prihodnje leto, tako da imajo zaenkrat pogajanja znotraj manjšine absolutno prednost. Ta pogajanja NSKS z ostalimi odločilnimi dejavniki (Zveza slovenskih organizacij, slovenski socialdemokrati, Enotna lista, večinske stranke) naj bi bili končani do junija leta 1993. V primeru, da pogajanja ne bodo uspešna, pa je ponovno izvoljeni predsednik Matevž Grilc na obnem zboru in na predstavitveni tiskovni konferenci NSKS napovedal referendum med koroškimi Slovenci. Izreden občni

NSKS

Novo vodstvo narodnega sveta

Novo predsedstvo Narodnega sveta je tako sestavljeno:

Predsednik: Matevž Grilc.

Podpredsedniki: Pavel Apovnik, Valentina Kušej, Marjan Pipp, Karel Smolle;

Člani: Florian Jug, Janko Kulmesch, Hubert Mikel, Gabrijela Partl, Mirko Smrečnik, Franc Jozef Smrtnik, Andrej Wakounig, Franc Wedenig, Franc Wutti, Janko Zerzer.

Predsedstvo je izvoljeno za triletno mandatno dobo. V novem predsedstvu nista več prisotna dosedanja podpredsednika Pavle Apovnik in Filip Warasch.

Nedeljskega občnega zbora so se udeležili številni gostje (Foto Walter Fritz)

zbor NSKS, kot so ga za primer neuspešnih pogajanj predlagali bivši državni poslanec in podpredsednik Karel Smolle ter nekaj delegatov, Grilc ni odobral in ga tudi ne bo.

Predsednik NSKS je prizadevanje NSKS za slovenski parlament utemeljil z ustavnopravno zajamčeno pravico do samoorganiziranosti manjšine, s spoznanjem, da se koroški Slovenci ne morejo več oklepati organizacijskih struktur in prejemov iz povojnih casov (»Ne ustrezajo več današnjim realnostim«), poudaril pa je tudi, da je predlagan parlament koroških Slovencev »edini odgovor na poskus političnih strank in drugih krogov, da bi razdrobili slovensko narodnostno skupnost in tako pospešili asimilacijski proces v manjšini«. Posebej je tudi poudaril, da mora manjšina v bodoče na zunaj govoriti z enim glasom in da trenutna dvotirnost in razhajanja med obema osrednjima organizacijama slabijo učinkovitost slovenske narodnostne skupnosti v pogajanjih na deželni, zvezni in mednarodni ravni. »Meni je tudi, da ima NSKS široko podporo ljudi, kar se je pokazalo na 23 krajevnih sestankih, ki jih NSKS izvedel pred nedeljskim občnim zboru.

Grilc je v svojem govoru na občnem zboru tudi poudaril, da je s slovenskim parlamentom povezano tudi vprašanje zastopstva

manjšine v koroškem deželnem zboru. Dejal je, da NSKS, Enotna lista, Krščanska kulturna zveza in Mlada EL zahtevajo neodvisnega zastopnika narodnostne skupnosti in da odklanjajo vsak integracijski model, kot ga na primer proklamira socialdemokratska stranka. Integracijski model da ne služi manjšini, marveč večinski strankam, tako da bi bila najboljša rešitev polnopraven mandat, izvoljen na narodnostni listi, sprejemljiva pa bi bila tudi rešitev s tako imenovanim virilistom, ki ga bi določil slovenski parlament.

Grilc je dobesedno dejal: »Kdor je za integracijo v večinske stranke in istocasno proti močni skupni manjšinski organizaciji, proti slovenskemu parlamentu, ta je asimilant. Ti ljudje zagovarjajo nehoti ali hote asimilacijo slovenske narodnostne skupnosti.«

Predsednik NSKS se je v svojem govoru lotil tudi drugih pomembnih vprašanj kot novelacije zakona o narodnostnih skupinah, 7. člen Avstrijske državne pogodbe, Slovenije kot zaščitnice koroških Slovencev. K slednjem poglavju je menil, da naj bi bil za manjšinske zadeve v novi slovenski vladi pristojni ministrski predsednik in v kolikor gre za zunanje politično vpletenost tudi zunanji minister. Za oblikovanje manjšinske politike slovenske vlade pa naj se

ustanovi svetovnovalno telo.

Občni zbor NSKS so pozdravili predsednik Enote liste Andrej Wakounig (»Poslovimo se od preživetega blokovega sistema«), predsednik Krščanske kulturne zveze Janko Zerzer, ki se je izrekel za sporazumno sodelovanje med vsemi slovenskimi organizacijami, predsednik Zveze slovenskih organizacij Marjan Sturm (»Preteklost je dokazala, da gre poenotenje na substanco narodne skupnosti«), podpredsednik Mohorjeve družbe Ivan Olip (»Novi odbor Mohorjeve podpira prizadevanja NSKS za skupno slovenski parlament«) ter Stefan Bukovec in Hadrijan Korsic za Slovensko skupnost v Italiji.

V razpravi so se vsi govorniki izrekli za predlagano pot ustanovitve slovenskega parlamenta. Tudi Valentin Inzko, ki je doslej imel distancirano stališče do narodnostne zbornice oz. slovenski parlament, se je izrekel za skupno zastopstvo koroških Slovencev in ga označil kot »močno vizijo«. Izrekel se je tudi za kandidature narodnostne liste pri deželnozborskih volitvah ter zel, da bi se je v pogajanjih s večinskimi strankami nasel cim bolj nizek ključ za olajšan vstop v deželni zbor.

Občnega zbora se je udeležilo 135 od 176 vaobljenih delegatov iz vseh občin južne Koroške.

zbirki pravljic in pripovedk je 24 najlepših zgodb s prijetnimi ilustracijami Mojce Osornik. Karte Rezikke Soja no namenjene predvsem nepriljenemu učenju slovenskega jezika ob igri, izdalo pa jih je Strokovno združenje pedagogskih delavcev na Koroskem.

Ob tem je zanimiva tudi cena kompleta. Po posameznih izvodih bi zbirka stala 990 sil. Kdor kupi komplet, ga dobi za polovico ceneje, za 480 sil, ce pa kupi vsaj stiri knjige, ima pri vsakem izvodu 30 odstotkov popusta. (H.V.)

CELOVEC - Kot običajno je Slovenska prosvetna zveza v Celovcu tudi letos pripravila knjižni dar. Ta je obsezen, pester in tudi aktualen. Zbirko sestavljajo Koroški koledar, knjiga domaćega avtorja Cirila Rudolfa iz Podjune Posvet, ki jo piše življenje, dve knjigi iz slovenske memoaristike, in sicer La-da Ambrozica-Novljana Pol stoletja pozneje in Veljaka Rusa Zapiski iz življenja Josipa Rusa, za mlajše bralce pa so v zbirki Koroške ljudske pravljice in pripovedke, ki jih je zbral in uredil Vinko Moderdorfer, dva zvezka

KOROŠKA / ZA LETO 1993

Bogat knjižni dar SPZ

po stiri zgodbe za otroke z naslovom Lev in mis, poleg tega pa se dvoje didaktičnih kart Rezikke Iskra: Kvarter »Koliko je ura?« in Včeraj, danes, jutri. H kompletu pa spada tudi glasbena kaseta moskega zbora »Valentin Polansek« z Obirskega z repertoarjem njegovih najboljših izvedb.

Koroški koledar je letos vsebinsko posvečen predvsem obravnavi interkulturalnosti in nacionalizma. To tematiko obravnava Marjan Sturm, Tomaz Ogris, Janko Malle, ameriška antropologinja Pamela Ballinger, Marija

Jurić-Pahor, Gunther Hödl in drugi. Knjigi Pol stoletja pozneje in Zapiski iz življenja Josipa Rusa prikazujeta nov pogled na dogajanje med narodnoosvobodilno vojno na Slovenskem in razjasnjujeta mnoga sporna vprašanja okrog Osvobodilne fronte in vloge posameznih skupin v njej. Obe knjigi je izdalo Društvo piscev zgodovine NOB Slovenije. Povest, ki jo piše življenje je pripoved iz življenja malega cloveka, kolarja Cirila.

Poseben poudarek v knjiznem daru SPZ je posvečen otrokom. V tretji

AVSTRIJA / REFERENDUM

Sos-človek

Vsa kulturna in politična smetana v Avstriji proti Haiderjevemu predlogu

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ - Od bivše ministrice za družino in okolje Mariles Flemming (ÖVP) do rahlo razvpitega glasbenega idola domače Ostbahn - Kurtija (Rock'n'roll), od solskega ministra Rudolfa Scholtena (SPÖ), političnega zvezdnika Petra Pilza (Zeleni) pa do kulturnika prve lige Andreja Hellerja sega paleta prominentnih podpisnikov platforme »SOS-soclovek«, ki se je v četrtek predstavila avstrijski javnosti.

Cilj komiteja avstrijske kulturno politične prominenca je, v nasprotju do svobodnjaškega referenduma proti tujcem ustvariti konstruktivno klimo v avstrijski politiki do tujih delavcev, imigrantov, azilantov in beguncev. Komite se zavzema za politične reforme in za pravične pravne postopke ter proti izločevanju in nečloveški samovoljnosti politike in birokracije v odnosih do tujcev.

Se preden je akcija SOS-soclovek bila predstavljena tisku, je vodja svobodnjakov Jörg Haider grobo atakiral njene pred-

stavnike.

Prominentni komite ni nič drugega kot samozvana »psevdointelektualna skupina«, ki meni, da s »kozarcem sampanjca v roki lahko nateguje malega moza z ulice«.

Napadi so se včeraj se nadaljevali. Tako je generalni sekretar FPO Scheibner govoril o »platformi samouprizarjanja«, ki želi nastopati proti izmislenemu radikalizmu, o »združenju levoekstremnih krogov« z Republikanskim klubom Nova Avstrija in Zvezo visokosolcev, ki vsi skupaj sledijo predstavi o multikulturni družbi, kar naj bi navsezadnje sele ustvarilo situacijo, kot jo trenutno doživlja Nemčija.

Predvsem pa je Scheibner uzaljeno izpostavil, da je pravi skandal, ce predstavniki platforme neovirano lahko enajso geslo svobodnjaškega referenduma »Naprej Avstrija« z geslom »Nemčija, Nemčija, nad vsem«. S tem v zvezi je generalni sekretar svobodnjakov napadel tudi avstrijski radio in televizijo, katerim je očital, da sta

emisijski postojanki zvezne vlade. Zveznega predsednika Thomasa Klestila pa je javno pozval, naj se jasno opredelijo v zvezi s svobodnjaskim referendumom, ces tudi on je v volilnem boju upotabljal isto geslo. Klestil je medtem ze nekajkrat poudaril, da svobodnjaski referendum skoduje ugledu Avstrije.

Tudi zvezna delavska zbornica se je medtem odločno izrekla proti svobodnjaskemu referendumu. Scheibner je s tem v zvezi dejal, da razpolaga z informacijami o konkretnem pritisku strank in nadrejenih organov v sektorju javne uprave na simpatizante referenduma.

Svobodnjaška ofenziva v vprašanju tujcev do zdaj torej vsak dan dosega prvi - neoficialno - zastavljeni cilj: stalno prezenco v javni razpravi in vse močnejšo polarizacijo v avstrijski družbi. S platformo SOS-soclovek sta se včeraj solidarizirala tudi notranji minister Franz Löschner in centralni sekretar SPÖ Josef Cap.

A V S T R I J A - H R V A Š K A

Ali bo Avstrija res investirala milijarde šilingov za razvoj turizma na hrvaški obali?

IGOR SCHELLANDER

unicene telekomunikacije. Razen tega naj bi bila z avstrijsko podporo v Splitu ustanovljena turistična sola po avstrijskem vzgledu.

Republika je Berlakovicha v Zagrebu hotela povprašati za točnejše informacije v zvezi z njegovimi izjavami o omenjenih avstrijskih investicijah v visini dvanajst milijard šilingov. Ambasador je dejal, da sam nima na razpolago točnih podatkov pač pa nas je napotil k podjetju »Horwath-Consult« na Dunaju. To podjetje da koordinira vse projekte v zvezi z ovnovo turizma na Hrvaškem.

Trenutno ni nobenega govora o dvanajstih milijardah šilingov,« nam je na Dunaju povedal Michael F. Kövesi, poslovodja podjetja Horwath-Consult. »Ta vsota,« tako pravi Kövesi, »opisuje zgolj potencialni finančni obseg posla.« Trenutno se ni finančne proračuna, vse skupaj bo postalo razvidno sele ob zaključku master-plana za hrvaški turizem in ko bo razčiščeno vprašanje gospodarnosti celotnega projekta, pravi vodja svetovno vodilnega podjetja za izdelavo in izpeljavo turističnih nactov. Tako dalec pa bodo sele v aprilu prihodnjega leta.

Hrvaška vlada je v maju dunajskemu podjetju (ekskluzivno) poverila nalogo za izdelavo turističnega nacrta za hr-

vasko jadransko plazo. Za poslovodjo Kövesija je samoumevno, da se takšen posel splaca. Po njegovi oceni bo Hrvaška v bližnji bodočnosti - takoj ko bo zaključena izgradnja infrastrukture - lahko razvila dvakrat višjo turistično zmogljivost Grčije (!). Do sprostitve tega potenciala bi lahko po njegovi presoji prišlo ze tri leta po prenehanju vojne med Srbi in Hrvati.

»Vazen predpogoj je seveda,« tako Kövesi, »da bo vlada v Zagrebu cimprej ustvarila zakonske predpogoje za privatizacijo bivše družbene in zdaj državno upravljane posesti.« To zadeva kajpada predvsem 70 odstotkov turističnih infrastruktur na Hrvaškem. Novi investitorji zelijo večinske udeležbe in tudi odkup zemljišč in objektov.

Po izjavah Kövesija so zdaj vodilne veje avstrijskega gospodarstva pokazale veliko zanimanje pri izgradnji turistične infrastrukture na hrvaškem delu Jadrana: na primer vodila na avstrijska gradbena podjetja Illbau, Maculan, Rogner, Porr in Universale, dobavljalna industrija, vodilne banke in družbe za hotelski menedžment.

Veselje splitskih mestnih očetov nad dobrohotnimi napovedmi ambasadorja Berlakovicha, ces porjekt bo predvsem koristil območju Splita in Dalmacije, pa je zal

DUNAJ / PO SKLEPU ES

Evforija v Avstriji

Vranitzky govori o odločitvi zgodovinskega pomena

IVAN LUKAN

DUNAJ - Sklep Evropske skupnosti, da se bodo začela pogajanja o vstopu Avstrije, Švedske in Finske v Evropsko skupnost ze januarja prihodnjega leta, je avstrijski zvezni kancler Franz Vranitzky včeraj ocenil kot »odločitev zgodovinskega pomena«.

V vladni izjavi kanclerja je poudarjeno, da je odločitev velika moznost, hkrati pa tudi izziv za Avstrijo, ter da je ta pripravljena takoj vstopiti v pogajanja. Avstrija bo v teh pogajanjih z Evropsko skupnostjo enakopraven partner. O vstopu ali tudi nevstopu v Evropsko skupnost pa bo po zaključenih pogajanjih odločalo avstrijsko prebivalstvo na referendumu. S tem v zvezi je Vranitzky izrazil pričakovanje, da bo izid pozitiven, »saj izolacija ne mora biti pravilna pot«.

Avstrijski zunanji minister Alois Mock pa je v posebni izjavi dejal, da je Avstrija zdaj dosegla ciljno ravnino ter izrazil upanje po osnovnemu konsenzu vseh političnih strank v Avstriji. Menil je tudi, da je mir v Evropi odvisen od nadaljnjega razvoja integracije. Po oceni Mocka bi

bila pogajanja z Evropsko skupnostjo lahko uspešno zaključena se v teku prihodnjega leta. Avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil je na vest iz Edimburgha reagiral z »velikim veseljem«, vicekancler Erhard Busek pa je poudaril varnostopolitično komponento avstrijskega vstopa v skupnost.

Previdno in z gotovo distanco sta sprejeli sklep Evropske skupnosti Svobodnjaška stranka in Zeleni. Haiderjeva namestnica Heide Schmidt je odločitev označila kot »spodbudno«, zahtevala pa je »trda in dobra pogajanja«. Zastopnik Zelenih, Viggnerhuber, pa je dejal, da se Avstriji, Švedski in Finski odpira »zgodovinska možnost«, doseči bistvene spremembe znotraj sedanje Evropske skupnosti.

Prireditve

Jutri, 16. decembra 1992

CELOVEC

Predavalnica na univerzi: ob 20. uri predavanje univ. prof. dr. Dietmarja Larcherja: Zur Einübung des Rassismus im alltäglichen Denken und Sprechen.

SMIHEL - PLIBERK

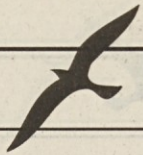
Costina Loser: ob 19. uri predavanje in diskusija na temo »Kmetijstvo - kam?«. Predavata inž. Hermann Schultes in dipl. inž. Angermann.

in dipl. inž. Angermann.

neutemeljeno. Poslovodja Horwath-Consultinga Michael F. Kövesi je v pogovoru za Republiko dejal, da njegovo podjetje vidi najboljše težišče pri turističnem nactru za Hrvaško in za obnovo infrastrukture na obali predvsem v Istri. V Dalmaciji, kjer je precešen del infrastrukture trpel zaradi vojne, je nactrovanih sicer nekaj projektov, vendar podjetje tam zaenkrat ne postavlja nobenih težis.

Kövesijev master-plan za Hrvaško bo vseboval bistvene osnove za namembo površin in strategijo prostorskega urejanja ter za privatizacijo hrvaških turističnih objektov. Kratkoročno zeli Kövesi zopet doseči stanje turistične sezone v 1987. letu. Takrat je hrvaška beležila 68 milijonov nočitev. V tej prvi fazi projekta naj bi zato bila zvišana kategorijska vrednost 50.000 postelj za eno kategorijo (kvalitetni turizem!). 60 odstotkov tega posla bi po zdajšnjih ocenah lahko opravila avstrijska podjetja.

Hrvaška bo z bodočimi deviznimi dohodki iz turizma lahko obnovila in izgradila svoje večidel uničeno ali propadlo gospodarstvo. Tako vsaj trdi hrvaški minister za turizem Niko Bulic. Ali bo po tej poti res mogoče izpeljati ministrovo računico, je zaenkrat bolj predmet spekulacij optimističnih gospodarstvenikov kot pa stvar resnih strateskih ocen. Kajti hkrati Hrvaška vsekakor misli podjetnikom garantirati poleg pravice do lastnine tudi svobodni odtok dohodka in naloženega kapitala. Tako zaenkrat obvasca svoje potencialne partnerje in mogoče investitorje v hrvaškem turizmu dunajsko podjetje Horwath-Consult...

DJAKARTA / PO KATASTROFALNEM POTRESU

Indonezijski Otok cvetja je le opustošena goličava

Uradno že 1.584 mrtvih, število žrtev pa raste iz ure v uro

DJAKARTA - Indonezijski otok Flores, ki ga je v soboto skupaj z drugimi otoki v Malem Sundskem otočju prizadel katastrofalni potres 6,8 stopnje po Richterjevi lestvici, je bujno tropsko pokrajino tega

»Otoka cvetja« spreminil v razdejano goljavo. To se je na lastne oči preprical guverner pokrajine Nusa Tenggara Hendrikus Fernandez, ko je s helikopterjem preletel prizadeto območje. Uradno število

žrtev se je medtem že povzpelo na 1.584 mrtvih, končni obračun bo nedvomno še hujsi, saj pogrešajo na stotine ljudi, tako da so celo nedeljska predvidevanja o 2.000 mrtvih preoptimištna.

Bolj kot potres pa so najhujše razdejaje in žrtve povzročili orjaski do 25 metrov visoki morski valovi tsunamija, ki so za nekaj ur dobesedno potopili otoka Bibi in Besar pred floreskim glavnim mestom Maumerejem. Po pricevanju redkih preživelih so valovi dobesedno odnasali cele ribiske vasi in prodrali do 300 metrov v notranjost, tako da je večina žrtev tsunami odnesel na odprto morje. Epicenter potresa je bil namreč v Savskem morju, 30 kilometrov južno od Maumereja.

Drugi prizadeti kraji so v osrednjem in vzhodnem delu Floresa, predvsem v Endeju in v Taniung Bungi, na južni obali tega nekoč rajskega otoka, ki ima se to posebnost, da tu živijo predvsem kristjani, medtem ko je večina Indonezije muslimanska. Prav ta značilnost ob slikovitih verskih obicajih je na Flores vsako leto privabljal na tisoče turistov. Na prizadetem območju je živel 700 tisoč ljudi, ki so sedaj v glavnem ostali brez strehe nad glavo. Vlada v Djakarti je na prizadeto območje poslala prvo najnujnejšo pomoč predvsem v sotoirih, ker se ljudje iz bojznih pred novimi potresnimi sunki ne upajo v svoje domove, prav

tako so se izselili s priobalnega območja, ki bi jih lahko ponovno zalili katastrofalni valovi. Oblasti zatrjujejo, da imajo dovolj zaloga rize in drugih živil, pri manjkajo jim predvsem sotori, oddeje in zdravila. Iz ure v uro se tudi veča strah pred skoraj neizbežnimi epidemijami, saj preživeli živijo v nemogočih higienskih razmerah, pitna voda je oporečna, severovzhodni zimski monsun pa že povzroča izdatna deževja.

Indonezijci so navajeni živeti s potresi, saj se njihovo območje nahaja v tako imenovanem tihoceanskem potresnem loku, ki gre od Čila prek Srednje Amerike in Aleutov do Japonske, Indokine in Indonezije, kaj takega kot je bil sobotni potres pa ne pomnijo. Predvčerajšnjim pa so zabeležili močan potres 6,1 stopnje po Richterjevi lestvici v Aleutih na Aljaski. Epicenter potresa je bil 64 kilometrov severozahodno od aleutkega otoka Amchitka v globini 130 kilometrov. Potres k sreči ni povzročil žrtev ne gmotne skode, prav tako ni bilo valov tsunamij. Ta potresni sunek pa nedvomno dokazuje izredno aktivnost »ognjenega obroca« kot imenujejo tihoceanski potresni lok. (voc)

Iz strahu pred novimi potresnimi sunki se ljudje čutijo bolj varne v sotorih kot v svojih zidanih domovih (Telefoto AP)

Ruševine v glavnem mestu Maumere zgovorno pričajo o jakosti potresa (Telefoto AP)

Otroci ob težko poškodovanem katoliškem samostanu v Endeju na otoku Flores (Telefoto AP)

NOVICE

Na ameriškem severovzhodu je končno posijalo sonce

NEW YORK - Po dveh dneh silovitega neurja, ki je prizadelo ameriški severovzhod od Pennsylvanie do Bostona, je končno posijalo sonce, tako da so se v vsej svoji razsežnosti pokazale posledice te najhujše zimske ujme v zadnjih 40 letih. Razdejana obala, s katere je razburkano morje odnasalo hise in pomole, od orkanskega vetra odkrite in porušene hise, to je bila le približna slika, ki so jo guvernerji vseh prizadetih zveznih držav morali gledati na svojem obhodu. Gmotna škoda je ogromna, nekateri ocenjujejo, da bo preseгла celo eno milijardo dolarjev. Se večja pa je socialna škoda, saj je neurje skoraj podvojilo število revežev, ki bodo morali sedaj zaprositi za socialno pomoč. Zahvala, da je neurje povzročilo le 18 mrtvih gre nedvomno zveznemu meteorološkemu zavodu, ki je ljudi pravčasno opozoril na prihod tega katastrofalnega zimskega neurja.

Bencinski »vampir« onespobil bencinovod

VARSAVA - Bencinski »vampirji«, ki pod noč praznijo bencinske rezervoarje iz parkiranih avtomobilov, niso v državah nekdanjega realnega socializma nobena redkost, da pa se nekoč prikljuci na pravi bencinovod, je vseeno prehudo. To se je zgodilo v poljskem Bydgoszczu v krajevnem petrokemijskem obratu. Krajo brzokone ne bi odkrili, če bi bencinski »vampir« uporabil dobre in testirane cevi, ki bi vzdržale pritisk bencinovoda. Cev pa je počila, v zemljo se je razlilo 20 tisoč litrov bencina, sanacija onesnaženega zemljišča pa bo se dražja kot izguba bencina.

Do božiča 1.400 anglikanskih duhovnikov

SYDNEY - Do božiča bo anglikanska Cerkev masniško posvetila 1.400 žensk, od teh jih bo kar 80 v Avstraliji. To napoveduje avstralski anglikanski primas Keith Rayner, ki je med najbolj vnetimi zagovorniki ženskega duhovništva.

Anglikanska sinoda Avstralije je zeleno luc za masniško posvečenje žensk dala že prejšnji mesec, do sedaj pa jih je talar obleklo sestnajst.

V pričakovanju neizbežnega spopada

CAPETOWN - Slika Tertiusa Leaska in njegove žene Marietjie z malim Willemom v naročju pred njuno kmetijo se bohota na skoraj vseh južnoafriških casopisih. On ima v rokah potezni winchester, ona pa za pasom smith and wesson kalibra 38, okoli njune kmetije pa se razprostira dva metra visoka z elektriko nabita mreža. Slika zgovorno prica o ozračju, ki vlada med belimi farmerji. V začetku meseca je namreč APLA (Narodna osvobodilna vojska azanianskega ljudstva) napovedala vojno belim kmetom in že začela s terorističnimi akcijami.

MOGADIŠ / OB ZAHTEVAH OZN IN SOMALSKEGA PREDSEDNIKA

Američani nočejo v Somaliji odigrati vloge »pomirjevalcev in policistov«

Otroci se ne bojijo vojakov na cestnih zaporah v Mogadišu (Telefoto AP)

MOGADIŠ - Po »televizijskem izkrcanju« ameriških vojakov v Somaliji so Američani iz dneva v dan »novinarsko previdnejši«, tako da dobesedno skopirajo z vestmi, toliko bolj, ker se stopnjujejo tudi razhajanja z Združenimi narodi. V Stekleni palači poudarjajo, da bi morali pripadniki mednarodnega kontingenta razoroževati tudi razne politične in klanske tolpe, ki se vedno ustrahujejo ljudi, na območjih, na katera se niso prispeli ameriški vojaki. Ti pa trdijo, da je njihova naloga le zaščititi humanitarne konvoje in odgovoriti na morebitne napade, da pa bi »sistematično čistili« somalsko ozemlje, nočejo niti pomisliti, ker bi se s tem vpletli v somalsko državljansko vojno. Tega pa se v Pentagonu skrajno bojijo, prav tako nasprotujejo zahtevam, da bi v Somaliji ostali dalj časa.

Medtem pa prihaja na dan nov problem, ki ga Američani prav tako nočejo rešiti. Če je njihov prihod prisilil k umiku oborožene tolpe, pa se to ni zgodilo s prekupčevalci khata, mamila Afriskega roga. Se več, z odprtjem somalskega zračnega prostora za zasebne polete, je že v petek na neki skriti pristajalni stezi pri Mogadišu pristalo prvo letalo z mamilom, v soboto pet letal, v nedeljo pa kar deset. Cena je zaradi ameriške prisotnosti poskocila za dvakrat do trikrat, kljub ameriškim zagotovilom, da

tega posla ne bodo preprečevali, ker »niso policisti«. Mamilo khat je navsezadnje pravi detonator za medklanske spopade in celo za medsebojne obračune znotraj klanov. Celo pokolu v Baidoi prejšnji teden, naj bi botroval prepričanje, da so bili tam ameriški vojaki. To mamilo grenkega okusa odpravi občutek lakote in utrujenosti, uživalci so mirni in ne čutijo potrebe po spanju. Mamilo je kot nalašč za pripadnike raznih oboroženih tolp, ki jih voditelji z zasvojenostjo se bolj priklenejo nase. S prekupčevanjem tega mamila so si voditelji raznih klanov in oboroženih skupin pri-

dobivali finančna sredstva za nakup orožja in za financiranje državljske vojne.

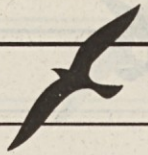
Na območjih, ki so pod nadzorstvom mednarodnega kontingenta, že nekaj dni delijo pomoč, to pa za sedaj se ni zaustavilo umiranja zaradi lakote. Pokopi otrok in najstnikov so torej še vedno tragična realnost, ki jo bodo le s težavo odpravili.

V te razmere naj bi danes prispeli prvi italijanski vojaki. Pogojnik je obvezen, kljub temu da so včeraj iz Pize odleteli prvi vojaki s svojo opremo, saj so Američani do sedaj ovirali prihod Italijanov. Jutri

naj bi nad nekdanjim veleposlanstvom v Mogadišu ponovno zaplapolala italijanska zastava. Posebni odposlanec italijanskega zunanjega ministrstva Enrico Augelli se je namreč sestal z začasnim somalskim predsednikom Alijem Mahdijem. Ta je podprl italijansko prisotnost v Somaliji in podprl zahteve OZN, da bi morale mednarodne sile razorožiti vse Somalce. Mahdi je brzokone preprčan, da bi v razoroženi Somaliji lažje utrdil svojo oblast, prav zato upa, da bodo mednarodne sile čimdlje ostale v Somaliji, tako da ga ne bi ogrožal nihče. (voc)

Sumljive osebe pregledujejo, le če bi lahko ogrožale varnost kontingenta (AP)

FIZIKA / TRIDESETIČ, 2. DECEMBRA 1942 OB 3.25 POPOLDNE, JIM JE USPELO SPROŽITI REAKCIJO - ZAČELA SE JE JEDRSKA EPOHA

Na začetku je bila le kopa iz uranovih in grafitnih opek, ki so jih vedno znova zlagali skupaj

Da se je zgodilo nekaj pomembnega, je bilo Lauri Fermi jasno šele, ko je eden izmed raziskovalcev čestital Fermiju

TIM RADFORD

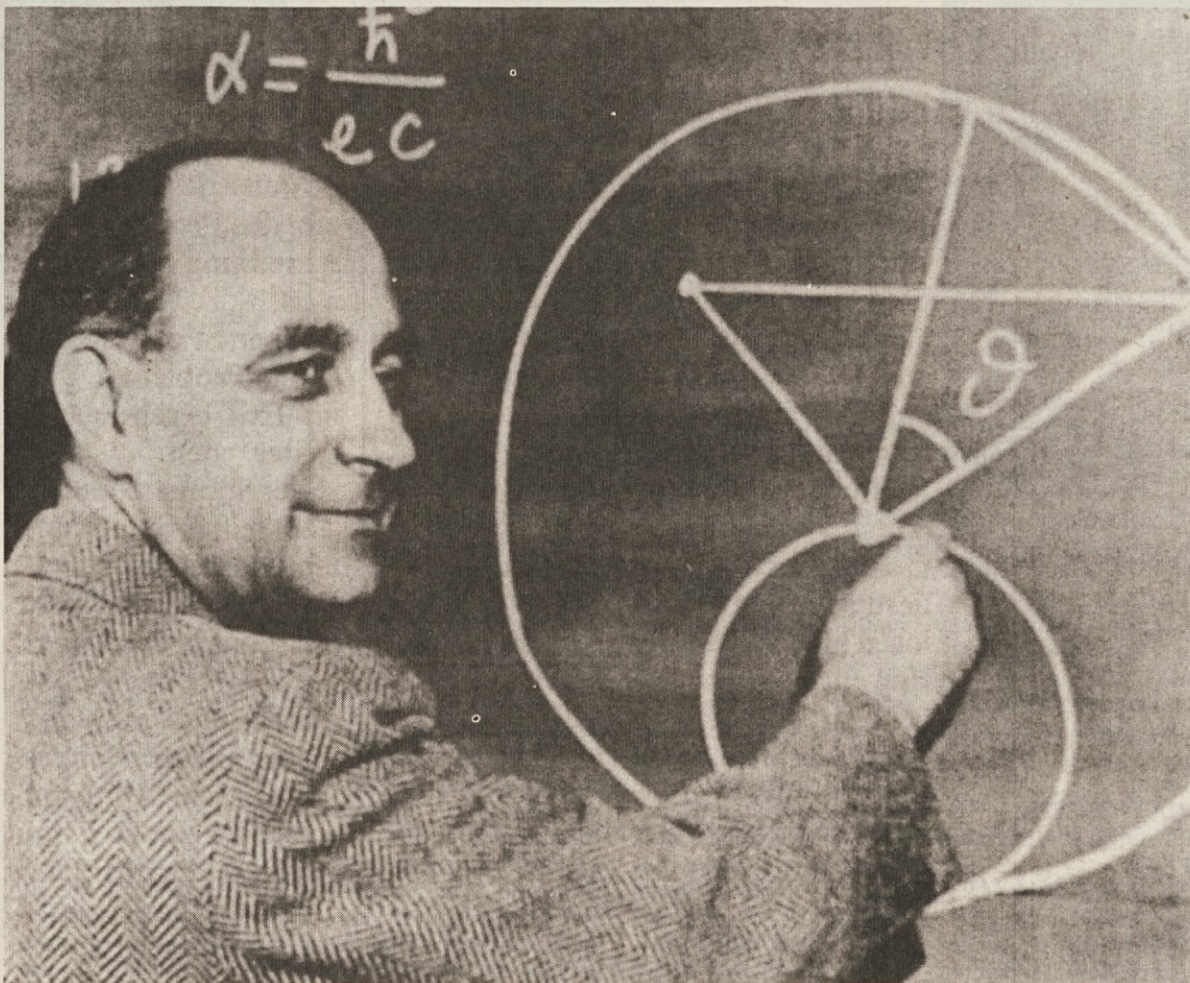
Vosemindvajsetih minutah 2. decembra 1942 se je zgodilo nekaj, kar je spreminilo svet, četudi so le redki vedeli, za kaj gre. Za dr. Grahama Farmela iz londonskega muzeja znanosti, ki je pred kratkim organiziral priložnostni seminar, je to edinstveni znanstveni eksperiment v dvajsetem stoletju. Zgodilo se je na igrišču za squash pod nogometnim stadionom chicasko univerze. Zadeva je bila tako skrbno varovana, da zanj niso vedeli niti vodilni ljudje univerze, in le peščica sodelujočih znanstvenikov je razumela dogajanje. Eksperiment je potekal pod vodstvom enega najvidnejših znanstvenikov nase dobe, ki je bil na poti do Nemcem sicer že znanega spoznanja. Znanstveniki Tretjega rajha so cepitev jedra odkrili decembra 1938, objavili pa januarja 1939, devet mesecev pred izbruhom svetovne vojne. Nekaj tednov kasneje so bile malostevilni fizikom - nekaterim v Nemčiji in tistim, ki so pobegnili iz Evrope - posledice odkritja jasne. Danes so njihova imena zapisana v zgodovinskih knjigah in eden od njih je bil Enrico Fermi.

Fermi si je z raziskovanjem »pocasnih« nevttronov leta že leta 1933 prislužil svoj kotiček v učenikih. Atom je v glavnem prazen: v jedru so delci, ki jim pravimo protoni in nevtroni. Prvi nosijo pozitivni naboj, ki ga uravnovešajo negativno nabiti elektroni, nevtroni pa so brez naboja. Fiziki so se desetletja poigravali z »radioaktivnimi« snovmi - tako ime so jim nadeli, ker sevajo.

Leta 1933 so ugotovili, da so nekatera od izsevanih valovanj pravzaprav delci, s katerimi se lahko marsikaj zgodi. Lahko jih zajamejo druga jedra, kar ima preseñetljive posledice.

Fermi je z nevtroni obstreljeval uran - ki ima vrstno število 92 - in mislil, da je odkril nova elementa s 93 in 94 protoni. V začetku ni posvečal pozornosti precej lažjim elementom, ki so ob tem navidezno onesnažili uran. Cepitve atoma uradno se ni bilo. Za lorda Rutherforda, velikana vede o atomskem jedru, je bila to navadna neumnost.

V Berlinu je leta 1938 Otto Hahn s sodelavci ponovil eksperiment in v uranu prav tako našel lažje elemente. Njim je

Enrico Fermi, italijansko-ameriški fizik (1901-1954)

Fotografija: Sueddeutscher Verlag

bilo jasno, kar je Fermi spregledal: zajetje nevtrona je spravilo jedro urana iz ravnovesja, zato je to nekako razpadlo na lažji jedri. O svojem odkritju so obvestili se nemško znanstvenico Lise Meitner, ki je pobegnila pred nacističnim režimom in je tedaj v Kopenhavnu delala z Nielsom Bohrom.

Lise Meitner je sestela masi hčerinskih jeder in odkrila, da vsota ni ustrezala masi prvotnega urana. Pršla je do grozljive ugotovitve, da se je del mase urana s cepitvijo preobrazil v energijo. Potrebno matematično podlago je ustvaril že Einstein - to je splošno znana zveza ($E = mc^2$). Energijo, ki ustrezajo izbrani masi, dobimo tako, da slednjo pomnožimo s kvadratom hitrosti svetlobe. Z drugimi besedami: ob vsaki cepitvi atoma se sprostita dve milijardi elektronvoltov energije. Če bi razcepili vsak atom v kosu urana, velikom kot

drobna bučka, bi upepelili celo mesto.

Fermi, ki je bil poročen z Zidino, pa je leta 1938 dobil Nobelovo nagrado. Italijanski tisk ga je napadel, ker ob podelitvi ni pozdravil s fasičnim pozdravom. Fizik je namig razumel in nemudoma odšel v Združene države. Tam je na Univerzi Columbia izvedel za Hahnove raziskave in druge eksperimente. Pravijo, da je nekdo stal ob oknu z razgledom na Manhattan, sklenil dlani v obliki zoge in dejal: »Ena sama majhna bomba in vsega tega bi ne bilo več.«

Fermi je v letu 1934 spoznal nekaj, česar drugi niso razumeli. Pobegli nevtroni je treba upoštevati, da bi se lahko ujeli v jedro urana. Nevtrone je zaviral s parafinom, z vodo in celo z zlatimi ribicami. Kasneje mu je postalo jasno, da se ob cepitvi sprosti več nevtronov, ki bi lahko trčili z več atomi. Če bi uran znali zložiti tako, da bi

tavajoci nevtroni z večjo verjetnostjo trkali obenj, bi sprožili verižno reakcijo.

Potrebovali so le kopo urana, ki bi jo obdajala druga snov, v kateri bi se nevtroni upočasnili. Masa urana bi morala biti kritična, pa bi bilo mogoče nadzorovati reakcijo s pomikanjem česa v in iz kope, da bi pospešili, zaustavili ali upočasnili tok nevtronov. V ta namen bi lahko služila kadmijeva palica. Izrazi, ki dandanes simbolizirajo jedrsko energijo (kopa, moderator, kontrolne palice, kritična masa) so pravzaprav le preprosti opis dogajanja na igrišču za squash pod nogometnim stadionom.

Fermi ni bil edini junak jedrske energije in atomske bombe - teh je na ducate - je pa nesporni junak eksperimenta z igrišča za squash. Po mnenju Grahama Farmela je zadeva uspela zaradi Fermijevega teoretičnega dela, njegove ocene množine in kvalitete

dic, ki bi jih lahko imelo njihovo delo. Večina jih je vedela, da se tudi v Tretjem rajhu ukvarjajo z isto stvarjo. Nekateri pa so nacistično Nemčijo poznali se predobro. Leo Szilard, ki je leta 1933 prvi pomislil na možnost verižne reakcije, naj bi rekel: »Ni treba, da bi bil clovek mnogo pametnejši od drugih, da bi uspel v tem svetu; le en dan pred ostalimi mora biti.« Szilard, porodu Madzar, je pobegnil v svobodo samo dan preden so Nemci začeli ustavljal vlake.

Taksnii so bili razlogi pri drugih. Toda Fermi sam ni delal po 90 ur tedensko. Vselej si je vzel čas za pravo kosilo in vsak dan je odšel domov ob petih popoldne. In bilo je očitno, da je imel vedno prav. »Zaradi nje-ga je vse skupaj izgledalo logično in preprosto pa tudi motil se ni nikdar. Sele po osmih letih skupnega dela sem našel v njegovih računih matematično napako,« pravi Wattenberg.

Projekt je potekal v popolni tajnosti. Skupina je spadala pod vojsko upravo, imenovano Manhattan Engineer District. V njenem okviru je bil tudi projekt Manhattan, ki ga je v Los Alamosu vodil Robert Oppenheimer. Fermijevi skupini so nadeli ime Chicago Metallurgical Project. Gospa Laura Fermi je priznala, da ji je moz odkril eno samo skrivnost: da v metalurškem projektu ni niti enega metalurga. Zanj je bil 2. december 1942 povsem običajen dan kot vsi drugi.

Harold Agnew je eden od trinstiridesetih znanstvenikov, ki so bili tistega dne v reaktorskem prostoru. Po njegovem pripovedovanju so tedaj iz kope potegnili vse kontrolne palice, razen ene. Fermi je stal ob napravi, ki je merila hitrost nevtronov. Rekel je, naj zadnjo kontrolno palico nekoliko izvlečejo in nato se malo ter vsakokrat nekaj izračunal. Malce pred poldnevom se je reaktor s pokom ustavlil,

ker so mejo varnega delovanja naprave prevec spustili. Na začudenje prisotnih je Fermi dejal: »Lacen sem. Pojdimo na kosilo.«

Po premoru so ponovno začeli. Ob pol treh so kontrolne palice ponovno povlekli iz kope. Fermi se je znova lotil računanja, ko so nevtronski stevci zadržali. Rekel je, da se bo zdaj zacelo. »Reakcija bo potekala sama od sebe. Kazalci se bodo dvigovali in dvigovali. Ne bodo se umirili.« Harold Agnew: »Prestrasili smo se, ko smo videli, da kažejo stevci vedno več.« Ko pa so na Fermijev ukaz ob 3, 53 reakcijo ustavili, »ni bilo ne bliska, ne trusca, ne dima in ne smrada. Koncalo se je in vsi smo bili prav tam kot jutraj. Zunanji svet ni imel nobene predstave o tem, kaj se je zgodilo,« pravi Agnew in dodaja: »Bilo je prav lahko, tako kot voznja po dobri in ravni cesti.«

Warren Nyer, se eden od tedaj prisotnih, se spominja ploskanja. Drugim je ostalo v spominu pritrjeno veselje. Nekdo je segel v rjavo papirnato vrečko in privlekel ven steklenico chiantija, iz katere so nalili v trinstirideset papirnatih kozarcev. Wattenberg pravi, da so vsi v tišini strmeli v Fermija. Spominja se tudi Szilarda, ki je rekel Fermiju, da bo ta dan eden najte-mnejših v zgodovini clovestva. Slisati je bilo nekoga reci po telefonu, »da je italijanski navigator pristal v novem svetu.«

Da se je zgodilo nekaj pomembnega, je bilo Lauri Fermi jasno šele, ko je eden od raziskovalcev prisel Fermiju čestital domov. Večkrat je poskusala izvrtati, za kaj gre, a brez uspeha. Vprašala je več ljudi. »Nic posebnega. Je pač pamenten, to je vse,« ji je rekel nekdo. Na koncu je stopila do edine zenske skupini in jo vprašala, zakaj njenemu mozu vsevprek čestitajo. Ta ji je odvrnila, da je Fermi pravkar potopil ladjo ja-

ponskega admirala. Lauri so resnico odkrili šele cez nekaj let.

Harold Agnew pa je to resnico videl z lastnimi očmi. Kot član skupine znanstvenikov je letel s 509. bombniško eksadri-ljo, ki je odvrгла prvo jedrsko bombo na Hirosimo. Bil je popolnoma prevzet. Se globji vtis je nanj naredila prva eksplozija vodikove bombe. »Oblak je bil tako visoko; zdelo se nam je, da je nad nami. In toplotni sunek je bil vse močnejši. Ceprav smo bili milje stran, sem se spraveval, ce bo sploh spremenil smer... Zaradi te izkusnje sem tedaj predlagal, naj bi vsi svetovni voditelji prisostvovali večmegatonski jedrski eksploziji, obleceni le v spodnje perilu. To bi jih po mojem mnenju prepricalo, da ne bi nikdar uporabljali takih orožij za masovno uničevanje.« Agnew je kasneje postal direktor laboratorija v Los Alamosu.

Seveda pa leta 1942 ni vedel nicesar o Hirosimi. Nihce, ne on, ne Fermi in ne Szilard, ni mogel uganiti, da Nemcem ne bo uspelo vzdrzevati verižne reakcije uranu. Tudi sami so bili presunjeni po napadu na Hirosimo. Fermi je umrl leta 1954 zaradi raka na želodcu. Albert Wattenberg je odkril, da je bila koncentracija belih krvnih teles v njegovi krvi več let nevarno nizka.

Chicasko kopo so ustavili. Tam stoji kip Henrya Moora. Chicaski laboratorij za jedrske raziskave se danes imenuje Fermilab. 45.000 grafitnih opek, ki so obdajale prvo verižno reakcijo urana na svetu, so desetletja hranili v Argonskem gozdu juhozhodno od Chicaga.

Nato so jih predelali v crnilo, s katerim so natisnili vabila za proslavo ob stirideseti obletnici, in v spominske svincnike. Kasneje so postavili se drugi reaktor CP-2. Tretjega so zgradili v Oak Ridgeu v Tennesseeju in mu dal ime Clinton.

ENERGETIKA

Repični metilni ester

Ekološka neoporečnost

M. ERJAVEC

Vedno več olja, ki ga dajejo zlatorumena polja oljne repice po vsej Evropi, konca namesto na krožnikih - v dizelskih motorjih avtobusov, traktorjev in taksijev. To gorivo, znano pod imenom RME (repični metilni ester), preskušajo celo konzervativni Britanci. RME je sicer malenkostno dražji od starega dizelskega goriva, vendar ne onesnažuje zraka z zveplovim dioksidom. V izpusnih plinih je manj saj in oglikovega dvokisa, kar je v mestih z gostim prometom zelo dobrodošlo. Tudi sicer je ekološko neoporečen, saj oddaja v ozračje oglikov dvokis, ki ga je iz njega pred nedavnim tudi dobil ob posredovanju zlatorumenih cvetov. Olje pridobivajo iz semen s preprostim drobljenjem in stiskanjem. Iz 3 ton semen iztisnejo tono olj, ki bi že tako, kot je, poglalo vsak dizelski motor. Da pa se ne bi v nekaj dneh zamasil, je treba iz njega odstraniti glicerin. Vsaki toni olja primesajo 110 kg metanola in nekaj dusikove kisline kot katalizatorja. Pri temperaturi 40 do 500 C se glicerin usede na dno, čisto olje nad njim pa je RME. Dizelski motor sicer izgubi nekaj moči, vendar to po meritvah v italijanski tovarni traktorjev Same ne presega 2 odstotkov, vsaj v primerjavi s običajnim gorivom. Distribucijo po Evropi povečini obvladuje projekt družbe Novamont, ki z RME zalaga 17 italijanskih avtobusnih družb, takšne v Berlinu in Bologni, avtobuse v Zürichu in se koga. Tovarne tega goriva rastejo tudi drugod po Evropi in po nekaterih ocenah bo proizvodnja čez pet let dosegla 600.000 ton na leto. Tudi naši avstrijski sosede ne drzijo rok križem. Ze lani je repica z 10.000 hektarov njihovih polj koncala v dizelskih motorjih, RME pa je mogoče pri njih kupiti že na stotih bencinskih crpalkah. Koliko je to novo gorivo dražje od običajnega, se ni povsem jasno. Proizvajalci v Veliki Britaniji trdijo, da najmanj za 15 odstotkov, avstrijskih proizvod pa stane prav toliko kot običajno gorivo. Proizvajalci RME pritiskajo na oblasti, naj bi na novo gorivo ukinili davščine, ki veljajo za mineralna olja. Od Evropske skupnosti tudi zahtevajo, da rastlinska olja, ki so namenjena za gorivo, izločijo iz prehranske bilance, kajti glede rastlinskih olj se zadnje tedne napoveduje se dosti zapletov, ce ne celo trgovinska vojna z GATT oziroma ZDA. Dolgoročna predvidevanja glede usode RME so optimistična, ceprav nihče ne meni, da bo izpodrinil zemeljska olja. Vse je seveda odvisno od cene enega in drugega proizvoda, vendar ni pričakovati večjih nihanj. Vsekakor kaže, da bo RME zmagal v boju za posebne tržne niše, kjer ekološke prednosti odtehtajo razliko v ceni. V teh primerih je RME kot narocen.

Prvi jedrski reaktor na svetu v Chicagu

Fotografija: Ullstein

LESTVICE

MLADINSKE NOGOMETNE LEST-VICE

Deželni mladinci

IZIDI 12. KOLA
Ronchi - Juventusina 4:0, Itala San Marco - Lucini-
co 2:1, San Giovanni - Costalunga 3:2, Trivigna-
no - Monfalcone 0:0, Fortitudo - San Canzian
5:1, San Luigi - Primorje 3:2, Pro Gorizia -
Union 91 6:0, San Sergio - Cormonese 1:1.
VRSTNI RED: San Luigi 18, Ronchi 17, Itala San
Marco, Pro Gorizia in San Sergio 16, San Gio-
vanni in Costalunga 15, Cormonese 13, Trivigna-
no in Union 91 10, Juventusina, Lucinico, Fortitu-
do in Monfalcone 6, Primorje in San Canzian 4.

Pokrajinski mladinci

IZIDI 11. KOLA: Chiabola - Zauale 0:3, Campa-
nelle - Olimpia 1:3, Zarja Adriaimpex - Domio
0:0, Opicina - Muggesana 1:2, Ponziana - Por-
tuale 1:2, Don Bosco - Edile Adriatica 0:6, S.
Andrea prosta.
VRSTNI RED: Edile Adriatica 16, Ponziana 15,
Portuale, Olimpia in Opicina 13, Domio 12,
Zarja Adriaimpex in Muggesana 10, Chiabola
8, S. Andrea 6, Don Bosco 5, Campanelle 4,
Zauale 3.

Naraščajniki

IZIDI 12. KOLA: Fortitudo - Primorje 1:1, Por-
tuale - Ponziana 0:0, Campanelle - S. Andrea
1:2, CGS - Don Bosco 1:2, Esperia - San Sergio
1:0, San Giovanni - Montebello 4:1, Olimpia -
Chiabola 1:3.
VRSTNI RED: S. Andrea 19, Olimpia 18, San
Sergio 16, Portuale, Ponziana in San Giovanni
14, Primorje in Fortitudo 13, Chiabola 10, Cam-
panelle 8, CGS in Montebello 7, Esperia 6, Don
Bosco in Zauale 5.

Začetniki

Skupina A
IZIDI 8. KOLA: San Giovanni A - Montebello
16:0, Muggesana - Don Bosco 0:0, Chiabola -
Portuale 0:0, Triestina A - Ponziana 0:0, Esperia
- Roianese 1:7, Zarja Adriaimpex A - Fortitudo
0:0.
VRSTNI RED: San Giovanni A 16, Triestina A
15, Portuale 13, Ponziana 9, Zarja Adriaimpex
A in Roianese 8, Chiabola in Muggesana 7, Don
Bosco in Fortitudo 4, Montebello 2, Esperia 1.

Skupina B
IZIDI 8. KOLA: Costalunga - S. Giovanni B od-
lož., S. Andrea - Triestina B 0:1, Zarja Adriaim-
pex B - San Luigi 0:0, CGS - Opicina 1:1, Fulgor
- Domio 8:0.
VRSTNI RED: Fani Olimpia, Fulgor in Triestina
B 12, San Luigi 11, CGS 8, Zarja Adriaimpex B
in Opicina 7, San Giovanni B, S. Adnea in Co-
stalunga 2, Domio 1.

Najmlajši

IZIDI 12. KOLA: Fortitudo - Primorje B 5:0,
Montebello - Chiabola 4:0, CGS - Esperia 0:2,
Domio - Costalunga 1:0, Triestina - Muggesana
0:0, Primorje A - Portuale 3:1.
VRSTNI RED: Fortitudo 20, Montebello 18, Pri-
morje A 17, Portuale, Triestina in Muggesana
15, Primorje B 11, Costalunga in Fani Olimpia
8, Domio 5, San Canzian 4, CGS in Esperia 3,
Chiabola 2.

Cicibani

Skupina B
IZIDI: San Giovanni - Opicina 3:0, Fortitudo A -
Triestina B 0:1, Don Bosco - Domio 1:1, CGS -
San Sergio 5:0.
VRSTNI RED: Fortitudo A 12, Bor Farco in San
Giovanni A 9, Triestina B 8, Don Bosco 7, Do-
mio 5, San Sergio 3, CGS 2, Opicina 1.

Skupina C
IZIDI: San Giovanni B - Campanelle 0:4, Roiane-
se - Muggesana 3:2, Montebello - San Luigi 3:1,
Primorje - Portuale 3:0.
VRSTNI RED: Campanelle 18, San Luigi 11, Pri-
morje in Montebello 10, Roianese 8, Portuale 4,
Muggesana in San Giovanni B 0.

MLADINSKA KOŠARKA
Državni kadeti

IZIDI 8. KOLA
Stefanel - Menta Più Go 94:67; Ricreatori - Don
Bosco 71:79; Bor Radenska - Kontovel 70:79;
Udine Club - Arte Go 89:87; Latte Carso - Inter
1904 95:82; Italmonfalcone - Udinese B. 79:104
VRSTNI RED: Udinese Basket in Stefanel 16,
Don Bosco, Italmonfalcone in Udine Club 10,
Menta Più Gorica in Arte Gorica 8, Bor Raden-
ska, Kontovel in Latte Carso Servolana 6, Ri-
creatori in Inter 1904 0.
PRIHODNJE KOLO: Arte Go - Bor Radenska;
Kontovel - Italmonfalcone

Deželni kadeti

IZIDI 5. KOLA
Breg - Don Bosco 72:84; Ferroviario - Santos
68:88; Sgt - Intermuggia 133:28
VRSTNI RED: Sgt 12, Don Bosco 8, Santos 6,
Ferroviario 4, Breg in Intermuggia 2.
PRIHODNJE KOLO: Breg - Sgt.

Naraščajniki

IZIDI 8. KOLA
Sokol - Lega Nazionale 118:52; Santos - Fer-
roviario B 74:75; Inter 1904 - Ricreatori (danes);
St. Azzurra - Don Bosco 107:45; Bor Radenska -
Stefanel 51:122; Ferroviario A - Libertas 126:41;
Servolana - Don Bosco B danes

VRSTNI RED: Ferroviario A in Stefanel 16, Don
Bosco B 14, Bor Radenska in Ferroviario B 10,
Sokol, Santos, Servolana in Libertas 6, Inter
1904, Don Bosco A, Inter 1904 in St. Azzurra 4,
Ricreatori 2, Lega Nazionale 0.
PRIHODNJE KOLO: Bor Radenska - Sokol

NOGOMET / PRVENSTVO NAJMLAJŠIH

Mladost izgubila derbi
in vodstvo na lestvici

Na Tržaškem je Primorje A zmagalo, Primorje B pa je visoko izgubilo - Med naraščajniki Prosečani remizirali

Najmlajši Primorja A so bili uspešni (Foto Ferrari)

NAJMLAJŠI
NA GORISKEM
Mossa - Mladost 4:0 (3:0)

MLADOST: D. Deve-
tak, Sergo, Princic, Marko
Jarc, Petejan, Dimitrij Fer-
letic, Manuel Devetak,
Gorjan, Jelen, Matej Fer-
letic, Florenin (Cernic,
Martin Jarc, Moro, Cotic,
Davorin Devetak).

Prej ali slej se je pac
moralo zgoditi. Po seriji
zmagovitih nastopov, so
tudi nasi okusili grenko-
bo poraza. Da je nasprot-
nik solidno mostvo smo
vedeli že prej, nismo pa
pricakovali tako blede
predstave doberdobske
enajsterice. Krasko most-
vo ni bilo niti senca tega,
kar je pokazal v prejš-
njih kolih prvenstva.
Zlasti je sepala obramba,
ki je bila bolj podobna

resetu in se je ob hitrih
napadih domaćinov vse-
lej znasla v hudih teza-
vah. Upati je le, da je slo
zgolj za slab dan celotne-
ga mostva in da bo že v
naslednjem kolu opravilo
popravni izpit. (Vili
Princic)

NA TRŽASKEM
Primorje A - Portuale
3:1 (2:0)

STRELICI: Pertot, Se-
mec, Curman
PRIMORJE A: Damjan
Gregori, Blacina, Tence,
Miliani, Bukavec, Loren-
zi, Zornada, Sustersic,
Manzin, Semec, Pertot.
Proseška ekipa je po
zadnjem porazu nedelj-
sko tekmo zmagala in
ostala na tretjem mestu
lestvice. Prosečani so
skoraj celo tekmo napa-
dali in imeli mnogo pri-
loznosti. Ze v peti minuti

je prislo do prvega za-
detka po zaslugi Pertota,
ki je po osebnih akcijah
Primorje povedel v vodstvo.
Nato pride do 2:0 je po-
visal Semec, ki je v ka-
zenskem prostoru dobil
zogo in zatresel mrežo. V
nadaljevanju so Proseča-
nidoslegli se en gol, tokrat
po zaslugi Curmana, ki je
z glavo prestregel podajo
po prostem strelu. Pred
konec polčasa je imel
Manzini lepo priloznost,
a je ni izkoristil. Gostje so
zmanjšali rezultat po na-
paki obrambe Primorja.
(Gorazd)

Fortitudo - Primorje B
5:0 (3:0)

PRIMORJE B: Gruden,
Iozza (Sardoc), Kriz-
mancic, Martini, Jan Gre-
gori, Ostrouska, Ota, Ka-
ris, Damjan Gregori, Mi-
lic, Skrl, 12. Budin.

Druga ekipa Primorja
se je vrnila iz Milj s pred-
videnim porazom, saj je
Fortitudo prvi na skupni
lestvici in Primorje pa je
nastopilo z okrnjeno po-
stavo, kar se je se posej
poznalo na sredini
igrišca. Domaci so bili
skoz vso tekmo za razred
boljsi, ves čas so napadali
in že po začetnih udarcih
je bilo vec kot razvidno,
da bo Primorju trda pred-
la in visok poraz je bil
neizbezen. Takoj na
začetku je padel gol, kar
je domaćinom olajšalo
delo in tako se je že prvi
polčas končal s tremi goli
razlike ter tekme je bilo

praktično konec. Nasim
se ni uspelo niti enkrat
priblizati голу domaci-
nov, Miljčani pa so bili se
dvakrat uspešni in na
koncu zaslužno visoko
slavili. Kljub visokemu
porazu lahko recemo, da
se bo Primorje B prav go-
tovo v prihodnje proti
enakovrednim nasprot-
nikom spet uveljavilo kot
doslej in seveda tudi po-
zitivni rezultati ne bodo
izostali. (d.gr.)

NARASCAJNIKI
Fortitudo - Primorje
1:1 (0:0)

PRIMORJE: Emili,
Turk, Ferfolja, Braini,
Svara, Sardoc, Zangari,
Ban, Balbi, Cuc, Luksa,
12 Husu.

STRELEC ZA PRI-
MORJE: Balbi

Rdecerumeni so dobro
igrali in si zaslužili točko.
Lahko bi tudi zmagali, a
niso znali izkoristiti dveh
priloznosti po napakah
obrambe. V prvem delu
so Prosečani začeli napa-
dati, a domaćini so se do-
bro branili in tudi napa-
dali, a proseška obramba
je bila na mestu. Proti
koncu polčasa je imel ve-
liko priloznost Luksa, ko
je bil sam pred vratarjem,
a je ni znal izkoristiti. V
drugem delu so nasi takoj
dobili zadetek po napaki
obrambe. Nato je pro-
seška ekipa reagirala in
kmalu izenacila po zaslu-
gi Balbija in tako se je
tekma končala. (Gorazd)

NOGOMET / PRVENSTVO ZAČETNIKOV

Kljub boljši igri od
Miljčanov so zarjani
igrali le neodločeno

Na Goriškem visok poraz Sovodenjcev

Začetniki Zarje Adriaimpex A v nedeljo s Fortitudom niso imeli sreče (Foto Križ)

ZACETNIKI
Zarja Adriaimpex A -
Fortitudo 0:0

ZARJA ADRIAIMPEX
A: Jas Gregori, Grdic,
Umari, Carli, Berce, Lon-
go, Stokelj, Jan Pahor, To-
lentino (Bernetti), Primo-
si, Giraldi (Kapun).

Mladi nogometasi
Zarje Adriaimpex A so
bili boljši nasprotnik in
bi si tudi zaslužili zmago,
toda na koncu so se mo-
rali zadovoljiti z neod-
ločenim izidom brez za-
detkov. Vse to dokazuje,
da so se gostje zelo uspeš-
no branili, saj so do-
maćim večkrat preprečili,
da bi sploh streljali na
vrata gostujočega vratarja.
Najboljše priloznosti za
gol so rdece-beli imeli v
prvem polcasu, ko sta
najprej Giraldi in potem
Primosi iz ugodnega po-

lozaja lepo streljala na
vrata, a zoga je za las zle-
tela mimo gola. Gostje ni-
so bili nevarni in vratar
Jas Gregori je moral le
enkrat resneje posredova-
ti in to prav na crti kazen-
skega prostora, ko je raci-
stil protinapad Fortituda.
V nadaljevanju, ko je
kazalo, da bodo Zarjani le
povedli, so gostje z
umirjeno igro vedno nad-
zorovali svoj kazenski
prostor, Primosi in ostali
pa so slabo iskali pot do
gola, tako da je na koncu
prevladal neodločen izid,
ki je kljub premoci Zarje
Adriaimpex A najbolj
pravičen.

Naj omenimo, da je
pri nasih tokrat ugodno
presenetil Stokelj, ki je
bil vseskozi prisoten na
igrišču, urejeno je pošiljal
zoge do napadalcev in bil

tudi najboljši na igrišču.
(d.gr.)

NA GORISKEM
S. Anna - Sovodnje 5:0
(3:0)

SOVODNJE: Gergolet,
Mauri, Cotic, Figelj, D.
Tomsic, Pavsic, Bagon, S.
Tomsic, Todde, Monti
(Piras), Bruni (R.
Tomsic).

Sovodenjci so v ne-
deljo proti močnejši ekipi
precej dobro igrali, za pa
so visoko izgubili. Sovo-
denjci so v prvem polca-
su malce zaspali v
obrambi, posledica tega
pa so bili trije goli v
njihovi mreži.

V drugem polcasu pa
so bolje igrali v obrambi,
kljub temu pa so domaci-
ni se dvakrat zatresli
mrežo vratarja Gergoleta.
(A. Pavsic)

KOŠARKA / KADETSKO PRVENSTVO

«Kontovelfobija» zajela
še borove kadete (-9)

Grbec (30 točk) in Černe (22) najboljša

Bor Radenska - Konto-
vel 70:79 (29:39)

BOR: Oberdan 13
(3:4), Vidali 2, Verri, San-
cin, Cupin 2 (0:2), Bandi
2, Porporatti, Palmisano,
Giacomini 10 (1:4), Grbec
30 (2:3), Samec 11 (1:2),
Lapelj; trener Martini.

PM: 7:15. SON: 16. 3T:
Giacomini 1.

KONTOVEL: Krizman
22 (2:3), Spadoni 10
(1:2), Daneu, Svara,
Zerjal, Colja, Cingerla 4
(2:2), Skerk 2, Emili 19
(1:2), Černe 22 (6:7), Suli-
goj; trener Vatovec.

PM: 12:16. SON: 15.
3T: Krizman 1 in Spado-
ni 1.

Tudi tretji letosnji
drustveni derbi med
Kontovelim in Borom se
je zaključil v korist Kon-
tovela, takoj pa bi prista-
vili, da je tokrat res prislo
do velikega presenečenja,
saj so bile vse napovedi
tokrat na strani Borovih
kadetov, medtem ko je
bil na tekmah članov in
mladincev možen vsak
rezultat.

Sobotna tekma se je
pricela z nekaterimi od-
večnimi napakami na
obeh straneh, zlasti v na-
padu, zatem pa so se Va-
tovcevi fantje otesli
začetne treme in si s
pazljivo obrambo pripra-
li deset točk prednosti.
Borovci so večkrat za-
man skušali nadoknaditi
ta handikap, zlasti po za-
slugi Grbca in mladega
Oberdana, medtem ko je
v napadu nekoliko odpo-
vedal Samec. Kontovceli
so z dobro skupinsko
igro in z obicajnim dopri-
nosom Emilija, Krizmana
in Spadonija ter z odlič-
nim Černejem praktično
do konca tekme obdržali
prednost osmih - dvanaj-

Dean Černe (Kontovel) med najboljšimi v sobotni tekmi

stih točk in tako povsem
zaslužno osvojili le-
tosnji tretji par točk.

Tekmo je odbornik
Kontovela Sergio Spado-
ni tako komentiral: »Mo-
ram priznati, da me je
razplet tekme zelo prese-
netil, saj uvrščam borovo
postavo med boljše ekipe
kadetskega prvenstva z
nekaterimi odličnimi po-
samezniki. Z naše strani
smo si pred tekmo zacrt-
ali, da bi zapustili cim
boljši vtis in da bi skušali
obdržati cim nižji zaost-
anek, niti za trenutek pa
nisem mislil na morebit-
no zmago. Razplet tekme
in končni izid pa se enk-

rat poudarjata, da so mi-
sli in besede eno, real-
nost pa drugo in Boru bi
ocital, da so tokrat poza-
bili na skupinsko igro,
kar se je poznalo zlasti v
odločilnih trenutkih tek-
me, ko smo lahko naso
pozornost obrnili
izključno na njihove
najnevarnejše posamez-
nike, medtem, ko smo z
naše strani imeli na raz-
polago večje stevilo mo-
rebitnih strelcev. Naj-
boljši posameznik tekme
je bil Michel Grbec, pre-
senecenje pa je prislo s
strani Deana Černeta.»

VANJA JOGAN

KOŠARKA / MLADINSKA PRVENSTVA

Zmagali le naraščajniki Sokola
Visok poraz Bora proti Stefanelu

Kadeti Brega so kljub porazu proti Don Boscu zadovoljili (Malalan 20 točk) - Polet je v kategoriji dečkov moral priznati premoč gostov (-16)

DEŽELNI KADETI

Breg - Don Bosco:

72:84 (32:43)
BREG: Kocjancic, Ko-
ren 4 (2:6), Pro 2 (2:4),
Cah 4, Gobbo 17 (3:5),
Delise 2, Mingot 4, Mala-
lan 20 (2:4), Klajian 19
(3:6), Canziani; trener
Canciani.

PM: 12:25. SON: 23.

Bregovi kadeti so proti
drugouvršeni postavi
Don Boscu znatno iz-
boljšali svoj učinek na
igrišču in zaigrali zelo
dobro. Po treh tekmah, v
katerih so Brežani zaig-
rali znatno pod svojimi
spособnostmi, so končno
zaigrali tako kot znajo in
ves čas bili popolnoma
dorasli Tržačanom, ki so
bili za odtonek hitrejši in
višji pod košema. Brežani
bi sicer tekmo lahko
osvojili, ce bi ne zagrešili
prevelikega stevila eno-
stavnih metov in pola-
ganj pod košema. Naj na-
vedemo se, da so tokrat
bregovi kadeti predvajali
zelo dobro obrambo, tudi
tokrat prestregli kar pre-
cej zog, ki pa jih niso
znali izkoristiti zato, da
bi nasprotnikom se bolj
priblizali. (Cancia)

Bor Radenska - Stefa-
nel 51:122 (24:67)

BOR: Jagodic 3 (1:4),
Oberdan 6 (2:4), Pozar 4,
Jogan 11, Velinski 1
(1:4), Sancin 7 (5:6),
Ursic 15 (3:3), Kovac, La-
pelj 2 (0:2), Stokelj 2; tre-
ner Krecic.

PM: 12:23. SON: 21. 3
T: Jogan 1.

Stefanel je se enkrat
potrdil, da v kategoriji
naraščajnikov nima
enakovrednih nasprot-
nikov. Proti Borovi po-
stavi, ki spada v skupino
morebitnih outsiderjev
za višje pozicije na raz-
predelnici so stefanelov-
ci takoj zaigrali z maksi-
malno močjo in so pov-
sem strli vsak odpor pla-
vih, ki so bili proti izred-
no agresivni obrambi
brez moči, tako v igri na
odprtem igrišču kot tudi
v bitkah pod košema,
kjer sta zlasti nasprot-
nika Furigo in Ceper ble-
stela v raznih košarkar-
skih elementih (met iz
velike razdalje oziroma
zabijanje na kos v različ-
nih variantah in bloкаде
vsakemu, ki se je pri-

NARASCAJNIKI
Sokol - Lega Nazionale

118:52 (61:27)
SOKOL: M. Starc 11
(1:2), Pahor 18, Rizzante
8, Vidoni 12 (0:2), Jori 15
(3:6), Pipan 2, Stoka 20
(2:4), Franco 8, B. Starc
8, Taucer 16 (0:2); trener
A. Tercon.

PM: 6:16. SON: 16.

Proti skromnemu na-
sprotniku so sokolovci
imeli z gosti težave le v
uvodnih minutah, že v
drugi četrtini pa so si za-
brali veliko prednost, ki
so jo nato le večali iz mi-

nute v minuto.

Vsi Sokolovi predstavi-
niki so se vpisali med
strelce, od posamez-
nikov pa bi tokrat ome-
nili Adama Pahorja in
Milana Starca zaradi
pozrtvovalnosti, medtem
ko sta največ točk dose-
gla Devan Taucer in Jori.
Z novo zmago so se Na-
brežinci povzpeli na se-
sto mesto lestvice, konec
tedna pa jih čaka nova
težka preizkušnja v slo-
venskem derbiju v go-
steh pri Boru Radenski
(v nedeljo jutraj) ob
11.00 v telovadnici Suvic-
h).

Bor Radenska - Stefa-
nel 51:122 (24:67)

BOR: Jagodic 3 (1:4),
Oberdan 6 (2:4), Pozar 4,
Jogan 11, Velinski 1
(1:4), Sancin 7 (5:6),
Ursic 15 (3:3), Kovac, La-
pelj 2 (0:2), Stokelj 2; tre-
ner Krecic.

PM: 12:23. SON: 21. 3
T: Jogan 1.

Stefanel je se enkrat
potrdil, da v kategoriji
naraščajnikov nima
enakovrednih nasprot-
nikov. Proti Borovi po-
stavi, ki spada v skupino
morebitnih outsiderjev
za višje pozicije na raz-
predelnici so stefanelov-
ci takoj zaigrali z maksi-
malno močjo in so pov-
sem strli vsak odpor pla-
vih, ki so bili proti izred-
no agresivni obrambi
brez moči, tako v igri na
odprtem igrišču kot tudi
v bitkah pod košema,
kjer sta zlasti nasprot-
nika Furigo in Ceper ble-
stela v raznih košarkar-
skih elementih (met iz
velike razdalje oziroma
zabijanje na kos v različ-
nih variantah in bloкаде
vsakemu, ki se je pri-

blizal pod njihov kos).

Ze v uvodni četrtini je
Bor, kljub dokaj uspešni
igri v napadu zaostajal
za petnajst točk (20:35),
porazno pa so plavi iz-
peljali drugih deset mi-
nut, ko jim je uspelo za-
deti same stiri točke.
Trener Jure Krecic je za-
man skušal zdramiti
svoje, ki so le občasno
uspešno kljubovali razi-
granim nasprotnikom,
tako da se je razlika neu-
smiljeno visala, končni
rezultat pa je vsekakor
prestrog za borovce, ki
so se trudili do zadnjega.
(M.J.)

Bor Radenska - Stefa-
nel 51:122 (24:67)

BOR: Jagodic 3 (1:4),
Oberdan 6 (2:4), Pozar 4,
Jogan 11, Velinski 1
(1:4), Sancin 7 (5:6),
Ursic 15 (3:3), Kovac, La-
pelj 2 (0:2), Stokelj 2; tre-
ner Krecic.

PM: 12:23. SON: 21. 3
T: Jogan 1.

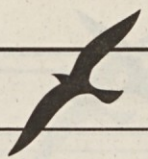
Stefanel je se enkrat
potrdil, da v kategoriji
naraščajnikov nima
enakovrednih nasprot-
nikov. Proti Borovi po-
stavi, ki spada v skupino
morebitnih outsiderjev
za višje pozicije na raz-
predelnici so stefanelov-
ci takoj zaigrali z maksi-
malno močjo in so pov-
sem strli vsak odpor pla-
vih, ki so bili proti izred-
no agresivni obrambi
brez moči, tako v igri na
odprtem igrišču kot tudi
v bitkah pod košema,
kjer sta zlasti nasprot-
nika Furigo in Ceper ble-
stela v raznih košarkar-
skih elementih (met iz
velike razdalje oziroma
zabijanje na kos v različ-
nih variantah in bloкаде
vsakemu, ki se je pri-

blizal pod njihov kos).

Ze v uvodni četrtini je
Bor, kljub dokaj uspešni
igri v napadu zaostajal
za petnajst točk (20:35),
porazno pa so plavi iz-
peljali drugih deset mi-
nut, ko jim je uspelo za-
deti same stiri točke.
Trener Jure Krecic je za-
man skušal zdramiti
svoje, ki so le občasno
uspešno kljubovali razi-
granim nasprotnikom,
tako da se je razlika neu-
smiljeno visala, končni
rezultat pa je vsekakor
prestrog za borovce, ki
so se trudili do zadnjega.
(M.J.)

PM: 12:23. SON: 21. 3
T: Jogan 1.

Stefanel je se enkrat
potrdil, da v kategoriji
naraščajnikov nima
enakovrednih nasprot-
nikov. Proti Borovi po-
stavi, ki spada v skupino
morebitnih outsiderjev
za višje pozicije na raz-
predelnici so stefanelov-
ci takoj zaigrali z maksi-
malno močjo in so pov-
sem strli vsak odpor pla-
vih, ki so bili proti izred-
no agresivni obrambi
brez moči, tako v igri na
odprtem igrišču kot tudi
v bitkah pod košema,
kjer sta zlasti nasprot-
nika Furigo in Ceper ble-
stela v raznih košarkar-

KOŠARKA / EVROPSKI POKAL

Smelt Olimpija
na gostovanju
v Zaragozi

Pričakuje se boj »na nož«

JURE ZORCIC

LJUBLJANA - Danes je na sporedu 4. kolo evropske lige v obeh skupinah, pari so - skupina A: Broceni - Hapoel, Efes Pilsen - CSKA, Zaragoza - Smelt Olimpija; skupina B: Aris - Slobodna Dalmacija, Cholet - Hapoel Galil, Budevelnik - Benfica. Prav v prvi skupini bo vse tri tekme izjemno zanimive, saj lahko že današnji rezultati kar pomembno vplivajo na končno razvrstitev.

Smelt Olimpija bo tako drevo ob 20.30 gostovala pri spanski Zaragozi, ki je nazadnje doma izgubila proti presenetljivo dobremu Efes Pilsnu, ki se je praktično že uvrstil v nadaljevanje. Kot kaže Spanci v zadnjem času niso v najboljši formi, tako da bo nevarnost za Ljubljancane toliko večja. Na vsak način bodo hoteli ujeti še zadnji vlak za uvstitev na prvi dve mesti.

Zaragoza je pred pričetkom mednarodnega pokala veljala za enega izmed glavnih kandidatov za vrh, nekatere stvari so se med tem zasukale drugače, tivilsko mostvo pa naj bi bil pravi tekmelec za "rešitev". Ljubljancani pričakujejo igro "na nož", zelo agresivno in nasilno pobrambo ter značilen protinapad.

Smelt Olimpija ima kar precej informacij o mostvu Zaragoze, ki naj bi bila mnogo boljša kot kažejo zadnji rezultati v evropski ligi in domačem prvenstvu.

Ljubljancani so po lepi zmagi v ligi SBA proti solidnemu Honvedu dobili malo zaleta, zlasti se, ker nazadnje ni igral niti drugi center Mario Kraljevič. Splican je kljub bolečinam v hrbtu, v bolnici je dobil celo injekcijo, včeraj jutraj le odpotoval na drugo gostovanje, saj sedaj glavno breme pod košema nosi le Djurišić. Kotnik naj bi bil po poškodbi zapestja nared sele okoli Novega leta, to pa morda pomeni tudi nastop v zadnjem kolu prvega dela. Kot kaže so igralci v zadnjem trenutku le ujeli primerno formo in ritem, kar bi morala pokazati že današnja tekma. Tudi v tej vcasih preveč opevani konkurenci se je nazadje pokazalo, da Ljubljancani kljub težavam in poškodbam lahko krojijo vrh v skupini in ponovijo lanski uspeh - uvrstitev v polfinale. Uspeh proti Zaragozi bi bil mnogo večji kot se zdi po prvih ocenah, dve točki in vse večja samozavest mladega vala pa bi seveda že pomenili velik korak tudi k letosnjemu trznemu cilju ekipe in kluba.

Italija:
novi
trener
ima le
33 let

MILAN - Ettore Messina je novi trener italijanske kosarkarske reprezentance. 33-letni Messina, ki se je rodil v Catanii, zrasel pa je, in ne samo kosarkarsko, v Benetkah. Kot mladiček je igral pri beneschemu Reyerju, pri 17 letih pa se je hudo poskodoval in je opustil aktivno igranje. Ze kot mlad je začel trenersko kariero, najprej pri Reyerju, nakar pri Mestrah, v Vidmu je bil pomočnik Mangana. Leta 1983 se je preselil v Bologno, kjer je bil kar šest let pomočnik Buccija, Gambe, Cosica in Hilla. Pri bolonjskem klubu je leta 1989 je postal glavni trener pri bolonjskemu prvotligasu Knorru, s katerim je osvojil en italijanski pokal in pokal pokalnih zmagovalcev.

Kandidata za naslednika Alessandra Gambe sta bila poleg Ettoreja Messine se Bosa Tanjevič in Alberto Bucci. Predsednik italijanske kosarkarske zveze Petrucci pa se je med njimi odločil za najmlajšega.

SMUČANJE / SLALOM V MADONNI DI CAMPIGLIO

»Tombisti« ohlajeni
Bo danes drugače?

Slabi rezultati Tombe škodijo tudi Kranjski gori

Alberto Tomba je v letošnji sezoni še brez zmage - današnji slalom pa je zanj nova priložnost (Telefoto AP)

MADONNA DI CAMPIGLIO - Od leta 1986 gosti tukajšnje tekmovalce »tre-tre«, letos je na sporedu za stiriinstitridese, le slalomiste. Alberto Tomba, tudi tu osrednja osebnost, je na slalomišču Canalone Miramonti zaporedoma slavil v letih '87 in '88, naslednje leto je bil poškodovan, a je tekma zaradi močnega dežja tako odpadla. Pred dvema leto-

ma je v drugem teku odstopil, zmagal je Norvežan Ole-Kristian Furuseth, lani pa mu je zmagal pred nosom izmaknil drug Norvežan, poznejši olimpijski zmagovalac Finn-Kristian Jagge.

Letos je Tomba slabše začel in bi sedaj pocasi res ze moral zmagati. Tega bi si morali zeleti tudi prireditelji naslednje tekme v Kranjski Gori, kajti njegovi navijači, ki

so v zadnjih letih velikega upada zanimanja pri nas reševali obisk na Pokalu Vitranca, se vidno ohlajajo. Ob njegovem vnovičnem porazu (beri: ob vsem, kar je slabše od zmage) se »tombisti« v Slovenijo ne bodo odpravili tako trumoma kot prejšnja leta.

Danes bo na startu ista peterica slovenskih smučarjev kot na vele-

slalomu v La Villi - Jure Kosir, Andrej Miklavc, Matej Jovan, Ales Brezavšek in Mitja Kunc. Madonna di Campiglio je bila dosedaj za slovenske smučarje uspešna, Bojan Križaj je na večni lestvici tega tekmovalca od leta 1950 do danes na drugem mestu za legendarnim Ingemarjem Stenmarkom, leta 1985 pa je tukaj tudi zmagal. ANDREJ DEKLEVA

TENIS / PO COMPAQ GRAND SLAM CUPU

Münchenski turnir le slaba
kopija finala ATP Toura

Pretirano visoke nagrade odvrnile Borisa Beckerja

Michael Stich s pokalom za zmagovalca v Münchnu

JAKA LUCU

Do leta 1990 je birokratski aparat mednarodne teniske federacije ITF vztrajno zaviral razvoj teniskega profesionalizma. Može, ki so ob garanju igralcev pridno polnili denarnice, so sami dolocili nagradne sklade turnirjem in s tem tudi nagrade igralcem. Tenisace, ki so na turnirjih pobirali »startnine« za nastope so kaznovali denarno in z prepovedjo nastopanja. Konec osemdesetih let je med profesionalci začelo vreti: zakaj bi garali za ljudi, ki nam narekujejo tempo življenja in nas placcujejo po cudnih, zelo cudnih normativih. In začela se je oblikovati ideja, ki so jo ljudje pri ITF-u le posmehljivo spremljali.

Toda tenisaci so v sodelovanju z ne več aktivnimi teniskimi zvezdniki in mnogimi velikimi korporacijami začeli graditi eno največjih (vsaj globalno gledano) podjetij imenovano ATP Tour.

Sponzorjem niso ponujali samo drage reklame temveč nov, veliko bolj živ, dinamičen in uspešen način predstavljanja. Poslovni velikani kot so IBM, Volvo, Opel, Perrier, Zavarovalnica Triglav, BNP so že tako uveljavljenemu imenu dodala sarmananten prizvok.

Gledanost tenisa se je v začetni sezoni delovanja ATP Tour povečala za skoraj 20 odstotkov, gledalci so bili navdušeni, sponzorji se

bolj in igralci so imeli končno občutek, da niso le lutke s katerimi se igra peščica senilnezev. Tudi svetovni turnirji so cez noc postali »last« ATP Tour in le nad Grand Slam turnirji je ITF obdržala navidezen občutek soorganizatorja.

In prav ti veliki pristasi denarne zadržanosti in zaviranja razvoja tenisa so v paničnem strahu pred popolno pozabo organizirali turnir z najvišjimi denarnimi nagradami na svetu Compaq Grand Slam Cup. Turnir, ki naj bi bil odgovor na ATP Tour championship in na katerem naj bi nastopilo 16 igralcev, ki so po posebnem sistemu tockovanja na Grand Slam turnirjih zbrali največ točk, je že premiernega leta 1990 moralno propadel. Boris Becker, največja osebnost v teniskem svetu, je nagradni sklad takoj označil za »razvrat in pretiravanje, ki lahko škodi tenisu in posredno celo tudi drugim sportnim panogam« in zato ni nastopil.

Lani je turnir odpovedal zaradi vročine, toda prav v času, ko je Michael Stich igral dvoboj drugega kola je na temperaturi pret stopinj pod ničlo spremljal nogometno tekmo Bayern. Jim Courier, ki je lani z veliko mero ignorance izgubil v prvem kolu in zatrdil, da je prisel samo po 100.000 dolarjev, kolikor dobi porazenec v prvem kolu, je letos turnir enostavno odpovedal in Boris Becker prav tako. Ivanisevič je igral in se zanašal le na servis

in morebitno se večjo nezainteresiranost nasprotnikov. Tudi Sampras in Edberg se nista pretirano živcirala, ko ju je Michael Stich, ki je poleti edini izjavil, da bi reklamiral orožje, ce bi mu ustrezno placali, premagal zaradi sreče v tie breaku. Ce je primerjava s frankfurtskim mastersom sploh ustrezna, je treba poudariti, da so igralci v Frankfurtu zares umirali za vsako zogico in se borili za cast, tocke in sele na koncu za denar.

V Frankfurtu je Ivanisevič vsak posebej poudaril, da uživa v elitni družbi, ki je zares bila elitna. O denarju ni govoril. V Muenchnu je takoj izjavil, da bo z denarjem kupoval nora darila za prijatelje. O elitni družbi ni govoril, ker Kult, Sanchez in se kdo v njo ne spadajo. In ce so igralci v Frankfurtu ponudili custva, znoj in borebenost, so v Muenchnu ponudili veliko mero nezainteresiranosti.

Igrali so, ker je tenis njihov posel in ker nekaj »njih, ki so se leta in leta igrali z belim kruhom«, na silo tekmuje z ATP Tour in enkrat na leto priredi najbogatejšega bozicka na svetu in se to na najhitrejšem igrišču na svetu.

Ker v Muenchnu ni bilo Beckerja, ker se niso delile ATP tocke, ker je bilo na turnirju nekaj novinarjev »specialistov« in, ker je bilo denarja preveč se nismo mogli znebiti vtisa, da je turnir nasilen kot japonska industrija.

NOGOMET / PRI MARSEILLU

Zaradi Boksića navijači
ne pogrešajo Papina

V francoski ligi vsekakor še naprej vodi Nantes Presenečenja v bundesligi - Težave Atletica in Real

DIMITRIJ KRIZMAN

BONN - Po jesenskem delu vodi v nemški bundesligi Bayern. Se pred nekaj koli je kazalo, da se bodo Bavarci sprehodili proti naslovu. Prav v zadnjih kolih pa so igrali zelo spremenljivo in konkurenti so se jim nevarno približali. V prvi vrsti velja to za Eintracht, ki ima točko zaostanka. Po začetnih težavah je lanko formo ujela Borussia Dortmund. Karlsruhe je na odličnem 4. mestu in ima najprodnjejši napad. Nasprotno sta dva izmed najprestižnejših klubov Köln in Borussia Gladbach v kalnih vodah. Res pa je tudi, da sta Bochum in Bayer Uerdingen gotova potnika v drugo ligo. Tako bo v spomladanskem zanimivo le za vrh.

V Angliji je bilo ta teden na sporedu srečanje, ki bi lahko močno zozilo

krog kandidatov za končno zmago. Na srečo je Manchester United premagal Norwich. Se enkrat je bil »match winner« Hughes.

Prav United se je s to zmago povzpел na tretje mesto, kajti višje plasirana mostva so v tem kolu igrala katastrofalno. Od vseh je le Aston Villa zmagal, uspel pa je celo Liverpool, ki se je sele pred kratkim izognil vročemu boju za obstanek.

Skokovito se veča razkol med zgornjim in spodnjim delom lestvice v Franciji, tako da ze več ekip tava brez cilja na dnu prve in pri vrhu druge skupine. »Big match« je bil tokrat v Nante-su, kjer sta se pomerili vodilni mostvi. Domaci

so tesno premagali Paris St. Germain, drugi pa je sedaj Monaco. Glavni favorit ostaja se vedno Olympique. V srcu marsejskih navijačev je mesto Papina prevzel Splitcan Alen Boksić. Nasproh pa se bivši Jugoslovani na drugi strani Alp bolje znajdejo kot v Italiji.

Kljub temu, da ni igrala zaradi tekme za medcelinski pokal, je Barcelona ohranila vodstvo v spanskem prvenstvu. Dohitela jo je sicer La Coruna, ki je visoko premagala močni Athletic Bilbao. Madridska kluba tudi letos nimata pravega orožja, da bi ogrozila Katalonce. Real je skromno Celto namreč premagal le z 1:0. Temperamentni predsednik Atletica Gil pa ze razmislja o zamenjavi trenerja, kar tudi ni dober znak.

NOVICE

Izbrani azzurri
za tekmo z Malto

RIM - Za kvalifikacijsko nogometno tekmo za SP v ZDA 94 v soboto ob 14.30 v La Valletti proti Malti je italijanski zvezni trener Arrico Sacchi izbral naslednjih 21 nogometašev: Albertini (Milan), Apolloni (Parma), D. Baggio (Juventus), Baresi (Milan), Bianchi (Inter), Casiraghi (Juventus), Corini (Sampdoria), Costacurta (Milan), Di Chiara (Parma), Donadoni, Eranio, Evani, Lentini in Maldini (vsi Milan), Mancini in Mannini (oba Sampdoria), Marchegiani (Torino), Pagliuca (Sampdoria), Signori (Lazio), Simone (Milan) in Vialli (Juventus).

Novost v tej reprezentanci predstavlja Milanov napadalec Marco Simone, ki je star 24 let, doslej pa je v prvenstvu igral eno samo »celo« tekmo, na srečanjih proti Juventus in PSV Eindhoven pa se je vpisal med strelce.

Milanovo zastopstvo v reprezentanci je seveda množično: od 21 izbranih je kar devet »milanistov«.

V atletiki na pomolu
nov škandal

STOCKHOLM - V svetu vrhunske atletike se obeta nov škandal z dopingom. Tokrat sicer niso odkrili novih uživalcev, zato pa so cariniki v Malmöju na Svedskem presenetili štiri ruske atletke, pri katerih so našli 60 ploščic anabolikov. Med četverico atletov sta bila tudi nekdanji evropski prvaki v skoku s palico Gataulin in svetovna prvakinja v teku na 100 metrov z ovirami Ponomarjeva.

Damon Hill
pri Williamsu

LONDON - Tridesetletni Damon Hill, sin dvakratnega svetovnega prvaka Grahama Hilla, bo v prihodnji sezoni formule ena dirkal za mostvo Williams skupaj s Francozom Alainom Prostom. Lastnik mostva Frank Williams je ob podpisu pogodbe dejal: »Zelo smo zadovoljni, da se je Hill pridružil našemu mostvu, saj cenimo njegovo kompetentnost in izkušnost. Prepričan sem, da bo za Prosta odličien tovaris.«

Rai zapušča Sao Paolo

SAO PAULO - Potem, ko je z dvema goloma oddolžno prispeval k zmagi Sao Paula v tekmi za medcelinski pokal proti Barceloni, se bo mlajši brat slovitega Socratesa Rai kmalu preselil v Francijo. V nedeljo bo za Sao Paolo odigral zadnjo prvenstveno tekmo proti Palmeirasu, nato pa bo oblekel dres marsejskega Olympiquea ali pariskega Parisa Saint Germaina.

Luchinelli na prostosti

BOLOGNA - Nekdanji motociklistični svetovni prvak Marco Luchinelli je spet na prostosti, potem ko ga je sodišče v Bologni prejšnji mesec po šestih mesecih hišnega pripora obsodilo na pet let in štiri mesece zaporne kazni zaradi trgovanja z mamili.

Luchinelli (38 let) je po koncani karieri dolga leta užival mamila, zdaj pa pravi, da si bo z zeno in dvema otrokoma ustvaril novo življenje.

Boni diskvalificiran
do oktobra 1994

AOSTA - Sele oktobra 1994 bo lahko spet zaigral Jimmy Boni, hokejist kluba Courmayeur Aosta, ki je bil obtožen nenamernega uboja, potem ko je januarja letos umrl 19-letni hokejist Gardene Miran Schrott, ki ga je Boni udaril s palico po prsih. Diskvalifikacija je izrekla italijanska hokejska zveza, ki je Bonija januarja kaznovala s prepovedjo nastopa na desetih tekmah, oktobra letos, ko so tudi na rednem sodišču vložili obtožnico zaradi nenamernega uboja, pa ga je diskvalificirala za nedolocen čas.

Po smrti Mirana Schrotta je Boni dalj časa ni igral, v italijanskem prvenstvu pa je spet zaigral 10. novembra. Takrat si je tudi poškodoval roko in od takrat ni več stopil na led.

Riddick Bowe se odreka
svetovnemu naslovu

LONDON - Ameriski boksar Riddick Bowe, ki je komaj osvojil svetovni naslov v teški kategoriji, je včeraj na tiskovni konferenci v Londonu dal naslednjo izjavo: »To je zgodovinski dan za svetovni boks: od tega trenutka dalje se odrekam svetovnemu naslovu, ki mi ga vsi priznavajo, zaradi neumnega ravnanja predsednika WBC Joseja Sulaimana.«

WBC je namreč zagrozil Boweu, da mu bo odvzel svetovni naslov, ce takoj ne najde skupnega »ekonomskega jezika« z britanskim izzivalcem Lennoxom Lewisom.

»Naslavi se osvajajo na ringu. Da postanete prvak, moras premagati prvaka. Zato se odrekam naslovu WBC,« je razjarjen se dodal ameriski boksar Bowe.

Švedski evropski ekipni
teniški naslov v Trstu

TRST - Po zelo napetem in izenačenem finalu je Švedska osvojila evropsko ekipno tenisko prvenstvo, ki se je v nedeljo končalo v Trstu.

Svedi so v finalu premagali Nemce z 2:1. Izidji: Kult - Göllner 6:4, 7:6, Naewie - Enquist 6:3, 6:4, Kult, Tillstroem - Naewie, Göllner 4:6, 6:3, 7:6.

Totip

Nedeljski dobitki: 12 (637 dobitnikov): 1.146.000 lir; 11 (6222 dobitnikov): 148.000 lir; 10 (32.476 dobitnikov): 28.000 lir.

Totocalcio

PRIHODNJI STOLPEC (20.12.): Cesena - Spal, Co-senza - Bari, Cremonese - Lucchese, F. Andria - Taranto, Lecce - Venezia, Modena - Bologna, Monza - Ascoli, Padova - Reggiana, Pisa - Ternana, Verona - Piacenza, Potenza - Salernitana, Avcezzano - Montevarchi, Catanzaro - Leoncio.

Gledališča

Slovenija

LJUBLJANA

DRAMA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19.30 uri (abonma Studentski Prvi) J. B. P. Moliere: Svatba po sili.

NAPOVEDUJEMO: 18. t. m. ob 20.00 uri premiera J. B. P. Moliere: Svatba po sili. Svatba po sili je predvsem komedija. Se več- je prava ulična burka, sestavljena iz značilnih gledaliških in dramaturških drobec velikega pesnika in igralca - Moliera. Drobce je izbral in povezal režiser Vinko Moderndorfer, sodelavci pri predstavi pa so: scenografka Biljana Unkovska, kostumografka Marija Vidau, skladatelj Jani Golob, lektor Jože Faganel, koreografka Ksenija Hribar, gib in akrobacija Ales Vest, maska Alenka Nahtigal in glasbeni vodja Brane Demsar. Igrajo: Danilo Benedičič, Maja Koncar, Silva Cusin, Jerica Mrzel, Zvone Hribar, Matija Rozman, Bojan Emeršič, Roman Koncar, Meta Vranic, Tone Homar, Marko Okoren, Andrej Nahtigal in Božo Sprajc. Informacije in rezervacije na tel. 061/221-511.

OPERA SNG LJUBLJANA

DANES: ob 19.00 uri Golob: Krpanova kobila. NAPOVEDUJEMO: 19. t. m. - gostovanja solistov v Tosci: Veneta Iveljič, Igor Filipović.

Blagajna je odprta med 11. in 13. uro in od 16. do 19. ure, rezervacije na tel. 331-950 samo med 9. in 11. uri.

MARIBOR

SNG OPERA

DANES: ob 18.00 uri F. Kalman: Kneginja Car-dasa (odkupljena in izven).

JUTRI: ob 18. uri (za Glasbeno mladino) Verdi: Traviata. Informacije na tel. 062/211-461.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALISCE

DANES: ob 19.30 uri (za izven) gostovanje SLG Celje s predstavo Roger Vitrac: Viktor, ali otroci na oblasti.

Informacije na tel. 064/222-681, 222-701.

GORICA

TEATER VERDI

DANES: ob 20.30 uri predstava SSG Cesnje vrt, A. P. Cehova.

KOPER

GLEDALISCE KOPER

DANES: ob 18.00 uri predstava skupine Blescecih 6 Iz življenja nekega pubertetnika. Predstava bo za vsakega gledalca poseben dogodek. Nekdo se bo zabaval ob humornem besedilu, drugi bo v večji ali manjši zadregi ob prvem srečanju z invalidi, tretji pa bo vzporedno z zgodbo Jadrana Krta sledil še zgodbi Andreja Mraka, Alenke Smidt, Petre Gortner, Marjana Kovacevica, Martine Mihovec in Lenka Miletica.

CELJE

SLG CELJE

DANES: ob 10.00 in 11.00 uri gostovanje Presernovega gledališča Kranj s predstavo M. Dekleva: Mi se ne damo.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

KULTURNI DOM

V PRIHODNJIH DNEH: v petek, 18. t. m., ob 20.30 za abonma red A in red D B. Slade Ob letu osorej. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Igrata Polona Vetrli in Ivo Ban. Režija Boris Kobal.

Ponovitvi v soboto, 19. t. m., ob 20.30 za abonma red B, E in F ter v nedeljo, 20. t. m., ob 16. uri za red C in G.

GLEDALISCE ROSSETTI

Stalno gledališče FJK

DANES: ob 20.30 (red prost) ponovitev predstave gledališke skupine Gabriela Lavie z delom Johana Augusta La Signorina Giulia. Režija Gabriele Lavia. Nastopata Monica Guerritore in Ester Galazzi. Predstava v abonmaju, odrezek st. 5. Predprodaja vstopnic pri osrednji blagajni v Pasazi Protti in v gledališču Rossetti.

SALA TRIPCOVICH

JUTRI: ob 20.30 slavnostna otvoritev novih prostorov v dvorani Tripovich, kjer se bodo odvijale predstave gledališča Verdi. Otvoritveni koncert orkestra in zbora gledališča Verdi bo vodil Carl Melles. Solisti Tiziana Sojat, Helga Müller Molinari, Etienne Dupré in Robert Holzer.

GLEDALISCE CRISTALLO

DANES: ob 16.30 ponovitev predstave Car-pintorja & Faragune Due paia di calze di seta di Vienna v izvedbi La Contrada. Režija Francesco Macedonio. Nastopajo Ariella Reggio, Mimmo Lo Vecchio, Orazio Bobbio.

GORICA

GLEDALISCE VERDI

Ul. Garibaldi 4

DANES: ob 20.30 predstava SSG, P.A. Cehova, Cesnje vrt.

V PRIHODNJIH DNEH: 22. decembra, ob 20.30: B. Slade, Ob letu osorej. Gostovanje Cankarjevega doma iz Ljubljane. Informacije v uradu Kulturnega doma v Gorici (ul. I. Brass 20) tel.: (0481) 33288.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALISCE

V PRIHODNJIH DNEH: v ponedeljek, 21. in v torek, 22. decembra, ob 20.30 gostovanje gledališča iz Sardinije z delom A. Brofferia »Il Vampiro«. Režija Beppe Navello.

ČEDAD

GLEDALISCE RISTORI

V PRIHODNJIH DNEH: v torek, 22. decembra, ob 20.30, Pierre Chesnot - L'inquilina del piano di sopra. Izvajajo gledališki skupini La Pro.Sa in Teatro. Režija Gianfranco De Bosio. Nastopajo Lia Tanzi in Giuseppe Pambieri.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISCE

DANES: ob 19.30 Franz von Suppe - Boccaccio. JUTRI: ob 19.30 Der Widerspenstigen Zähmung. Ponovitev jutri ob 19.30.

Glasba

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 19.30 (Gallusova dvorana) Letni koncert studentov Akademije za glasbo. Vstopnina 150 in 100 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

KUD FRANCE PRESEREN

V PRIHODNJIH DNEH: 17. t. m. ob 21.00 uri R'n'roll zur s KUD Idioti in Hladnim pivom. Informacije na tel. 061/332-288.

MARIBOR

MARIBORSKA STOLNICA

DANES: ob 19.00 uri dohodni božični koncert v organizaciji Združenja katoliških študentov Maribora in Graza ter mariborskega Karitasa. Izvajalci: instrumentalisti iz Graza, zbor Slomek in vokalna skupina Lira. Denar od prodanih vstopnic je namenjen božičnim darilom za begunske otroke.

KAZINSKA DVORANA

JUTRI: ob 19.30 uri (za izven) koncert MPZ II. in III. gimnazije.

VELENJE

DVORANA GLASBENE SOLE VELENJE

JUTRI: ob 19.30 uri koncert Margarete Babinsky (klavir) iz Avstrije, v organizaciji Avstrijskega veleposlanstva v Ljubljani in Glasbene sole Velenje. Vstopnina 300 SIT.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE MIELA

V petek, 18. decembra, ob 20.30 abonmajski koncert Glasbene matic - Violina pri Kogoj ter sodobnikov. Izvajata Tomaz Lorenz (violina) in Alenka Seck (klavir). Na programu Kogoj, Dallapiccola in Britten.

V nedeljo, 20. t. m., ob 21. uri jazz koncert skupine Mella & Allione quartetto. V ponedeljek, 21. t. m., ob 20.30 koncert ameriških skladb za harfo Good-bye American Year 1492-1992. Nastopa Jasna Corrado Merlak. Na programu F. Vidali, N. Gustavson, P. Chertok, C. Salzedo, D. Ellington, C. Porter in G. Gershwin.

GLEDALISCE ROSSETTI

NAPOVEDUJEMO: v ponedeljek, 11. januarja 1993, ob 20.30 koncert Tržaškega koncertnega društva. Nastopil bo Michele Campanella.

NAPOVEDUJEMO: 25. januarja 1993 koncert Francesca De Gregorija; 26. in 28. marca musical My fair lady s Sandrom Massiminijem; 29. in 30. aprila koncert Giorgia Gaberja.

MILJE

GLEDALISCE VERDI

V PRIHODNJIH DNEH: v četrtek, 17. t. m., ob 20.30 koncert violinista Roberta Marchio z naslovom Bach in blues.

TRZIC

OBCINSKO GLEDALISCE

V PRIHODNJIH DNEH: v četrtek, 18. t. m., ob 20.30 koncert liturgičnih pravoslavnih pesmi. Nastopa Moski pevski zbor pravoslavnega patriarhata iz Moskve.

GORICA

STOLNA CERKEV

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., koncert, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo in Glasbena matica. Skupina Concentus ottoni iz veronske arene, pod taktirko dirigenta Silvia Michelija bo izvajal Puccellove, Haendlove, Bachove, Wagnerjeve in Tomasijeve skladbe.

Razne prireditve

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

DANES: ob 20.00 uri projekcija filma Leningraski kavboji gredo v Ameriko (1990) iz cikla Najboljši filmi Akija Kaurismakija, ki bo trajal do 18. t. m. Vstopnice 300 SIT.

Od 10.00 do 14.00 ure in od 16.00 do 19.00 ure (Sejna E 1) Simpozij o alternativnih religijah. Vstop je prost.

Ob 19.00 uri (Sejna E3) predavanje dr. Franceta Perka v okviru cikla Verska kulturna dediščina: Bogastvo krščanske duhovnosti. Vstop je prost.

JUTRI: ob 19. uri (Sejna E3) Skalarasov večer - srečanje z vsemi dosedanjimi Skalarasovimi gosti. Vstopnina je 180 SIT.

V PRIHODNJIH DNEH: 17. t. m. ob 19.00 uri (Sejna E2) predavanje dr. Edvarda Kovaca v sklopu predavanj društva za primerjalno religiologijo: Hvalnica stvarstva Franciska Asiškega. Vstop je prost.

Informacije na tel. 222-815.

KLUB K4

DANES: ob 22.00 uri družabno srečanje članov AISEC, do polnoči interno, po polnoči odprto vsem zabave željnim.

KUD FRANCE PRESEREN

DANES: ob 21. uri Diamonds are Girls best Friends - historični modni spektakel avtoric Neve Faninger, Mojce Dreu in Janete Coh.

V PRIHODNJIH DNEH: 18. t. m. ob 21.00 uri Diamonds are Girls best Friends - historični modni spektakel avtoric Neve Faninger, Mojce Dreu in Janeta Coh. Vstopnina je 400 SIT, za studente 200 SIT.

JUTRI: ob 20. uri - Filozofija v operi II. - v okviru Vesele znanosti bo predaval Mladen Dolar. Informacije na tel. 061/332-288.

DRUSTVO SLOVENSKE PISATELJEV

DANES: ob 19.00 uri literarni večer sodelavcev revije Literatura. Večer bo vodil publicist Tadej Cater. Iz svojih del bodo brali: Vida Mokrin- Pauer, Tamara Doneva, Lela B. Njatin, Vid Snoj, Uros Zupan, Brane Senegačnik, Novica Novakovic, Ales Debeljak, Jure Potokar in Rade Krstic.

FILOZOFSKA FAKULTETA

DANES: ob 19.00 uri bo v okviru Humanističnega simpozija predaval dr. Peter Vodopivec; naslov predavanja: Ali zgodovina sploh lahko predvideva? Vstopnine ni.

KULTURNICA VALENTIN VODNIK

DANES: ob 20.00 uri predavanje Pragozdovi na Slovenskem. Program bo vodil dr. Mlinsek. S predavanjem se zaključi letosnji cikel predavanj Vece-ri.

Za najmlajše

Slovenija

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

V PRIHODNJIH DNEH: od 19. do 30. t. m. bo vsak dan od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 19.00 ure v Valvazorjevem prehodu potekal praznični Ziv-zav z igralnico, kjer bodo otroci pod strokovnim vodstvom sestavljali kocke, z razstavo otroške in mladinske literature Mladinske knjige, s slasticami slasticarne Biskvitek in frizerstvom Frkolin. 19. in 20. t. m. ob 11.00 in 17.00 uri (Linhartov dvorana) Pika Nogavicka, balet. Gostovanje Državne opere za otroke in mlade iz Kijeva. Cena vstopnice 350 SIT. Tel.:061/222-815.

CELJE

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALISCE

DANES: ob 10.00 in 11.30 uri, v okviru 7. tedna otroškega programa, predstava Milana Dekleva: Mi se ne damo, režiserja Boris Kobal.

JUTRI: ob 10.00 uri (za izven) Andersen-Veras: Dalec od ponorelega dvorca, režiser Miran Herzog. Informacije po tel. 063/441-814.

TOLMIN

KINO-DVORANA TOLMIN

DANES: ob 9.30 in 11.00 uri gostovanje Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica s pravljico H. C. Andersen: Slavcek. Predstavi sta za izven. Cena vstopnice 100 SIT.

JUTRI: ob 9.30 in 11.00 uri gostovanje Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica s pravljico H. C. Andersen: Slavcek. Predstavi sta za izven. Cena vstopnice 100 SIT. Informacije na tel. 065/25-326.

Furlanija-Juljska krajina

TRST

GLEDALISCE CRISTALLO

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., ob 11. uri »Povem ti pravilico«. Na sporedu bo Andersenova pravljica Morska deklica v izvedbi gledališke skupine Giallo Mare Minimal iz Empolija pri Firencih.

VIDEM

FELETTU UMBERTO

OBCINSKI AVDITORIUM

V PRIHODNJIH DNEH: v nedeljo, 20. t. m., ob 15.30 tretja predstava ciklusa L'Accordeon. Na sporedu bo pravljica Il mio mondo per aria v izvedbi gledališke skupine Santosh Dolimano.

Koroška

CELOVEC

MESTNO GLEDALISCE

JUTRI: ob 15. uri pravljica Kitajski slavcek - Die chinesische Nachtigall. Ponovitev v četrtek, 17. t. m., ob 15. uri.

Napovedujemo

Slovenija

LJUBLJANA

GLEDALISCE

CANKARJEV DOM

28. in 29. decembra romantični balet Adolpha Adama Giselle v izvedbi SNG Opera in balet Gallusova dvorana. Vstopnice 750 in 550 SIT, studentje 200 SIT.

31. decembra Leticija in Lustrek v Stihovi dvorani. Vstopnice 800 SIT. Prijave na tel. 061/222-815.

GLASBA

Slovenija

CANKARJEV DOM

25. decembra ob 18. uri Božični koncert z orkestrom Slovenske filharmonije v Gallusovi dvorani. Vstopnice 400 in 250 SIT.

31. decembra ob 20. uri Silvestrski koncert: The Classic Buskers (Velika Britanija) in Witz Orchestra (Italija). Gallusova dvorana, vstopnice 1000 in 800 SIT.

1. januarja 1993 ob 18. uri Novoletni koncert Orkestra Slovenske filharmonije (Gallusova dvorana). Dirigent: Tadeusz Wojciechowski; solist: Andrzej Ratusinski, klavir. Program: Enescu, Chopin, Chabrier, de Falla, Loewe, Gershwin, Bernstein.

Vstopnice 800 in 650 SIT. Prijave na tel. 061/222-815.

Razstave

Slovenija

LJUBLJANA

KULTURNI DOM SPANSKI BORCI

DANES: ob 18.00 uri otvoritev razstave zlatarskih izdelkov g. Kodreta in starih idrijskih cipk, adventnih venec cvetlicarne ELI in lepih starih kotnih vitrin.

V PRIHODNJIH DNEH: 17. t. m. ob 18.00 uri otvoritev razstave slik Stefana Horvata. Informacije na tel. 061/448-920.

GALERIJA PIC LEK

Do 30. t. m. je na ogled razstava del slikarja Konstantina Kostje Viranta. Razstavišče je odprto vsak dan, tudi v soboto in nedeljo, od 15.00 do 19.00 ure. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/182-161.

GALERIJA CD

Na ogled je razstava Carin-zia/Venezia, Topografia Superiore, avstrijskega slikarja in grafika Arnulfa Rainerja. Razstava je odprta vsak dan, od 12.00 do 20.00 ure, v nedeljo od 15.00 do 18.00 ure. vstopnina 100 SIT, za študente 50 SIT. Informacije na tel. 061/222-815.

GALERIJA COMMERCE

Do 8. januarja je na ogled razstava slik in risb Mateja Metlikovica. Razstavišče je odprto vsak delovnik od 9.00 do 19.00 ure, ob sobotah do 13.00 ure. Informacije na tel. 061/222-241.

NARODNA GALERIJA

Do 31. decembra je odprta razstava Metamorfoze. Razstava otroških glinastih kipcev, ki so nastali po vzgledu gotške plastike iz stalne zbirke Narodne galerije. Galerija je odprta od torka do sobote od 10. do 18. t. m., v nedeljo pa od 10. do 13. ure.

Vstopnina je 100 SIT, za študente, dijakle in upokojence 60 SIT, za učenice v skupinah pa 30 SIT. Informacije: tel. 061/219-716.

MODERNA GALERIJA

V spodnjih prostorih galerije je odprta razstava Studentske grafike iz zbirke Akademije za likovno umetnost. Izbor obsega grafične liste slušateljev Akademije v letih 1966 in 1972. Galerija je odprta od torka do sobote med 10. in 18. uro, ter v nedeljo med 10. in 13. uro. Vstopnine ni. Tel. 061/214-106.

MESTNA GALERIJA

Se jutri je na ogled razstava Transformacije - dela trinajstih mladih avstrijskih kiparjev. Galerija je odprta od 10. do 18. ure. Tel. 061/212-896.

GALERIJA LABIRINT

Do 22. t. m. so na ogled dela tržaškega slikarja Avgusta Černigoja. Odprta vsak dan, razen ob nedeljah, od 10. do 19. ure.

GALERIJA KRKA

Do 6. januarja je na ogled razstava slik akademskega slikarja Mireta Cetina. Galerija je odprta vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8. do 18. ure. Vstopnine ni. Tel.: 061/114-333.

GALERIJA STO-PNISCE

Se jutri je na ogled skupinske razstava fotografij na temo tihožitja. Galerija je odprta od 8.00 do 4.00 zjutraj. Vstopnine ni. Informacije na tel. 061/313-926.

ARHITEKTURNA GALERIJA DESSA

Do 3. januarja je na ogled je razstava Arhitektura Vesne in Mateja Vozlica. Predstavitelji zadnjih del mladih arhitektov. Galerija je odprta med 10. in 15. uro, ob nedeljah pa prto. Tel.: 061/216-010.

GALERIJA ILIRIJA VEDROG

Do 24. t. m. bo na ogled razstava Retrospektiva slikarjev z bivšega jugoslovankega prostora.

MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE-CEKINOV GRAD

Do konca decembra je odprta razstava slik iz zgodnjega opusa Doreta Klemencic-Maja. Odprto vse dni, razen ponedeljka, med 10. in 18. uro. Informacije: tel. 061/323-968.

Se danes je na ogled razstava plakatov Volite 1990. Razstava je odprta vsak dan od 10.00 do 18.00 ur. Tel.: 061/323-968.

KULTURNO INFORMACIJSKI CENTER KRIZANKE

Odprta je razstava Tam v Ljubljani ci so pa take, ki imajo rincke zlate...- 6000 let nakita v arheoloških obdobjih Ljubljane. Razstavo je pripravil Mestni muzej Ljubljana.

IDCO

Do 31. decembra bo odprta prodajna razstava iz programa ERGO. Vsi razstavljeni iz-

delki bodo pri nas prvič na prodaj. Razstava je odprta vsak dan, razen sobote in nedelje, od 10.00 do 18.00 ure.

ARHIV REPUBLIKE SLOVENIJE

Do 31. decembra je na ogled razstava Trajnost papirja. Predstavitelj papirja kot nosilca kulturne dediščine. Arhiv je odprto od ponedeljka do petka med 8. in 15. uro. Vstopnine ni. Informacije: tel. 061/151-222.

NARODNI MUZEJ LJUBLJANA

JUTRI: ob 18.00 uri bo otvoritev razstave z naslovom »Kelti na Celjskem«. Gostovanje Pokrajinskega muzeja iz Celja.

MARIBOR

RAZSTAVNI SALON ROTOVZ

Na ogled je razstava slik in instalacij Ota Rimela.

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE

V naročju vetra (2)

Doživetja v glavnem mestu Sardinije Cagliariu — Težave z datumi in dnevi v tednu — Če zapiha mistral...

Cagliari, 20. 9.

Včeraj malo cez polnoč, po 180 milijah plovbe, sem barko privezal k tukajšnjemu pomolu. Med plovbo mi je pihal zmeren severovzhodnik, ko pa je zvečer vetra zmanjkal, je zapel Tomos. Privezal sem se v »tretji vrstici«, ob bok velikega vlačilca. Zjutraj na sprejeh ugotavljam, da je sardinska prestolnica Cagliariu lepo in prijetno mesto.

Poljaki in tržna ekonomija

Medtem ko sem iskal sedež telefonske družbe SIP, pa sem doživel presenečenje. Poljaki! Za prehod v tržno ekonomijo vsaj njim kot kaže, ne bo treba skrbeti. Znano prodajati! Dobili so si tukajšnje Sarde, ki delajo reklamo za njihovo robo in kupcev očitno ne manjka. Prodajajo vse, rekli bi, od igle do lokomotive. Vecinoma pa je to le ruska optika. Fotoaparati, teleobjektivi in podobno. Se sam kupim enega.

Dva meseca ob makaronih

Zvečer dobim obisk. Na mojo »Neodvisno

Slovenijo« je cez oba vlačilca pripelazal sosed z desetmeterske jadrnice. Povabi me na pijačo. Izkaze se, da je Calue Gothot Belgijec, tu pa si on in njegova ženka služita kruh s tem, da premerjata luke, riseta skice in piseta opise za navtični vodice, ki bo izšel v sedmih jezikih. Težave pa imata z zaslužkom. Zadnje placilo je zamudilo dva meseca in lep čas sta prezvela ob samih makaronih... Ona se je makaronov tako preobjedla, da se ob besedi makaron kar nasrši...

Ko tako sedimo na njihovi barkaci in nazdravljamo slovenski neodvisnosti, se izkaze, da je Claude doživel z marsikaj. Pred leti je v bližini albanske obale izgubil jambor in albanski patrolni coln ga je potegnil v Valono. Tam ves teden ni smel stopiti na breg, Albanci pa so mu prinášali hrano. In to zelo dobro... Vmes pa so ga hoteli narediti se za vohuna. Cez kak teden je smel na kopno, za popravilo jambora so mu našli epoksi lepilo, les, nerjaveče jeklo...

No, ko je vse popravil in je jambor spet

stal, je moral dati za albanski radio in televizijo izjavo, da so oblasti ravnale korektno. Dejstvo je, da so mu dali vse zastoj. Glede na nase predstave takratnem albanskem režimu, prav neverjetno!

Claude je nato priznal, da je na Kanarskih otokih res delal za belgijsko obveščevalno službo kot varnostnik. Se sreča, da za to niso izvedeli Albanci...

Sicer pa je Belgijec poročen ze drugič. Prvo ženo, s katero ima štiri otroke, je izgubil, ko je nasel pred neko luko. Barka se je prevrnila in jo pokopala pod seboj. Težko poskodovane potem v bolnišnici niso mogli več rešiti. Med pogovorom počasi »unicujemo« steklenico whiskeya, k pitju pa me nagovarja z nazdravljanjem neodvisni Sloveniji. Drugače me najbrž ne bi, vsaj ne v takih količinah. Za jutri sem povabljen k njim na kosilo. Nazingal pa me je Claude tako uspešno, da je pri skakanju cez oba vlačilca manjkalo le za las, pa bi padel v umazano pristaniško morje...

Prevec vijakov

Naslednjega dne garam kot živina... no, malo manj. Sicer pa je na morju pojem garanja nekoliko milejši. Nasel sem servis, kjer so mi popravili videokamero, mimogrede pa sem kupil tudi kovček zanjo. Popravil mikrofona, ki se je že nekajkrat »prosto obesil«, imam dovolj. V kovčku bo vse veliko bolj na varnem. Se dopoldan sem potem na barki nekaj stvari izboljšal in popravil, popoldan pa sem se lotil Tomosa. Treba ga je bilo razdreti in čistiti. Z razdiranjem in čiščenjem ni težav, ko pa ga sestavljam, mi ostane nekaj vijakov... prekleto! No, potem poskusim v drugo, porabim vse vijake in... in motor vzge ob prvem potegu...

Kosil sem pri Belgijcih, ki so skuhal kosilo iz svojih konzerv, podobno je z večerjo, ki pa je strašno popoprana. Ne vem, ali je bilo to nalašč ali pa se je kuharici poper po nesreči vsul v golaž. V ustih me peče do treh zjutraj, ko odrinem proti Calasetti na drugo stran otoka. Tja sem prilul ob treh popoldan. Med plovbo po kar velikih valovih

Jutranja »telovadba« z avtopilotom

Fotografija: Jure Sterk

pa sem spet odmetaval vodo z ladijskega dna...

7. 9., ponedeljek

Pomesal sem datume. Pri dnevi v tednu sem nastel enega premalo, pri datumih pa delo dva... Mislim sem, da je danes sobota, pa je že ponedeljek. Sicer pa je glavno, da sem nasel crpalko odprto in kupil hrano za Tomos. No, od včeraj popoldan do danes zjutraj sem se tu, v Calasetti, dobro naspal. Odrinil pa bom takoj, ko se dvigne veter.

Imel sem tudi prvo srečanje s Spanci. Tu sta dve španski ribiški ladji, ribariti pa ne

moreta. Ves oktober je namreč v Italiji ribiški lovopust. Polovili so že prevec rib in radi bi jim pomagali, da se spet razmnožijo. Mislim pa, da en mesec ob vsej tej množici ribiških ladij le ne bo zadosti...

25. 9.; mistral ni zpihal

Sedim pod streho restavracije Cafe Puerto Petra v Puerto Petra na jugovzhodni obali otoka Mallorca in zvečim »špansko tortillo s solato«. Po glavi se mi podijo spomini na ravnokar končano traversado med Sardinijo in Baleari. Zadeva sploh ni bila naivna. Se v poletnih mesecih je

lahko mistral, francoska burja, posteno nevaren. Ponavadi se spocne v Lionskem zalivu, po špansko Golfo de Leon - Levji zaliv. Oni že vedo, kako je, ko zarjolev, ki je tam doma... Kakor koli že, v vsakem primeru sem pogosto pogledoval cez desni bok barke tj. proti severu, od koder bi lahko zapihalo. Dokler predzadnjega dne ni francoski vremenar po poročilih povedal, da se bo vreme spremenilo, da bo mistral popolnoma ponehal, vetrovi pa se bodo obrnili v južne. Odleglo mi je posebej zato, ker so se dva dni valili od severa ogro-

mni valovi, tako da je bilo vzdusje kar atlantsko. Tam, odkoder so prihajali, je krepko vlelo. Pogosto se namreč zgodi, da zapiha tudi tam, odkoder te valove mirno opazuje...

Sicer pa je mistral strah in trepet afriških obal. Posebej pozimi, ko lahko dosega moč desetih metrov, valovi pa tudi deset metrov.

No ja, zdaj sem, kjer sem. Tortilja je odlična, ozračje prijetno, v zraku pa je tista nostalgija, ko je turistične sezone in vseh poletnih užitkov konec. Hotele zapirajo, zadnji gostje pospravljajo prtljago... (nadaljevanje jutri)

JUTRI

16. decembra

Skromna, da, kar ubozna je hiša v Bonnu, kjer se je 16. decembra leta 1770 rodil Ludwig van Beethoven.

Iz tega zapostavljene okolja se je vzdignil umetnik brezmejne širine, pesnik svobode in človekoljubja, ki ga je vse življenje tepla usoda in je povrh vsega še mlad oglasel.

Dvaindvajsetleten je dokončno zapustil svoj dom, kjer se mu ni dobro godilo, in se prisel učiti na Dunaj. Uspešen v aristokratskih krogih si je pridobil izdatno dosmrtno stipendijo. Zlasti telesne težave pa so iz pravega gizdalina kmalu naredile ljudomrznega čudaka.

Pod to lupino se je skrival glasbenik se nikoli dotlej dosežene izrazne moči. Res je svoje največje uspehe doživel z manj pomembnimi deli, vendar ga to ni oviralo, da ne bi ustvaril vrhunskih del »nebeske govornice«, kar je bila zanj glasba. Ta velikan je bil neusmiljen boj za vsako posamezno delo. Nobene sledi Mozartovskega serijskega ustvarjanja ni v njegovem opusu. Čeprav je človestvo sprejelo že vse mogoče glasbene govornice, je Beethoven se danes vsem bliži in razumljiva.

Od leta 1819 je bil Beethoven častni član ljubljanske Filharmonične družbe. Umrl je 26. marca 1827.

RECEPT

Nadevane artičoke

SESTAVINE:
8 artičok, črne olive, jajce, feferoni, sardelni fileti
za preliv: olje, šalotka, petersilj

CAS PRIPRAVE: 15 minut

Artičoke iz kozarce ali kozerve naložimo na pladenj in pokapljamo z limoninim sokom. Obložimo jih s črnimi olivami, ki smo jim odstranili peske, z rezinami majhnih rdečih feferonov in trdo kuhanim jajcem. Limonin sok, olje, drobno sesekljano cebulo in petersilj zmešamo v solatno omako in z njo prelujemo nadevane artičoke. Okrasimo z zviti sardelnimi fileti, kaprami in petersiljem.

(Slavko Adamlje)

ZELENI RECEPT

Popečene tortilje z omako

SESTAVINE: 8 tortilj, 150 g fizele, 1/2 l paradiznikovih omak, koriander, kajenska ali pekoča paprika, sir

Spečemo 8 tortilj. Fizele, ki smo ga cez noc namočili, kuhamo 50 minut, da se zrna začno razpolavljati. Odcedimo tekočino in jo shranimo za juho, kuhani fizele pa pretlačimo v pire. Paradiznikovo omako začnimo s popraženimi koriandrovimi semeni in za slabo nozevo konico kajenske paprike. Primerno posodo malo napolnimo in vanjo zlijemo toliko paradiznikovih omak, da prekrije dno.

Vsako tortiljo posebej namažemo s paradiznikovo omako in zlico fizelevega pireja, potresemo z nastrganim sirom in jo prepognemo. Nato jih naložimo v posodo z omako, jih zalijemo s preostalo omako in potresemo z nastrganim sirom. Popečemo v pečici, vendar samo toliko, da se sir stopi in porumeni.

(Neva Miklavcic Predan)

NUMIZMATIKA

Poplava valut na Balkanu

VITOMIR ČOP

Na ozemlju nekdanje Jugoslavije je v času, ko se je osamosvojila večina republik, izšlo več bankovcev kot v vsem povojnem obdobju skupaj.

Prvi smo se za denarno osamosvojitve odločili Slovenci, ko smo uvedli tolarske bone, ki jih zdaj že menjavamo za prave nove bankovce, že v kratkem lahko pričakujemo tudi prve tolarske kovance z motivi zivali.

Po našem zgledu so se tudi Hrvati odločili za svoj denar, ki naj bi se imenoval krona in se delil na 100 banic. Dokler pa ne uravnovesijo svoje valute, tiskajočasne bankovce v hrvaških dinarjih. Te na pogled verjetno že poznate.

V t.i. ZR Jugoslaviji so med tem kar dvakrat zamenjali denar. Najprej so po naši in hrvaški osamosvojitvi bankovcem po 100, 500 in 1000 dinarjev spremenili barve in odstranili imena republik ter kratko SFR. Seriji so dodali bankovec za 5000 dinarjev z Andričevim podobom. Kovance so obdržali iz stare serije, zanimivo pa je, da sta 2- in 5-dinarski izšla nespremenjena, torej tudi s slovenskimi napismi, celo tisti z letnico 1992. Za drugo menjavo so se odločili 1. julija letos, ko so dinar mimogrede oklestili za eno niclo. Izdali so nove kovance po 1, 2, 5, 10, in 50 dinarjev ter bankovce po 100, 500, 1000, in 5000 dinarjev, ki se vedno nosijo

iste motive kot stari Markovičevi. Napis na njih so zdaj samo se v srbsceni, na mestu državnega grba pa je po novem znak Narodne banke Jugoslavije. Natisnjeni so na stari zalogi papirja iz Radeč, na nitki, vdelani v papir, pa se vedno piše SFRJ...

Makedonija se je za svojo valuto odločila konec aprila. Bankovci po 10, 25, 50, 100, 500 in 1000 denarjev se, podobno kot naši tolarski boni, med seboj ločijo le po barvi in vrednosti. Na sprednji strani so upodobljeni obiralci tobaka, na hrbtni pa spomenik v Kruševu. Na sprednji strani pettisocaka je narisana ženska pred računalniškim zaslonom, na hrbtni pa prav tako spomenik v Kruševu. Na bankovcu za 10.000 denarjev, ki se je seriji pridružil zadnji in je že bolj podoben pravemu denarju, je prikazan motiv iz Ohrida, na drugi strani pa plesalci kola in spomenik v Kruševu.

Tudi Bosna in Hercegovina se je ob osamosvojitvi odločila za uvedbo lastne valute. V ta namen so v celjskem Cetisu naročili serijo bankovcev po 10, 25, 50, 100, 500 in 1000 dinarjev, na katerih sta upodobljena motiv iz Mostarja in star bosanski grb z roko, ki drži meč. Zaradi vojne v tej državi pa novih bankovcev praktično ni bilo mogoče uvesti, saj je bilo precej ukradenih ali uničenih in jih večina sploh ni prišla na cilj. Zato so se odločili za časovno rešitev s tiskanjem enostavnih denarnih bonov po 100, 500, 1000 in 5000 dinarjev. Izdali so jih v Zenici, Goraždu, Travniku, Tuzli in Sarajevu. Begunci, ki so novembra prišli iz Sarajeva v Slovenijo, trdijo, da so ti boni v Sarajevu edino plačilno sredstvo - seveda poleg marke. Ker pa je vojna nekatere dele države praktično odrezala, so poiskali zasilno rešitev. Tako so stare jugoslovanske bankovce

ročno označili z zigom Narodne banke BiH.

Med tem pa so srbske okupacijske oblasti v zasedenih krajinah na Hrvaškem in v BiH prav tako uvedle svoj denar. Skoraj enake bankovce sta izdali t.i. Republika Srbska krajina s sedežem v Kninu in t.i. Narodna banka srbske republike Bosne in Hercegovine s sedežem v Banja Luki. Tiskali so jih v Beogradu na papirju, namenjenem nekdanjim jugo desetnikom in petdesetnikom v enotah po 10, 50, 100, 500, 1000 in 5000 dinarjev. Z vsemi temi izdajami jugoslovanskih in »krajinskih« bankovcev se je pokazalo, kaksne zaloge papirja so nagradili na Topcideru in kaksna inflacijska usoda bi nas čakala, če se ne bi pravčasno poslovili od Jugoslavije.

In kaksna je vrednost novih valut? Hrvatski dinar velja 15 stotinov, makedonski denar 8, jugoslovanski dinar pa kljub denominaciji le 11 stotinov.

Desetdinarski bankovec t.i. Srbske republike Bosne in Hercegovine

VINOTEKA

Somelje ni le natakar

LUCKA LESNIK

Z izrazom somelje označujemo natakarja, ki se je posebej izučil za strežbo vina. Po svetu je veliko takšnih strokovnjakov, zlasti v boljših lokalih. Tamkajšnji gostje so vajeni, da jim strežejo vino za to izsolani ljudje, ki jim znajo svetovati, kaj, kdaj in kako piti, ob tem pa povedati o vinu se marsikaj zanimivega.

Pri nas je drugače. Prve doma izsolane someljenje sicer se imamo - posebne težave zanje je pripravila Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) - in delajo v nekaterih priznanih lokalih, denimo pri Turski mački v Celju ali v ljubljanskem Rotovzu. Toda, ali sploh vemo, kdo so someljeji in kaj delajo.

Simon Bradesko iz Vinoteke na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, eden redkih slovenskih someljev - ta častni naziv mu je pred nedavnim podelila GZS in ga tako uvrstila med odlične poznavalce in sposobne pokusovalce vin - je povedal, da le redki gostje vprašujejo po someljejih in po navstvih, ki naj bi jih ti dajali. Zal opaza, da mnogi, čeprav redni uživalci vina, sploh ne vedo, kdo so someljeji in kaj delajo; kaj sele, da bi vedeli, da jih imamo že tudi pri nas. Zato nekaj temeljnih podatkov o someljejih:

Somelje spretno odpira steklenice in z zanesljivo roko nataka vino. Skrbi za vinsko klet in zaloge vin in je

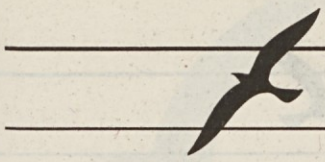
pozoren na to, kako je shranjeno vino. Gostom svetuje, kaksno vino naj izberejo k določenim jedem in posreže s pravilno ohlajenim vinom, ki ga nataka v najprimernejše kozarce. Veliko ve povedati o vinu, kulturi pijače in tudi vinske anekdote ima na zalogi. Somelje je tisti, ki skrbi, da bo sprostitev ob vinu prava in ustvarja med gosti pravo razpoloženje.

Izvrstni gostinski lokal naj ne bi deloval brez someljeja, saj je le-ta svojevrstno zagotovilo, da ima lokal vrhunsko vinsko postrežbo in izvrstno kuhinjo, ki lahko zadovolji še tako zahtevne goste.

Somelje daje vinu prestiž in med gosti siri vinsko kulturo.

Somelje Simon Bradesko z diplomom Fotografija: Joze Suhadolnik/TRIO

ODDAJE V SLOVENŠČINI

SLOVENIJA 1

08.55	Zlati prah: O sreči in nesreči, ponovitev
09.00	Zgodbe iz školjke
09.55	Analitična mehanika, 10/52
10.25	Angleščina - Follow Through, 3. lekcija
10.45	Muzzy, angleščina za najmlajše, 10/20
11.00	Sedma steza, ponovitev
11.30	Prisluhnimo tisini
12.00	Porocila
14.10	Zgodovina Slovencev v filmskih freskah: Bratje, nabrusimo kose, 10. oddaja, ponovitev
14.55	Divja, francoski film, ponovitev, VPS 1455
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Lonček, kuhaj: Tortilja
17.25	O praznikih: Božic, 2. oddaja, ponovitev
17.40	Jakec in carobna lutka, 10. del risane nanizanke
17.50	Denver - poslednji dinosaver, 12/20 del am. nanizanke
18.10	Policaj in Cefizelj, posnetek gledališke predstave
18.40	Zlati prah: O mozi in zeni
18.50	Portret: Ladko Korošec
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Zarišce
20.40	Osmi dan. VPS 2035
21.45	Sestre, 2/7 del ameriške nadaljevanke, VPS 2140
22.35	TV dnevnik 3, vreme, sport, VPS 2230
23.00	SOVA:
23.20	Fina gospa, 1/6 del angleške nanizanke, VPS 2315
23.45	Zelite, milord?, 4/6 del angleške nanizanke, VPS 2340

SLOVENIJA 2

12.25	Madonna di Campiglio: SP v alpskem smučanju, slalom (M), posnetek 1. teka in prenos 2. teka
14.50	Dosje, ponovitev
15.30	Sova, ponovitev:
	Korak za korakom, 2/13 del ameriške nanizanke
	Zelite, milord?, 3/6 del angleške nanizanke
	Znaki zodiaka: Bik, 2/12 del nemske nanizanke
17.20	Svet poroca
18.00	Slovenska kronika
18.10	Regionalni programi - Koper
18.00	Orion
19.30	TV dnevnik ORF
20.00	16 crk, tv igrica
20.30	Gozdarska hiša Falkenau , 53., zadnji del nem. naniz.
20.55	Glasba, Show in cirkus: Portret princa Charlesa
21.50	Omižje
23.50	Svet poroca, ponovitev

KANAL A

10.25	Astrološka napoved
10.30	RIS, risanke in spoti
11.00	Drugačen svet, ponovitev 51. dela ameriške nadaljevanke
11.50	Poslovni dosje
18.45	Napoved sporeda in vreme
19.00	Ninja zelve, 7. del risanke
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program, vreme
20.32	Dokumentarec tedna: Indija, 2/6 del
	Avtorja: Mojca Česnik in Vlado Kadunec
21.00	Trojna prevara, ameriški film
22.30	Drugačen svet, 52. del ameriške nadaljevanke
23.17	Dnevnoinformativni program
23.30	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
23.50	Astrološka napoved
00.10	MCM
01.00	Video strani

KOPER

18.00	Slovenska kronika
	Studio 2

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Dok.: Un solo mondo
11.00	Dnevnik 1 iz Milana
11.55	Nan.: Passione mia
12.00	Variete: Servizio a domicilio, vmes (12.30) dnevnik 1
12.45	SP v smučanju
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Variete: Prove e provini a Scommettiamo che..?
14.30	Oddaja za avtomobiliste TG Uno Auto
14.45	Otroski oddaja
15.15	Nanizanki
16.10	Mladinski variete: Big
17.15	V Parlamentu in vesti
18.00	Aktualno: Italija, navodila za uporabo
18.45	Variete: Ci siamo?
19.50	Vreme in dnevnik
20.40	Variete: Partita doppia
22.30	Aktualno: Caffè italiano, vmes dnevnik
24.00	Dnevnik in vreme
0.30	Danes v Parlamentu

RAI 2

6.10	Metropolitan Police
7.00	Otroski variete
9.30	Aktualno: Ristorante Italia
9.45	SP v smučanju
11.00	Nan.: Lassie
11.50	Kratke vesti
11.55	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik, Gospodarstvo, Diogenes in vreme
13.55	Sto ključev za Evropo
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.40 Santa Barbara
15.25	Kronika v živo
17.15	Vesti in iz Parlamenta
17.25	Nan.: Jackie in Mike, nato sport
18.20	Nan.: Hunter, vreme
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.30	Film: Un figlio a metà (kom., lt. '92, 1. del)
22.15	I figli di Colombo
23.15	Dnevnik in vreme
23.35	Film: L'ombrellone (kom., lt. 1965)

RAI 3

6.30	V kioskih, Televideo
11.45	Drobiti
12.00	Kratke vesti iz Milana
12.15	Proza: Chéri
14.00	Deželne vesti
14.20	Popolninski dnevnik
15.15	Sola se posodablja
15.45	Samo za sport
17.20	Sportna rubrika Derby
17.30	Black and Blue
18.00	Dok. oddaja: Geo
18.30	D. Raffai odgovarja
18.50	Vreme in dnevnik
19.30	Deželne vesti
19.45	Telegiornale Zero
20.05	Variete: Blob
20.25	Una cartolina
20.30	Variete: Cirkus
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Milano, Italia, 23.40 Allarme in città

RETE 4

6.30	Aktualno: Telesveglia, vmes od 7.00 dalje vsakih 30 min. vesti
8.45	Nad.: Doppio imbroglio, 9.30 Potere
	SP v smučanju: moski-slalom, 1. tek
11.40	Nan.: Doris Day Show
12.10	Variete: Kosilo z Wilmo
12.55	SP v smučanju: moski slalom, 2. tek
13.30	TMC News - Sport
14.00	Film: L'avventura impossibile (vojni 1942, i. Errol Flynn)
16.05	Risanke: Snack
16.15	Variete: Amici mostri
17.15	Rubrika: Zenska TV
19.30	Vesti: TMC News
19.55	Pravljica
20.00	Nan.: Maguy
20.40	Glasbena oddaja: La più bella sei tu - Italija proti ostalemu svetu
22.40	Variete: T' amo TV (vodi Fabio Fazio)
23.45	Nočne vesti in vreme
0.05	Sport: Strike, ribolov na ekranu
0.40	Film: Mosca non crede alle lacrime (kom.)
2.05	Aktualno: CNN News

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Variete: Maurizio Costanzo Show (pon.)
10.30	Nan.: Alla conquista del West
11.30	Variete: ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Aktualno: Sgarbi quotidiani
13.35	Variete: Non è la RAI
14.40	Aktualno: Forum, 15.15 Agenzia matrimoniale, 15.45 Ti amo parliamone
16.00	Otroski variete
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Film: Uccidete la colomba bianca (krim.)
22.50	Sognando la California
23.20	Maurizio Costanzo Show, vmes vesti

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odprti studio
13.00	Nan.: Lepotica in zver
14.00	Otroski variete
16.00	Variete: Unomania
16.05	Nan.: A-Team: Una bibita micidiale
17.00	Varieteji: Twin Clips, 17.20 Lo dici tu, 17.25 Mitico
17.50	Film: Al centro della Terra (pust., ZDA 1987, i. Paul Carafotes), vmes sport
20.00	Variete: Karaoke
20.10	Nogomet: Tenerife-Milan (priateljska)
22.10	Sport: Torkov priziv
0.30	Odprti studio, pregled tiska in Studio sport

TMC

8.30	Tecaj angleščine
8.45	Nad.: Doppio imbroglio, 9.30 Potere
9.55	SP v smučanju: moski-slalom, 1. tek
11.40	Nan.: Doris Day Show
12.10	Variete: Kosilo z Wilmo
12.55	SP v smučanju: moski slalom, 2. tek
13.30	TMC News - Sport
14.00	Film: L'avventura impossibile (vojni 1942, i. Errol Flynn)
16.05	Risanke: Snack
16.15	Variete: Amici mostri
17.15	Rubrika: Zenska TV
19.30	Vesti: TMC News
19.55	Pravljica
20.00	Nan.: Maguy
20.40	Glasbena oddaja: La più bella sei tu - Italija proti ostalemu svetu
22.40	Variete: T' amo TV (vodi Fabio Fazio)
23.45	Nočne vesti in vreme
0.05	Sport: Strike, ribolov na ekranu
0.40	Film: Mosca non crede alle lacrime (kom.)
2.05	Aktualno: CNN News

ITALIA 7

7.30	Risanke
11.30	Nad.: Aspettando il domani, Cara a cara
13.45	USA Today News
14.00	Nad.: Aspettando il domani, Il tempo della nostra vita
15.45	Deželni programi
17.30	7 in allegria
19.15	News Line
19.30	Nan.: Mississippi
20.25	Il sasso nella scarpa
20.30	Film: Dimmi che fai tutto per me (kom., lt. 1976, i. J. Dorelli)
22.30	News Line - vesti
22.45	Variete: Colpo grosso story
23.45	Film: Johnny West il mancino (western, lt. 1965, i. Dick Palmer)
1.30	Kino in News Line

TELEFRIULI

10.30	Telefriuli non stop
16.55	Kratke vesti
17.00	Starlandia
18.00	Nan.: Lewis in Clark
18.30	Nad.: Destinì
19.00	Večerne vesti
19.30	Rubrika: Crno in belo
20.30	Nan.: I giorni di Brian
21.30	Sport in sport
22.00	Rubrika
22.30	Nočne vesti

TELE 4

(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
14.00 Kronika in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Rayanovi, ameriska nadaljevanke
13.20	Zdravniki s krili, avstralska nadaljevanke
14.10	Ponedeljkov sportni pregled, ponovitev
15.10	Vohuna, ameriska nanizanka
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka, otroški program
	Tecaj italijanscine
16.50	Cikaske zgodbe, ameriska nanizanka
18.00	Slovenska kronika, Studio 2
19.00	TV dnevnik
19.25	V premislek: Teden boja proti mamilom
19.30	Rayanovi, ameriska nadaljevanke
19.55	Zdravniki s krili
20.40	Zmenek, francoska kriminalka: igrajo: Annie Girardot, Jean-Claude Pascal in drugi
22.20	TV dnevnik
22.30	Termoli 92, 3. oddaja fest. avtorske popevke
23.10	Vohuna, ponovitev

Avstrija 1

9.00	Ponovitve oddaj
10.30	Oce ne odneha, pon.
13.35	Sinha Moca, 65. del
14.00	Tekmeča na dirkaliscu
15.00	Jaz in ti, otroški spored
15.05	Heathcliff in Riffraff, risana serija
15.50	Kralj iz Namije
16.15	Detektivski za okolje
17.00	Mini cas v sliki
17.10	Wurlitzer
18.30	Blagoslovljena dvojica
19.22	Znanost
19.30	Cas v sliki
19.50	Sport
20.15	Dezela gora
21.00	TV kotiček za zivali
21.15	Pozna strast 1/2 del ameriške mini serije
22.45	Jacknife, ameriški film: igrajo: Robert de Niro, Kathy Baker in drugi
0.25	Cas v sliki
0.30	Mannix: Zanesljiv posel
1.25	Porocila

Avstrija 2

9.55	SP v smučanju, slalom (M), 1. tek iz Madone di Campiglio
11.30	Sportna arena
12.20	SP v smučanju, 2. tek, prenos iz Madone di Campiglio
17.00	Tisec mojstrov
17.10	Leksikon umetnikov
17.15	Srečanje po madzarsko, jezikovni tecaj
18.00	Hisni duh, serija
18.30	Gaudimax, igra
19.30	Lokalni spored
19.30	Cas v sliki, vreme
20.15	Made in Austria, kviz
21.00	TV kotiček za zivali
21.07	Reportaze iz tujine
22.00	Cas v sliki
22.30	Klub 2, porocila, tisec mojstrov

Hrvaška 1

7.00	Dobro jutro, Hrvaska Porocila, TV koledar
	Zgodbe in Monticella, 22. del
10.00	Porocila
10.05	TV sola
10.15	Narava: V vinogradu
10.25	Biologija: Uho
11.15	Ameriška angleščina
11.30	Mali svet
12.00	Porocila
	Ko se svet vrtil, 21. del ameriške nadalj.
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko
14.50	Veliko pričakovanje, ponovitev 1/6 dela
16.00	Porocila
16.05	Učimo o Hrvaski
16.35	Malavizija
18.00	Porocila
18.05	Govorimo o zdravju
18.35	Santa Barbara, 274. del ameriške nadaljevanke
19.18	Risanke
19.30	Dnevnik
20.05	Sartre in njegova doba, 3/4 del francoske dokum oddaje
21.00	V velikem planu
22.35	Dnevnik
23.45	Porocila v angleščini
23.50	Porocila
0.00	Sanje brez meja

Hrvaška 2

16.55	Smučanje, slalom (M), posnetek iz Madone di Campiglio
17.55	Tulsa, ponov. filma
19.20	Loto
19.30	Dnevnik
20.05	Drzavnik novega kova, 14., zadnji del angleške humoristične nanizanke
21.25	Velika pričakovanja, 2/6 del
22.20	Tri ljubezni, 13. del švedske nadaljevanke
23.15	Poezija M. Ganza
23.40	Vaterpolo, pokal prvakov
0.50	Horoskop
0.55	TV spored za sredo

Madžarska

5.40	Dobro jutro
8.35	Cez dan
9.00	Viljem Tell, francoska serija
10.00	Skorpionov ples, fr. film
11.20	Igra
12.00	Porocila
17.00	Pregled dnevnih dogodkov
17.10	Kupil bom to zensko, 116. del mehiške serije
17.50	Svet denarja
18.00	Družbena reportaza
18.45	Cez dan
19.35	Večerna pravljica
20.00	Dnevnik, telesport
20.40	Dinastija Strauss, 9. del avstr. nadalj.
21.45	Aktualno
22.10	Car sporta; Dnevnik
23.50	Dnevnik

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 23.20

Fina gospa par excellence

Angleška humoristična nanizanka
Patricia Routledge v glavni vlogi

kot iz skatljice, pa naj bo to avto, stekle-nice, ki jih nastavi mlekarju ali njen moz Richard, za katerega skrbi z enako po-

sestnisko odločnostjo in natančnostjo kot za pohistvo v stano-vanju. Zato je Richard raje tiho in si ne upa ugovarjati zahtevam svoje drage. Fina gospa namreč ne trpi ničesar, kar bi kakorkoli motilo videz urejenosti, čistosti in popolnosti. Njen imidž, ki si ga za vsako ceno zeli ustvariti, kvirajo edino njeni sorodniki. Oče je pijanec, sestre živita v revnem delu mesta, ena izmed njiju pa je celo poročena s pravim zankirnim zgubljenjem. Toda Hyacinth Bucket je nepopustljiva. Čeprav trpi zaradi svojih sorodnikov je njena volja po popolnosti nezlomljiva.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4 MHz; od 16.00 SV 918 kHz)

4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus, 8.40 Minute za smeh; 9.05 Klub uspešnih; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.00 Danes do 13-ih; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Obvestila; 17.00 Studio ob 17.00-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi; 20.35 Minute za...; 21.05 Radijska igra; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Slovenski pevci šansonov; 23.05 Literarni nokturno.

Slovenija 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutranja kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.40 Koledar prireditelj; 10.00 SP v smučanju; 10.40 Primorski val; 11.00 Novosti založbo; 12.00 Točno opoldne; 12.10 Kuharski recept; 12.40 Študentski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobnotine; 15.10 Menjalniški

tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.40 Tema popoldneva: Solstvo; 17.50 Sport; 18.00 Fiesta; 19.30 Štos; 21.00 Zgodnja dela; 22.00 Zrcalo dneva; 22.20 Jazz.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9; 105.0; 106.0; 107.0; 108.0; 109.0; 110.0; 111.0; 112.0; 113.0; 114.0; 115.0; 116.0; 117.0; 118.0; 119.0; 120.0; 121.0; 122.0; 123.0; 124.0; 125.0; 126.0; 127.0; 128.0; 129.0; 130.0; 131.0; 132.0; 133.0; 134.0; 135.0; 136.0; 137.0; 138.0; 139.0; 140.0; 141.0; 142.0; 143.0; 144.0; 145.0; 146.0; 147.0; 148.0; 149.0; 150.0; 151.0; 152.0; 153.0; 154.0; 155.0; 156.0; 157.0; 158.0; 159.0; 160.0; 161.0; 162.0; 163.0; 164.0; 165.0; 166.0; 167.0; 168.0; 169.0; 170.0

